

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך מה -

בלק - פנחס

דף ר"א ע"ב - דף ר"ח ע"א

מבאר בלשון הקודש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח ניחוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב כהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירים ולזמרים. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

השמשות, העולה בדעתכם
שפה היה פתוח מאותו זמן, או
שתנאי התנה הקדוש ברוך הוא
מאותו זמן? לא כן. וסוד כאן
שנמסר לחכמים שלא משגיחים
על טפשות הלב. פי האתון -
דרגת האתונות, אותו עליון של
צד נקבות, אותו שהיה שרוי על
אותה אתון ודבר מעליה.
וכשברא הקדוש ברוך הוא
לדרגה זו שנקראת פי האתון,
סתם אותה בתוך (האתון) נקב
תהום רבה, וסתם עליה עד אותו
זמן. כשהגיע אותו זמן, פתח
אותו נקב, ויצא ושרה עליה
ודברה.

כמו זה, (במדבר טו) ותפתח הארץ
את פיה. את - לרבות דומ"ה,
שהוא פי הארץ. את פי האתון -
לרבות קמריא"ל, שנקרא פי
האתון. פי הבאר כמו זה. מה זה
פי הבאר? אותה דרגה שהיתה
ממנה עליה למטה, והיא פחת
פי ה', ומיהו? יהדריא"ל שמו.
שלשת הפיות הללו נבראו ערב
שבת בין השמשות. בשעה
שקדש היום, עולה פי הממנה
על כל יתר הפיות, ומיהו? אותו
יום שהתעלה והתקדש בכל,
אותו שנקרא (ישעיה נח) פי ה'. ערב
שבת בין השמשות נבראו שאר
הפיות. התקדש היום, עלה הפה
ששולט על הכל, פי ה'.

בין כן ראו את רבי פנחס שהיה
בא. הגיעו אליו, בא רבי פנחס
ונשק את רבי שמעון. אמר,
נשקתי את פי ה', התבשם
בבשמים של גנתו. שמחו כאחד
וישבו. פיון שישבו, פרחו כל
אותם עופות שהיו עושים צל
והתפזרו. החזיר ראשו רבי
שמעון והרים להם קול ואמר,
עופות השמים! אינכם משגיחים
בכבוד רבונכם שעומד כאן?!

דאברי ערב שבת בין השמשות, סלקא
בדעתיכו דפומא הוה פתיחא מההוא זמנא.
או תנאי דאתני קדשא בריך הוא מההוא זמנא.
לאו הכי. ורזא הכא דאתמסר לחכימי, דלא
משגחן לטפשו דלכא. פי האתון, דרגא
דאתני, ההוא עלאה דסטר נוקבי. ההוא הוה
דשריא על ההוא אתון, ומליל עלה. וכד ברא
קדשא בריך הוא להאי דרגא, דאקרי פי
האתון, סתם ליה בגו (האתון) נוקבא דתהומא
רבא, ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא
ההוא זמנא, פתח ההוא נוקבא, ונפק ושרא
עלה, ומלילת.

בגוונא דא, (במדבר טו) ותפתח הארץ את פיה.
את, לאסגאה דומ"ה דאיהו פי הארץ.
את פי האתון (במדבר כ"ב), לאסגאה קמריא"ל,
דאקרי פי האתון. פי הבאר כגוונא דא. מאן
פי הבאר. ההוא דרגא דהוה ממנא עליה
לתפא, ואיהו תחות פי יי, ומאן איהו.
יהדריא"ל שמייה. תלת פומין אלין, אתבריאו
ערב שבת בין השמשות. בשעתא דקדש יומא
סלקא פה דממנא על כל שאר פומין, ומאן
איהו. ההוא יומא דאסתלק ואתקדש בכלא,
ההוא דאקרי פי יי. ערב שבת בין השמשות,
אברון שאר פומין. אתקדש יומא סליק פומא
דשליט על כלא פי יי.

אדהכי, חמו לרבי פנחס דהוה אתי, מטו
לגביה, אתא רבי פנחס ונשקיה לרבי
שמעון. אמר, נשקנא פי יי, אתבסם בבוסמין
דגנתא דיליה. חדו כחדא, ויתבו. פיון דיתבו
פרחו כל אינון עופין דהוו עבדי טולא,
ואתפזרו. אהדר רישיה רבי שמעון, ורמא
לון קלין ואמר, עופי שמנא לית אתון
משגיחין ביקרא דמאריכון דקאים הכא.

עמדו, ולא לקחו ממקומם, ולא קרבו אליו. אמר רבי פנחס, אמר להם שילכו לדרפם, שהרי לא נתנו להם רשות לחזור?

אמר רבי שמעון, ידעתי שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לנו נס. עופות עופות! לכו לדרפכם, ואמרו לאותו הממנה עליכם שהרי בהתחלה היה ברשותו, וכעת זה לא קים ברשותו. אבל העלינו אותו ליום הסלע, כשעולה ענן בין שני חזקים, ולא מתחברים. התפזרו אותם עופות והלכו.

בין כך הרי שלשה אילנות מתפשטים בענפים לשלשה צדדים עליהם, ומעין מים נובעים לפניהם. שמחו כל החברים, ושמחו רבי פנחס ורבי שמעון. אמר רבי פנחס, טרח גדול היה לאותם עופות בתחלה, וטרח בעלי חיים לא צריכים, שהרי פתוב (תהלים קמה) ורחמי על כל מעשיו. אמר רבי שמעון, אני לא הטרחת אותם. אבל אם הקדוש ברוך הוא חס עלינו, איננו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת אותו האילן, ושתו מהמים ונהנו שם.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי אין מעין אלא אותו מן גנים? והרי כמה מעינות טובים ונכבדים יש בעולם! אלא אין כל ההנאות שוות. יש מעין שיוצא במדבר במקום יבש - הנאה יש למי שישב ושותה. אבל מעין גנים, כמה טוב הוא ונכבד. אותו מעין עושה טוב לעשבים ולפרות, מי שמתקרב אליו נהנה בכל; נהנה במים, נהנה בעשבים, נהנה בפרות. אותו מעין מתעטר בכל. כמה שושנים,

קיימו, ולא נטלו מדוכתייהו, ולא קריבו לגבייהו. אמר רבי פנחס אימא לון דיהכון לארתייהו, דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא.

אמר רבי שמעון, ידענא דקודשא בריך הוא בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין זילו לארתיכו, ואמרו לההוא דממנא עליכו, דהא בקדמיתא הוה ברשותיה, והשתא לאו ברשותיה קיימא. אבל סליקנא ליה ליומא דטגרא, כד סליק עיבא בין שני תקיפין, ולא מתחבראן. אתבדרו אינון עופי ואזלו.

אדהכי, הא תלת אילנין, מתפשטן בענפין לתלת סטרין עלייהו, ומעיינא דמיא נבעין קמיייהו. חדו כלהו חבריאי, וחדו רבי פנחס ורבי שמעון. אמר רבי פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי בקדמיתא, וטורח בעלי חיים לא בעינו. דהא (תהלים קמה) ורחמי על כל מעשיו כתיב. אמר רבי שמעון, אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קדשא בריך הוא חס עלן לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות ההוא אילנא, ושתו מן מיא, ואתהנו תמן.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי לית מעיין אלא ההוא מן גנים, והא כמה מעיינין טבין ויקירין אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין דנפיק במדברא, באתר יבישא, הנאה אית למאן דיתיב ושתו. אבל מעיין גנים, כמה איהו טב ויקירא, ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין, מאן דקריב עליה אתהני בכלא. אתהני במיא, אתהני בעשבין, אתהני באיבין. ההוא מעיין מתעטרא בכלא. כמה וורדין, כמה

כמה עשבי ריח סביבו, כמה נאח אותו מעין משאר מעינין, באר מים חיים.

וכך בארנו, הכל בכנסת ישראל אומר, היא מעין גנים. מי הגנים? חמשה גנים יש לקדוש-ברוך הוא שמשפיע בהם, ומעין אחד מעליהם שמשקה אותם ומרזה אותם, טמיר וגניז, וכלם עושים פרות ותבואה. גנה אחת יש פחת מהם, ואותה הגנה שמונה סביב מכל צדדי העולם. פחת גנה זו יש גנים אחרים עושים פרות למיניהם.

וגנה זו התהפכה והיתה למעין שמשקה אותם, באר מים חיים. כשצריך זה מעין, וכשצריך זה באר. מה בין זה לזה? לא דומה. כשנמשכים המים מאליהם לכששואבים מים להשקות. ונזלים מן לבנון, איזה נזלים? נזלים אלו חוזרים למעין, (של כלם) כשנובעים מים ונזלות טפות למעלה (מלמעלה) אלו אחר אלו, מים מתוקים שהנפש הולכת אחריהם. כך הם חמשה מקורות שיצאו מן לבנון, נעשו נזלים במעין זה. כך הקדוש ברוך הוא הרחיש לנו גם במקום זה, קראנו על מעין זה פסוק זה. (מה הנזלים? אלו חמשה מקורות שיצאו מלבנון למעלה, נעשו נזלים כאשר חזרו למעין, נובעים מים ונזלות טפות אלו אחר אלו מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם. כך הקדוש ברוך הוא הרחיש להם גם במקום זה במעין זה, ועל מעין זה קראנו פסוק זה).

עוד פתח ואמר, (דברים ט) כי תצור אל עיר ימים אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם דרכי ושבילי התורה, שהרי בכל דבר ודבר יש כמה עצות, כמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות שמאירות לכל צד, ואין לה דבר בתורה שאין בו כמה גרות

עשבין דריחא סתרינה, כמה יאות ההוא מעיין, משאר מעינין, באר מים חיים.

והבי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר, איהי מעיין גנים. מאן גנים. חמש גנים אית ליה לקודשא בריך הוא, דקא משתעשעא בהו. ומעייןא חדא עלווייהו, דקא אשקי לון, ורזי לון, טמיר וגניז, וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו, וההוא גנתא נטיר סתרא מפל סטרין דעלמא. תחות האי גנתא, אית גנים אחרנין, עבדין איבין לזנייהו.

והאי גנתא, אתהפך והוי מעיין דאשקי לון, באר מים חיים, כד אצטריך הוי מעיין, וכד אצטריך הוי באר, מה בין האי להאי. לא דאמי, כד אתמשכון (דק ר"ב ע"א) מיא מאלייהו, לכד שאבין מיא לאשקאה. ונזלים מן לבנון, מאי נזלים. אלין נזלים אהדרו למעין, (כ"א דבלה) כד נבעין מיין ונזלים טפין לעילא (כ"א מלעילא) אלין בתר אלין, מיין מתיקן, דנפשא אזלא אבתרייהו. כך אינון חמש מקורין, דנפקו מן לבנון, אתעבידו נזלים בהאי מעיין. כך קדשא בריך הוא רחיש לן ניסא באתר דא, קרינא על מעייןא דא קרא דא. (כ"א מאי נזלים. אלון חמש מקורין דנפקו מן לבנון לעילא, אתעבידו נזלים כד אהדרו למעין, נבעין מיין ונזלים טפין אלין בתר אלון מיין מתיקן, דנפשא אזלא אבתרייהו. כך קדשא בריך הוא רחיש לן ניסא באתר דא, בהאי מעיין ועל מעייןא דא קרינא קרא דא).

הו פתח ואמר, (דברים ט) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו', כמה טובין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטין, כמה טבין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנתהרן לכל סטר, ולית לה מלה באורייתא, דלית בה כמה בוצינין מנתהרן לכל סטר. האי קרא איהו כפום

מאירים לכל צד. פסוק זה הוא כפשוטו, ויש בו כפי מדרשו, ויש בו חכמה עליונה להזהיר למי שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה תמיד.

מי שמשתדל בה, מה כתוב בו? (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. למה זה סמוך לזה? אלא מי שמשתדל בתורה יומם ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים, ויש בו קלפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש בו פרי, ויש בו פרחים, ויש בו פרי עולם - שבעה סוגים אלו עולים לשבעה עשר, לשבעים, גם דברי תורה יש בהם פשט המקרא, דרש, רמז שרומז חכמה, גימטריאות, סודות טמירים, סודות נסתרים אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, אסור והתר. מכאן והלאה מתפשטים הענפים לכל צד, והיה כעץ ודאי. ואם לא - אינו חכם בחכמה.

בא וראה כמה חביבים אותם שמשתדלים בתורה לפני הקדוש ברוך הוא, שאפלו בזמן שהדין תלוי בעולם ונתנה רשות למשחית להשחית, הקדוש ברוך הוא מצוהו עליהם, על אותם המשתדלים בתורה, וכך אומר להם הקדוש ברוך הוא: כי תצור אל עיר, בגלל החטאים הרבים שחטאו לפני והתחייבו בדין.

ימים רבים, מה זה רבים? (שלשה ימים זה אחר זה נקראו ימים רבים. אף כאן כי תצור אל עיר ימים רבים) שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. מניין לנו שיש ימים רבים הם שלשה? שכתוב (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי

פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, לאזדהרא למאן דאצטרף. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא תדיר. מאן דאשתדל בה, מה כתיב ביה, (תהלים א) כי אם בתורת יי חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. אמאי דא סמיך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זינין אליו, סלקין לשבעה עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז, דקא רמיז חכמתא. גימטריאות. רזין טמירין. רזין סתימין אליו על אליו. פסול וכשר. טמא וטהור. איסור והיתר. מכאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. והיה כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

תא חזי, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קדשא בריך הוא, דאפילו בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייהיב רשו למחבלא לחבלא, קדשא בריך הוא פקיד ליה עלווייהו, על אינון דקא משתדלי באורייתא. והכי אמר ליה קדשא בריך הוא, כי תצור אל עיר, בגין חוביהון סגיאי דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא.

ימים רבים, מאי רבים. (תלתא יומא, דא בטר דא, אקרי ימים רבים, אוף תא כי תצור אל עיר, ימים רבים) תלתא יומין, דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במקתא. מנלן דימים רבים תלתא יומין אינון, דכתיב, (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים.

וכי ימים רבים אינון. אלא תלתא יומין דא בטר דא, אקרי ימים רבים.

ימים רבים הם? אלא שלשה ימים זה אחר זה נקראים ימים רבים. גם כן, כי תצור אל עיר ימים רבים - שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. בא ואצוף על (כל) בני ביתי: לא תשחית את עצה - זה תלמיד חכם שהוא בעיר, שהוא עץ החיים, אילן שנותן פרות.

דבר אחר את עצה - אותו שנותן עצה לעיר להנצל מן הדין ומלמד אותם דרך שילכו בה, ועל זה לא תשחית את עצה לנדם עליו גרזן. לנדם עליו דין, ולא להושיט עליו חרב ליהטת, חרב שנונה, אותה שהורגת שאר אנשי העולם. פי ממנו תאכל. וכי אותו מחבל אוכל ממנו? לא. אלא פי ממנו תאכל, אותו סלע קשה, אותה שכל רוחות חזקות וקדושות יוצאות ממנה, שאין הנאה ותאנה לרוח הקדש בעולם הזה אלא תורתו של אותו צדיק. כפיכול הוא מפרנס אותה ונותן לה מזון בעולם הזה יותר מכל קרבנות העולם.

בקרבן מה פתוב? (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיום שנחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, אין לו לקדוש-ברוך הוא אלא אותם דברי תורה, והתורה שמתחדשת בפיו. בשביל כך פי ממנו תאכל, ואין לה מזון בעולם הזה אלא ממנו ומאותם שפמותו. וכיון שממנו תאכל והוא זן אותה - אתו לא תכרת. תהיה (שמיר) זהיר בו שלא תתקרב אליו.

כי האדם עץ השדה - זה נקרא אדם שנודע מעלה ומטה. עץ השדה - עץ גדול ותקיף שאותו שדה אשר ברכו ה', (ה) סמוך עליו, אילן שנודע לאותו שדה תמיד. לבא מפניך במצור - דבר זה חזר לראש הפסוק שפתוב לא תשחית את עצה, אותו

אוף הכי כי תצור אל עיר ימים רבים, תלתא יומין דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד לך על (כל) בני ביתי. לא תשחית את עצה, דא תלמיד חכם דדא איהו במתא, דאיהו אילנא דחיי, אילנא דיהיב איבין.

דבר אחר את עצה, ההוא דיהיב עיטא למתא, לאשתזבא מן דינא, ואוליה לון ארחה דיהכון בה, ועל דא לא תשחית את עצה לנדות עליו גרזן, לנדחא עליה דינא, ולא לאושטא עליה חרבא מלהטא, חרבא משננא, ההיא דקטלא לשאר אינשי דעלמא. פי ממנו תאכל. וכי ההוא מחבלא אכיל מניה, לא אלא כי ממנו תאכל, ההיא טגרא תקיפא, ההיא דכל רוחין תקיפין וקדישין נפקין מנה, דלית הנאה ותיאובתא לרוח קדשא בהאי עלמא, אלא אורייתא דההוא זפאה, כפיכול איהו מפרנס לה, ויהיב לה מזונא בהאי עלמא, יתיר מפל קרבנין דעלמא.

בקרבן מה כתיב. (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיזמא דאתחרב פי מקדשא, ובטלו קרבנין, לית ליה לקודשא בריך הוא, אלא אינון מלין דאורייתא, ואורייתא דאתחדשא בפומיה, בגין כך פי ממנו תאכל, ולית לה מזונא בהאי עלמא, אלא ממנו, ומאינון דכוותיה. וכיון דממנו תאכל, ואיהו זן לה, אותו לא תכרות, הוי (שמיר) זהיר ביה, דלא תקרב ביה.

כי האדם (דף ר"ב ע"ב) עץ השדה, דא אקרי אדם דאשתמודע עילא ותתא. עץ השדה, אילנא רברבא ותקיף דההוא (בראשית כז) שדה אשר ברכו יי (דא) סמוך עליה, אילן דאשתמודע לההוא שדה תדיר. לבא מפניך במצור, מלה דא תמיד. לבא מפניך במצור - דבר זה חזר לראש הפסוק שפתוב לא תשחית את עצה, אותו

שנותן להם עצה ומתקין את העיר. לבא מפניך במצור, הוא נותן להם עצה להתפתח ולחזור בתשובה, ומתקין לו כלי זין, חצוצרות ושופרות. לבא מפניך, מה זה לבא מפניך? לבא לפני ולעלות מפניך, מפני הפחד שלך. במצור, במקום שעליונים ותחתונים לא יכולים לעלות לשם. ומיהו? דרגה שבעלי תשובה נכנסים לשם. ומי היא? תשובה. זהו מצור, מקום חזק וסלע חזק.

וכיון שעצה זו לוקחים, אני מכפר לחטאיכם ומתקבלים ברוח לפני. וכל זה פוקד הקדוש ברוך הוא על אותם המשתדלים בתורה. משום כך צדיקים הם כשמשתדלים בתורה, אותם שמשתדלים בתורה הם עצים גדולים בעולם הזה.

ראו מה עשה הקדוש ברוך הוא שנטע אילנות אלו, אשרי הדרך הזה. ולא די אילן אחד, אלא שלשה אילנות גדולים פרושו ענפים לכל צד עשה לנו הקדוש ברוך הוא. זהו רצון לפני השמים שלא יעברו לעולם אילנות אלו ומעין זה במקום זה, ועד היום עומדים שם, ואותו מעין מים. והאנשים קוראים להם נציבות של רבי פנחס בן יאיר.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. בא וראה, אותו עשו הרשע נתן עינו לעין בנשים, ובגללו התקין יעקב תקוניו. שם שפחות מקדימה, ובניהם לאחור, שחשובים יותר. לאה אחריהם, ובניה מאחור. אחר כך יוסף, ואחריה רחל, והוא עבר לפניהם.

אהדר לרישא דקרא, דכתיב לא תשחית את עצה, שהוא דהייב לון עיטא, ואתקין למתא, לבא מפניך במצור, איהו יהיב לון עיטא, לאתקנא ולאהדרא בתיובתא, ואתקין ליה מאני זיינין, בוקינס ושופרין. לבא מפניך, מאי לבא מפניך. לבא לקמאי, ולאעלא מפניך. מקמי דחילו דילך. במצור, באתר דעלאין ותתאין לא יכלין לאעלא תמן. ומאן איהו. דרגא דבעלי תשובה עאלין תמן, ומאן איהו. תשובה. דא איהו מצור, אתר תקיף, וטנרא תקיפא.

וכיון דעיטא דא נטלין, אנא מכפר לחובביהו ואתקבלן ברעוא לקמאי. וכל דא פקיד קדשא בריך הוא, על אינון דמשתדלי באורייתא. בגין כך זכאין אינון דקא משתדלי באורייתא, אינון דמשתדלי באורייתא אינון אילנין רברבין בהאי עלמא.

חמו, מה עבד קדשא בריך הוא דנטע אילין אילנין, זכאה ארחא דא, ולא די אילנא חדא, אלא תלתא אילנין רברבין, פריסן ענפין לכל סטר, עביד לן קדשא בריך הוא. יהא רעוא קמי שמיא, דלא יתעדון לעלמא אילנין אלין, ודא מעיינא, מאתר דא ועד יומא קיימין תמן, וזהו מעיינא דמא. וקראן לון בני נשא, נציבו דרבי פנחס בן יאיר. (ע"כ) (חסר וזהו).

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית לב) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. תא חזי, ההוא רשע דעשו, יהיב עינו לעיינא על נשין, ובגיניה אתקין תיקוניו יעקב, שוי שפחות בקדמיתא, ובניהון לבתר, דחשיבו יתיר. לאה אפתייהו, ובנהא לבתר. לבתר יוסף, ובתרה רחל, והוא עבר לפנייהם.

בְּשִׁבְעֵם הַשְּׁתַּחֲוִי, מַה כְּתוּב?
וּתְגַשְׁן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיִלְדִיָּהֶן
וּתְשַׁתְּחֻוּן. וְאַחַר כֵּן כְּתוּב, וּתְגַשׁ
גַּם לְאֵה וְיִלְדִיָּהּ וְיִשְׁתַּחֲוּוּ וְאַחַר
נִגְשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְהָרִי יוֹסֵף
לְאַחֹר הַזֶּה, וְרַחֵל לְפָנָיו! אֲלֵא
בֵּן טוֹב, בֵּן אֱהוּב, צְדִיק הַעוֹלָם,
יוֹסֵף. כִּינן שְׂרָאָה עֵינֵי שֶׁל אוֹתוֹ
רָשַׁע מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׁיָם, פֶּחַד עַל
אִמּוֹ. יֵצֵא מֵאַחֲרֶיהָ וּפְרִשׁ
זְרוּעוֹתָיו וְגוֹפוֹ וְכֹסֶה עֲלֶיהָ כְּדִי
שְׁלֵא יִתֵּן אוֹתוֹ רָשַׁע עֵינָיו כַּאֲמוֹ.
כַּמָּה הַתְּגָדָל? שֵׁשׁ אַמּוֹת לְכָל צַד,
וְכֹסֶה עֲלֶיהָ, וְלֹא יִכְלֶה עֵינָיו שֶׁל
אוֹתוֹ רָשַׁע לְשַׁלֵּט עֲלֶיהָ.

כְּמוֹ זֶה, וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו.
עֵינָיו כְּתוּב, אוֹתָהּ עֵין רַעְוָה (שְׁתִי
עֵינִים הָיָה זֹקֵף, אֲלֵא בְשַׁעֲהָ) שְׂרָצָה
לְהִסְתַּפֵּל עֲלֵיהֶם. וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל
שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו. מַה זֶה שֹׁכֵן
לְשִׁבְטָיו? אֲלֵא שִׁבְט יוֹסֵף הָיָה
שֵׁם וְשִׁבְט בְּנִימִין. שִׁבְט יוֹסֵף
שְׁלֵא שׁוֹלֵטת בָּהֶם עֵין הָרַע,
שְׁפָתוֹב (שֵׁם מֵט) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף. מַה
זֶה בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף? שֶׁהַתְּגָדָל
לְכַסּוֹת עַל אִמּוֹ. בֵּן פֶּרֶת עֲלֵי עֵין,
שְׁלֵא שְׁלֵטָה בּוֹ עֵין הָרַע. שִׁבְט
בְּנִימִין, שְׁפָתוֹב בּוֹ (דְּבָרִים לג) וּבֵין
כְּתִיבֵי שֹׁכֵן. וְכְתוּב יִשְׁכֹּן לְבִטְחָה.
מַה זֶה לְבִטְחָה? שְׁלֵא פּוֹחַד מֵעֵין
הָרַע וְלֹא פּוֹחַד מִפְּגָעִים רָעִים.
אָמַר אוֹתוֹ רָשַׁע, אֲנִי אֶעֱבִיר
חֹמֶה זֹאת שְׁלֵא תַעֲמֹד, וְאֲנִי
אֶסְתַּכֵּל כְּמוֹ שְׂצָרִיף. רַחֵל הִיָּתָה
שֵׁם, רִאָתָה שְׁעֵין אוֹתוֹ רָשַׁע
שְׁנוּנָה לְהִזְיֵק. מַה עֲשִׂתָה? יֵצֵא
וּפְרִשָׁה כְּנַפְיָה עֲלֵיהֶם וְכִסְתָה עַל
כְּנִיף. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּשֶׂא בַלְעָם
אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינן
שְׂרָאָתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עֵין שְׁנוּנָה,
מִיד - וְתַהֵי עֲלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל
מִי? עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁפָרְשָׁה כְּנַפְיָה
וְכִסְתָה עֲלֵיהֶם, וּמִיד שָׁב אוֹתוֹ
רָשַׁע לְאַחֹר.

כְּדִי סִגִּידוֹ כְּלֵהוֹן, מַה כְּתוּב. (בְּרַאשִׁית לג) וּתְגַשְׁנָן
הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיִלְדִיָּהֶן וּתְשַׁתְּחֻוּן. וְלִבְתֵּר
כְּתוּב, וּתְגַשׁ גַּם לְאֵה וְיִלְדִיָּהּ וְיִשְׁתַּחֲוּוּ וְאַחַר
נִגְשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְהָא יוֹסֵף לְבְתֵרֵיתָא
הָיָה, וְרַחֵל לְקַמִּיהָ. אֲלֵא בְרָא טָבָא, בְּרָא
רַחִימָא, צְדִיקָא דְעַלְמָא, יוֹסֵף, כִּינן דְחִמָּא
עֵינָיָה דְהָהוּא רָשַׁע מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׁיָן, דְחִיל עַל
אִמִּיהָ, נְפִיק מֵאַבְתָּרָה, וּפְרִישׁ דְרוּעוֹי וְגוֹפִיָה,
וְכִסִּי עֲלָהּ, בְּגִין דְלֹא יִתֵּן הָהוּא רָשַׁע עֵינָיו
בְּאִמִּיהָ. כַּמָּה אַתְסָגִי, שִׁית אִמִּין לְכָל סֵטֵר,
וְחָפָא עֲלָהּ, וְלֹא יִכִּיל עֵינָיָה דְהָהוּא רָשַׁע
לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ.

בְּגוֹנוֹנָא דָא, וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו, עֵינָיו כְּתוּב,
הָהוּא עֵינָא בִישָׂא (תְּרִין עֵינֵין טוֹב וְזָרוֹת, אֲלֵא
בְשַׁעֲהָ) דְבַעַא לְאַסְתַּכְּלָא עֲלֵיהּ. וַיִּרְא אֶת
יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשִׁבְטָיו. מַהוּ שׁוֹכֵן לְשִׁבְטָיו.
אֲלֵא שִׁבְטָא דְיוֹסֵף הָיָה תַמָּן, וְשִׁבְטָא דְבְנִימִין.
שִׁבְטָא דְיוֹסֵף, דְלֹא שְׁלֵטָא בְּהוּ עֵינָא בִישָׂא,
דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית מט) בֵּן פּוֹרֶת יוֹסֵף. מֵאן בֵּן פּוֹרֶת.
דְאַתְסָגִי לְכַסְפָּאָה עַל אִמִּיהָ. בֵּן פּוֹרֶת עֲלֵי עֵין,
דְלֹא שְׁלֵטָא בִיהָ עֵינָא בִישָׂא. שִׁבְטָא דְבְנִימִין,
דְכְתִיב בִּיהָ (דְבָרִים לג) וּבֵין כְּתִיבֵי שֹׁכֵן. וְכְתִיב
(דְבָרִים לג) יִשְׁכּוֹן לְבִטְחָה. מֵאִי לְבִטְחָה. דְלֹא דְחִיל
מֵעֵינָא בִישָׂא, וְלֹא דְחִיל מִפְּגָעֵין בִישְׁיָן.

אָמַר הָהוּא רָשַׁע, אֲנָא אֶעֱבִר שׁוֹרָה דָא, דְלֹא
אַתְקִיִים, וְאֲנָא אֶסְתַּכֵּל כְּדָקָא יָאוֹת. רַחֵל
הָיָה תַמָּן, חִמָּתָא דְעֵינָא דְהָהוּא רָשַׁע מְשַׁנָּא
לְאַבְרָשָׂא, מַה עֲבַדְתָּ. נִפְקַת וּפְרִישַׁת גְּדַפְהָא
עֲלֵיהּ, וְחָפָאתָ עַל בְּרָהָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיֵּשֶׂא
בַלְעָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינן דְחִמָּא
רוּחַ דְקוּדְשָׁא, עֵינָא מְשַׁנָּא, מִיד וְתַהֵי עֲלָיו רוּחַ
אֱלֹהִים. עַל מֵאן. עַל יִשְׂרָאֵל. דְפְרִישׁ גְּדַפּוּי,
וְחָפָא עֲלֵיהוֹן. וּמִיד תֵּב הָהוּא רָשַׁע לְאַחֹרָא.

בְּהַתְחַלְתָּהּ הַבֵּן כִּסֶּה עַל אִמּוֹ. וְכַעַת הָאֵם מִכֶּסֶה עַל בְּנָהּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהוּא כִּסֶּה עַל רַחֵל אִמּוֹ שְׁלֹא תִשְׁלַט הָעֵינַן שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע עֲלֶיהָ, חֲיִידָהּ בְּשָׁעָה שֶׁתָּבֵא עֵינַן רָעָה אַחֲרַת לְהַסְתַּפֵּל עַל בְּנִידָהּ וְעַל בְּנֵי - אִמָּךְ תִּכְסֶּה עֲלֵיהֶם. אֵתָה פְּסִיתָ עַל אִמָּךְ - אִמָּךְ תִּכְסֶּה עֲלֶיךָ.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנְּשִׁים. פְּסוּק זֶה נֹאמַר בְּסוּד הַחֲכָמָה, בַּיּוֹם הַסְּפוּרִים, שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּדִין, וַיִּשְׂרָאֵל שָׁבִים בַּתְּשׁוּבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שְׁחוֹשֵׁב לְאַבֵּד אוֹתָם עַל חֲטָאֵיהֶם, שׁוֹלְחִים לוֹ אוֹתוֹ דוֹרוֹן, וְאֵז כְּתוּב (בראשית לב) כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהִלְכַת לִפְנָיו. אַחַר שֶׁמְקַבֵּל אוֹתוֹ מְקַטְרֵג הַדוֹרוֹן, מִתְהַפֵּף לָהֶם לְסַנְגוֹר.

מִזְדַּקֵּף וְרוֹאֵה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּלָם מִתְעַנִּים, יַחְפִּי רַגְלִים. רוֹאֵה נְשִׁים, רוֹאֵה תַיִנוּקוֹת, כְּלָם בַּתְּעִנִּית, כְּלָם נְקִיִּים בְּנִקְיוֹן. וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שֵׁם קְדוֹשׁ לָךְ. מִי אֵלֶּה לָךְ. שׁוֹאֵל עַל הַתַּיִנוּקוֹת, וְאוֹמֵר, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי לָמָּה צָרִיךְ לְהַשִּׁיבּוֹ כְּלוּם? אֵלֶּה פִּיּוֹן שֶׁמְקַבֵּל אוֹתוֹ שְׁחַד, מִתְהַפֵּף לָהֶם לְסַנְגוֹר. מְרִים עֵינָיו וְרוֹאֵה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ זֶה, חוֹשֵׁב שֶׁבְּגִלָּל פְּחָדוֹ הֵם עוֹמְדִים כָּךְ.

שׁוֹאֵר עַל הַתַּיִנוּקוֹת, וְאוֹמֵר מִי אֵלֶּה לָךְ. (וְאוֹמֵר בְּרַךְ נִסְתֵּר הַיְלָדִים) מַה זֶה מִי אֵלֶּה לָךְ? אֵלֶּה אָמַר, מִיֵּלֵא אַתֶּם שְׁחַטְאֵתֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲבָל תַּיִנוּקוֹת אֵלּוֹ מִדּוּעַ עוֹמְדִים כָּךְ? מִי אֵלֶּה לָךְ? וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים. רוּחַ הַקְּדוֹשׁ אוֹמְרָת, וְעַל זֶה טַעַם

בְּקִדְמוּתָא בְּרָא חָפָא עַל אִמְיָה. וְהַשְׁתָּא אִימָא חָפָאת עַל בְּרָא. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהֵיִא שְׁעָתָא דְחָפָא אִיהוּ עַל רַחֵל אִמְיָה, דְּלֹא יִשְׁלוּט עֵינָא דְהַהוּא רָשַׁע עֲלֶיהָ, חֲיִידָהּ, בְּשְׁעָתָא דִּיִּיתִי עֵינָא בִישָׂא אַחֲרָא לְאַסְתַּפְּלָא עַל בְּנִידָהּ וְעַל בְּנֵי, אִמָּךְ תִּחְפִּי עֲלִייהוּ. אֵתָה חָפִית עַל אִמָּךְ, אִמָּךְ תִּחְפִּי עֲלִייהוּ.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנְּשִׁים. הַאי קָרָא, בְּרָזָא דְחֲכָמְתָא אַתְמוֹר, בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, דְּבְנֵי עֲלָמָא קַיְימִי בְּדִינָא, וַיִּשְׂרָאֵל תִּיבִינַן בְּתַיּוּבְתָא קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכַפְּרָא עַל חוֹבֵייהוּ. וְהַהוּא מְקַטְרֵגָא קַיְימָא עֲלִייהוּ, דְּחָשִׁיב לְאוּבְדָא לֹוֹן עַל חוֹבֵייהוּ, שְׁלַחִי לִיָּה הַהוּא דוֹרוֹנָא, וְכַדִּין פְּתִיב, (בראשית לג) כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהִלְכַת לִפְנָיו. לְבַתֵּר דְּמְקַבֵּל הַהוּא מְקַטְרֵגָא לְהַהוּא דוֹרוֹנָא, אַתְהַפֵּף לְהוּ סַנְיַגוֹרָא.

זְקוּף וְחָמִי לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל, פְּלֵהוּ מִתְעַנֵּן בַּתְּעִנִּיתָא, יַחְפִּי רַגְלִין. חָמִי נְשִׁין, חָמִי יַנּוּקִין, פְּלֵהוּ בַתְּעִנִּיתָא, פְּלֵהוּ (דף ר"ג ע"א) נְקִיִּים בְּנִקְיוֹ. וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁמָא קְדִישָׁא לָךְ. מִי אֵלֶּה לָךְ. שְׁאִיל עַל יַנּוּקִי, וְאוֹמֵר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי אָמַי אֲצַטְרִיךְ לְאַתְבָּא לִיָּה כְּלוּם. אֵלֶּה כִּיּוֹן דְּמְקַבֵּל הַהוּא שׁוֹחַד, אַתְהַפֵּף לְהוּ סַנְיַגוֹר. זְקוּף עֵינָיו, וְחָמִי לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל פְּגוּוֹנָא דָּא, חָשִׁיב דְּבַגִּין דְּחִילוֹ דִּילִיָּה אֵינּוֹן קַיְימִין כְּךָ.

שְׁאִיר עַל יַנּוּקִי, וְאוֹמֵר מִי אֵלֶּה לָךְ. (וְאוֹמֵר בְּאוֹרַח סְתִים הַיְלָדִים) מַהוּ מִי אֵלֶּה לָךְ. אֵלֶּה אָמַר, תִּינַח אַתּוֹן דְּחַבְתּוֹן קַמִּי מְלִכָּא. אֲבָל אֵלִין יַנּוּקִי, אָמַי קַיְימִין הִכִּי, מִי אֵלֶּה לָךְ. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים, רוּחַ קְדָשָׁא אָמַר, וְעַל דָּא זְקוּף טַעַמָּא. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים. בְּאַרְחַ

זְקוּף. וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים, בְּדָרְךָ נִסְתָּר, אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה אֶת עֲבָדְךָ? אֵלֹא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת: אֵלֶּה אוֹתָם תִּינוּקוֹת שְׁלֹא חֲטָאוּ וְלֹא טָעְמוּ טַעַם חֲטָא, וּמִסְרָם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד הַמְּמַנֶּה שְׁלָךְ וְהִרְג אוֹתָם בְּלִי חֲטָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ד) וּמִיַּד עֲשִׂיחֵיהֶם כַּח. וְזֶהוּ אֶת עֲבָדְךָ.

בֵּינָן שֶׁשְׁמַע מֵאוֹתָם תִּינוּקוֹת, מִיַּד עוֹלָה לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, כֹּל דְּרַכִּיךָ בְּדִין אֱמֶת, וְאִם הִדִּין שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹל חֲטָאֵיהֶם הֵם, תִּינוּקוֹת שְׁלָהֶם שְׁלֹא חֲטָאוּ לְפָנֶיךָ, לְמָה מְסַרְתָּ אוֹתָם לְהִרְגֵם בְּלִי חֲטָא? וְהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לּוֹקֵחַ דְּבָרָיו בְּכָף וְחָס עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שְׁעָה אֵין אֶסְפְּרָה בְּתִינוּקוֹת.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג לּוֹקֵחַ קְנָאָה מֵאוֹתוֹ מְמַנֶּה שֶׁתַּחַת יָדָיו, וְאוֹמֵר: וְכִי לִי נִתַּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם שְׁמַחְלָבָשִׁים בְּחֲטָאִים וְעוֹנוֹנוֹת, וְלֵאוֹתוֹ מְמַנֶּה שְׁלִי מִסֵּר תִּינוּקוֹת בְּלִי חֲטָא שְׁלֹא טָעְמוּ טַעַם חֲטָא? מִיַּד הוֹלֵךְ לְהוֹצִיאֵם מִתַּחַת יָדוֹ וְלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם. וְעַל זֶה מְקַדֵּים לוֹ וְאוֹמֵר לוֹ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. לְאוֹתוֹ עֲבָדְךָ, בְּלִי חֲטָא וּבְלִי חֲטָאָה. וּכְדִי שְׁלֹא יִהְיֶה שִׁבַּח לְמַמְנֶה שְׁלוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, רוֹצֵה לְהוֹצִיאֵם מִיָּדוֹ.

בְּשַׁעֲוֹרוֹת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, מָה כְּתוּב? וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עוֹבֵר לְפָנֵיהֶם, (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֵיהֶם) וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שֹׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַקְּטִינָה עֲצָמָה לְגַבֵּי מַעְלָה שֹׁבַע פְּעָמִים לְגַבֵּי שֹׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁמַעְלִיו, וְהַקְּטִינָה עֲצָמָה לְכֻלָּל

סְתִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ, וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת עֲבָדְךָ. אֵלֹא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר, אֵלִין אֵינוֹן יִנוּקֵי דְלָא חָאבוּ, וְלֹא טָעִימוּ טַעְמָא דְחֲטָאָה, וּמִסֵּר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּידָא דְהֵהוּא מְמַנָּא דִילָךְ, וְקָטִיל לוֹן בְּלֹא חוּבָא, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (קהלת ד) וּמִיַּד עֲשִׂיחֵיהֶם כַּח. וְדָא הוּא אֶת עֲבָדְךָ.

בֵּינָן דְשָׁמַע מֵאֵינוֹן יִנוּקֵי, מִיַּד סְלִיק לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמֵר, מֵאֲרִיָּה דְעֲלָמָא, כֹּל אַרְחָךְ בְּדִינָא דְקָשׁוּט, וְאִי דִינָא שְׁרִיאַ עַל יִשְׂרָאֵל בְּגִין חוּבִיָּהוֹן אִיהוּ, יִנוּקִין דְלֵהוֹן דְלֹא חָאבוּ לְקַמָּךְ, אֲמַאי מִסֵּרַת לוֹן לְקָטִילָא לוֹן בְּלֹא חוּבָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיל מְלוּי בְּכַף, וְחָס עֲלֵיהוּ. וְהֵיכֵי שְׁעָתָא, לָא הוּי אֶסְפְּרָא בְּתִינוּקוֹת.

וְהֵהוּא מְקַטְרֵגָא נְטִיל קְנָאָה מֵהֵהוּא מְמַנָּא דְתַחַת יָדָיָה. אָמַר, וְכִי לִי יִהְיֶיב קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵינוֹן דְמַתְּלַבְּשֵׁן בְּחֲטָאִין וְחוּבִין, וְלֵהֵהוּא מְמַנָּא דִילִי מִסֵּר יִנוּקִין בְּלֹא חוּבָא, דְלֹא טַעְמוֹן טַעְמָא דְחוּבָה. מִיַּד אֲזַל לְאַפְקָא לוֹן מִתַּחַת יָדָיָה, וְלֹא יִשְׁלוּט בָּהוּ. וְעַל דָּא אֶקְדִּים לֵיהּ וְאוֹמֵר לֵיהּ, הַיְלָדִים אֲשֶׁר חֲנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ. לֵהֵהוּא עֲבָדְךָ, בְּלֹא חוּבָא וּבְלֹא חֲטָאָה. וּבְגִין דְלֹא יִהְיֶה שִׁבַּח לְמַמְנָא דִילֵיהּ יִתִּיר מִנֵּיהּ, בְּעָא לְאַפְקָא לוֹן מִן יָדָיו. כִּד סְלִקִין צְלוֹתֵין דְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָּא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָה כְּתִיב (בראשית לג) וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֶעֱבֹר לְקַמֵּיהוּ, (כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֵיהֶם) וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שֹׁבַע פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אֲזַעֵר גְּרַמְיָה לְגַבֵּי עֵילָא ז' זְמַנִּין, לְגַבֵּי ז' דְרָגִין עֲלָאִין דְעֲלִיָּה, וְאַקְטִין גְּרַמְיָה, לְאַכְלָלָא לוֹן עֲמִיָּה כֹּל חַד וְחַד. עַד גִּשְׁתּוֹ עַד

אותם עמו כל אחד ואחד. עד גשתו עד אחיו, לאותה דרגת הרוחמים, שהרי הם בן וכת. בן - (שמות ד) בני בכרי ישראל. בת - כנסת ישראל. רוח הקדש עשתה הקטנת עצמה, עד גשתו.

ביון שהגיע אליו, תבע ממנו והודיע לו צער בנייהם למטה, ושניהם נכנסים להיכל טמיר גנוז של יום הפפורים, אם שלהם, ותובעים על ישראל לכפר להם, ואז כתוב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם.

ובעת הילדים, חכמים אלו של פאן, הקדוש ברוך הוא נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהתפקן (ולהשתדל) בהם, עין רעה לא שולטת עליהם בגלל עין טובה, רוח הקדש של רבי פנחס ששורה עליהם. בא רבי פנחס ונשקו. אמר, אלמלא לא באתי בדרך זו אלא לשמע דברים אלו - די לי. אשרי דרך זו שבאתי אליה.

והקדוש ברוך הוא פאן, שהספיק אתנו. ולא די אילן אחד, אלא שלשה. אבל מעין זה דמות עליונה היא אל אותו מעין טמיר ונגוזה. שלשה אילנות אלו, שלשה ארזים הם שנקראים ארזי הלכנון, והם דמות שלשה אילנות גדולים, סוד האבות.

(שהספיק עמנו. מעין זה דגמת אותו מעין עליון שטמיר ונגוזה. שלשה אילנות הם דמות של שלשה אילנות גדולים, סוד האבות) אשרי

חלקנו באותה שעה.

הרבינו האילנות אחד על ראש רבי שמעון, ואחד על ראש רבי פנחס, ואחד על ראש רבי אלעזר. התפשטו הענפים לכל על ראשי החברים. בכה (שמח) רבי פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי

אחיו, לשהוא דרגא דרחמי, דהא בן וכת אינון. בן, (שמות ד) בני בכורי ישראל. בת, כנסת ישראל. רוח קדשא עביד אזעירו דגרמיה, עד גשתו.

ביון דמטא לגביה, תבע מיניה, ואודע ליה צערא דבנייהו לתתא. ותרווייהו עאלין להיכלא טמירא גניזא דיום הפפורים, אימא דלהון, ותבעין על ישראל לכפרא לון, פדין פתיב (ויקרא טז) פי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתיב, אלא יכפר עליכם.

והשתא הילדים, אליו חפימין דהכא, קדשא בריה הוא יהב לון רזין דאורייתא, לאתעטרא בהו, ולאשתכללא (כ"א ולאשתדלא) בהו. עינא בישא לא שלטא עלייהו, בגין עינא טבא, רוח קדשא דרבי פנחס, דשריא עלייהו. אתא רבי פנחס ונשקיה. אמר, אלמלא לא אתינא ארחא דא, אלא למשמע מלין אלין, די לי. זפאה ארחא דא דאתינא לגבך.

וקודשא בריה הוא הכא, דאסתפם עמנא. ולא די אילנא חד, אלא תלת. אבל מעיינא דא, דיוקנא עלאה הוא, לגבי ההוא מעיינא דטמיר ונגיז. תלת אילנין אלין, תלת ארזין אינון, דאקרון ארזי לכנון. ואינון דיוקנא

דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן. (כ"א דאסתפם עמנא. מעיינא דא, דיוקנא דהוא מעיינא עלאה דטמיר ונגיז. תלת אילנין אלין אינון דיוקנא דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן.) זפאה חולקנא

בההיא שעתא.

ארבינו אילנין, חד על רישיה דרבי שמעון, וחד על רישיה דרבי פנחס, וחד על רישיה דרבי אלעזר. אתפשטו ענפין, לכל סטר, על רישיהון דחברייהו, בכה (כ"א דדי) רבי פנחס ואמר, זפאה חולקי וזפאין עיני דחמאן

עניי שראו כף. ולא על שלף ועל שלי שמחתי בלבדם, אלא על רבי אלעזר בננו אני שמח, שחשוב הוא לפני המלך הקדוש כאחד מאתנו. קם ונשקו. אמר רבי שמעון, אלעזר, קום בעמך רבי אלעזר. ואמר לפני רבונך דברים שלו. קם רבי אלעזר.

פתח ואמר, (מכ"ה ו) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה רחמן הקדוש ברוך הוא על בניו. אף על גב שחטאו לפניו, כל דבריו באהבה אליהם כאב אל בנו. חטא הבן לאביו - מלקהו. כל עוד כשמלקהו ולא שב מדרך, נוזף בו בדברים ולא מקבל. אמר אביו: איני רוצה לעשות לבני כמו שעשיתי עד היום. אם אלקנו - יחשש בראשו, הרי הפאב שלו אצלי. אם אנוזף בו - דמותו משתנית. מה אעשה? אלא אלף ואתחנן אליו ואמר לו דברים רכים כדי שלא יתעצב. כך בכל המינים הולך הקדוש ברוך הוא בישראל. שורה אתם הלקאה, ולא קבלו. נוזף בהם, ולא קבלו. אמר הקדוש ברוך הוא: אני רואה בבני שבגלל המלקות שהלקיתי אותם, הם חוששים בראשם. אוי, שהרי מתוך פאכם אני חושש, שפכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר. נוזפתי בהם, השתנתה דמותם, שפכתוב (איכה ד) חשף משחור תארם לא נכרו בחוצות. אוי כשהסתפלתי בהם ולא נודעו. כעת אתחנן לפניהם תוף תחנונים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך. בני יחיד שלי, חביב נפשי, ראה מה עשיתי לך, השלטתי אותך על כל בני היכלי, השלטתי אותך על כל מלכי העולם. ואם עשיתי לך מעשים אחרים, ענה בי, אתה תעיד בי.

כף. ולא על דיך ועל ידי חדינא בלחודייהו, אלא על רבי אלעזר ברנא קא חדינא, דחשיב איהו קמי מלפא קדישא כחד מינן. קם ונשקיה. אמר רבי שמעון, אלעזר קום בקיומך, ואימא לקמי מארן מלין דיליה. קם רבי אלעזר. (דף ר"ג ע"ב).

פתח ואמר (מכ"ה ו) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה קדשא בריך הוא אבא רחמן על בנוי, אף על גב דחאבו גביה, כל מלוי ברחימו לגבייהו, פאפא לגבי בריה. חטי בריה לגבי אבוי, אלקי ליה, כל כף דאלקי ליה לא תב מארחיה, נוזף ביה במלין ולא קביל. אמר אבוי, לא בעינא למעבד לברי כמה דעבדנא עד יומא. אלו אלקיה יהא חשיש ברישיה, הא כאיפא דיליה גפאי, אהא נוזף ביה, הא דיוקניה משתנא, מה אעביד, אלא איזיל ואתחנן לגביה, ואימא ליה מלין רכיכין, בגין דלא יתעצב.

בן בכל זינן, אזיל קדשא בריך הוא בישראל. שארי עמהון אלקאה ולא קבילו. נוזף בהו, ולא קבילו. אמר קדשא בריך הוא, חמינא בכרי, דבגין מלקיותא דלקינא לון, אינון חששו ברישיהון. ווי, דהא מגו פאבא דלהון, חשישנא אנא. דכתיב, (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר. נוזפנא בהו, אשתנא דיוקנא דלהון, דכתיב, (איכה ד) חשף משחור תארם לא נפרו בחצות. ווי פד אסתפלת בהו, ולא אשתמודעו. השתא, אהא מתחננא לגבייהו גו תחנונים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך. ברי יחידא דילי, חביבא דנפשאי, חמי מה עבדית לך, שליטית לך על כל בני היכלי, שליטית לך על כל מלכין דעלמא, ואי עבדית לך עובדין אחרנין, ענה בי, אנת הוי סהיד בי.

עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך
מואב ומה ענה אתו בלעם בן
בעור (מיכה ו). זכר נא, היה זוכר
בבקשה ממך, מה יעץ. כעת יש
להסתפל מה היתה עצת בלק על
העם הקדוש, והתורה לא
החשיבה את בלק כלום, כמו
שהיה ללבן, שפיתוב (דברים כו)
ארמי אבד אבי.

אשורנו וגו', ציור ודמות אביו
נרשם בו ממש. ומאותו זמן
שהיה במעי אמו, מצד שלה
התפתח והושיט פסיעה לחוץ
יותר. פי מראש צרים אראנו, זו
דמות וציור אביו (ממש). כיון
שהיה במעי אמו, אשורנו,
הושיט פסיעה לחוץ, כמו זה ת'
(^ה).

וזהו ומגבעות אשורנו. בשיבה
העליונה גבעת חסר ו' (גבוהת הכל
אותה עליונת הכל). בשיבת הרקיע
ומגבעות, באות ו'. ומשלים
לשני צדדים. אחד, שהרי הגבעת
הזו לא נפרדת מבנה לעולמים
ואינה עוזבת אותו, ועל כן נכלל
ו' אתה לעולם. ואחד, שהרי
גבעה שלמטה, בנה שנכלל עמה
צריך לעתיד לבא פשיבא מלך
המשיח לקחת לו גבעת עליונה,
ולהכניסו תוך כנפיה כדי לחזק
אותו ולהעמידו בחיים עליונים,
וממנה יצא באותו יום מלך
המשיח.

יסוד זה - (תהלים ב) אספרה אל חק
ה' אמר אלי בני אתה אני היום
ילדתיך. עתיד אני לומר לאותו
מקום שנקרא חק ולבשרו, (ה' אמר
אלי בני אתה אני היום ילדתיך). באותו יום
ממש יוציא אותו החק שהוא
מתחת כנפיה בכמה חיים, בכמה
עטרות, בכמה ברכות פראוי.

ואותו חק לא ישאר לבדו. יכלל
בו משיח אחר, בן יוסף, ושם
יתחזק, ולא במקום אחר. ומשום

עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה
אותו בלעם בן בעור. זכר נא, הוי דכיר
במטו מינד מה יעץ. השתא אית לאסתפללא,
מה הוה עיטא דבלק על עמא קדישא (חסר כאן)
ואורייתא לא חשיבת ליה לבלק כלום, כמה
דהוה ללבן, דכתיב, (דברים כו) ארמי אבד אבי.
אשורנו וגו', ציורא ודיוקנא דאבוי, אתרשים
ביה ממש. ומהוה זמנא דהוה
במעא דאמיה, מסטרא דילה, אתמתח
ואושיט פסיעה לבר יתיר. פי מראש צורים
אראנו, דא דיוקנא וציורא דאבוי (ממש). כיון
דהוה במעא דאמיה, אשורנו, אושיט פסיעה
לבר, כגוונא דאת' (נ"א ו').

ודא הוא ומגבעות אשורנו, במתיבתא עלאה,
גבעת חסר ו'. (רמאה וכלא תהיא עלאה וכלא)
במתיבתא דרקיעא, ומגבעות באת ו'. ואשלים
לתרין סטריין. חד, דהא האי גבעת לא
אתפרשא מן ברה לעלמין, ולא שבקת ליה.
ועל דא אתפליל ו' בהדה לעלם. וחד, דהא
גבעה דלתתא ברה דאתפליל בה, אצטריף
לזמנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא, לנטלא
ליה גבעת עלאה, ולאעלא ליה גו גדפהא,
בגין לאתקפא ליה, ולאוקמא ליה בחיין
עלאין, ומנה יפוק בהוה יומא משיחא דדוד.
ורזא דא, (תהלים ב) אספרה אל חק יי אמר אלי
בני אתה אני היום ילדתיך. זמין אנא
לומר להוה אתר דאקרי חק, ולבשרא ליה,
(ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך). בהוה יומא ממש,
יפיק ליה ההוה חק מתחות גדפהא, בכמה
חיין, בכמה עטריין, בכמה ברכאן, כדקא
יאות.

וההוה חק לא ישתאר בלחודוי, יתפליל ביה
משיחא אחרא בריה דיוסף, ותמן

יִתְתַּקֶּף, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחֲרָא. וּבִגְיִן דְּאִיהוּ גְבַעָה תִּתְּתָא, דְּלִית בֵּה חֵיּוֹן, יָמוּת מְשִׁיחַ דָּא, וְיִתְקַטֵּל, וְיִהְיֶה מִית עַד דְּתִלְקוּט חֵיּוֹן גְּבַעָה דָּא, מֵהֵיּוֹא גְבַעָה עֵילָאָה, וְיָקוּם.

וּבִגְיִן כְּף, בְּמִתִּיבְתָא דְרִקִּיעָא וּמְגַבְעוֹת שְׁלִים בָּאוֹת ו', עַל תְּרִין סְטָרִין אֲלִין (כְּתִיב). אֲבָל בְּמִתִּיבְתָא עֵלָאָה, חֶסֶר, בְּלֹא ו', לְאַחֲזָאָה מְלָה דְלִית בֵּה קוּשְׂיָא וְסַפְקָא. הֵן עִם לְבַדְד יִשְׁפוּן, בְּיַחְוּדָא, בְּלֹא עֲרֻבּוּבֵי אַחֲרָא.

כִּרְ יַחְוּדָא שְׁלִים, הֵכָא אִיהוּ. יִי אֱלֹהֵינוּ יִי. דְּהָא רְזָא דִּילֵיהּ, מְרֹאשׁ צוּרִים אִיהוּ, וְאַתֵּיחַד בְּרִישָׁא, בְּגִזְעָא וּשְׁבִילָא. יִי: דָּא רִישָׁא עֵלָאָה, אֲוִירָא דְסִלְקָא. אֱלֹהֵינוּ: דָּא גִזְעָא, דְאַתְמַר (יִשְׁעִיָּה יא) גִזְעַ יִשְׁי. יִי: דָּא שְׁבִילָא דְלִתְתָא. וְעַל רְזָא דָּא אַתֵּיחַד בֵּיהּ כְּדָקָא יָאוּת. וּבִגְיִן דְּאַתְמַתַּח בֵּיהּ שְׁבִילָא אֲצִטְרִיךְ (כַּאן חֶסֶר). רְזָא דְאַתְגִּזֹר בְּתַרֵּי מִתִּיבְתֵי.

זְבָאָה חוּלְקָךְ רַבֵּי שְׁמַעוֹן, דְּזָכִית לְמַלִּין עֲלֵאִין דְּמֵאֲרִיךְ, וּמֵאֲרִיךְ אַתְרַעֵי בְךָ, כְּמָה שִׁיעוּרָא דְמִתִּיחַן דְּשְׁבִילָא דָּא בְּשִׁיעוּרָא עֵלָאָה, דְרִישָׁא (דף ר"ד ע"א) וּגִזְעָא וּשְׁבִילָא, וְאַתְלַבְּשֵׁן בְּמִתִּיחוּ דָּא. (ג"א ועל דא מתיחו דאחך, שיעורא דשית סטרין, ובלא אתיחד כהאי את ד' אח ד'), ועל דא מתיחו דא' (ג"א ה') שִׁיעוּרָא דְשִׁית סְטָרִין. וְכִלְא אַתֵּיחַד בְּהַאי אַת (ג"א אח) וּבִגְיִן כְּף, לְבַדְד יִשְׁפוּן כְּדָקָא יָאוּת.

וּבְגוּזִים לֹא יִתְחַשֵּׁב, יִשְׂרָאֵל אִית לֹוֹן כְּתָב וְלִשׁוֹן. וּבְכָל אַת, יְכַלִּין לְאַסְתְּפִלָּא כְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא כְּדָקָא יָאוּת. אֲבָל בְּגוּזִים עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, לֹא יִתְחַשֵּׁב. רְזָא דְנָא, בְּגִין דְלִית לֹוֹן כְּתָב וְלִשׁוֹן, וְלִית לֹוֹן לְאַסְתְּפִלָּא וּלְמַנְדַּע פְּלוּם, דְּהָא (ירמיה י) הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים.

שְׁהוּא גְבַעָה תַּחְתּוֹנָה שְׁאִין בֵּה חֵיּים, יָמוּת מְשִׁיחַ זֶה וְיַהֲרֹג, וְיָמוּת עַד שְׁתִּלְקוּט גְּבַעָה זֶה חֵיּים מֵאוּתָהּ גְבַעָה עֵלִיּוֹנָה, וְיָקוּם.

וּמִשּׁוּם כְּף בִּישִׁיבַת הֶרְקִיעַ וּמְגַבְעוֹת שְׁלִם, בָּאוֹת ו', עַל שְׁנֵי צְדָדִים אֲלוֹ (כְּתוּב). אֲבָל בִּישִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה חֶסֶר, בְּלִי ו', לְהֶרְאוֹת דְּכַר שְׁאִין בּוֹ קוּשְׂיָה וְסַפְקָא. הֵן עִם לְבַדְד יִשְׁפֹן, בְּיַחְוּד, בְּלִי עֲרֻבּוּבֵי אַחֲרָת.

כִּרְ יַחְוּד שְׁלִם כַּאן הוּא. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. שְׁהַרֵּי סוּדוֹ מְרֹאשׁ צְרִים הוּא, וְהַתִּיחַד בְּרֹאשׁ, בְּגִזְעַ וּשְׁבִיל. ה' - זֶה הֶרְאשׁ הַעֲלִיּוֹן, אֲוִיר שְׁעוּלָה. אֱלֹהֵינוּ - זֶה הַגִּזְעַ, שְׁנֵאָמַר (יִשְׁעִיָּה יא) גִזְעַ יִשְׁי. ה' - זֶה הַשְּׁבִיל שְׁלֵמָטָה. וְעַל סוּד זֶה הַתִּיחַד בּוֹ כְּרֹאוּי. וּמִשּׁוּם שְׁנַמְתַּח בּוֹ שְׁבִיל, צְרִיךְ סוּד שְׁנַגְזֹר בְּשִׁתֵּי יִשִּׁיבוֹת.

אֲשֶׁרֵי חֲלַקְךָ, רַבֵּי שְׁמַעוֹן, שְׁזָכִית לְדַכְרִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁל רַבּוּנְךָ, וְרַבּוּנְךָ הַתְּרַצָּה בְךָ. כְּמָה שְׁעוּר שֶׁל הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל שְׁבִיל זֶה כְּשִׁיעוּר עֲלִיּוֹן שֶׁל רֹאשׁ וּגִזְעַ וּשְׁבִיל, וְהַתְּלַבְּשׁוֹ בְּהַתְּפַשְׁטוֹת זֶה. (ועל זה התפשטות של אַחַךְ, שְׁעוּר שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים, וְהַכֵּל הַתִּיחַד בָּאוֹת ד' הוּא, אַח ד') וְעַל זֶה הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל א' (ה) שְׁעוּר שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים. וְהַכֵּל הַתִּיחַד בָּאוֹת (אח) הוּא. וּמִשּׁוּם כְּף לְבַדְד יִשְׁפֹן כְּרֹאוּי.

וּבְגוּזִים לֹא יִתְחַשֵּׁב. לְיִשְׂרָאֵל יִשׁ כְּתָב וְלִשׁוֹן, וּבְכָל אוֹת יְכוּלִים לְהַסְתַּפֵּל בְּדַמוֹת וְצִיּוּר כְּרֹאוּי, אֲבָל בְּגוּזִים - עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת - לֹא יִתְחַשֵּׁב. הַסוּד שְׁלֵנוֹ, מִשּׁוּם שְׁאִין לְהֵם כְּתָב וְלִשׁוֹן, וְאִין לְהֵם לְהַסְתַּפֵּל וְלַדְעַת פְּלוּם, שְׁהַרֵּי (ירמיה י) הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים, וְלֹא יִתְחַשֵּׁב סוּד

תַעֲתוּעִים. וְלֹא יִתְחַשֵּׁב רְזָא דְנָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְאַסְתְּפִלוּתָא דְלַהוֹן, הוּאִיל

שִׁלְנוּ בַמַּחֲשָׁבָה וּבַהַסְתַּכְלוּת
שְׁלָהֶם, הוֹאִיל וְאִין לָהֶם פְּתָב.
אֲשַׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל.

מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת
רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל. (מ"ח) אוֹתָהּ נִקְדָּה
עַל־יִזְנָה, רֹאשׁ וְגִזְעוֹ וּשְׂבִיל, בְּנִסְתָּר
הִיא, וְלֹא עוֹמְדָת לְשִׁאלָה לַחֹץ.
אֲבָל מַשְׁעָה שְׁמַתְחִילָה לְהַבְנוֹת
וְלַעֲשׂוֹת הֵיכַל בְּרַצוֹנוֹ, וְנִקְרָאת
מִי, מַתְחִילָה לְהַבְנוֹת. הַדְּמוּת,
שֶׁלּוֹ מִמֶּשׁ. מוֹצִיא נִקְבָּה שֶׁלּוֹ
בְּדְמוּת אִמּוֹ.

מַה זֶה מִי? זֶה רֹאשׁ וְגִזְעוֹ וּשְׂבִיל.
(י"ח) וְהַתְּפִשֵּׁט לְהַבְנוֹת בְּפִשְׁטוֹת
הֵיכַל אַחַד, לְשֵׁנֵי צְדָדִים בּוֹנֵה.
וְאָף עַל גַּב שְׁהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהוּא ו' - גַּם כֶּף הוֹצִיא אֶת
נִקְבָתוֹ כְּאֶחָד וְהוֹמִינָה אֵלָיו. מָנָה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל א) וַיִּמָּן לָהֶם
הַמֶּלֶךְ, (אסתר ט) וַיִּמְשָׁלוּ מְנוּת. נִתַּן
לוֹ אוֹצֵר גְּדוֹל וַיִּקְר, וְהוֹצִיא אוֹתָהּ
כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתָהּ פִּשְׁטוֹת
שֶׁהַתְּפִשֵּׁט, הוֹצִיא שְׁנֵיָהֶם כְּאֶחָד,
(כְּדָמָה זו פִּשְׁטוֹת לְכַאֵן וּלְכַאֵן, הוֹצִיא בֵּן וּבַת
בְּרַגְעֵי אַחַד, וְעַל זֶה שְׁמֵים וְאָרְץ בְּרַגְעֵי אַחַד נִבְרָאוּ
כְּאֶחָד) בְּשַׁעַת אַחַת.

וּמִסְפָּר אֶת רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל. רַבְעֵי
יִשְׂרָאֵל, סוּד זֶה בְּגִלְלוֹךְ, רַבִּי,
נִמְסַר. אֲשַׁרִּי חִלַּקְךָ! רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל,
רַבִּיעִית מִמְדִּידוֹת יִשְׂרָאֵל, הִיא
בְּרִית. לָמָּה נִקְרָא רַבְעֵי? אֵלֶּא
שְׁעוֹר הַגּוֹף, אַרְבַּע בְּרִיתוֹת הֵיוּ
בְּשְׁעוֹר שֶׁלּוֹ. וּבְרִית רַבְעֵי הוּא
בְּשְׁעוֹר שֶׁל מְדִידוֹת הַגּוֹף. הַפֶּל
הוֹצִיא מִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת
רַבִּי יוֹסִי חֲמוּי, רַבִּי אַבָּא וְחֲבָרָיו
הִלְכוּ עִמּוֹ. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר
וְאָמַר, (תהלים ה) ה' בְּקֹר תִּשְׁמַע
קוֹלִי וְגוֹ'. ה' בְּקֹר, אֵיזָה בְּקֹר?
אֵלֶּא זֶה בְּקֹר שֶׁל אַבְרָהָם
שֶׁהִתְעוֹרַר בְּעוֹלָם, שְׁכַתּוּב (בראשית
כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר. שְׁהַרִּי
כְּשֶׁמְגִיעַ הַבְּקָר, אוֹתוֹ בְּקֹר

וְלִית לֹוֹן פְּתָב. זַפְאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.
מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל.
(מ"ח) הַהוּא נִקְוֵדָה עֲלָאָה, רִישָׁא וְגִזְעָא
וּשְׂבִילָא, בְּטַמִּירוֹ אִיהוּ, וְלֹא קִיַּיְמָא לְשִׁאֲלָא
לְבַר. אֲבָל מַשְׁעָתָא דְשַׁרְיָ לְאַתְבְּנָאָה,
וְלִמְעַבְדַּד הֵיכְלָא בְּרַעוּתִיהּ, וְאִקְרִי מִי, שַׁרְיָ
לְאַתְבְּנָאָה, דִּיּוֹקְנָא, דִּילִיָּה מִמֶּשׁ. אֲפִיק נּוֹקְבָא
דִּילִיָּה, בְּדִיּוֹקְנָא דְאִמִּיהּ.

מִאִי מִי. דָּא רִישָׁא וְגִזְעָא וּשְׂבִילָא. (י"ח) וְאַתְפִּשֵּׁט
לְאַתְבְּנָאָה בְּפִשְׁטוֹ דְחַד הֵיכְלָא, לְתַרִּין
סְטָרִין בְּאִנִּי. וְאָף עַל גַּב דְּאֲפִיק לְיִשְׂרָאֵל.
דְּאִיהוּ ו', אוֹף הָכִי אֲפִיק לְנוֹקְבָא דִּילִיָּה
פְּחָדָא, וְאַזְמָנָה לְגַבִּיהּ. מָנָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
(דְּנִיאל א) וַיִּמָּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ (אסתר ט) וַיִּמְשָׁלוּ מְנוּת.
יָהֵב לִיָּה נְבוֹזְבָא רַב וַיִּקְרָא, וְאֲפִיק לָהּ פְּחָדָא
מְנִיָּה. בְּהַהוּא פִּשְׁטוֹ דְאַתְפִּשֵּׁט אֲפִיק
תְּרוּוִיָּהּ כְּחָדָא, (כְּנוֹנָא דָא פִּשְׁטוֹת לְהַכָּא וּלְהַכָּא, אֲפִיק בְּרָא
וּבְרַתָּא כְּרַגְעֵי חָדָא, וְעַל דָּא שְׁמֵים וְאָרְץ כְּרַגְעֵי חָדָא אַתְבְּרָאוּ כְּחָדָא)

בְּשַׁעַתָּא חָדָא.

וּמִסְפָּר אֶת רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל, רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל רַזָּא
דָּא בְּגִינְךָ רַבִּי אַתְמָסַר, זַפְאָה חוֹלְקֵךְ.
רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל, רַבִּיעִית, מִן מְדִידוֹ דִּישְׂרָאֵל,
אִיהוּ בְּרִית. אֲמַאי אִקְרִי רַבְעֵי. אֵלֶּא שְׁעוֹרָא
דְּגוֹפָא אַרְבַּע בְּרִיתוֹת הֵיוּ בְּשְׁעוֹרָא דִּילִיָּה.
וּבְרִית רַבְעֵי אִיהוּ בְּשְׁעוֹרָא דְמְדִידוֹ דְּגוֹפָא.
כְּלָא אֲפִיק מִי. (ע"ב).

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה אֲזִיל לְמַחְמֵי לְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי,
רַבִּי אַבָּא וְחֲבָרָיו אֲזִלוּ עִמֵּיהּ. פָּתַח רַבִּי
אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים ה) יי בְּקֹר תִּשְׁמַע קוֹלִי וְגוֹ'.
יי בְּקֹר מִאִי בְּקֹר. אֵלֶּא דָּא בְּקֹר דְאַבְרָהָם,
דְּאַתְעַר בְּעֲלָמָא. דְכַתִּיב, (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם
אַבְרָהָם בְּבֹקֶר. דְּהָא כַּד אֲתִי צַפְרָא, הַהוּא בְּקֹר
אַתְעַר בְּעֲלָמָא, וְהוּא עֵידֵן רַעוּא לְכַלָּא,

וּלְמַעַבְד טִיבוּ לְכָל עֲלָמָא, לְזַכָּאִין וּלְחַיִּיבִין.
וּכְדִין עֵידֵן צְלוֹתָא הוּא, לְמַצְלִי קַמִּי מַלְפָּא
קְדִישָׁא.

זַעֲרָ דָא, בְּשַׁעְתָּא דְאַתִּי צַפְרָא, כָּל אֵינּוֹן אֲסִירִי
מַלְפָּא, אֲשַׁכְּחוּ נְיִיחָא, עֵידֵן צְלוֹתָא אִיהוּ
עַלְיֵיהוּ. וְכָל שְׁפָן אֵינּוֹן דְתִיבִין בְּתִיבְתָא,
וּבְעָאן בְּעוֹתְהוֹן לְקַמִּי מַלְפָּא קְדִישָׁא. בְּגִין,
דְּהֵאִי שַׁעְתָּא, חַד מְמַנָּא נְפִיק לְסִטְר דְרוּם,
וּרְפָּאל שְׁמִיה, וְכָל זִינֵי אֲסוּוֹתָא בִידוּי. וּמְסִטְר
דְרוּם, נְפַק חַד רוּחָא, וּמְטִי לְגַבֵּי הַהוּא מְמַנָּא,
דְּמְמַנָּא עַל אֲסוּוֹתָא. וְכַד מְטִי צְלוֹתָא לְקַמִּי
קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא, פְּקִיד לְבֵי דִינָא דִילֵיה, דְּלֹא
יִפְתַּחוּן בְּדִינָא, בְּגִין דְחַיִּים בִּידָא דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, וְלֹא בִידֵיהוֹן.

וּכְגוֹ דְאִיהוּ עֵידֵן רַעְוָא, בְּעָא קְדִישָׁא בְרִיךְ
הוּא זְכוּתָא דְהַהוּא בַר נֶשׁ, אִי יִשְׁתַּכַּח
בְּצְלוֹתָא, (אִתָּא, וְאִי לֹא חָשִׁיב לֵיה בְּשׁוּגָא) אוּ דְאִיהוּ
מְאִרִיה דְתִיבְתָא, חָס עֲלֵיה. בְּהֵיא שַׁעְתָּא
קַל צַפְרִין דְמְקַנְנֵן אֲשַׁתְּמַעוּ, דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קד)
אֲשֶׁר שָׁם צַפְרִים יִקְנְנוּ. וְאֵינּוֹן צַפְרִין אוּדְאֵן
וּמְשַׁבְּחֵן לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְהַהוּא אֵילַת
הַשְּׁחַר אֲתַעַר בְּעֲלָמָא וְאָמַר, (תְּהִלִּים לא) מָה רַב
טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. כְּדִין הַהוּא
מְמַנָּא נְפִיק, וְעַבִּיד כָּל מַה דְאַתְּפַקֵּד.

וְאִי תִימָא דְזִינֵי אֲסוּוֹתָא בִידוּי כְּמַה דְאַמְרֵן.
לְאוּ הָכִי. דְהֵא אֲסוּוֹתָא לֹא הוּי, אֲלֵא
בִידוּי דְמַלְפָּא קְדִישָׁא. אֲבָל בְּשַׁעְתָּא דְפְקִיד
קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא אֲסוּוֹתָא לְהַהוּא בַר נֶשׁ,
אִיהוּ נְפִיק, וְכָל אֵינּוֹן מְקַטְרְגִין דְמְמַנְן עַל
מְרַעִין בִּישׁוּן, דְחַלִּין מְגִייה. כְּדִין הַהוּא רוּחָא
דְקָא נִסַּע מְסִטְרָא דְרוּם, אוּשִׁיט לֵיה לְהַהוּא
בַר נֶשׁ, וְהֵא אֲסוּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח, וְכֹלָא בִידוּי
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וְהוּא עַת רְצוֹן
לְכָל, וְלַעֲשׂוֹת טוֹב לְכָל הָעוֹלָם,
לְצַדִּיקִים וְלָרְשָׁעִים. וְאִזּוּ זְמַן תְּפִלָּה
הוּא לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.
זַעֲרָ זֶה, בְּשַׁעָה שְׂבָא הַבֶּקֶר, כָּל
אוֹתָם אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ מוֹצְאִים
מְנוּחָה, זְמַן תְּפִלָּה הוּא עֲלֵיהֶם,
וְכָל שְׁכָן אוֹתָם שְׁחוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה
וּמְבַקְשִׁים בְּקִשׁוֹתֵיהֶם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ, מְשׁוּם שְׁבִשְׁעָה זֹו יוֹצֵא
מְמַנָּה אֶחָד לְצַד דְרוּם, וּרְפָּאל
שְׁמוֹ, וְכָל מִינֵי רְפוּאָה בִידוּ. וּמְצַד
דְרוּם יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת וּמְגִיעָה
לְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה שְׁמַמְנָה עַל
הַרְפוּאָה. וְכִשְׁמַגִּיעָה הַרְפוּאָה
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא פּוֹקֵד
לְבֵית דִּינּוֹ שְׁלֵא יִפְתַּחוּ בְּדִין,
מְשׁוּם שֶׁהַחַיִּים בִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְלֹא בִידֵיהֶם.

וּמִתוּרְךָ שֶׁהוּא עַת רְצוֹן, רְצָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְכוּת אוֹתוֹ
הָאִישׁ. אִם יִמְצֵא כְּתִפְלָה (קִפּוּל וְאִם
לֹא - נִחְשָׁב לוֹ בְּשׁוּגָא) אוּ שֶׁהוּא בְּעַל
תְּשׁוּבָה - חָס עֲלָיו. בְּאוֹתָה שַׁעָה
נִשְׁמַע קוֹל צַפְרִים הַמְּקַנְנֹת,
שְׂכַתוּב (תְּהִלִּים קד) אֲשֶׁר שָׁם צַפְרִים
יִקְנְנוּ. וְאוֹתָן צַפְרִים מוֹדוֹת
וּמְשַׁבְּחוֹת לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
וְאוֹתָה אֵילַת הַשְּׁחַר מִתְעוֹרֵרָת
בְּעוֹלָם וְאוֹמְרָת, (שם לא) מָה רַב
טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. אִזּוּ
אוֹתוֹ מְמַנָּה יוֹצֵא, וְעוֹשֶׂה כָּל מַה
שְׁנִצְטָרָה.

וְאִם תֵּאמַר שְׁמִינֵי רְפוּאָה בִידוּ
כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ - לֹא כֵּךְ! שְׁהִירִי
רְפוּאָה לֹא הִיְתָה, רַק בִּידֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ. אֲבָל בְּשַׁעָה שְׂפּוֹקֵד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְאוֹתוֹ
הָאָדָם, הוּא יוֹצֵא, וְכָל הַמְּקַטְרְגִים
הַמְּמַנִּים עַל מַחְלוֹת רַעוֹת פּוֹחֲדִים
מִמֶּנּוּ. אִזּוּ אוֹתָה הַרוּחַ שְׁנִסְעָה מְצַד
דְרוּם מוּשִׁיטָה לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם,
וְהִירִי הַרְפוּאָה נְמַצָּאת, וְהַכָּל בִּידֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, יִי בִקֵּר תִּשְׁמַע קוּלִי. וְלֹא כְּתִיב
 יִי בִבְקֵר תִּשְׁמַע קוּלִי. אֶלֶּא לְגַבֵּי בִקֵּר
 דְּאַבְרָהָם קָאָמַר. (תהלים ה) בִּקֵּר אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפֵּה.
 תְּרִי בִקֵּר אֲמַאי. אֶלֶּא חַד בִּקֵּר דְּאַבְרָהָם. וְחַד
 בִּקֵּר דְּיוֹסֶף. דְּכְתִיב, (בראשית מד) הַבְּקֵר אֹר, וּמִתְּרַגְּמִינָן צִפְרָא (דף ר"ד ע"ב) נְהִיר, נְהִיר וְדָאי.
 אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפֵּה, אֶעֱרֹךְ לָךְ מַהוּ. אֶלֶּא אֲסִידֵר
 לָךְ בּוּצִינָא דִּילָךְ לְאַדְלָקָא. כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר
 (תהלים קלב) עֲרַכְתִּי גַר לְמִשְׁיַחִי. וְלְגַבֵּי בִקֵּר דְּיוֹסֶף
 קָאָמַר, דִּיהוּא סְדוּרָא דְּבוּצִינָא דִּילִיהּ הוּא.
 וְאַצְפֵּה, מַהוּ וְאַצְפֵּה. הָא כָּל בְּנֵי עֲלָמָא מְצַפְּאֵן
 וּמְחַפְּאֵן לְטִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 וְאַפִּילוּ בְּעִירֵי דְחַקְלָא, וּמַה שְּׁבַחָא דְדוּד יִתִּיר
 מִכָּל בְּנֵי עֲלָמָא, אֶלֶּא, מְלָה דָּא שְׂאִילָנָא, וְהָכִי
 אָמְרוּ לִי, וְאִיהִי מְלָה קְשׁוּט דְּאַתִּי מְרַחֵיק.
 נְהוּרָא קְדָמָא דְּבִרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוֵה
 נְהִיר עַד דְּלֹא הוּוּ יְכַלִּין עֲלָמִין לְמַסְבְּלִיהּ. מַה
 עֵבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֵבֶד נְהוּרָא לְנְהוּרִיהּ,
 לְאַתְלַבְּשָׁא דָּא בְּדָא. וְכֵן כָּל שְׂאֵר נְהוּרִין, עַד
 דְּעֲלָמִין פְּלָהוּ אֶתְקַיְיְמוּ בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְיְכַלִּין
 לְמַסְבֵּל.
 וּבְגִין כֶּף אֶתְפֹּשְׁטוּ דְרַגִּין, וְאַתְלַבְּשׁוּ נְהוּרִין,
 וְאַיְנוּן אֶקְרוּן כְּנַפִּים עֲלָאִין, עַד דְּמָטוּ
 לְהָאִי בִקֵּר דְּיוֹסֶף, וְאִיהוּ נְטִיל כָּל נְהוּרִין
 עֲלָאִין, וּמַגּוּ דְכָל נְהוּרִין עֲלָאִין בֵּיהּ תְּלִיין,
 זִיוִיהּ סְלִיק מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא
 דְּלְעִילָא, עַד דְּעֲלָמִין דִּלְתַתָּא לֹא יְכַלִּין
 לְמַסְבֵּל. אֶתָּא דוּד וְאַתְקֵן הָאִי בּוּצִינָא, חוּפְּאָה
 לְהָאִי בִקֵּר דְּיוֹסֶף, לְאַתְחַפְּאָה בֵּיהּ, וְלְקַיְיְמָא
 עֲלָמִין דִּלְתַתָּא, בְּסְדוּרָא דְּבוּצִינָא דָּא וְעַל דָּא
 כְּתִיב, בִּקֵּר אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפֵּה. כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר,
 (שמות לו) וְיִצְפְּהוּ זֶהָב טָהוֹר. (נ"א וּבְגִין דִּיהוּא בּוּצִינָא דוּד
 בֵּיהּ תְּלִינָא וְכו') בְּגִין דִּיהוּא בּוּצִינָא דְדוּד אִיהִי,

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ה) ה' בִּקֵּר תִּשְׁמַע
 קוּלִי, וְלֹא כְּתוּב ה' בִּבְקֵר תִּשְׁמַע
 קוּלִי. אֶלֶּא לְגַבֵּי הַבְּקֵר שֶׁל
 אַבְרָהָם הוּא אָמַר. בִּקֵּר אֶעֱרֹךְ לָךְ
 וְאַצְפֵּה. שְׁנֵי בִקֵּר לְמַה? אֶלֶּא
 אֶחָד בִּקֵּר שֶׁל אַבְרָהָם, וְאֶחָד בִּקֵּר
 שֶׁל יוֹסֵף, שְׁכַתוּב (בראשית מד)
 הַבְּקֵר אֹר, וּמִתְּרַגְּמִים: בִּקֵּר
 מַאִיר, מַאִיר וְדָאי. אֶעֱרֹךְ לָךְ
 וְאַצְפֵּה, מַה זֶה אֶעֱרֹךְ לָךְ? אֶלֶּא
 אֲסִידֵר לָךְ גַּר שֶׁלֶךְ לְהַדְלִיק, כְּמוֹ
 שְׁנָאָמַר (תהלים קלב) עֲרַכְתִּי גַר
 לְמִשְׁיַחִי. וְלְגַבֵּי הַבְּקֵר שֶׁל יוֹסֵף
 הוּא אָמַר, שְׂאוֹתוֹ סְדוּרָא שֶׁל גַּר
 שְׁלוֹ הוּא.
 וְאַצְפֵּה, מַה זֶה וְאַצְפֵּה? הֲרִי כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים וּמְחַפִּים לְטוֹב
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַפְלוּ בְּהַמּוֹת
 הַשְּׂדֵה, וּמַה שְּׁבַח שֶׁל דוּד יוֹתֵר
 מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֶלֶּא דְבַר זֶה
 שְׂאִילָתִי, וְכַף אָמְרוּ לִי, וְהוּא דְבַר
 אֲמַת שְׂבָא מְרַחֵיק. אֹר רֵאשׁוֹן
 שְׁבִרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה
 מַאִיר עַד שְׂלֵא יְכַלּוּ הָעוֹלָמוֹת
 לְסַבֵּל אוֹתוֹ. מַה עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא? עֲשֵׂה אֹר לְאוּרוֹ
 לְהַתְּלַבֵּשׁ זֶה בְּנֵה. וְכֵן כָּל שְׂאֵר
 הָאוּרוֹת, עַד שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת
 הַתְּקַיְיְמוּ בְּקִיּוּמָם וְיְכַלּוּ לְסַבֵּל.
 וּמִשּׁוּם כֶּף הַתְּפֹשְׁטוּ דְרַגּוֹת
 וְהַתְּלַבְּשׁוּ אוּרוֹת, וְהֵם נִקְרְאִים
 כְּנַפִּים עֲלִיּוֹנִים, עַד שְׁמַגִּיעִים
 לְבִקֵּר זֶה שֶׁל יוֹסֵף, וְהוּא לֹקַח
 כָּל הָאוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. וּמִתּוֹךְ
 שְׁכָל הָאוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים בּוּ
 תְּלִיּוּם, זִיוו עוֹלָה מְסוּף הָעוֹלָם
 עַד סוּף הָעוֹלָם שְׁלַמְעָלָה, עַד
 שְׁהָעוֹלָמוֹת שְׁלַמְטָה לֹא יְכוּלִים
 לְסַבֵּל. בָּא דוּד וְהַתְּקֵן גַּר זֶה,
 כְּסוּפֵי לְבִקֵּר זֶה שֶׁל יוֹסֵף לְהַתְּכַפּוֹת
 בּוּ וּלְהָעֵמִיד עוֹלָמוֹת שְׁלַמְטָה
 בְּסְדוּר הַגַּר הַזֶּה, וְעַל זֶה כְּתוּב
 בִּקֵּר אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפֵּה, כְּמוֹ
 שְׁנָאָמַר (שמות לו) וְיִצְפְּהוּ זֶהָב

טהור. (ומשום שאותו נר, דוד תלוי בו (כוי) ומשום שאותו הנר הוא של דוד ובו תלוי, אמר שהוא יהיה כסוי לבקר הזה. בא רבי אבא ונשקו, ואמר, אלמלא לא יצאתי לדרך רק לשמע דבר זה - די לי!

עד שהיו הולכים, באה יונה אחת לרבי אלעזר, שרתה וצפצפה לפניו. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה, תמיד היית נאמנה בשליחותך. לכי ואמרי לו, הרי החברים באים אליך, ואני עמהם, ונר יתרחש לנו לשלשה ימים, ולא יפל עליו פחד, שהרי בחדוה אנו הולכים אליו. השיב פעם אחרת ואמר, לא שמחנו מספיק, ורע בעיני הרבה על רמון אחד מלא שנפתח תחתיו, ויוסי שמו. הלכה אותה היונה מלפניו, ואותם החברים הלכו.

אמר רבי אבא לרבי אלעזר, מה זה? תמתי הרבה ממה שראיתי. אמר לו, היונה הזו באה אלי בשליחות רבי יוסי חמי, שהוא בבית חליו, ויודעתי מהיונה הזו שהוא נצל, וחלוף נתן עליו ונתרפא.

עד שהיו הולכים, הרי עורב אחד עמד לפניכם, קורא בכח ומצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכה אתה קים ולכה אתה מתקן. לך לדרךך, שהרי ידעתי. אמר רבי אלעזר, חברים, גלף ונגמל חסד לרמון שהיה מלא מהפל, ורבי יוסי מפקיעין הוא שמו, שהרי הסתלק מהעולם הזה ואין מי שראוי להשתדל בו, והוא קרוב אלינו.

סטו מהדרך והלכו לשם. פיון שראו אותם כל בני העיר, יצאו אליהם, ונכנסו שם לבית רבי יוסי מפקיעין אותם החברים הללו. בן קטן היה לו לרבי יוסי, ולא נתן לשום אדם שיגיע למטת

ובה תלויא, אמר דאיהו ליהוי חופאָה להאי בקר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר אלמלא לא נפקנא בארְחא, אלא למשמע מלה דא די.

עד דהוו אזלי, הא יונה חד מטא לגבי רבי אלעזר. שריאת, וקא מצפצפא קמיה. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה מהימנא הוית תדיר בשליחותך, זילי ואימא ליה, הא חברייא אתאן לגבך, ואנא עמהון. ונסא יתרחיש ליה לתלתא יומין, ולא ינפול עליה דחילו, דהא בחדוה אנן אזלין לגביה. אתיב זמנא אחרא ואמר, לא חדינא סגיא, ובאישי בעינוי סגי, על חד רמונא מליא דאתיהיב תחותיה, ויוסי שמייה. אזלת ההיא יונא מקמיה, ואינון חברייא אזלו.

אמר רבי אבא לרבי אלעזר, מאי האי, תוהנא סגי, ממה דחמינא. אמר ליה, יונה דא אתאת לגבאי בשליחותיה דרבי יוסי חמי, דאיהו בבי מרעיה, וידענא מהאי יונה דאשתיב, וחלופא אתיהיב עליה ואתסי.

עד דהוו אזלי, הא עורבא חד קאים לקמיהו, קרי בחילא, ומצפצפא צפצופא סגי. אמר רבי אלעזר, להכי את קיימא, ולהכי אנת מתקן, זיל לארְחך, דהא ידענא. אמר רבי אלעזר, חברייא גיזיל ונגמול חסד לרמונא, דהוה מליא מפלא, ורבי יוסי דפקיעין שמייה איהו, דהא אסתלק מעלמא דין, ולית מאן דחזי לאשתידלא ביה, ואיהו קריב לגבן.

סטו מארְחא, ואזלו לתמן. פיון דחמו לון כל בני מאתא, נפקו לגבייהו. ועאלו תמן בבי רבי יוסי דפקיעין, אינון חברייא אלין. ברא זעירא הוה ליה לרבי יוסי, ולא שביק לבר נש דימטי לערסא דאבוי, בתר דמית.

אָביו אַחר שְׁמַת, אֶלָּא הִיָּה לְבַדּוֹ
סְמוּךְ לוֹ, וּבִכְהָ עֲלִיו, פִּיּו בְּפִיו
מִתְדַבֵּק.

פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר: רְבוֹן
הָעוֹלָם, פְּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים כב) פִּי
יִקְרָא קִין צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְגוֹ', שְׁלַח
תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ'. הִיָּה צוֹעֵק
אוֹתוֹ תִּינּוֹק וּבִכּוּהָ, וְאָמַר: רְבוֹן
הָעוֹלָם, קִיָּם דְּבַר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה!
שְׁנֵי בָנִים הֵינּוּ מֵאָבָא וְאִמִּי, אֲנִי
וְאַחוֹתִי הַקְּטָנָה מִמֶּנִּי, הִיָּה לָךְ
לְקַחַת אוֹתָנוּ וּלְקַיֵּם דְּבַר הַתּוֹרָה.
וְאִם תֹּאמַר, רְבוֹן הָעוֹלָם, אִם
פְּתוּב, וְלֹא אָב - הֲרֵי פֶּאֶן הַכֹּל
הוּא, אָבָא וְאִמָּא. אִמָּא מֵתָה,
וְלְקַחַת אוֹתָהּ מֵעַל הַבָּנִים. כַּעַת
אָבָא שְׁהִיָּה מְכֻסָּה עֲלֵינוּ נִלְקַח
מֵעַל הַבָּנִים. אֵיפֹה דִּין הַתּוֹרָה?
כִּכּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים מוּל
הַבָּבִי וְהַצֶּעֲקָה שֶׁל אוֹתוֹ תִּינּוֹק.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה)
שָׁמַיִם לְרוּם וְאַרְץ לְעוֹמֵק וְגוֹ'. עַד
שְׁהִיָּה אוֹמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר פְּסוּק זֶה,
הִיָּה עֲמוּד אֵשׁ מִפְּסִיק בִּינֵיהֶם,
וְאוֹתוֹ תִּינּוֹק הִיָּה דְּבַק בְּפִי אָביו
וְלֹא הָיוּ גִפְרָדִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, אוֹ שְׂרוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהַרְחִישׁ נֶס, אוֹ שְׂרוּצָה שֶׁלֹּא
יִשְׁתַּדַּל אָדָם אַחַר עֲלִיו, אֲבָל עַל
דְּבָרֵי אוֹתוֹ הַתִּינּוֹק וְדַמְעוֹתָיו אֵינִי
יִכּוֹל לְסַבֵּל.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, שְׁמַעוּ קוֹל
אֶחָד שֶׁהִיָּה אוֹמֵר: אֲשַׁרְיָךְ רַבִּי
יוֹסִי שְׂדַבְרֵי הַגְּדִי הַקְּטָן הַזֶּה
וְדַמְעוֹתָיו עָלוּ אֶל פֶּסַע הַמַּלְאָךְ
הַקְּדוּשׁ, וְדָנּוּ דִין, וּשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
בְּנֵי אָדָם הִזְמִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַלְאָךְ הַמְּנוֹת בְּגִלְגָּלָה, וְהָרִי
עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים הוֹסִיפוּ לָךְ
עַד שֶׁתִּלְמַד תּוֹרָה אֶת הַגְּדִי הַשְּׁלֵם
הַזֶּה הַחֲבִיב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

כִּמּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְלֹא
הַשְּׂאִירוּ אָדָם לְעַמֵּד בְּבֵית. מִזְּ

אֶלָּא הוּא בְּלַחֲדוּדֵי הָרָה סְמִיךְ לֵיהָ, וּבְכִי עֲלֵיהָ,
פּוֹמִיָּה בְּפּוֹמִיָּה מִתְדַבֵּקָא.

פֶּתַח הַהוּא יִנּוּקָא וְאָמַר, מְאִרִּיה דְּעֵלְמָא,
כְּתִיב בְּאוֹרֵייתָא, (דברים כב) פִּי יִקְרָא קִין
צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְגוֹ', שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְגוֹ'.
הָרָה גְּעִי הַהוּא יִנּוּקָא וּבְכִי, אָמַר, מְאִרִּיה
דְּעֵלְמָא, קִיָּים מְלָה דָא דְאוֹרֵייתָא, תְּרִין בְּנִין
הוּיָנָא מֵאָבָא וְאִמִּי, אֲנָא וְאַחוֹתִי זְעִירָתָא מִנָּאִי.
הָרָה לָךְ לְמִיִּסְב לָךְ, וּלְקִיָּמָא מְלָה דְאוֹרֵייתָא.
וְאִי תִימָא מְאִרִּיה דְּעֵלְמָא, אִם כְּתִיב, וְלֹא אָב,
הָא הֲכָא כּוֹלָא הוּא, אָבָא וְאִמָּא. אִימָא מִיתַת,
וְנִסִּיבַת לָהּ מֵעַל בְּנִין. הַשְּׁתָא אָבָא דְהָוִי חֲפִי
עֲלוֹ, אֲנִסִּיב מֵעַל בְּנִין, אֲן דִּינָא דְאוֹרֵייתָא.
כִּכּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרֵיָא, לְקַבֵּל בְּכִיָּה וְגַעוּ
דְּהַהוּא יִנּוּקָא.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה) שָׁמַיִם לְרוּם
וְאַרְץ לְעוֹמֵק וְגוֹ'. עַד דְּהָרָה אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר קָרָא דָא, הָרָה עֲמוּדָא דְאַשָּׁא פְּסִיק
בִּינֵיהֶו, וְהַהוּא יִנּוּקָא הָרָה דְּבִיק בְּפּוֹמִיָּה
דְּאַבּוּי, וְלֹא הוּוּ מִתְפָּרְשָׁאן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
אוּ בְּעֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַרְחֵשׁ נִיִּסָּא, אוּ
בְּעֵי דְלֹא יִשְׁתַּדַּל בְּרַ נֶשׁ אַחְרָא עֲלֵיהָ, אֲבָל
עַל מַלְיָן דְּהַהוּא יִנּוּקָא וְדַמְעוּי, לֹא יִכִּילָנָא
לְמַסְבֵּל.

עַד דְּהוּוּ יַתְבִּין, שְׁמַעוּ חַד קָלָא, דְּהָרָה (דף ר"ה
(א"ו) אָמַר, זַפְּאָה אֲנִתְ רַבִּי יוֹסִי, דְּמַלְיָן דְּהָאִי
גְּדִיא זְעִירָא, וְדַמְעוּי, סְלִיקוּ לְגַבִּי כְּרִסְיָא
דְּמַלְפָּא קְדִישָׁא, וְדָנּוּ דִינָא, וְתִלְיִסְר בְּנֵי נֶשָׁא
אֲזַמִּין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַלְאָךְ הַמְּנוֹת בְּגִינְךָ,
וְהָא עֶשְׂרִין וְתִרְיָן שָׁנִין אוֹסִיפוּ לָךְ, עַד דְּתוֹלְיָךְ
אוֹרֵייתָא, לְהָאִי גְּדִיא שְׁלִימָא, חֲבִיבָא קָמִי
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא.

כִּמּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרֵיָא, וְלֹא שְׁבָקוּ לְבַר נֶשׁ

ראו אותו עמוד אש שעולה, ורבי יוסי פתח עיניו, ואותו תינוק דבוק פיו בפיו. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקנו שראינו תחית המתים עין בעין. קרבו אלי, והיה אותו תינוק לישן כאלו שגוע מהעולם הזה. אמרו, אשרי חלקך רבי יוסי, וברוך הרחמן שהרחיש לך גס על הצעקה והבכי של בנך וברכריו, שפך דמך בדברים יפים לשער השמים, בדבריו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים.

רקחו את אותו תינוק ונשקוהו, וכבו עמו מרב חדוה, והוציאנהו לבית אחר, והתעוררו עליו, ולא הודיע לו מיד, אלא אחר כך. שמחו שם שלשה ימים, וחדשו יחד עם אותו רבי יוסי כמה חדושי תורה.

אמר לו רבי יוסי, חברים, לא נתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי באותו עולם, אלא לאחר שתיים עשרה שנים. אבל שלש מאות וששים וחמש דמעות ששפך בני, נכנסו בחשבון לפני המלך הקדוש, ואני נשבע לכם, חברים, שבשעה שפתח באותו הפסוק וצעק בדברים ההם, הודעונו שלש מאות אלף ספסלי ישיבת הרקיע, וכלם עומדים לפני המלך הקדוש, ובקשו עלי רחמים וערבו לי, והקדוש ברוך הוא התמלא רחמים עלי.

ויגה לפניו אותם דברים ואיך מסר נפשו עלי. ואפטרופוס אחד היה לפניו, ואמר: רבון העולם, הרי כתוב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. יהי רצון מלפניך שזכות התורה וזכות אותו התינוק שמסר נפשו על אביו, שתחוס עליו וינצל.

למיקם בביתא, מיד חמו ההוא עמודא דאשא דסליק, ורבי יוסי פתח עיניו. וההוא ינוקא דביק פומיה בפומיה. אמר רבי אלעזר, זכאה חולקנא דחמינא תחית המתים, עינא בעינא. קריבו לגביה, והוה ההוא ינוקא נאים, כמה דגוע מהאי עלמא, אמרו זכאה חולקך רבי יוסי, וברוך רחמנא דארחיש לך ניסא, על געיא ובכיא דבנה, ובמלוי, דהכי דחיק במלין שפירין לתרע שמיא, במלוי ובדמעוי אוסיפו לך חיים.

נטלוהו לההוא ינוקא, ונשקוהו וכבו עמיה מחדוה סגיא. ואפקוהו לביתא אחרא, ואתערו עליה, ולא אודעו ליה מיד, אלא לבתר הכי. חדו תמן תלתא יומין, וחדישו בהדי ההוא רבי יוסי, כמה חדושין באורייתא.

אמר לון רבי יוסי, חבריא, לא אתיהיבת לי רשו לגלאה מההוא דחמינא בההוא עלמא, אלא לבתר תריסר שנין. אבל תלת מאה ושתיין וחמש דמעין, דאושיד ברי, עאלו בחושבנא קמי מלפא קדישא, ואומינא לכו חבריא, דבשעתא דפתח בההוא פסוקא, וגעא באינון מלין, אזדעזעו תלת מאה אלפי ספסלי דהוו במתיבתא דרקיעא, וכלהו קיימי קמיה דמלפא קדישא, ובעו רחמי עלי, וערבו לי. וקודשא בריך הוא אתמלי רחמין עלי.

ושפיר קמיה, אינון מלין, והיה מסר נפשיה עלי. וחד אפטרופוסא הוה קמיה, ואמר, מארי דעלמא, הא כתיב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. יהא רעוא קמך, זכו דאורייתא, וזכו דההוא רביא, דקא מסר נפשיה על אבוה דתחוס עליה, וישתזיב.

וְשִׁדְשָׁה עֶשֶׂר בְּנֵי אָדָם הַזְמִין לוֹ תַּחְתֵּי, וְעָרְבוּן נָתַן לוֹ מִדֵּין קֶשֶׁה זֶה. אִזּוּ קָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִלְאֲךָ הַמָּוֶת, וְצִוָּה אוֹתוֹ עָלֵי שִׁיחֹזֵר לְאַחַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, שֶׁהָרִי אֵין הָעָרְבוּן לְפָנָיו, אֲלֵא לְהַשִּׁיב לִידוֹ מִשְׁכּוֹנוֹת שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ. כְּעַתְּ חֲכָרִים, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאַתָּם צְדִיקֵי אֲמַת, הִתְרַחַשׁ הַנֶּס לְעִינֵיהֶם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א-ב) ה' מְמִית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל. בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְכִי ה' מְמִית? וְהָרִי שֵׁם זֶה סֵם חַיִּים הוּא לְכָל, וְדָבָר זֶה שֶׁל מוֹת לֹא שׁוֹרֵה בוֹ, וּבְכָל מְקוֹם שֵׁם זֶה נֹתֵן חַיִּים לְכָל הָעוֹלָם, אִזּוּ מָה זֶה ה' מְמִית? חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא הוֹרֵג לְכָל בְּנֵי הָאָדָם! אֲלֵא ה' מְמִית בְּיָדָיו. אֵיךְ הוּא מְמִית? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁהַסְתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי אָדָם, שֶׁהָרִי בְּעוֹד שֶׁהוּא עָלָיו, לֹא יִכְוֹלִים כָּל מְקַטְרְגֵי הָעוֹלָם לְהוֹזִיק לוֹ. בְּשַׁעַת שֶׁמְסַתַּלַּק מִמֶּנּוּ, מִיָּד כָּל הַמְקַטְרְגִים יְכוֹלִים לוֹ וּמַת הַבֵּן אָדָם. לֹא כֵּף?!

אֲלֵא ה' מְמִית, אֵת מִי הוּא מְמִית? לְאוֹתָהּ הַתַּפְשֻׁטוֹת הַצַּד הָאֲחֵר הָרַע. פִּינּוֹן שֶׁמְשִׁיכוֹת הַצַּד הָרַע רוֹאָה אֵת זֵיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִיָּד מֵתָה, וְאֵין לָהּ קִיּוּם אֲפִלּוּ רַגַע אֶחָד. פִּינּוֹן שֶׁאוֹתָהּ הַתַּפְשֻׁטוֹת צַד הָאֲחֵר מֵתָה וְעָבְרָה מִן הָעוֹלָם, מִיָּד מְחִיָּה. אֵת מִי הוּא מְחִיָּה? אוֹתָהּ הַתַּפְשֻׁטוֹת רוּחַ הַקְּדוּשׁ שֶׁבָּאָה מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, מְחִיָּה אוֹתָהּ וּמְעַמִּידָהּ בְּקִיּוּם שְׁלָם. הַכָּל עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזִמְנָא אֶחָד. וּמָה שֶׁאָמַר מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל - מוֹרִיד אוֹתָהּ רוּחַ קְדוּשָׁה לְשְׁאוּל, וְעוֹשֶׂה לָהּ שֵׁם טְבִילָה לְהַטְהָרָה, וּמִיָּד מְעַלָּה

וְתִלְיָסָר בְּנֵי נֶשֶׁא אֲזַמִּין לִיהַ תַּחְתֵּי, וְעָרְבוּנָא יִהְיֶה לִיהַ, מִדֵּינָא תְּקִיפָא דָא. כְּדִין קָרָא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִלְאֲךָ הַמָּוֶת, וּפְקִיד לִיהַ עָלֵי, דְּלִיתָב לְבַתָּר עֶשְׂרִין וּתְרִין שָׁנִין, דְּהָא לָאו עָרְבוּנָא קָמִיָּה, אֲלֵא לִיתוּב לִידוֹי, מִשְׁכּוֹנֵין דְּהוּוּ בִּידוֹי, הַשְׁתָּא חֲבַרְיָא, בְּגִין דְּחִמָּא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאַתּוֹן זַפְּאֵי קְשׁוּט, אַתְרַחִישׁ נִיסָא לְעִינֵיכּוֹ.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א-ב) יִי מְמִית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל. הָאֵי קָרָא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהַ, וְכִי יִי מְמִית, וְהָא שְׁמָא דָא סְמָא דְחַיִּין אִיהוּ לְכָלָא. וּמְלָה דָא דְמוֹתָא, לֹא שְׁרִיא בֵּיהַ, וּבְכָל אַתְרַ שְׁמָא דָא יִהִיב חַיִּין לְכָל עֲלָמָא, מַהוּ יִי מְמִית, חַשְׁבִּין בְּנֵי נֶשֶׁא דְאִיהוּ קְטִיל לְכָל בְּנֵי נֶשֶׁא. אֲלֵא יִי מְמִית וְדָאֵי הֵיאֲךָ אִיהוּ מְמִית, אֵי תִימָא בְּגִין דְּכַד אֲסַתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי נֶשֶׁא דְהָא בְּעוֹד דְאִיהוּ עָלִיָּה, לֹא יְכַלִּין כָּל מְקַטְרְגִין דְּעֲלָמָא לְנַזְקָא לִיהַ, בְּשַׁעַתָּא דְאַסְתַּלִּיק מִגְּנִיָּה, מִיָּד כָּל מְקַטְרְגִין יְכַלִּין לִיהַ, וּמִית בְּרַ נֶשׁ. לָאו הָכִי.

אֲלֵא יִי מְמִית, לְמֵאן מְמִית. לְהַהוּא מְשִׁיכוֹ דְסַטְרָא אַחְרָא בִישָׁא. פִּינּוֹן דְמְשִׁיכוֹ דְסַטְרָא בִישָׁא, חֲמִי לִיהַ לְזִיו יִקְרִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִיָּד מִית. וְלִית לִיהַ קִיּוּמָא אֲפִילוּ רַגְעָא חָדָא. פִּינּוֹן דְהַהוּא מְשִׁיכוֹ דְסַטְרָא אַחְרָא מִית וְאַתְעָבֵר מִן עֲלָמָא, מִיָּד מְחִיָּה. לְמֵאן מְחִיָּה. לְהַהוּא מְשִׁיכוֹ דְרוּחַ קְדֻשָׁא, דְאַתִּי מְסַטְרָא דְקְדוּשָׁה, מְחִיָּה לִיהַ, וְאוֹקִים לִיהַ בְּקִיּוּמָא שְׁלָים. כְּלָא עָבִיד קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּזִמְנָא חָדָא. וּמָה דְאָמַר מוֹרִיד שְׁאוּל וַיַּעַל. מוֹרִיד לְהַהוּא רוּחַ קְדֻשָׁא לְשְׁאוּל, וְעָבִיד לִיהַ תַּמָּן טְבִילָה, לְאַתְדַּכְּאָה, וּמִיָּד סְלִיק לִיהַ, (לְשְׁאוּל, לְאַתְדַּכְּאָה תַּמָּן, וּמִיָּד סְלִיק לִיהַ וְעָבִיד

אוֹתָהּ, (לשאל, להדוֹן שם, ומיד מעלה אותה ועושה לה טבילה) וּנְכַנְס לְמָקוֹם שְׂצָרִיף בְּגֵן עֵדֶן.

וְאֵנִי, חֲבָרִים, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִסְתַּלַּקְתִּי מִהָעוֹלָם, רוּחִי עָלְתָה וְנִרְדְּמָה מִיַּד, עַד שְׁעָה קְלָה שֶׁהַחֲיִי הִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְהַגּוֹף הָיָה מֵת. בְּשְׁעָה שֶׁפָּתַח בְּנֵי בְּאוֹתָם דְּבָרִים, אֲזַי פָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתִי), וּפְגָשָׁה בְּנִשְׁמָתִי שֶׁהִיְתָה עוֹלָה מִתּוֹךְ טְהוֹרָה וּמִתּוֹךְ טְבִילָה, וְנִכְנָסָה בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנָסָה, וְשֵׁם דָּנוּ אֶת דִּינָהּ, וְנִתְּנוּ לִי עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנוֹת חַיִּים בְּגִלְל דְּמַעוֹת וְדְבָרֵי בְּנֵי מִכָּאן וְהִלְאָה יֵשׁ לִי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמָה שְׂרָאִיתִי, שֶׁהָרִי אֵין לִי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדְבָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן שְׂרָאִיתִי מָה שְׂרָאִיתִי, וְרוּצָה הִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׁלֹא יֵאבֵד וְיִשְׁכַּח מִמֶּנִּי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יִסֹּר יִסְרָנִי יְהוָה וְגוֹ', דְּיֹד מְלָפָא אָמַר דָּא, עַל כָּל מָה (ס"א דְּאֶעְבֵּר) דְּעֵבֵד בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהוּא לִיָּה בְּהוּא עֲלָמָא. עַל כָּל מָה דְּאֶעְבֵּר בְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּרִדִּיפוּ לִיָּה, וְהוּא (לִיָּה) עָרִיק בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה, בְּאַרְעָא דְּמוֹאֲב, וּבְאַרְעָא דְּפִלְשִׁתַּי, וּמְכַלְהוּ שְׂזִיב לִיָּה קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, וְלֹא שְׂבִיק לִיָּה לְמוֹתָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהוּא עֲלָמָא.

אָמַר דְּיֹד, אֵי הָכָא חֲבָנָא לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, הָכָא אֲלִקִּינָא, וְקַבִּילְנָא עוֹנָשָׁא דִּילִי, וְאֲדַכֵּי לִי מִכָּל מָה דְּחֲבָנָא, וְלֹא שְׂבִיק עוֹנָשָׁא דִּילִי לְהוּא עֲלָמָא, בְּתַר מִיתָהּ. וְדָאֵי יִסֹּר יִסְרָנִי יְהוָה, בְּהָאֵי עֲלָמָא, בְּגֵין לְנִקְאָה לִי. וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנִי, בְּהוּא עֲלָמָא, לְנִטְלָא נִקְמָתָא מִנָּאֵי, וְאֵנָּא, הָא קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, אֲנִקִּי לִי זְמָנָא חָדָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, מִכָּאן וְלְהִלְאָה אֲצַטְרִיכְנָא דְּלֹא אָהָא בְּכִסּוּפָא בְּעֲלָמָא דָּאֵתִי.

לִיָּה טְבִילָה) וְעָאֵל לְאַתָּר דְּאַצְטְרִיף בְּגֵן עֵדֶן. וְאֵנָּא, חֲבָרִיָּא, בְּהוּא שְׁעָתָא דְּאַסְתַּלְקָנָא מִעֲלָמָא, רוּחָא דִּילִי אֲסְתַּלַּק וְדַמְף מִיַּד, עַד שְׁעָתָא זְעִירָא דְּאַחֲיָא לִי קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, וְגוֹפָא הוּא מִית. בְּשְׁעָתָא דְּפָתַח בְּרִי בְּאֵינוֹן מְלִין, כְּדִין פָּרְחָה נִשְׁמָתִיהָ (נ"א נִשְׁמָתִי), וְאַעֲרַעַת בְּנִשְׁמָתָא דִּילִי, דְּהוּא סְלָקָא מְגוֹ דְּכִיּוּ וּמְגוֹ טְבִילָה, וְעָאֵלָת בְּאַתָּר דְּעָאֵלָת, וְתַמָּן אֲתַדֵּן דִּינָהּ, וְאַתִּיְהִיבוּ לִי עֲשָׂרִין וְתָרִין שָׁנִין דְּחַיִּין, בְּגֵין דְּמַעֲיִן (דְּר"ה ע"ב) וּמְלִין דְּבָרֵי, מִכָּאן וְלְהִלְאָה, אֵית לִי לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּמָה דְּחִמִּינָא, דְּהָא לִית לִי לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּמְלִין דְּהָאֵי עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְּחִמִּינָא מָה דְּחִמִּינָא, וּבְעֵי קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא דְּלֹא יִתְאַבִּיד וְיִתְנַשֵּׁי מִנָּאֵי כְּלוּם.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יִסֹּר יִסְרָנִי יְהוָה וְגוֹ', דְּיֹד מְלָפָא אָמַר דָּא, עַל כָּל מָה (ס"א דְּאֶעְבֵּר) דְּעֵבֵד בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהוּא לִיָּה בְּהוּא עֲלָמָא. עַל כָּל מָה דְּאֶעְבֵּר בְּהָאֵי עֲלָמָא, דְּרִדִּיפוּ לִיָּה, וְהוּא (לִיָּה) עָרִיק בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה, בְּאַרְעָא דְּמוֹאֲב, וּבְאַרְעָא דְּפִלְשִׁתַּי, וּמְכַלְהוּ שְׂזִיב לִיָּה קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, וְלֹא שְׂבִיק לִיָּה לְמוֹתָא, וְאָמַר עַל אֲבִטְחוּתָא דְּהוּא עֲלָמָא.

אָמַר דְּיֹד, אֵי הָכָא חֲבָנָא לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, הָכָא אֲלִקִּינָא, וְקַבִּילְנָא עוֹנָשָׁא דִּילִי, וְאֲדַכֵּי לִי מִכָּל מָה דְּחֲבָנָא, וְלֹא שְׂבִיק עוֹנָשָׁא דִּילִי לְהוּא עֲלָמָא, בְּתַר מִיתָהּ. וְדָאֵי יִסֹּר יִסְרָנִי יְהוָה, בְּהָאֵי עֲלָמָא, בְּגֵין לְנִקְאָה לִי. וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנִי, בְּהוּא עֲלָמָא, לְנִטְלָא נִקְמָתָא מִנָּאֵי, וְאֵנָּא, הָא קְדָשָׁא בְּרוּף הוּא, אֲנִקִּי לִי זְמָנָא חָדָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, מִכָּאן וְלְהִלְאָה אֲצַטְרִיכְנָא דְּלֹא אָהָא בְּכִסּוּפָא בְּעֲלָמָא דָּאֵתִי.

פְּתַח הַהוּא וַיּוֹקֵא בְּרִיָּה וַאֲמַר, (במדבר כז) אָבִינוּ
 מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
 וַגּוֹ'. אָבִינוּ, הָא טַעְמָא לְעִילָא, אַרְיָךְ מְלָה
 וּמְשִׁיבָה לָהּ, אִי חֲסִידֵיךְ קַדִּישִׁין, כְּמָה מְשִׁיכוּ
 דְּצַעְרָא בְּמַקְרֵי אָבִינוּ. לֵית צַעְרָא, וְלֵית כְּאָבָא
 דְּרוּחָא וּנְפִשָׁא, אֶלָּא כַּד קָרָאן הָכִי, אָבִינוּ,
 בְּכַאָבָא מְלָבָא. מֵת בַּמִּדְבָּר, וְכִי אַחֲרָנִין לֹא
 מִיתוּ בַּמִּדְבָּרָא, דְּהִכָּא רִשִׁים לִיה, וַאֲמַר דְּאִיהוּ
 מֵת בַּמִּדְבָּר, וְהָא אֶלְף וּרְבִבָן מִיתוּ בַּמִּדְבָּרָא.
 אֶלָּא כְּמָה בְּנֵי נֶשֶׁא עֲרֻטִילָאִין עַל דָּא, מְנַהוֹן
 אַמְרֵי דְהוּא מְקוֹשֶׁשׁ עֲצִים הוּה, דְּכַתִּיב
 פִּי בַחֲטָאוֹ מֵת. וּמְנַהוֹן אַמְרֵי הָכִי, וּמְנַהוֹן
 אַמְרֵי הָכִי, וְאַנָּא הָכִי אוֹלִיפְנָא, יוֹמָא דְאַבָּא
 נִפְל בְּבֵי מְרַעִיָה, אוֹלְפִי לִי דָא. וְאַנָּא חֲמִינָא
 מַה דְּחֲמִינָא, דְּפָקִיד לִי אַבָּא דְלֹא לְגַלְאָה.
 אֶלָּא כְּמָה וְכְמָה הוּוּ דְמִיתוּ בַּמִּדְבָּרָא, וְלֹא
 עַל חוּבָא דְקִרְחָא, וְלֹא עַל חוּבָא דְמַרְגְּלִים, כַּד
 אַתְגְּזֹר גְּזֻרָה, (ס"א וְלֹא עַל חוּבָא דְעִנְיָא דְעִבְדוּ וְכו') אֶלָּא
 קוּדְם (ס"א דְמִיתוּ עַל חוּבָא דְקִרְחָא, עַל חוּבָא דְמַרְגְּלִים, כַּד אַתְגְּזֹר גְּזֻרָה,
 וְקוּדְם) מִתַּן תּוֹרָה, וּבִתְרַ עֲגָלָא דְעִבְדוּ, אֵינּוּן
 מְטַעֵי עֲלֵמָא, וְאֵינּוּן דְאַתְמַשְׁכוּ אַבְתְּרִיָּהוּ.
 אַבְרָם טַעְנָה דְטַעֵינוּ אֵינּוּן בְּנַתִּין, דְּמִית
 בַּמִּדְבָּר, אִיהוּ, וְהוּה צֶלְפָּחַד רַב לְבֵי
 יוֹסֵף, וּמִגּוֹ דְלֹא הוּה יָדַע אַרְחוּי דְאוֹרִיָּתָא
 כְּדָקָא יָאוּת, לֹא הוּה נָשִׂיא. וְהוּא הוּה
 דְלֹא נָטַר פּוּמִיָּה וּמְלוּי לְקַבְלִיָּה דְמִשָּׁה,
 וְעֲלִיָּה פְתִיב, (במדבר כא) וַיָּמַת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל.
 גָּבֵר דְלֹא יָדַע אוֹרִיָּתָא, (ס"א לָאוּ רַב בְּאוֹרִיָּתָא)
 וְאִיהוּ רַב מְשַׁפְּחָה. רַב דְּזִרְעָא דְיוֹסֵף, מְבֹנֵי
 דְמְנִשָּׁה. וּבְגִין דְחַב בַּמִּדְבָּר בְּמְלוּלָא לְגַבֵּי
 מִשָּׁה, חֲשִׁיבוּ דְמִשָּׁה אֲנָטִיר דְכָבוּ. וּבְגִין
 כְּפִי קְרִיבוּ לְקַמִּיָּה דְמִשָּׁה, וְאַלְעִזָּר, וְכָל
 הַנְּשִׂאִין, וְכָל רִישֵׁי אַבְהֵן, וְלֹא מְלִילוּ עִם

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק בְּנוֹ וַאֲמַר, (במדבר
 כז) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה
 בְּתוֹךְ הָעֵדָה וַגּוֹ'. אָבִינוּ, הָרִי
 הַטַּעַם לְמַעְלָה, הָאֲרִיךְ מְלָה
 וּמִשָּׁף אוֹתָהּ. אִי חֲסִידִים קְדוֹשִׁים,
 כְּמָה מְשִׁיכוּ צַעַר בְּקִרְיַת אָבִינוּ.
 אֵין צַעַר וְאֵין כְּאָב שֶׁל רוּחַ וּנְפֶשׁ
 אֶלָּא כְּשִׁקְרָאנוּ כְּךָ, אָבִינוּ, בְּכָאָב
 מְלָב. מֵת בַּמִּדְבָּר, וְכִי אַחֲרִים לֹא
 מִתוּ בַּמִּדְבָּר שְׁפָאן רֶשֶׁם אוֹתוֹ
 וַאֲמַר שֶׁהוּא מֵת בַּמִּדְבָּר? וְהָרִי
 אֶלְפִים וּרְבִיבּוֹת מִתוּ בַּמִּדְבָּר!
 אֶלָּא כְּמָה בְּנֵי אָדָם מְעֲרֻטִילִים עַל
 זֶה, מִהֶם אוֹמְרִים שֶׁהוּא הָיָה
 מְקוֹשֶׁשׁ הָעֲצִים, שְׁכַתוּב פִּי
 בַחֲטָאוֹ מֵת. וּמִהֶם אָמְרוּ כְּךָ,
 וּמִהֶם אָמְרוּ כְּךָ, וְאֲנִי כְּךָ לְמַדְתִּי:
 יוֹם שֶׁאַבָּא נִפְל בְּבֵית חָלִיו, לְמַדְנִי
 אֵת זֶה, וְאֲנִי רְאִיתִי מַה שְּׂרָאִיתִי,
 שְׁצִוָּה אוֹתִי אַבָּא שְׁלֹא לְגַלוֹת.
 אֶלָּא כְּמָה וְכְמָה הָיוּ שְׁמִתוּ
 בַּמִּדְבָּר, וְלֹא עַל חֲטָא קִרְחָא וְלֹא
 עַל חֲטָא הַמַּרְגְּלִים. כְּךָ נִגְזְרָה
 הַגְּזֻרָה. (וְלֹא עַל חֲטָא הָעִגָּל שֶׁעָשׂוּ וְכו')
 אֶלָּא קוּדְם (שְׁמִתוּ עַל חֲטָא קִרְחָא, עַל חֲטָא
 הַמַּרְגְּלִים, כִּאֲשֶׁר נִגְזְרָה הַגְּזֻרָה, וְקוּדְם) מִתַּן
 תּוֹרָה, וְאַחֲרֵי הָעִגָּל שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם
 מְטַעֵי הָעוֹלָם וְאֵלוּ שְׁנַמְשְׁכוּ
 אַחֲרֵיהֶם.
 אַבְרָם טַעְנָה שְׁטַעֵנוּ אוֹתָן בְּנֹת,
 שְׁמֵת בַּמִּדְבָּר הוּא, וְהָיָה צֶלְפָּחַד
 גְּדוֹל לְבֵית יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ שְׁלֹא יָדַע
 דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה פְּרָאוּי, לֹא הָיָה נָשִׂיא,
 וְהוּא הָיָה שְׁלֹא שְׁמַר פִּיו וּדְכָרְיוֹ
 מוּל מִשָּׁה, וְעֲלִיו פְתוּב (שם כא)
 וַיָּמַת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל. גָּבֵר שְׁלֹא
 יָדַע אֵת הַתּוֹרָה, (לֹא גְדוֹל בַּתּוֹרָה) וְהוּא
 גְדוֹל הַמְשַׁפְּחָה. גְדוֹל שֶׁל זֶרַע
 יוֹסֵף, מְבֹנֵי מְנִשָּׁה. וּמִשׁוּם שְׁחֲטָא
 בַּמִּדְבָּר בְּדַבּוּר לְמִשָּׁה, חֲשִׁבוּ
 שְׁמִשָּׁה שְׁמַר לוֹ שְׁנָאָה, וּמִשׁוּם כְּךָ
 קָרְבוּ לְפָנֵי מִשָּׁה וְאַלְעִזָּר וְכָל
 הַנְּשִׂאִים וְכָל רִאֲשֵׁי הָאֲבוֹת, וְלֹא
 דְכָרוּ עִם מִשָּׁה אֶלָּא לְפָנֵיהֶם,

משום שקנאו ממנו קנאה. מכאן, מי שחושש מן הדין, יקרב אחרים וירבה אנשים אצל אותו דין, כדי שישמעו דין ממנו ויפחד מהם, ולא יא דן אלא פראוי, ואם לא - ידחה אותו מן הדין. והם לא ידעו שהרי (שם יב) משה ענו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה, ולא ידעו שמשה לא כף.

ביון שראה משה כף, אמר, ראיתי שכל התפנסות של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי הכנסת קרבו אלי. מיד פרש משה מן הדין, זהו שכתוב (שם כז) ויקרב משה את משפטן לפני ה'. (אמר משה, לא ראוי לי לדון זה) ענותנותו של משה, הקריב את משפטן לפני ה'. דינים אחרים לא לוקחים דרך זו, שאף על גב שהתפנסות גדולה עליהם. הם נקראים דינים עזי פנים, אין בהם מענותנותו של משה כלל. אשרי חלקו של משה.

שמחו רבי אלעזר והחברים. אמר אותו תינוק, חזרנו לדברים הראשונים. אבינו מת במדבר. אבינו, הטעם דומה לנחש שתלוי על ערפו, ומושף זנבו בפיו בטעם שאתו שנמשך עליו למעלה. מת במדבר, בדבור פיו. התבהל אותו תינוק בבהלה ותפס בערף אביו, ובכה ואמר, צלפחד זה מת בדבור, ואתה אבא, בדבור חזרת לעולם הזה. חזר אביו ונשקו וחבקו. בכו רבי אלעזר וכל החברים, ואביו בכה אתם. לקחוהו כלם ונשקוהו בפיו, על ראשו, ועל עיניו, ואביו היה בוכה עמו.

אמר לו רבי אלעזר, בני, הואיל ואמרת דבר זה, מה זה כי בחטאו

משה אלא לקמיהו, בגין דקניאו קנאה מניה. מכאן, מאן דחייש מן דינא, יקרב אתרנין, ויסגי בגוברין בהדי ההוא דינא, בגין דישמעון דינא מניה, וידחל מניהו, ולא יהא דן אלא כדקא יאות, ואי לא, ידחי ליה מן דינא. ואינון לא ידעו דהא (במדבר יב) משה ענו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו דמשה לאו הכי.

ביון דחמא משה כף, אמר חמינא דכל פנופיא דגוברין רברבין מישראל, וכל רישי אבהן וכל נשיאי פנשתא, עלי קריבו. מיד אתפרש משה מן דינא, הדא הוא דכתיב, (במדבר כז) ויקרב משה את משפטן לפני יי. (אמר משה לא אתחוי לי לדינא דא) ענותנותא דמשה, אקריב את משפטן לפני יי. דינין אתרנין, ארחא דא לא נטלי, דאף על גב דכנופיא סגי עליהון. אינון דיני אקרון עזי פנים, לית בהו מענותנותא דמשה כלל. זכאה חולקיה דמשה. חדו רבי אלעזר וחברייא.

אמר ההוא ינוקא, אהדרנא למלין קדמאין. אבינו מת במדבר אבינו האי טעמא דאמי, לנחש תלייא על קדליה, ומשיף זנביה בפומיה, בטעמא, דההוא דאתמשף עליה לעילא. מת במדבר, במלולא דפומיה. אתבהיל ההוא ינוקא בבהילו, ואתקיף בקודלא דאבוי, ובכה ואמר, צלפחד דא במלולא מית, ואנת אבא במלולא אהדרת לעלמא דא. אהדר אבוי ונשיק (דף ר"ו ע"א) ליה, וגפיף ליה. בכו רבי אלעזר, וחברייא כלהו, ואבוי בכה בהדייהו, נטלוהו כלהו ונשקוהו בפומוי, על רישיה, ועל עינוי, ואבוה הוה בכי בהדיה.

אמר ליה רבי אלעזר, ברי, הואיל ואמרת מלה דא, מהו כי בחטאו מת.

מת? אמר אותו תינוק, אבא אבא, בדבר אחד מספיק להם, בחטאו של אותו (בין שאותו) נחש הכרוף בזנבו למעלה, משך טעם בחטאו. מה זה בחטאו? בחטא אותו הנחש (ולא בחטא אחר). ומהו? דבור פיו, כי בחטאו מת, טעם אותה משיכות של אותו נחש הכרוף בזנבו, בחטאו ודאי.

לקחו רבי אלעזר בכתו בין זרועותיו, וככו כל החברים. אמר להם, רבותינו, השאירוני אצל אבא, שעד עכשו לא התישב רוחי (רוח). אמר רבי אלעזר לרבי יוסי, אמר כמה ימים ושנים לתינוק הזה? אמר להם, חברים, בבקשה מכם, אל תבקשו זה, שהרי עוד לא הגיעו עליו חמש שנים.

אמר לו רבי אלעזר, חס ושלום, שהרי בעין טובה אנו משגיחים בו. ומה שאמרת חמש שנים, אותם חמש שנים (בראשית מה) אשר אין חריש וקציר, שלא תקצר אותו לעולמים. אמר רבי אלעזר לרבי אבא, נשב כאן עד שבעה ימים כדי שהתישב הבית. שהרי כל שבעת הימים שהנשמה יוצאת מהגוף, הולכת ערמה. וכעת שחזרה, עד עכשו לא התישבה במקומה עד שבעה ימים.

אמר רבי אבא, כתוב (דברים טו) פתח תפתח את ידך ולאחיך לעניך ולאבינך. פסוק זה הרי למדנו אותו, שלא ישאיר אדם את העני שלו ויתן לאחר. הרי רבי יוסי חמיד בבית חליו, גלף ונגמל אתו חסד, ואחר שנחזר, נכנס בזה. והרי כל זמן שגלף ונחזר בדרך זו, נראה תחית המתים. אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא. נשקו את אותו תינוק, ברכוהו והלכו.

אמר רבי אבא, תמהני על

אמר ההוא ינוקא, אבא, אבא, אבא, בחד מלה סגי לון, בחטאו דההוא (ס"א בין דההוא) נחש דכריף בזנביה לעילא, משיך טעמא בחטאו, מאי בחטאו. בחטאו דההוא נחש. (ולא בחטא אחר) ומאי איהו. מלולא דפומיה, פי בחטאו מת, טעמא דההוא משיכו דההוא נחש דכריף בזנביה, בחטאו ודאי.

נטליה רבי אלעזר בתוקפיה, בין דרועוי, וככו כלהו חברייה. אמר לון, רבנן, שבוקו לי בהדי אבא, דעד כען לא אתיישבא רוחי (ס"א רוחיה). אמר רבי אלעזר לרבי יוסי, אימא כמה יומין ושנין להאי ינוקא. אמר לון, חברייה, במטו מניכו לא תבעון דא, דהא עד לא מטון עלוי חמש שנין.

אמר ליה רבי אלעזר, חס ושלום, דהא בעינא טבא אשגחנא ביה. ומה דאמרת חמש שנין, אינון חמש שנין (בראשית מה) אשר אין חריש וקציר. דלא תקצור ליה לעלמין. אמר רבי אלעזר לרבי אבא, ניתב הקא עד ז' יומין, בגין דאתיישבא ביתא. דהא כל שבעה יומין דנשמתא נפקת מן גופא, אזלת ערטילאה. והשתא דאהדרת, עד כען לא אתיישבת בדוכתהא, עד שבעה יומין.

אמר רבי אבא, כתיב (דברים טו) פתוח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינך, קרא דא, הא תנינן ליה, דלא ישבוק בר נש עניא דיליה, ויהב לאחרא. הא רבי יוסי חמוף בבי מרעיה, ניזיל ונגמול חסד עמיה. ובתר דנהדר, נייעול בהאי. והא כל זמנא דנהד ונהדר בארחא דא, נחמי תחיית המתים. אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא, נשקוהו לההוא ינוקא, ברכוהו ואזלו.

אמר רבי אבא, תוהנא על דרדקי דדרא דא,

הַדְרָדְקִים שֶׁל דוֹר זֶה, כַּמָּה חֲזַק כַּחַם, וְהֵם סְלֻעִים גְּדוֹלִים רְמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל אָבָא בְּעַל הַדּוֹר הַזֶּה, שֶׁהָרִי בְּיָמָיו רָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְקִין שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת שֶׁלוֹ וּלְעֲשׂוֹת לָהֶם יְשׁוּב גְּדוֹל וְעֲלִיּוֹן פְּרָאוּי, שֶׁהָרִי לֹא יִהְיֶה כְּדוֹר הַזֶּה עַד שְׂיָבֵא מִלְּפָּה הַמְּשִׁיחָא. הֲלָכוּ.

עַד שֶׁהָיָה הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אָבָא, הָרִי שְׁנֵינוּ, עַל אֶחָד עֶשֶׂר דְּבָרִים בָּאִים נִגְעִים עַל בְּנֵי אָדָם, וְאֵלוֹ הֵם: עַל עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל קָלְלַת הַשֵּׁם, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל גְּנֻבָה, וְעַל לְשׁוֹן הָרַע, וְעַל עֲדוּת שֶׁקָּרָה, וְעַל דִּין שֶׁמְקַלְקֵל אֶת הַדִּין, וְעַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא, וְעַל שְׁנֵכְס בְּתוּחוּם חֲבָרוֹ, וְעַל הַחוּשֵׁב מִחֲשֻׁבוֹת רְעוּת, וְעַל הַמְּשַׁלַּח מְדָנִים בֵּין אַחִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אִף עַל עֵין הָרַע. וְכֹלֶם שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה.

עֲבוּדָה זָרָה מִנֵּין? שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת לב) וַיִּרְא מִשָּׁה אֶת הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי פָרַע אֶהְרֵן. מֵה זֶה כִּי פָרַע הוּא? שֶׁלְקוֹ בְּצַרְעַת. כְּתוּב כֵּן פָּרַע הוּא, וְכְתוּב שָׁם, (ויקרא יג) וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנָּגַע בְּגִדָיו יִהְיֶה פְרָמִים וְרָאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ. וְעַל קָלְלַת הַשֵּׁם, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת א-א יז) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרוּ ה' בְּיָדֵי, וְכְתוּב (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן.

אָמַר רַבִּי אָבָא, דְּבַר זֶה לֹא הִתְיָשֵׁב, וְצָרִיף לַעֲיֵן בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּף הוּא בּוֹדָאֵי, פְּלִשְׁתִּי זֶה קְרוֹב לִיְחוּסוֹ שֶׁל דּוֹד הִיָּה, וְכֵן עָרְפָּה הִיָּה, וְהֵינּוּ מֵה שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת א-א יז) מִמַּעֲרֻכוֹת פְּלִשְׁתִּים. אֵל תִּקְרִי מִמַּעֲרֻכוֹת, אֵלָּא מִמַּעֲרוֹת פְּלִשְׁתִּים, שְׁשָׁמוֹ אֶת אִמּוֹ כַּמַּעֲרָה הַזֶּה. וְכֵינֵן שְׁפָתוֹב וְיִקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דּוֹד בְּאֵלֵהֶיו, הִסְתַּפַּל בּוֹ דּוֹד בְּעֵין רַעָה. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּפַּל בְּעֵין רַעָה,

כַּמָּה תִּקְיָפָא חִילֵיָהּוּ, וְאֵינוֹן טְנָרִין רַבְרַבִּין רַאמִּין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זַפְּאָה חוֹלְקִיה דְּאָבָא, מְאָרִיָּה דְדָרָא דָא. דְּהָא בְּיוֹמוֹי, בְּעֵי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לְאַתְקָנָא, תְּרִין מְתִיבְתִּין דִּילֵיהּ, וְלִמְעַבְד לוֹן יְשׁוּבָא רַבְרַבָּא וְעֲלָאָה פְּדָקָא יְאוּת. דְּהָא לֹא יְהָא כְּדָרָא דָא, עַד דִּיִּיתִי מִלְּפָּה מְשִׁיחָא. אֲזֵלוּ.

עַד דִּהוּוֹ אֲזֵלִי, אָמַר רַבִּי אָבָא, הָא תְּנִינֵן, עַל חַד סְרִי מַלִּין נִגְעִין אֲתֵיִין עַל בְּנֵי נָשָׂא. וְאֵלִין אֵינוֹן: עַל עֲבוּדָה זָרָה. וְעַל קָלְלַת הַשֵּׁם. וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְעַל גְּנֻבָה. וְעַל לְשׁוֹן הָרַע. וְעַל עֲדוּת שֶׁקָּרָה. וְעַל דִּיִּנָּא דְמְקַלְקֵל יֵת דִּינָא. וְעַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא. וְעַל דְּעָאֵל בְּתוּחוּמָא דְחֲבָרִיָּה. וְעַל דְּמַחְשָׁב מִחֲשָׁבִין בִּישִׁין. וְעַל דְּמַשְׁלַח מְדָנִים בֵּין אַחִים. וְאֵית דְּאִמְרֵי, אִף עַל עֵינָא בִישָׂא. וְכֹלְהוֹ תְּנִינֵן בְּמִתְנִיתָא.

עֲבוּדָה זָרָה מִנֵּין. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת לב) וַיִּרְא מִשָּׁה אֶת הָעָם כִּי פָרוּעַ הוּא כִּי פָרַע אֶהְרֵן. מֵאֵי כִּי פָרוּעַ הוּא. דְּאֵלְקוֹ בְּצַרְעַת. פְּתִיב הָכָא כִּי פָרוּעַ הוּא, וְכְתִיב הָתָם, (ויקרא יג) וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנָּגַע בְּגִדָיו יִהְיֶה פְרוּעַ וְרָאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ. וְעַל קָלְלַת הַשֵּׁם, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת א יז) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרוּ יְיָ בְּיָדֵי, וְכְתִיב, (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן.

אָמַר רַבִּי אָבָא, מִלָּה דָא לֹא אֲתֵיִישָׁבָא, וְאֶצְטְרִיף לְעֵינָא בִּיה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַכִּי הוּא וְדָאֵי, פְּלִשְׁתִּי דָא קְרִיב לִיְחוּסָא דְדוֹד הָוָה, וּבְרָה דְעָרְפָּה הָוָה, וְהֵינּוּ דְכְתִיב, (שְׁמוֹת א יז) מִמַּעֲרֻכוֹת פְּלִשְׁתִּים, אֵל תִּקְרִי מִמַּעֲרֻכוֹת, אֵלָּא מִמַּעֲרוֹת פְּלִשְׁתִּים, דִּישׁוּיָהּ לְאִמִּיהָ כַּמַּעֲרָתָא דָא. וְכֵינֵן דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת א יז) וְיִקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דּוֹד בְּאֵלֵהֶיו, אִסְתַּפַּל בִּיה דּוֹד בְּעֵינָא בִישָׂא. וּבְכָל אֲתָר דִּהוּוֹ מִסְתַּפַּל

כל מיני צרעת נמשכו מעיני דוד. וכך היה ביואב, כיון שהסתפל ביה בו בדרך בעיני רעה, מה כתוב? (שם-ב ג) ולא יפרת מבית יואב זב ומצרע וגו'.

וכאן בפלשתי הזה, כיון שקלל את השם, הסתפל בו בעיני רעה, וראה שהצטרע במצחו. מיד - ותטבע האבן במצחו, ודבקה הצרעת במצחו. והכל היה; השתקעה עין רעה של צרעת במצחו, והשתקעה אבן ממש במצחו, ודאי מצרע היה.

ברעים הרשע עינו היתה בהפוף מעיני דוד. עין דוד היתה מרקמת מפל מיני גונים. לא היתה עין בעולם יפה למראה כעין דוד. כל גוני העולם נוצצים בה, והכל באהבה למי שירא חטא, שכתוב (תהלים קיט) יראיך יראוני וישמחו, שמחים פשוואים אותי. וכל אותם רשעים פוחדים מפניו. אבל עינו של בלעם הרשע, עין רעה בכל מקום שהיה מסתפל, כשלהבת שורף אותו. שהרי אין עין רעה בעולם כעין אותו רשע, שהיא בהפוף מעינו של דוד.

על גלוי עריות - שכתוב (ישעיה ג) ושפח ה' קדקד בנות ציון, וכתוב (ויקרא יד) ולשאת ולספחת. על הגנבה - שכתוב (זכריה ה) הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב וגו' וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מהו הדבר שמכלה עצים ואבנים? זו צרעת, שכתוב (ויקרא יד) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

על לשון הרע - שכתוב (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה וגו', וכתוב (שם) ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת. על עדות שקר -

בעינא בישא, כל זיני צרעת אתמשכן מעיניה דדוד. והכי הוה ביואב, כיון דאסתפל ביה דוד בעינא בישא, מה כתיב, (שמואל ב ג) ולא יפרת מבית יואב זב ומצרע וגו'.

והבא בפלשתי דא, כיון שקלל את השם, אסתפל ביה בעינא בישא, וחמא במצחיה דאצטרע. מיד (שמואל א יז) ותטבע האבן במצחו, ואתדבקה הצרעת במצחו. וכלא הוה אשתקעת עינא בישא דצרעת במצחו, ואשתקעת אבנא ממש במצחו, ודאי מצורע הוה.

רשע חייבא (דף ר"ו ע"ב) דבלעם, עינא דיליה, הוה בהפוכא מעינא דדוד עינא דדוד הוה מרקמא מפל זיני גוונין, לא הוה עינא בעלמא שפירא למחזי, כעינא דדוד. כל גוונין דעלמא מנצצין ביה, וכלא ברחימו למאן דדחיל חטאה, דכתיב, (תהלים קיט) יראיך יראוני וישמחו. חדאן פד חמאן לי. וכל אינון חייבין דחלין מקמיה.

אבל עינוי דבלעם חייבא, עינא בישא בכלא, בכל אתר דהוה מסתפל, כשלהובא שצי ליה. דהא לית עינא בישא בעלמא, כעינא דהוה רשע, דאיהו בהפוכא מעינוי דדוד.

על גלוי עריות, דכתיב, (ישעיה ג) ושפח יי קדקוד בנות ציון. וכתוב (ויקרא יד) ולשאת ולספחת. על הגנבה, דכתיב, (זכריה ה) הוצאתיה נאם יי צבאות ובאה אל בית הגנב וגו' וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מאן הוה דמכלה עצים ואבנים. דא צרעת. דכתיב, (ויקרא יד) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

על לשון הרע, דכתיב, (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה וגו', וכתוב (במדבר יב) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר, בגין דסהידו ישראל שקר,

וְאָמְרוּ שֶׁהַעֲדוּ עֲדוּת שֶׁקָּרָא וְאָמְרוּ
(שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל,
בְּקוֹל חֲזָק, שִׁפְתוֹב (שם) קוֹל
מִלְחָמָה בַּמִּחְנֶה. בְּגִלְלָה זֶה, (במדבר
ה) וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּחְנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב
וְכָל זָב וְגו'.

עַל דִּין שֶׁמְקַלְקֵל דִּין - שִׁפְתוֹב
(ישעיה ה) כְּאֶכֶל קֶשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ
וַחֲשֵׁשׁ וְגו'. וּפְרָחַם כְּאֶבֶק יַעֲלֶה
וְגו'. מַה הַטֵּעַם? כִּי מֵאִסּוֹ אֵת
תּוֹרַת ה' צָבָאוֹת. וְאִין פְּרָחַם אֵלֶּה
צָרַעַת, שִׁפְתוֹב (ויקרא יג) וְאִם פְּרוּחַ
תִּפְרוּחַ הַצָּרַעַת. עַל שֶׁנִּכְנַס בְּתַחוּם
חִבְרוּ מִנִּין? מֵעֲזוּיָהוּ, שֶׁנִּכְנַס
בְּתַחוּם הַכֹּהֵנָה, שִׁפְתוֹב וְהַצָּרַעַת
זָרְחָה בְּמִצְחוֹ. וְעַל הַמְשַׁלַּח
מְדִנִּים בֵּין אַחִים - שִׁפְתוֹב (בראשית
יב) וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרַעֲהַ, שֶׁהוּא
שִׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה.
וְעַל עֵין הָרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֹלֵם
הָיָה בְּאוֹתוֹ בְּלַעַם הָרָשָׁע.

בֵּא וְרָאָה מַה כְּתוּב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר
עַל הַנְּהָר. מַה זֶה עַל הַנְּהָר? שֶׁנֶּתַן
עֵין הָרַע עַל אוֹתוֹ נְהָר שֶׁעוֹמֵד
עַל יִשְׂרָאֵל, שִׁפְתוֹב (ישעיה טו) הַנְּנִי
נֹטָה אֵלַיָּה כְּנֶהָר שְׁלוֹם. וְהוּא בֵּא
בְּאוֹתוֹ שֶׁלְחָן וְהַתְּגָרָה בְּהֵם.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל הַדְּבָרִים הֵלְלוּ
הָיָה בְּיָדָי בְּבַלְעָם. אָבֵל גְּלוּי
עֲרִיּוֹת מִנִּין? שִׁפְתוֹב (במדבר לא) הֵן
הִנֵּה הָיָה לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלַעַם
לְמַסָּר מֵעַל בַּה' וְגו'. הָרִי כָּאֵן
עֲבוּדָה זָרָה וְגְלוּי עֲרִיּוֹת. עֲדוּת
שֶׁקָּרָא - שִׁפְתוֹב וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן.
וַיִּדַעַת בְּהִמְתּוֹ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ. קִלְקַל
אֵת הַדִּין - שִׁפְתוֹב לָךְ אֵינְעֶךָ.
שֶׁהָרִי בְּדִין עוֹמֵד, וְנִתַּן עֲצָה רָעָה
לְהוֹיָק, וְסִטָּה מֵהַדִּין, וְנִעַץ רַעוּת
עֲלֵיהֶם.

נִכְנַס בְּתַחוּם שְׁלֹא שְׁלוֹ, שִׁפְתוֹב
וְאֵעַל פֶּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ, וְכְתוּב אֵת
שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת עֲרַכְתִּי. מְשַׁלַּח

לְאַבְיָהֶם שִׁבְשָׁמִים. לְשׁוֹן

וְאָמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּקֹל תְּקִיף,
דְּכַתִּיב (שמות לב) קוֹל מִלְחָמָה בַּמִּחְנֶה. בְּגִין דָּא,
(במדבר ה) וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּחְנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב
וְגו'.

עַל דִּינֵין דְּמְקַלְקֵל דִּינָא, דְּכַתִּיב, (ישעיה ה) כְּאֶכֶל
קֶשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשֵׁשׁ וְגו' וּפְרָחַם כְּאֶבֶק
יַעֲלֶה וְגו', מָאִי טַעְמָא. כִּי מֵאִסּוֹ אֵת תּוֹרַת יִי
צָבָאוֹת. וְאִין פְּרָחַם, אֵלֶּה צָרַעַת. דְּכַתִּיב, (ויקרא
יג) וְאִם פְּרוּחַ תִּפְרוּחַ הַצָּרַעַת. עַל דְּעֵאל
בְּתַחוּמָא דְּחִבְרִיָּה מִנִּין. מֵעֲזוּיָהוּ. דְּעֵאל
בְּתַחוּמָא דְּכֹהֵנָה. דְּכַתִּיב, (דברי הימים ב כו) וְהַצָּרַעַת
זָרְחָה בְּמִצְחוֹ. וְעַל דְּמְשַׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַחִים.
דְּכַתִּיב, (בראשית יב) וַיִּנְגַע יי אֶת פְּרַעֲהַ, דְּאִיָּהוּ
שִׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה. וְעַל עֵינָא
בִּישָׂא, כְּמָה דְּאֶתְמַר. וְכֹלְהוּ הָוּוּ בֵּיהּ בְּהֵהוּא
רָשָׁע דְּבַלְעָם.

הָא חֲזִי, מַה כְּתוּב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנְּהָר.
מָאִי עַל הַנְּהָר. דִּיָּהֵב עֵינָא בִּישָׂא, עַל
הָהוּא נְהָר, דְּקִיָּמָא כְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב, (ישעיה
טו) הַנְּנִי נֹטָה אֵלַיָּה כְּנֶהָר שְׁלוֹם. וְהוּא אֶתָּא
כְּהָהוּא פְּתוּרָא, וְאֶגְרִי כְּהוּ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל הַנִּי מַלִּין הָוּוּ וְדָאִי בְּבַלְעָם.
אָבֵל גְּלוּי עֲרִיּוֹת מִנִּין, דְּכַתִּיב, (במדבר לא)
הֵן הִנֵּה הָיָה לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלַעַם לְמַסָּר
מֵעַל בֵּינִי וְגו'. הָא הֵכָא עֲבוּדָה זָרָה וְגְלוּי
עֲרִיּוֹת. סְהֵדוּתָא דְּשִׁקְרָא, דְּכַתִּיב וַיִּדַעַת דַּעַת
עֲלִיּוֹן, וַיִּדַעַת בְּהִמְתּוֹ לֹא הָוּוּ יוֹדֵעַ. קִלְקַל יֵת
דִּינָא, דְּכַתִּיב לָךְ אֵינְעֶךָ. דְּהָא כְּדִינָא קִיָּמָא,
וְיָהֵב עֵיטָא בִּישָׂא לְאַבְאָשָׂא, וְסִטָּא מִן דִּינָא,
וְאֶמְלִיךָ בִּישִׁין עֲלֵיהוּ.

עֵאל בְּתַחוּמָא דְּלָאוּ דִּילֵיהּ, דְּכַתִּיב וְאֵעַל פֶּר
וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ, וְכַתִּיב אֵת שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת

עֲרַכְתִּי. מְשַׁלַּח מְדִנִּים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל

מְדִינִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שֶׁבְשָׁמַיִם. לְשׁוֹן הָרַע לֹא הָיָה בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ. קָלֵל הַשֵּׁם, שִׁפְתוֹב וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כּה. וְכֻלָּם הָיוּ בּוֹ. עֵין רַעָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר. וְהַפֵּל עַל אוֹתוֹ נִהַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתַּן עֵינוֹ לְהִתְגַּרְוֹת בּוֹ. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ? אֲלֹא סוּד זֶה שֶׁכָּל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ, וְהָרִי נִתְפָּאֵר. וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפוּר וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (מְשַׁלֵּי כּב) אֵל תִּלְחֶם אֶת לְחֶם רַע עֵין וְגוֹ'. רַע עֵין וְגוֹ' - זֶה בִלְעָם שֶׁבְרוּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְאַוּ לְמִטְעַמְתֵּי - זֶה בָּלֶק, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה לְאוֹתָן עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לָפָנָיו.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַר שְׂרָאָה בָּלֶק שִׁפְיחוֹן וְעוֹג נִהַרְגוּ וְאַרְצָם נִלְקַחָה, רָאָה מֵה שְׂרָאָה, שֶׁהוּא אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֹא רָאָה בְּחֻכְמָתוֹ שֶׁהוּא, וְחֻמְשָׁה עֲלִיוֹנֵי מִדְּיָן וְעַמּוֹ נוֹפְלִים בְּיַד יִשְׂרָאֵל. רָאָה וְלֹא יָדַע. וְעַל זֶה הִקְדִּים לְבִלְעָם, שִׁכְחוּ בְּפִיו, כְּמוֹ שִׁישְׂרָאֵל כָּחֶם בְּפִיהֶם.

וְאַפְסוּ בִלְעָם הָיָה תָּאֵב יוֹתֵר מִבָּלֶק, וְאוֹתָהּ יָדִיעָה שֶׁהוּא יָדַע הָיָה יוֹדַע בְּלִילָה, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָם כְּתָרִים תְּחַתּוּנִים וְחֻמוֹרִים לֹא נִמְצְאִים אֲלֹא בְּמִשְׁמְרָה הִרְאֵנוּהָ שֶׁל הַלִּילָה, וְלִכֵּן הִיָּתָה לוֹ אֶתוֹן שֶׁל צַד זֶה, לְהִתְחַבֵּר חֻמוֹרִים אִתָּה בְּרֵאשִׁית הַלִּילָה. וְאַם תֹּאמַר, הָרִי פְתוּב וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל בִּלְעָם לִילָה? כִּי זֶה בּוֹדֵאֵי. וּבִאֲרֹנוּ, אוֹתוֹ מְמַנָּה שֶׁמְמַנָּה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בֹא לְמוֹלוֹ. כְּגוֹן זֶה, (בְּרֵאשִׁית לֹא) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל לְבָן הָאֲרָמִי וְגוֹ'. וְהַפֵּל דְּבַר אַחֵד. בְּגִלָּל זֶה הוּא אָמַר לְגִדּוּלֵי בָּלֶק לִינוּ פֹה הַלִּילָה.

בֵּינָן שֶׁהָיָה בֹא אוֹתוֹ מְמַנָּה, בִּלְעָם הָיָה בֹא עַל אֲתוֹנוֹ, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ

הָרַע, לֹא הָיָה בְּעֶלְמָא כְּגִינְיָה. קָלֵל הַשֵּׁם, דְּכִתִּיב וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כּה. וְכֻלְהוּ הָיוּ בֵיה. עֵינָא בִישָׂא כְמָה דְאַתְמַר. וְכֻלָּא עַל הַהוּא נִהַר דִּישְׂרָאֵל, יִהֵב עֵינוֹי לְאַתְגְּרָא בֵיה. אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנָא דְאַרְץ בְּנֵי עַמּוֹ הִיא. אֲלֹא רְזָא דָא, דְכָל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקִין בֵיה וְהָא אֲתַמַּר.

וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפוּר וְגוֹ'. (בְּמִדְבָּר כּב) רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (מְשַׁלֵּי כּג) אֵל תִּלְחֶם אֶת לְחֶם רַע עֵין וְגוֹ'. דָּא בִלְעָם, דְּבָרִיךָ לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְאַוּ לְמִטְעַמוֹתֵיו, דָּא בָּלֶק, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךָ הוּא לֹא אֲתַרְעֵי לְאִינוּן עֲלוּוֹן דְאַתְקִין קַמֵּיה.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְחֻמְא בָּלֶק דְהָא סִיחוּן וְעוֹג אֲתִקְטְלוּ, וְאַתְנַסִּיבַת אֲרַעְהוּן, חֻמָּא מַה חֻמָּא, דְאִיהוּ אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֹא חֻמָּא בְּחֻכְמָתָא דִילֵיה, דְאִיהוּ, וְחֻמְשָׁה עֲלֵאֵי דְמִדְיָן, וְעַמֵּיה, נִפְלִין בִּידָא דִישְׂרָאֵל. חֻמָּא, וְלֹא יָדַע, וְעַל דָּא אֶקְדִּים לְבִלְעָם, דְּחִילֵיה בְּפוּמֵיה, כְּגוֹוֹנָא דִישְׂרָאֵל דְּחִילֵיהוּן בְּפוּמֵיהוּן.

וְאַפְסוּ בִלְעָם תָּאִיב הָיָה יִתִּיר מִבָּלֶק. וְהָיָה יָדִיעָא דְאִיהוּ הָיָה יָדַע, בְּלִילָא הָיָה יָדַע, בְּגִין דְאִינוּן כְּתָרִין תְּתַאֲיִן וְחֻמְרֵי, לֹא שְׁכִיחוּ אֲלֹא בְּמִשְׁמְרָה רֵאשׁוּנָה דְלִילָא, וְעַל דָּא הָיָה לֵיה אֲתֵנָא, דְהָאֵי גִיסָא, לְאַתְחַבְּרָא (דף ר"ז ע"ב א) חֻמְרֵי בְהִדָּה בְּרִישָׁא דְלִילָא.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל בִּלְעָם לִילָה. הִכִּי הוּא וְדָאֵי, וְאוֹקִימָנָא הַהוּא מְמַנָּא דְמְמַנָּא עֲלֵיהוּ, וְהוּא הָיָה אֲתֵי לְקַבְּלֵיה. כְּגוֹוֹנָא דָּא (בְּרֵאשִׁית לֹא) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֵל לְבָן הָאֲרָמִי וְגוֹ'. וְכֻלָּא חֲד מְלָה. בְּגִין דָּא אִיהוּ אָמַר לְרַבְרְבֵי בָּלֶק לִינוּ פֹה הַלִּילָה.

בֵּינָן דְהָיָה אֲתֵי הַהוּא מְמַנָּא, בִּלְעָם הָיָה אֲתֵי לְגַבֵּי אֲתֵנֵיה, וְעַבְד עוֹבְדֵיה, וְאָמַר מְלִי,

ואמר דברים, ואז האתון היתה מודיעה לו, והוא מראה מעשה להשרות עליו אותה רוח. ומה הראה? הוא היה יודע שחמורים משוטטים ושוורים בתחלת הלילה, ואז הראה מעשה והעמיד את אתונו במקום מתקן, ועשה מעשהו וסדר דבריו. ואז היה בא מי שבא, והודיע לו על ידי אותה האתון.

בין שלילה אחד אמר לו לא תלך עמהם, מדוע שב פעם שנית לזה? אלא הם ברשות עליונה עומדים, והרי שנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בהתחלה כתוב לא תלך עמהם. בין שראה הקדוש ברוך הוא שצונו ללכת, אמר לו, קום לך אתם ואף את הדבר וגו'. מה עשה בלעם כל אותו הלילה? היה מהרהר ואומר: ואיפה הוא הפכוד שלי? האם בקשר אחר התקשרתי? השגיח כל אותו הלילה בכשפיו ולא מצא צד שיהיה הוא ברשותו, אלא מצד אתונו.

והינו מה שאמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, בפתרים התחתונים הללו יש ימין ויש שמאל. מצד ימין חמורים, כפי שבארנו, ומצד שמאל אתונות. ושנינו, עשרה הם לימין, ועשרה לשמאל. וזהו שאמר רבי יוסי, יוסף כשנפרד מאביו ידע בחכמה העליונה בסוד פתרים קדושים עליונים. בין שהיה במצרים, למד באותה חכמה שלהם באותם פתרים תחתונים, איך אחוים אלה של ימין ואלה של שמאל. עשרה של ימין ועשרה של שמאל חמורים ואתונות. ומשום זה רמו לאביו ממה שלמד שם, שכתוב (שם מח) ולאביו שלח פזאת עשרה חמורים וגו'.

וכדין אתנא אודעא ליה. ואיהו אחזי עובדא למשרי עלוי ההוא רוחא. ומאי אחזי. הוא הוה ידע דחמרי שטאן ושראן בקדמיתא דליליא, כדין אחזי עובדא, וקאים לאתניה באתר מתתקן, ועביד עובדוי וסדר מלוי. וכדין הוה אתי מאן דאתי, ואודע ליה על ידא דההיא אתון.

בין דליליא חד אמר ליה לא תלך עמהם, מאי טעמא תב תניינות להאי. אלא אינון ברשותא דלעילא קיימי, והא תנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בקדמיתא כתיב, לא תלך עמהם. בין דחמא קדשא בריך הוא, דרעותא הוא למייהו. אמר ליה קום לך אתם ואף את הדבר וגו'. מה עבד בלעם כל ההוא ליליא הוה מהרהר ואמר ומה אן הוא יקרא דילי, אי בקטורא אחרא אתקטורנא. אשגח כל ההוא ליליא בתרשוי, ולא אשפח סטרא, דיהא הוא ברשותיה, אלא מסטרא דאתניה.

והינו דאמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, באלין פתרין תתאין אית ימינא ואית שמאלא. מסטרא דימינא חמרי, כמה דאוקימינא. ומסטרא דשמאלי אתני. ותאנא, עשרה אינון לימינא, ועשרה לשמאלא. ודא הוא דאמר רבי יוסי, יוסף כד אתפרש מאבוי, ידע בחכמתא דלעילא, ברזא דכתרין קדישין עלאין. בין דהוה במצרים, אוליף בההיא חכמתא דלהון, באינון פתרין תתאין, היך אחידן אינון דימינא, ואינון דשמאלא. עשרה דימינא ועשרה דשמאלא חמרי ואתני. ובגין כן רמו לאבוי כמה דאוליף תמן, דכתיב (בראשית מח) ולאביו שלח פזאת עשרה חמורים וגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵינּוֹן דִּימִינָא כְּלִילָן כְּלֵהוּ
בְּחַד, דְּאֶקְרִי חֲמוּ"ר. וְהָאִי הוּא הֵהוּא
חֲמוּר, דְּכִתְיִב, (דְּבָרִים כב) לֹא תַחְרוֹשׁ בְּשׁוּר
וּבְחֲמוּ"ר יַחְדָּיו. וְהָאִי הוּא חֲמוּר, דְּזַמִּין
מְלָכָא מְשִׁיחָא לְמִשְׁלַט עָלֶיהָ, כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא. וְאֵינּוֹן דְּשִׁמְאָלָא, כְּלִילָן כְּלֵהוּ
בְּחַד דְּאֶקְרִי אֲתוֹן, דְּהָא מְסֻטְרָהָא נְפִיק עִירָה,
קְטְרוּגָא דְדַרְדְּקִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. וְהֵינּוּ
דְּכִתְיִב, (זכריה ט) עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוּר וְעַל עִיר
בֶּן אֲתָנוּת, אֲתָנַת חֲסֵר, עֲשֶׂרָה דְּכְלִילָן כְּחַד.

וְדָא הוּא דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאִי דְּכִתְיִב, (בראשית
ט) אֶסְרִי לְגַפְּן עִירָה. אֶסְרִי לְגַפְּן, זַמִּין
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְקִשְׂרָא בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
דְּאֶקְרוּן גַּפְּן. עִירָה. דְּאִיְהוּ קְטִיגוּרָא דִּילְהוֹן,
וּבְגִין דְּאֶקְרוּן שׁוּרְק, דְּכִתְיִב, (ירמיה ב) וְאֲנֹכִי
נִטְעַתִּיךָ שׁוּרְק. בְּנֵי אֲתָנוּ, הֵהוּא דְּנְפִיק מְסֻטְרָא
דְּהָאִי אֲתוֹן.

וְהֵנִי י' מִימִינָא, וְי' מִשְׁמַאלָא, וְאֲתַכְּלִילָן בְּהֵנִי
תְּרִי, כְּלָא אֵינּוֹן מִשְׁתַּכְּחִי בְּקִס"ם. וְאִית
עֲשֶׂרָה אַחְרָנִין דִּימִינָא וְעֲשֶׂרָה דְּשִׁמְאָלָא,
דְּמִשְׁתַּכְּחִי בְּנַח"ש. וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי לֹא נַחַשׁ
בִּיעֶקֶב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין
כִּי י' אֲלֵהִיו עֲמוֹ. מְסֻטְרָא דְּנַח"ש, נְפַק שׁוּ"ר,
מְסֻטְרָא דְּקִס"ם, נְפַק חֲמוּ"ר. וְדָא הוּא שׁוּר
וְחֲמוּר, וְעַל דָּא בַלְעָם, פִּיּוֹן דִּידַע דְּאֲתַקְשֵׁר
בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, וְאָמַר לִיה אֵף אֵת הַדָּבָר וְגו',
אַבְאִישׁ לִיה, וְאָמַר, וּמָה אָן הִיא יִקְרָא דִּילִי.
מִיד אֶסְתַּפֵּל בְּחַרְשׁוּי, וְלֹא אֶשְׁפַח דִּיהָא
בְּרִשׁוּתֶיהָ, אֲלָא הָאִי אֲתוֹן.

מִיד (במדבר כ"ב) וַיִּקָּם בַּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת
אֲתָנוּ לְמַעַבְד רַעוּתֶיהָ בָּהּ, וַרְעוּתָא
דְּכַלְק. וְעַל דָּא וַיַּחַר אֵף אֲלֵהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא.
הוּא דִּיִּיקָא, דְּאֶפִּיק גְּרַמִּיָּה מְרִשׁוּתֶיהָ, מְמָה

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלוּ שְׁל יִמִין
כְּלוּלִים כְּלָם בְּאֶחָד שְׁנַקְרָא
חֲמוּ"ר. וְזֵהוּ אוֹתוֹ חֲמוּר שְׁכַתּוּב
(דְּבָרִים כב) לֹא תַחְרוֹשׁ בְּשׁוּר וּבְחֲמוּ"ר
יַחְדָּו. וְזֵהוּ חֲמוּר שְׁעִתִּיד מְלָךְ
הַמְּשִׁיחַ לְשַׁלֵּט עָלָיו, כְּמוֹ
שְׁבַאֲרָנוּ. וְאוֹתָם שְׁל שְׁמַאל
כְּלוּלִים כְּלָם בְּאֶחָד שְׁנַקְרָא אֲתוֹן,
שְׁתְּרֵי מַצְדָּה נַקְרָא עִירָה, מְקַטְרַג
הַתִּינּוּקוֹת, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ. וְהֵינּוּ
שְׁכַתּוּב (זכריה ט) עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוּר
וְעַל עִיר בֶּן אֲתָנוּת. אֲתָנַת חֲסֵר.
עֲשֶׂרָה שְׁכָלוּלִים בְּאֶחָד.

וְזֵהוּ שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָהוּ
שְׁאָמַר (בראשית מט) אֶסְרִי לְגַפְּן
עִירָה? אֶסְרִי לְגַפְּן, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא לְקִשֵׁר מְשׁוּם שְׁיִשְׂרָאֵל
נַקְרָאוּ גַפְּן. עִירָה, שְׁהוּא קְטָגוּר
שְׁלָהֶם, וּמְשׁוּם שְׁנַקְרָאִים שׁוּרְק,
שְׁכַתּוּב (ירמיה ב) וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ
שׁוּרְק. בְּנֵי אֲתָנוּ, אוֹתוֹ שְׁיִזְעָא
מַצְד הָאֲתוֹן הַזֶּה.

וְאֵלוּ עֲשֶׂרָה מְזִמִּין וְעֲשֶׂרָה
מְשִׁמַּאל, וּנְכַלְלִים בְּשָׁנִים הָאֵלֶּה,
כְּלָם נִמְצְאִים בְּקִס"ם. וַיֵּשׁ עֲשֶׂרָה
אַחֲרֵים שְׁל יִמִין וְעֲשֶׂרָה שְׁל
שְׁמַאל שְׁנַמְצְאִים בְּנַח"ש. וְלִכְן
כְּתוּב כִּי לֹא נַחַשׁ בִּיעֶקֶב וְלֹא
קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? בְּגַלְל
כִּי ה' אֲלֵהִיו עֲמוֹ. מַצְד הַנַּח"ש
יִצְא שׁוּ"ר, מַצְד הַקִּס"ם יִצְא
חֲמוּ"ר, וְזֵהוּ שׁוּר וְחֲמוּר. וְעַל זֶה
בַּלְעָם, פִּיּוֹן שְׂדַע שְׁנַקְשֵׁר בְּרִשׁוּת
אַחְרָת, וְאָמַר לוֹ אֵף אֵת הַדָּבָר
וְגו' - הַזִּיק לוֹ, וְאָמַר, וְאִיפֹה
כְּבוֹדִי? מִיד הַסְתַּפֵּל בְּכַשְׁפּוֹ וְלֹא
מַצָּא שְׁיִהְיֶה בְּרִשׁוּתוֹ, רַק אֲתוֹן
זו.

מִיד - וַיִּקָּם בַּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ
אֶת אֲתָנוּ, לְעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ בָּהּ
וַיַּצֹּן כַּלְק. וְעַל זֶה, וַיַּחַר אֵף
אֲלֵהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דְּוָקָא,
שְׁהוּצִיא עֲצָמוֹ מְרִשׁוּתוֹ, מְמָה
שְׁאָמַר לוֹ וְאֵף אֵת הַדָּבָר וְגו'. בָּא

תראה שפך הוא, שהרי בהתחלה נתן לו רשות, ואמר קום לך אתם. עכשו שהיה הולך, למה ויחר אף אלהים? אלא משום שהולך הוא, הוא ברשותו, להוציא מאותו שאמר לו ואף את הדבר.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה מתקן ומזרז וזינך לנפקא מן רשותי, חייך ואתך ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיצב מלאך ה'. מה זה ויתיצב? אמר רבי אבא, יצא ועמד באמנות אחרת מאמנותו, שמלאך זה היה של רחמים. והינו מה שאמר רבי שמעון, רשעים מהפכים רחמים לדיון. לשטן לו, שהרי לא היתה אמנותו.

אמר רבי אלעזר, לא שנה המלאך ולא יצא מאמנותו, אלא משום שמלאך זה היה מצד רחמים ועמד ממולו, סתר את חכמתו וקלקל רצונו. זהו שפתיב לשטן לו. לו היה לשטן, ונמצא שטן, אבל לאחר לא היה שטן.

למדנו, אמר רבי שמעון, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני העולם, שהרי בשעה שהשיגח למצא יצא לעצת מרשות הקדוש ברוך הוא מאותו דבר, שפתיב ואף את הדבר, הסתכל בכשפיו ולא מצא, פרט לאותה אתון, מה פתיב? ויחבש את אתנו. הטעין אותה בכל הכשפים ובכל הקסמים שידע, והכניס בה והכלילה מכלם כדי לקלל את ישראל. מיד - ויחר אף אלהים כי הולך הוא. דוקא הוא, כמו שנתבאר. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הקדים מלאך של רחמים לעמד ממולו, ויסתר כשפיו וקסמיו.

דאמר ליה ואף את הדבר וגו'. תא חזי דהכי הוא, דהא בקדמיתא ירב ליה רשותא, ואמר קום לך אתם, השתא דהוה אזיל, אמאי ויחר אף אלהים. אלא בגין דהולך הוא, הוא ברשותיה דיליה, לנפקא מההוא דאמר ליה ואף את הדבר.

אמר ליה קדשא בריך הוא, (דף ר"ז ע"ב) רשע, את מתקן ומזרז וזינך לנפקא מן רשותי, חייך ואתך ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיצב מלאך יי. מאי ויתיצב. אמר רבי אבא, נפק וקאים באומנותא אחרא, מאומנותא דיליה, דהאי מלאכא דרחמי הוה. והינו דאמר רבי שמעון, חייביא מהפכי רחמי לדינא. לשטן לו, דהא לא אומנותא דיליה הוה.

אמר רבי אלעזר, לא שני מלאכא, ולא נפק מאומנותא דיליה, אלא בגין דהוה האי מלאכא מסטרא דרחמי, וקאים לקבליה, סתיר חכמתא דיליה, וקלקל רעותיה. הדא הוא דכתיב לשטן לו. לו הוה שטן, ואשתכח שטן, אבל לאחרא לא הוה שטן.

תאנא, אמר רבי שמעון, כמה חפים הוה בלעם בחרשו, על כל בני עלמא, דהא בשעתא דאשגח, לאשפחא עיטא לנפקא מרשותיה דקודשא בריך הוא, מההיא מלה דכתיב, ואף את הדבר וגו'. אסתפל בחרשו, ולא אשכח בר ההיא אתון, מה כתיב, ויחבוש את אתונו, אטעין לה בכל חרשין, ובכל קסמין דהוה ידע, ואעיל בה, ואכליל לה מפלהו, בגין למילט להו לישראל. מיד ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא כמה דאתמר. מה עבד קדשא בריך הוא, אקדים למלאכא דרחמי. לקיימא לקבליה, ויסתיר חרשו וקסמיו.

וְתָא חֲזִי, דְּעַד הַשְּׁתָּא לֹא כְּתִיב יי וְלֹא אֲתַחֲזִי
בְּקִסְמוּי וְחֲרָשׁוּי. וְהָא אִוְקְמוּהּ. וְהַשְּׁתָּא
כִּינּוּן דְּאֲתַקִּין אֲתַנְיָה, וְזִרְזָה בְּתַקּוּנֵי חֲרָשׁוּי,
בְּסִטְרָא דְּדִינָא לְמִילֵט לִישְׂרָאֵל, אֶקְדִּים קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא לְמַלְאָכָא דְּרַחֲמֵי לְקַבְּלֵיהּ, וּבְשִׂמְא
דְּרַחֲמֵי, בְּגִין לְסַתּוּר חֲכַמְתָּא דִּילֵיהּ,
וְלֹא־אִסְטָאָה לְאֲתַנְיָה מַה־הוּא אֲרַחָא, כְּמַה
דְּכְתִיב, וַתֵּט הָאֲתוֹן מִן הַדְּרָף. מִן הַדְּרָף דִּיִּיקָא.
וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב וַיִּתְיַצֵּב מִלְּאֲף הָאֱלֹהִים,
וַיַּעֲמַד מִלְּאֲף הָאֱלֹהִים, אֲלֵא מִלְּאֲף יי דְּרַחֲמֵי.
אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, רְשַׁע, אֶתְ אֲטַעֲנַת
לְאֲתַנְיָה בְּחֲרָשְׁיָה, בְּכַמְה סְטְרֵי דְּדִינֵי
לְקַבְּל בְּנֵי. אָנָּא אַעֲבַר טְעוּנְיָה, וַיְהִי־פָּה מְאֲרַחָא
דָּא, מִיַּד אֶקְדִּים מִלְּאֲכָא דְּרַחֲמֵי לְשִׁטָּן לוֹ. לוֹ
דִּיִּיקָא. כְּמַה דְּאֲתַמַּר.

וְתַרְא הָאֲתוֹן אֶת מִלְּאֲף יי וְגו' (במדבר כב) אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, וְכִי אָמַאי חֲמַאת הִיא,
וּבְלַעַם דִּיהוּה חֲפִים פֶּל פֶּה לֹא חֲמָא. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, חֶס וְשְׁלוֹם דִּיהוּה רְשַׁע יִסְתַּפֵּל בְּחִיזוּ
קְדִישָׁא. אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב נוֹפֵל
וּגְלוּי עֵינַיִם. אָמַר לֵיהּ לֹא שְׂמַעְנָא בְּהָא מִיַּדִּי
וְלֹא אִימָא. אָמַר לֵיהּ אָנָּא שְׂמַעְנָא, דְּכַד הוּה
אֶצְטְרִיף לְאִסְתַּפְּלָא, הוּה נִפִּיל וְחֲמֵי. וְהַשְּׁתָּא
לֹא אֶצְטְרִיף לְאִסְתַּפְּלָא.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר הוּה
עַל פֶּל נְבִיאֵי מְהִימְנוּתָא, דְּאִיהוּ גְלוּי
עֵינַיִם, חֲמֵי וְאִסְתַּפֵּל בִּיקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא. וְהָא רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, בְּלַעַם בְּחֲרָשׁוּי,
הוּה יַדַּע בְּאִינוּן פְּתָרִין תַּתְּאִין דְּלַתְּתָא, כְּמַה
דְּכְתִיב, (יהושע יג) וְאֵת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם,
קוֹסֶם קָרְיִיָה קָרָא, דְּטַנוּפָּא דְּטַנוּפִּי, הִיף
יִסְתַּפֵּל בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיָה. וְעוֹד, הָא אָמַר רַבִּי
שְׂמַעוֹן, בְּחִיזוּ חַד דְּחִזָּא לְפּוּם שְׁעָתָא, דְּכְתִיב

וּבֹא וְרָאָה, שְׁעַד עַכְשׁוֹ לֹא כְּתוּב
ה', וְלֹא נִרְאָה בְּקִסְמוּי וּבְכַשְׁפִּינֵי,
וְהָרִי פְּרָשׁוּהּ. וְעַכְשׁוֹ, כִּינּוּן
שְׁהַתְקִין אֶת אֲתוּנֵי וְזִרְזָה בְּתַקּוּנֵי
כְּשִׁפּוּי בְּצַד הַדִּין לְקַלֵּל אֶת
יִשְׂרָאֵל, הַקְּדִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
אֶת מִלְּאֲף הַרְחָמִים לְמוּלוֹ, וּבְשֵׁם
הַרְחָמִים, כְּדִי לְסַתּוּר חֲכַמְתּוֹ
וְלַהֲטוֹת אֶת אֲתוּנֵי מֵאוּתוֹ הַדְּרָף,
כְּמוֹ שְׂכַתּוּב וַתֵּט הָאֲתוֹן מִן
הַדְּרָף. דְּוָקָא מִן הַדְּרָף. וְעַל זֶה
לֹא כְּתוּב וַיִּתְיַצֵּב מִלְּאֲף הָאֱלֹהִים,
וַיַּעֲמַד מִלְּאֲף הָאֱלֹהִים, אֲלֵא
מִלְּאֲף ה', שֶׁל רַחֲמִים.

אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, רְשַׁע,
אֶתְהּ הַטְּעֵנַת אֶת אֲתוּנְיָה בְּכַשְׁפִּיָּה
בְּכַמְה צְדָדֵי דִין מוּל בְּנֵי - אֲנִי
אַעֲבִיר אֶת הַמְטָעֵן שֶׁלָּךְ וַיְהִי־פָּה
מִדְּרָף זֶה. מִיַּד הַקְּדִים מִלְּאֲף
רַחֲמִים לְשִׁטָּן לוֹ. דְּוָקָא לוֹ, כְּמוֹ
שְׁנַתְּבָאָר.

וְתַרְא הָאֲתוֹן אֶת מִלְּאֲף ה' וְגו'.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי לְמַה רָאֲתָה
הִיא, וּבְלַעַם שְׁהִיָּה חֲכָם פֶּל פֶּה
לֹא רָאָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֶס
וְשְׁלוֹם שְׂאוּתוֹ רְשַׁע יִסְתַּפֵּל
בְּמֵרָאָה קְדָשׁ. אָמַר לוֹ, אִם פֶּה,
הָרִי כְּתוּב נִפֵּל וּגְלוּי עֵינַיִם! אָמַר
לוֹ, לֹא שְׂמַעְתִּי בְּזֶה דְּבַר, וְלֹא
אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי שְׂמַעְתִּי.
כְּשִׁהִיָּה צְרִיף לְהַסְתַּפֵּל, הִיָּה נוֹפֵל
וְרוּאָה, וְכַעַת לֹא הֶצְטַרְף
לְהַסְתַּפֵּל.

אָמַר לוֹ, אִם פֶּה, בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה
יִתֵּר הִיָּה עַל פֶּל נְבִיאֵי הָאֲמֹנָה,
שְׁהוּא גְלוּי עֵינַיִם, רוּאָה וּמְסַתַּפֵּל
בְּכַבּוּד הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא. וְהָרִי
רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, בְּלַעַם הִיָּה יוֹדַע
בְּכַשְׁפִּי בְּאוּתָם פְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים
שְׂלַמְטָה, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (יהושע יג)
וְאֵת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם. קָרָא
הַכְּתוּב קוֹסֶם, שֶׁל טַנּוּפַת
הַטַּנּוּפוֹת, אִיף יִסְתַּפֵּל בְּכַבּוּד
רַבּוֹנוֹ? וְעוֹד, הָרִי אָמַר רַבִּי

שמעון, במראה אחד שראה לפי שעה, שכתוב ויגל ה' את עיני בלעם, התעקמו עיניו, ואתה אומר שהרי רואה בגלוי עינים ומסתפל בכבוד הקדוש ברוך הוא?

אמר לו, אני אחזור למולך, שלי ושליך צריך צחות. ודאי סודות תורה עליונים, ולא יכולים בני אדם לעמד עליהם. לכן אסור להקדים בדבר תורה עד שישמע דבר וידע אותו על בריו. באו לפני רבי שמעון ואמרו דבר לפניו.

פתח ואמר, (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרנו וגו'. פסוק זה פשוטו שממני העולם אמרו אותו בשעה שעלה ברצון הקדוש ברוך הוא לברא אדם. קרא לכתות פתות של מלאכי עליון והושיבם לפניו. אמר להם, אני רוצה לברא אדם. אמרו לפניו, (שם מט) ואדם ביקר בל ילין וגו'. הושיט הקדוש ברוך הוא אצבעו ושרף אותם. הושיב פתות אחרות לפניו. אמר להם, אני רוצה לברא אדם. אמרו לפניו, מה אנוש פי תזכרנו? מה טיבו של אדם זה? אמר להם, בן אדם שיהיה בצלם שלנו, שתהיה חכמתו עליונה מחכמתכם.

ביון שברא אדם, וחסא, ויצא זכאי לפניו, באו עז"א ועז"ל, אמרו לפניו: פתחון פה יש לנו אליך, הרי בן אדם שעשית חטא לפניך! אמר להם: אלמלא תהיו מצויים אצלם וכו'. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הפילם מדרגתם הקדושה מהשמים.

אמר רבי שמעון, פעת השבתי לשאלתכם, שבלעם אמר נפל ויגלוי עינים. אם נאמר שלא היה כך, ושבחים היה משבח את עצמו - איך יכתב הקדוש ברוך הוא דבר כוזב בתורה?! ואם

ויגל יי את עיני בלעם, אתעקמו עיניו, ואת אמרת דהיה חמי בגלוי דעיינין, ואסתפל ביקרא דקודשא בריך הוא.

אמר ליה, אנא אהדרנא לקבלך. דידי ודידך בעי צחותא. ודאי רזי אורייתא עלאין, ולא יכלין בני עלמא למיקם עליהו. בגין כן אסיר לאקדמא במלה דאורייתא, עד דישמע מלה וידע לה על ברייה. אתו לקמיה דרבי שמעון אמרו מלה קמיה.

פתח ואמר, (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרנו וגו', האי קרא אוקמוה, דממנן דעלמא אמרוה, בשעתא דסליק ברעותיה דקודשא בריך הוא למברי אנשא. קרא לכתות פתות דמלאכי עלאה, ואוטיב לון קמיה. אמר לון, בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (תהלים מט) ואדם ביקר בל ילין וגו'. אושיט קדשא בריך הוא אצבעא דיליה, ואוקיד לון. אוטיב פתות אחרנין קמיה, אמר לון בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (דף ר"ח ע"א) מה אנוש פי תזכרנו. מה טיבו דבר נש דא. אמר לון, בר נש דיהא בצלמא דידן, דיהא חכמתא דיליה, עלאה מחכמתכון.

ביון דברא אדם, וחסא, ונפק בדימוס קמיה, אתו עז"א ועז"ל, אמרו קמיה, פתחון פה אית לן גבון, הא בר נש דעבדת חטי קמך. אמר להו, אלמלא תהוון שכיחי גבייהו וכו'. מה עבד קדשא בריך הוא. אפיל לון מדרגא קדישא דלהון מן שמיא.

אמר רבי שמעון, השתא אהדרנא לתיובתייכו. דבלעם אמר נופל ויגלוי עינים, אי נימא דלא הוה הכי, ושבוחי קא משבח גרמיה, היך יכתוב קדשא בריך הוא מלה כדיבא באורייתא. ואי מלה דקשוט היא,

היך ישתפח ההוא רשע בדרגא עלאה על כל נביאי מהימנותא. ועוד, דהא לא שריא קדשה דלעילא, אלא באתריה דאתחזי ליה.

השתא אהדרנא למלה קדמאה. בתר דאפיל לון קדשא בריך הוא, מאתר קדישא דלהון. טעו בתר נשי עלמא, ואטעו עלמא. הכא אית לאסתפלא, והא כתיב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'. והא אלין מלאכין הוו, איך יכילו לאתקיימא בארעא. אלא תא חזי, פל אינון (מלכים) דלעילא, לא קיימין, ולא יכלין למיקם, בר בנהורא עלאה דנהיר לון, וקיים לון. ואי פסיק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, לא יכלין למיקם. פל שפן אלין דאפיל לון קדשא בריך הוא. ופסק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, דאשתגי זיווייהו. וכך נחתו ושלטי בהו אוירא דעלמא, אשתנו בדרגא אחרא.

תא חזי, מנא דהה נחית להו לישראל במדברא, ההוא מנא הנה, מטלא דלעילא, דהה נחית מעתיקא סתימא דכל סתימין. וכד הנה נחית, הנה נהוריה נהיר בכלהו עלמין, ומניה אתזן חקל דתפוחין, ומלאכי עלאי. וכד הנה נחית לתתא, ושלטי ביה אוירא דעלמא, אגליד, ואשתגי זיויה, ולא הנה זיויה אלא כמה דכתיב, (במדבר יא) והמן פזרע גד הוא וגו', ולא יתיר. וכל שפן מלאכין, פיזן דנחתו ושלטי בהו אוירא, אשתנו מההוא דרגא קדמאה דהוו.

מה עבד קדשא בריך הוא. חמא דאטעיין עלמא, קשר לון בשלשלאי דפרזלא בטורא דחשוכא, באן אתר יתבי. בעמיקא דטורי. אותיב ליה לעז"א, ורמי חשוכא דאנפין. בגין דההיא שעתא דקשר לון קדשא

דכר אמת הוא, איך ישתפח אותו רשע בדרגה עליונה על כל נביאי האמת? ועוד, שהרי אין שורה קדשה העליונה, רק במקום הראוי לה.

בעת חזרנו לדבר הראשון. אחרי שהפילם הקדוש ברוך הוא ממקומם הקדוש, טעו אחר נשות העולם והטעו את העולם. יש להסתפל, והרי פתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו'. והרי מלאכים אלו היו, איך יכלו להתקיים בארץ? אלא בא וראה, פל אותם (מלכים) שלמעלה לא עומדים ולא יכולים לעמד, רק באור עליון שמאיר להם ומקיים אותם. ואם פוסק מהם אותו האור, לא יכולים לעמד. פל שפן אותם שהפילם הקדוש ברוך הוא והפסיק מהם אותו האור שלמעלה שהשתנה זיום. וכשירדו ושלט בהם אויר העולם, השתנו בדרגה אחרת. בא וראה, המן שהיה יורד לישראל במדבר, אותו מן היה מטל שלמעלה, שהיה יורד מהעתיק הנסתר של פל הנסתרים. וכשהיה נוחת, היה אורו מאיר בכל העולמות, וממנו נזון שדה התפוחים ומלאכים עליונים. וכשהיה יורד למטה ושולט בו אויר העולם, היה מגליד נקפא, ומשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמו שכתוב (במדבר יא) והמן פזרע גד הוא וגו', ולא יותר. וכל שפן המלאכים, פיזן שירדו ושלט בהם אויר, השתנו מאותה דרגה ראשונה שהיו בה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? ראה שהטעו את העולם, קשרם בשלשלאות ברזל בהר החושף. באיזה מקום יושבים? בעמק ההר. הושיב את עז"א, וזרק חשף הפנים. משום שבאותה שעה שקשרם הקדוש ברוך הוא, התחזק והרגיז כלפי מעלה, והקדוש

ברוך הוא הפילו בעמק עד צנארו, ונרק חשך בפניו. עזא"ל שלא התחזק, הושיבו לפניו, והאיר לו החשך.

ובני העולם שיודעים מקומם, באים אליהם ומלמדים את בני האדם כשפים ונחשים וקסמים. ואותם הרי החשך נקראים הררי קדם. מה הטעם? משום שהחשך מקדים לאור, ומשום זה הרי החשך נקראים הררי קדם. לכן ובלעם למדו מהם כשפים, והיגו מה שאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'. בא וראה, בלעם היה משבח את עצמו ממקום זה, ואמר, נאם שמע אמרי אל וגו'. משום שעז"א ועזא"ל אומרים לאותם בני העולם מאותם דברים עליונים שידעו בתחלה למעלה, ומדברים מעולם הקדוש שהיו בו. זהו שכתוב שמע אמרי אל. לא כתוב שומע קול אל, אלא אמרי אל, אותן אמירות שאומרים ממנו. מי שבא מהשעור ושואלים אותו מאיפה אתה בא - אומר: מלשמע דברי המלך הקדוש. כך נאם שמע אמרי אל. וידע דעת עליון, שהיה יודע בשעה שהדין תלוי בעולם, ומכון השעה בכשפיו.

אשר מחזה שדי יחזה. מה זה מחזה שדי? אלא הם נפל וגלוי עינים. ואלו הם עז"א ועזא"ל. נפל - זה עז"א, שהעמיקו הקדוש ברוך הוא בעמק החשך, ויושב בעמק עד צנארו כמו שאמרנו, וחשך נרק בפניו, ולכן נקרא נפל. נפל פעם אחת מהשמים, ונפל פעם אחרת אחר כך בעמק החשך. עזא"ל - הוא גלוי עינים, שהרי לא נרק חשך עליו, שלא התחזק ולא הרגיו למעלה כמו אותו שלמעלה. ובלעם קרא להם

ברוך הוא, אתתקף וארגזו כלפי מעלה, וקודשא בריך הוא אפיל ליה בעומקא עד קדליה, וזריק חשוכא באנפוי. עזא"ל דלא אתתקף, אותביה גביה, ונהיר ליה חשוכא.

ובני עלמא דיידעין אתרייהו, אתיין לגבייהו, ואולפין לון לבני נשא חרשין ונחשין וקסמין. ואינון טורי חשוכא, אקרון הררי קדם. מאי טעמא. בגין דחשוכא אקדים לנהורא. ובגין כך, טורי חשוכא, הררי קדם אקרון. לכן ובלעם מנייהו אולפי חרשין. והיינו דאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

הא חזי, בלעם הוה קא משבח גרמיה מהאי אתר, ואמר נאם שומע אמרי אל וגו'. בגין דעז"א ועזא"ל, אמרי לאינון בני עלמא, מאילין מלין עלאין, דהוו ידעי בקדמיתא לעילא. ומשתעי מעלמא קדישא דהו ביה, הדא הוא דכתיב שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא פתיב, אלא אמרי אל, אינון אמירן דאמרי מניה. מאן דאתי מפרקא, ושאלין ליה מאן את אתי. אמר, מלמשמע מלין דמלבא קדישא. כך נאם שמע אמרי אל. ויודע דעת עליון, דהוה ידע שעתא דתליא דינא בעלמא, ומכוין שעתא בחרשוי.

אשר מחזה שדי יחזה, מאן מחזה שדי. אלין אינון נפל וגלוי עינים. ואלין אינון עז"א ועזא"ל. נפל: דא עז"א, דאעמיק ליה קדשא בריך הוא בעומקא חשוכא, ויתבי בעומקא עד קדליה כדקאמרן, וחשוכא אזדרק באנפוי. ועל דא אקרי נופל. נפל זמנא חדא מן שמיא, ונפל זמנא אחרא, לבתר, בעומקא דחשוכא. עזא"ל: הוא גלוי עינים, דהא לא אזדרק חשוכא עליה, דלא אתתקף, ולא ארגזו לעילא

מחזה שדי, שהם נפל וגלוי עינים.

ובאותו זמן לא נשאר בעולם מי שימצא לפניהם, פרט לו. ובכל יום היה נסתר באותם הרים עמהם. זהו שכתוב ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם בודאי, ולא מארץ בני קדם. אמר רבי שמעון, כמה פעמים אמרתי לך דבר זה, ולא מסתכלים החברים, שהרי הקדוש ברוך הוא לא משרה שכנינו, רק במקום קדוש, במקום שראוי להשרות עליו. וכן הקדוש ברוך הוא מכריז ואומר, (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו וגו', והוא שפא (כא) להתערב אתם.

אָרָא אַשְׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קֹדֵשׁ לְשֵׁרוֹת בִּינֵיהֶם. וְהֵינּוּ מֵה שְׁכֵתוֹב, (שם כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקִרְבֵּךְ מִחֲנֹךְ וְגו'. וּמְשׁוּם שֶׁהוּא מִתְּהַלֵּךְ בְּקִרְבֵּךְ מִחֲנֹךְ, כְּתוּב וְהִנֵּה מִחֲנִיךָ קְדוֹשׁ וְגו'. וְכְתוּב (ויקרא ב) וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכְתוּב (שם יח) אֵל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֵה וְגו'. וְכְתוּב (שם כ) וְאַקֵּץ בָּם וְגו'. שְׁלֵא יִכְלִיתִי לִקְרֹב אֲלֵיהֶם, וְהִשְׁרֹו אוֹתִי בְּחוּץ. אֲשֶׁרִי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֲשֶׁרִי חֲלָק הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמִּים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים, וְיֵשׁ לָהֶם חֲלָק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקְדוּשַׁהּ הַעֲלִינָה.

וְתֵרָא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְתִרְבּוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ. (פדרה) בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהִנֵּה שׁוֹקֵעַ (נמצא) בְּתוֹכָהּ. וְתִרְבּוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, וְכִי אִם הוּא יֵצֵא מוֹל הָאֲתוֹן הַזֶּה, לָשֵׁם מֵה צְרִיף חָרֵב? וְאִם הוּא יוֹצֵא מוֹל בְּלַעַם, לָמָּה רָאֵתָה הָאֲתוֹן שְׁלוֹ, וְהוּא לֹא רָאָה? אֵלֵא הַכֹּל הַנִּדְמָן. אוֹתוֹ מִלְאָךְ מִזְדַּמֵּן מוֹל הָאֲתוֹן לְהוֹצִיאָהּ מֵאוֹתוֹ

כִּהְיֹוֹא דְלַעֲלִיא. (דף ר"ח ע"ב) וּבְלַעַם קָרִי לֹון מִחֲזֵה שְׁדִי, דְּאִינוּן נִפְל וְגִלְוֵי עֵינַיִם.

וְכִהְיֹוֹא זְמָנָא, לָא אֲשַׁתָּאר בְּעֵלְמָא, דִּישְׁתַּכַּח גְּבִייהוּ, בַּר אִיהוּ. וּבְכָל יוֹמָא, הָוָה אֲסֵתִים בְּאִינוּן טוּרֵי עֲמָהוּן. הָדָא הוּא דְכְתִיב, יִנְחֲנִי בְּלָק מֶלֶךְ מוֹאֵב מִהַרְרֵי קְדָם. מִהַרְרֵי קְדָם וְדָאִי, וְלֹא מֵאֲרִץ בְּנֵי קְדָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמָּה זְמַנִּין אָמִינָא מְלָה דָא, וְלֹא מִסְתַּפְּלִי חֲבַרְיָא, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שְׂרִיָא שְׁכִינְתָא, אֵלֵא בְּאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּאַתֵּר דְּאֲתַחְזִי לְשְׂרִיָא עֲלוּי. וְכֵן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַרִּיז וְאָמַר, (דברים יח) לֹא יִמְצָא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וְגו'. וְהוּא דְאֲתִי (ס"א אֲתִי) לְאֲתַעְרְבָא בְּהַדִּייהוּ.

אָרָא זַפְאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְדִישׁ לֹון לְשְׂרִיָא בִּינֵיהֶו. וְהֵינּוּ דְכְתִיב, (דברים כג) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקִרְבֵּךְ מִחֲנִיךָ וְגו'. וּבְגִין דְּהוּא מִתְּהַלֵּךְ בְּקִרְבֵּךְ מִחֲנִיךָ, וְהִנֵּה מִחֲנִיךָ קְדוֹשׁ וְגו'. וְכְתִיב (ויקרא כ) וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכְתִיב (ויקרא יח) אֵל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֵה וְגו'. וְכְתִיב (ויקרא כ) וְאַקֵּץ בָּם וְגו'. דְּלֹא יִכְלִינָא לִקְרֹב גְּבִייהוּ, וְשָׂרוּ לִי לְבַר. זַפְאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, וְזַפְאָה חוּלְקִיהוֹן דְּנְבִיאֵי מְהִימְנֵי קְדִישֵׁי, דְּאִינוּן קְדִישִׁין, וְאִית לֹון חוּלְקָא לְאֲשַׁתְּמָשָׁא בְּקְדוּשַׁהּ עֲלָאָה.

וְתֵרָא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ יִי נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְתִרְבּוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, (במדבר כב) (ס"א בְּדֶרֶךְ), בְּהֵוֹא אֲרַחָא דְּהָוָה אֲשַׁתְּקַע (ס"א אֲשַׁתְּבַח) בְּגִוּוָהּ. וְתִרְבּוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, וְכִי אִי אִיהוּ נְפִיק לְקַבִּיל הַאי אֲתוֹן, מְאִי בְעֵי חֲרָבָא. וְאִי אִיהוּ נְפִיק לְקַבִּלְיָה דְּבְלַעַם, אֲמַאי חֲמַאת אֲתַנִּיָה, וְאִיהוּ לָא חֲמָא. אֵלֵא כִלָּא אֲזַדְמָן. הַהוּא מִלְאָכָא מִזְדַּמֵּן לְקַבִּלְיָה דְּאֲתוֹן, לְאֲפָקָא לָה מִן הַהוּא אֲרַחָא

הַדְרֹךְ שְׁנֹטְעֵן בָּהּ. וּבַמָּה?
בְּרַחֲמִים. וְהַזְדַּמֵּן מוֹל בַּלְעָם,
לְהַעֲנִישׁוּ עַל שְׂרָצָה לְלַכֵּת
בְּרִשׁוֹתָיו וְלֹא בְּרִשׁוֹת אַחֶרֶת
(שְׁלַמְעֵלָה).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּעַת יֵשׁ לְשֹׂאֵל:
אִם דְּבַרְיֵי הֵיוּ בָּאִים מִצֵּד פְּתָרִים
הַתְּחַתּוֹנִים וְלֹא מִמְּקוֹם אַחֵר,
לְמַה כְּתוּב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל
בַּלְעָם וְגו', וְאֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו'?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל חֹזֵר
הַמְּלַאָךְ לְדַבֵּר אִתּוֹ. שָׂאֵם תֹּאמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא דַּבֵּר אִתּוֹ, וְהוּא אָמַר אֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו' -
חֵס וְשְׁלוֹם! שְׁהָרִי אוֹתוֹ מִלְּאָךְ אָמַר לוֹ, וְאַפְסֵי אֵת
הַדְּבָר וְגו'. שָׂאֵם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם
(וְגו') כִּף לְמַדְתִּי, שְׁהָרִי אֱלֹהִים שֶׁל
כָּאֵן, כֹּלֵם מִלְּאָךְ הִנֵּה. וְאוֹתוֹ הוּא
מְקוֹם שֶׁבֹא מִצֵּד דִּין הַקֶּשֶׁה שְׁבוּ
אֲחוּזִים כַּח וְתִקַּף אוֹתָם כְּתָרִים
תְּחַתּוֹנִים שְׁבַלְעָם הִנֵּה מִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם. וּמִשׁוֹם כִּף, וַיִּבֹא אֱלֹהִים
אֶל בַּלְעָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל
בַּלְעָם. שְׁלַפְעָמִים נִקְרָא מִלְּאָךְ
בְּשֵׁם עֲלִיּוֹן.

וְהַטְּ הָאֶתּוֹן מִן הַדְרֹךְ, סְטָתָה
מֵאוֹתוֹ הַדְרֹךְ, שְׁהִיָּתָה טְעוּנָה
מִצֵּד דִּין הַקֶּשֶׁה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל.
וּבַמָּה רָאָה בַלְעָם שְׁהִיא סְטָתָה
מֵאוֹתוֹ הַדְרֹךְ? אֵלֹא כִּף אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁאִפְלוּ בְּדֶרֶךְ רָצָה לְהִזִּיק
לְיִשְׂרָאֵל בְּכַח אֲתוֹנוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא
עָלְתָה בְּדוֹ, מַה כְּתוּב? וַיֵּךְ אֵת
הָאֶתּוֹן בַּמֶּקֶל. הֵטְעִין אוֹתָהּ
וְהַלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּזוּרוּזֵי דִין קֶשֶׁה
וְחֹזֵק. זֶהוּ שְׁכַתוּב בַּמֶּקֶל, בַּמֶּקֶל
דְּוָקָא, שְׁהוּא דִּין קֶשֶׁה תְּקִיף.
בַּמֶּקֶל לֹא כְּתוּב, אֵלֹא בַּמֶּקֶל.
צָא וְרֹאֵה כַּמָּה תְּקִיפָה חֲכָמַת
אוֹתוֹ רָשָׁע וְתֹאזְנוֹ לְהִזִּיק לָהֶם
לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהוּא הַשְּׂגִיחַ לְצִאת
מִרְשׁוֹת שְׁלַמְעֵלָה בְּגִלְלֵי תֹאזְנוֹ
לְהִתְפַּבֵּד וְלְהִזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

דְּלַעֲלֵא, בְּגִין דְּתִיאוּבְתִיָּה לְאֲתִיקָרָא, וְלֹא בְּאֲשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

דְּאֲתַטְעֵן בָּהּ. וּבַמָּה. בְּרַחֲמִי. וְאֲזַדְמֵן לְקַבְּלִיָּה
דְּבַלְעָם, לְאַעֲנֹשָׂא לִיָּה, עַל דְּאִיהוּ הָוָה בְּעֵי
לְמִיָּהוּ בְּרִשׁוֹתֵיהּ, וְלֹא בְּרִשׁוֹתָא אַחֶרָא (כ"א
דְּלַעֲלֵא).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַשְׁתָּא אֵית לְשֹׂאֵלָא, אִי מְלוּי
הוּוּ אֲתֵיִן מִסְטָרָא דְכְּתָרִין תְּתַאֲיִן, וְלֹא
מֵאַתְרַי אַחֶרָא, אָמַאי כְּתִיב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל
בַּלְעָם וְגו', וְאֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק
(בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל אֲתַהֲדֵר מִלְּאָכָא לְמַלְּאָ עַמִּיהּ. דְּאִי תִּימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ
הוּא מְלִיל עַמִּיהּ וְהוּא אָמַר אֵךְ אֵת הַדְּבָר וְגו'. חֵס וְשְׁלוֹם! דְּהָא הָהוּא מִלְּאָכָא
אָמַר לִיָּה וְאַפְסֵי אֵת הַדְּבָר וְגו', דְּאִי תִּימָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם וְגו').
הָכִי אוֹלִיפְנָא. דְּהֵאִי אֱלֹהִים דְּהָכָא כְּלָהוּ
מִלְּאָכָא הָוָה. וְהָהוּא אִיהוּ אֲתֵר דְּאֲתִי מִסְטָרָא
דְּדִינָא קְשִׁיא, דְּבִיָּה אֲחִידֵן חִילָא וְתוּקְפָא
דְּאִינוֹן כְּתָרִין תְּתַאֲיִן, דְּהָוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ
בַלְעָם. וּבְגִין כִּף, וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם. דְּלִזְמַנִּין אֲתִיקָרִי
מִלְּאָכָא בְּשִׁמָּא עֲלָאָה.

וְהַטְּ הָאֶתּוֹן מִן הַדְרֹךְ, סְטָתָת מִן הָהוּא אַרְחָא,
דְּהוֹת טְעִינָא מִסְטָרָא דְּדִינָא קְשִׁיא,
לְקַבְּלִיָּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וּבַמָּה חֲמָא בַלְעָם, דְּהִיא
סְטָתָת מֵהָהוּא אַרְחָא. אֵלֹא הָכִי אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, דְּאִפִּילוּ בְּאַרְחָא, בְּעָא לְאַבְּאָשָׁא לְהוּ
לְיִשְׂרָאֵל, בְּחִילָא דְּאֲתַנִּיָּה. וְכִיּוֹן דְּלֹא סְלִיק
בִּידוּי, מַה כְּתִיב, וַיֵּךְ אֵת הָאֶתּוֹן בַּמֶּקֶל. אֲטַעֵן
לָהּ, וְאַלְבֶּשׁ לָהּ, בְּזוּרוּזֵי דִינָא קְשִׁיא תְּקִיפָא.
הָדָא הוּא דְּכְתִיב בַּמֶּקֶל. בַּמֶּקֶל דְּיִיקָא. דְּאִיהוּ
דִּינָא קְשִׁיא תְּקִיפָא. בַּמֶּקֶלוּ לֹא כְּתִיב, אֵלֹא
בַּמֶּקֶל.

פּוּק חֲמִי, כַּמָּה תְּקִיפָא חֲכָמָתָא דְּהָהוּא רָשָׁע,
וְתִיאוּבְתָא דִּילִיָּה לְאַבְּאָשָׁא לְהוֹן
לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ אֲשַׁח לְנַפְקָא מִרְשׁוֹתָא
דְּלַעֲלֵא, בְּגִין דְּתִיאוּבְתִיָּה לְאֲתִיקָרָא, וְלֹא בְּאֲשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל.

ויעמד מלאך יי במשעול הפרמים וגו'. (במדבר כב) מה פתיב לעילא, בקדמיתא כתיב, ותט האתון מן הדרן ותלף בשדה, ותלף בארץ מישר, מסטרא דשדה, (אתער) ואתרכינת ממה דהוה בה. ויף בלעם את האתון להטותה הדרן לאסטאה לה מההוא ארחה דשדה. אמר רבי יוסי, בין מלאכא ובין בלעם הות אתנא בעאקו. לבתר פד חמא בלעם, דלא הוה יכול, פדין ויף את האתון במקל. פמה דאתמר.

ויעמד מלאך יי וגו'. אמר רבי אבא, פמה אית לן לאסתפלא במלי דאורייתא, הני קראי רמיזי (דף ר"ט ע"א) בחכמתא עלאה. וכי למגנא נפק האי מלאכא, לאתחזאה לחד אתנא. או למיקם בין פרמייא לקבלה, זמנא הכא וזמנא הכא. אלא כלא רזא עלאה הוא, וכלא בעי קדשא בריה הוא בגין לאגנא עלייהו דישראל, ולא ישלטו בהו זינין בישין, בגין דאינון חולקיה דקודשא בריה הוא.

ויעמד מלאך יי וגו'. תאנא, מסטרא דאמא, פד איהי מתעטרא, נפקין בעטרהא אלה וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטה. וכד בעאת לאזדווגא במלפא, מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין. (גוונין) אינון גוונין מתלהטן בארבע סטרי עלמא, פל גוונא וגוונא מתלהטא תלת זמנין בההוא סטרא. דאינון תריסר תחומי גליפין. ועאלין ואתפלילו בתריסר אחרנין.

ברישא דעטרא, אית ארבע שורין לארבע סטרין, ואינון מגדלות, פמה דאת אמר (שיר השירים ה) מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. פמה דאת אמר, (שיר השירים ג) מפל אבקת רוכל. ועל פל מגדלא ומגדלא ג' פתחין, קביעין באבנין טבין, מפל סטרא

ויעמד מלאך ה' במשעול הפרמים וגו'. מה פתיב למעלה? בהתחלה פתיב ותט האתון מן הדרן ותלף בשדה. ותלף בדרן ישר, מצד השדה, (התעוררה) ונטתה ממה שהיה בה. ויף בלעם את האתון להטותה הדרן, להסטותה מאותו דרן של השדה. אמר רבי יוסי, בין המלאך ובין בלעם הייתה האתון במצוקה. אחר כך ראה בלעם שלא היה יכול, אז ויף את האתון במקל, כמו שנתבאר.

ויעמד מלאך ה' וגו'. אמר רבי אבא, פמה יש לנו להסתפל בדברי התורה. פסוקים אלו רמוזים בחכמה עליונה. וכי לחנם יצא מלאך זה להראות לאתון אחת, או לעמד מולה בין הפרמים פעם פאן ופעם פאן? אלא הפל סוד עליון הוא, והפל רצה הקדוש ברוך הוא פדי להגן על ישראל ולא ישלטו בהם מינים רעים, משום שהם חלקו של הקדוש ברוך הוא.

ויעמד מלאך ה' וגו'. למדנו, מצד האמא, פשהיא מתעטרת, יוצאים בעטרוותיה אלה וחמש מאות צדדים חקוקים בתכשיטיה. וכשרוצה להזדוג במלך, מתעטרת בעטרה אחת של ארבעה גונים. אותם גונים לוחטים בארבעת צדדי העולם, פל גון וגון לוחט שלש פעמים באותו צד, שהם שנים עשר תחומים חקוקים, ונכנסים ונכללים בשנים עשר אחרים.

בראש העטרה יש ארבע חומות לארבעה צדדים, והם מגדלות, כמו שנאמר (שיר השירים ה) מגדלות מרקחים. מה זה מרקחים? כמו שנאמר (שם ג) מפל אבקת רוכל. ועל פל מגדל ומגדל שלשה פתחים קבועים באבנים טובות

מִכָּל צַד וְצַד. עֲטָרָה זוֹ מְאִירָה
(טהורה) (טמירה) בְּדִלּוּגִים שֶׁל אֹפִיר
בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
(ישעיה יג) אֹקִיר אָנוּשׁ מִפְּזוֹ וְגו'.

תַּחַת הָעֲטָרָה תְּלוּיִים זְגֵי זָהָב
סְבִיבוֹתֶיהָ, זָג זָהָב מְצַד זֶה, וְזָג
זָהָב מְצַד זֶה, וְרִמּוֹן אֶחָד. (בתוף)
כְּגוֹן אוֹתוֹ רִמּוֹן יֵשׁ אֶלֶף זְגִים,
וְכָל זָג מֵהֶם לוֹהֵט בְּאֵדָם וְלִבָּן.
אוֹתוֹ רִמּוֹן נִחְלַק לְאַרְבָּעָה
חֻלְקִים, וְיֵשׁ פֶּתַח לְרֵאוֹת זְגֵיו.
שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
זְגִים לְצַד זֶה, וְכֵן לְכָל צַד וְצַד,
עַד שְׁלוֹהֲטִים אַרְבָּעָה צַדֵּי
הָעוֹלָם מִמְּרָאָה כָּל פֶּלַח וּפְלַח,
וְהֵם נִקְרָאִים פְּלַח הַרְמוֹן, כְּמוֹ
שֶׁפְּתוּב (שיר השירים ד) כְּפֶלַח הַרְמוֹן
רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ.

אַרְבָּעָה גִלְגָּלִים בְּפִלְחֵי אַרְבַּע
הַזְּוִיּוֹת לּוֹקְחִים בְּגִלְגוּל אֶת אוֹתָהּ
עֲטָרָה, וּכְשִׁלּוֹקְחִים אוֹתָהּ,
מִזְדַּקְפִּים לְמַעְלָה. עַד שְׁמַגִּיעִים
לְגִלְגוּל פֶּלַח הָעֲלִיּוֹן, שְׁנוֹהֵם
יּוֹמֵם וְלַיְלָה, מִתְחַבְּרִים כָּל אוֹתָם
פְּלַחִים, וְלוֹקְחִים הָעֲטָרָה
וְזוֹקְפִים אוֹתָהּ. וְקוֹל אוֹתָם
הַגִּלְגָּלִים נִשְׁמָע בְּכָל הַרְקִיעִים.
לְקוֹל גְּעִימוֹתָם רוֹעֲשִׁים כָּל כַּחוֹת
הַשָּׁמַיִם, וְכֹלֶם שׂוֹאֲלִים זֶה לְזֶה,
עַד שֶׁכֹּלֶם אוֹמְרִים: (יחזקאל א) בְּרוּךְ
כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

כְּשִׁמְזוּדוֹג הַמֶּלֶךְ בְּמִלְכָּה, עוֹלָה
עֲטָרָה זוֹ וּמִתְיַשְׁבֵּת בְּרֵאשׁ
הַמֶּלְכָּה, וְאֵז יוֹרֶדֶת עֲטָרָה אַחַת
עֲלִיּוֹנָה קְבוּעָה שֶׁל כָּל אֶבֶן טוֹבָה,
וּכְפָתוֹר וּפְרַח סְבִיבָה. בְּשֵׁשׁ
גִּלְגָּלִים בָּאָה לְשֵׁשׁ צַדֵּי
הָעוֹלָם, שֵׁשׁ כְּנָפֵי נֶשֶׁר לּוֹקְחִים
אוֹתָהּ. בְּפִלְחֶיהָ חֲמִשִּׁים (פִּלְחֵי)
עֲנָבִים סְבִיבָה שֶׁחֻקְקָה בָּהּ הָאֵם
הָעֲלִיּוֹנָה, קְבוּעִים בְּאֶבֶן טוֹבָה,
לְבָן וְאֵדָם, יֶרֶק וְשַׁחַר, תְּכֵלֶת
וְאַרְגָּמָן. שֵׁשׁ מְאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
זְוִיּוֹת לְכָל צַד וְצַד.

וְסִטְרָא. הַאי עֲטָרָא, נְהִירָא (כ"א טהירא) (כ"א טמירא)
בְּדִלּוּגִין דְּאֹפִיר, בְּגִין יְקָרָא דְּמִלְכָּא, כְּמָה
דְּכַתִּיב, (ישעיה יג) אֹקִיר אָנוּשׁ מִפְּזוֹ וְגו'.

תַּחוֹת עֲטָרָא, תְּלִיין זְגֵי דְדִהְבָּא בְּסַחְרְנָהָא, זְגָא
דְדִהְבָּא מִסִּטְרָא דָּא, וְזָגָא דְדִהְבָּא
מִסִּטְרָא דָּא, וְחַד רִמּוֹנָא. (כ"א בגי) כְּגוֹון הַהוּא
רִמּוֹנָא, אֵית בָּהּ אֶלֶף זְגִין, וְכָל זְגָא מִנִּייהוּ,
מִתְלַהֲטָא בְּסוּמְקָא בְּחַוּרָא. הַהוּא רִמּוֹנָא
אַתְּפִלַּג בְּפִלּוּגִין אַרְבַּע, וְקִיִּמָּא פְּתִיחָא,
לְאַתְחַזָּא זְגָהָא. תְּלַת מְאָה וְעֶשְׂרִין וַחֲמִשׁ זְגִין
לְסִטְרָא דָּא, וְכֵן לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא, עַד
דְּמִתְלַהֲטוּן אַרְבַּע סִטְרֵי עֲלֵמָא, מַחִיזוּ דְכָל פְּלִכָּא
וּפְלִכָּא, וְאֵינוּן אַקְרוּן פְּלַח הַרְמוֹן. כְּמָה דְכַתִּיב,
(שיר השירים ד) כְּפֶלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ.

אַרְבַּע גִּלְגָּלִין בְּפִלְחֵי אַרְבַּע זְוִיין, נְטִלִין
בְּגִלְגוּלָא לְהַהוּא עֲטָרָא, וְכַד נְטִלִי
לָהּ, אֲזִדְקֶפֶן לְעִילָא. עַד דְּמָטוּ לְגִלְגוּלָא
דְּפִלְכָּא עֲלָאָה, דְּנָהִים יִמְמָא וְלִילִיָּא, מִתְחַבְּרִין
כָּל אֵינוּן פְּלִכִין, וְנְטִלִין לְעֲטָרָא, וְזִקְפֶן לָהּ.
וְקָלָא דְּאֵינוּן גִּלְגָּלִין, אֲשַׁתְּמַע בְּכִלְהוּ רְקִיעִין.
לְקַל גְּעִימוֹתָא מִתְרַעֲשִׁין כָּל חִילֵי שְׁמִיָּא,
וְכִלְהוּ שְׂאֵלִין דָּא לְדָא, עַד דְּכִלְהוּ אִמְרֵי (יחזקאל
א) בְּרוּךְ כְּבוֹד יי מִמְּקוֹמוֹ.

כַּד מְזִדְוּוּג מִלְכָּא בְּמִטְרוּנִיתָא, סִלְקָא עֲטָרָא
דָּא, וְאַתִּישְׁבֵת בְּרִישָׁא דְּמִטְרוּנִיתָא. כְּדִין
נְחִית חַד עֲטָרָא עֲלָאָה, קְבִיעָא דְכָל אֶבֶן טָבָא,
וְחִיזוּר וְשׁוּשָׁן, בְּסַחְרְנָהָא. בְּשִׁית גִּלְגָּלִין
אַתְנָא, לְשִׁית סִטְרִין דְּעֲלֵמָא, שִׁית גְּדַפִּין דְּנֶשֶׁר
נְטִלִין לָהּ. בְּפִלְכוּי חֲמִשִּׁין (כ"א פִּלְכוּי) עֲנָבִין
סַחְרְנָהָא, דְּגִלְיָף בָּהּ אִימָא עֲלָאָה. קְבִיעָאן
בְּאֶבֶן טָבָא, חַוּוּר וְסוּמְקָ יְרוּק וְאוּכְם תְּכֵלָא
וְאַרְגָּוּנָא. שִׁית מְאָה וְתַלַּת עֶשְׂרֵה זְוִיין, לְכָל
סִטְרָא וְסִטְרָא.

אֲרָה וְשֵׁית מָאָה מְגַדְלִין, לְכֹל סְטָרָא וְסְטָרָא.
 וְכָל מְגַדְלָא וּמְגַדְלָא, טוּרִין קְבִיעִין.
 פְּרַחֲזִין לְעִילָא, אֲשֶׁתְּאֲבָן בְּכִיתוּנָא (כ"א בְּפִתוּרָא)
 דְּאִימָא עֲלָאָה, בְּמִשַּׁח רְבוּת דִּילָהּ. פְּדִין אִימָא,
 בְּלַחֲשׁוֹ, נְגִיד מִתְּנָן עֲלָאִין, וְשִׁדְר וְקִבֵּע לֹוֹן
 בְּהִיּוּא עֲטָרָא. לְבִתְרָא אֲנְגִיד נְחִילֵי דְמִשַּׁח רְבוּת
 קְדִישָׁא, עַל רִישָׁא דְמִלְפָּא. וּמְרִישִׁיָּהּ, נְחִית
 הֵהוּא מִשַּׁחָא טָבָא עֲלָאָה, עַל דִּיקְנִיָּה יִקְרָא.
 וּמִתְּמָן נְגִיד עַל אֵינוֹן לְבוּשֵׁי מִלְפָּא. הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב, (תהלים קלג) בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
 עַל הַזָּקֵן וְגו'.

לְבִתְרָא אֲתֵהֲדֵר עֲטָרָא, וּמַעֲטָרָא לִיָּה אִימָא
 עִילָאָה בְּהִיּוּא עֲטָרָא, וּפְרִישָׁא עֲלִיָּה,
 וְעַל מְטְרוֹנִיתָא, לְבוּשֵׁי יִקְרָא בְּהִיּוּא עֲטָרָא.
 פְּדִין קָלָא אֲשֶׁתְּמַע בְּכִלְהוּ עֲלִמִין, (שיר השירים ג)
 צְאֲנָה וּרְאֲיָנָה וְגו'. פְּדִין חֲדוּוֹתָא הוּא בְּכָל
 אֵינוֹן בְּנֵי מִלְפָּא. וּמֵאֵן אֵינוֹן. כָּל אֵינוֹן דְּאֵתוּ
 מְסֻטְרִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל. דְּהָא לָא מְזַדְּיוּגֵי בְּהוּ,
 וְלָא קְרִימִין עֲמַהוֹן, בְּרֵ אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן
 בְּנֵי בֵיתָא, וּמִשְׁמֵשִׁי לְהוּ. פְּדִין בְּרַכָּאן דְּנִפְיָקֵי
 מְנִיָּהוּ, דִּישְׂרָאֵל הוּא.

וְיִשְׂרָאֵל נְטֻלִין כְּלָא, וּמִשְׁדְּרֵי חוּלְקָא מְנִיָּה
 לְשָׂאָר עַמִּין, וּמִהִיּוּא חוּלְקָא אֲתַזְנוּ
 כָּל אֵינוֹן שָׂאָר עַמִּין. וְתַאנָּא, מִבִּין סְטָרֵי
 חוּלְקִיהוֹן דְּמִמְּנָן עַל שָׂאָר עַמִּין, נְפִיק (דף ר"ט
 ע"ב) חַד שְׁבִיל דְּקִיקָא, דְּמִתְּמָן, אֲתַנְגִּיד חוּלְקָא
 לְאֵינוֹן תְּתַאֲי, וּמִתְּמָן מִתְּפָרֵשׁ לְכַמָּה סְטָרִין.
 וְדָא קְרִינָן לִיָּה תְּמַצִּית, דְּנִפְיָק מְסֻטְרָא דְּאַרְעָא
 קְדִישָׁא.

וְעַל דָּא עֲלִמָּא כּוּלִיָּה מִתְּמַצִּית דְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל
 קָא שְׁתִּי. מֵאֵן אַרְצָא יִשְׂרָאֵל. הָא אוּקִימָנָא.
 וּבִין לְעִילָא, וּבִין לְתַתָּא, כָּל אֵינוֹן שָׂאָר עַמִּין
 עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, לָא אֲתַזְנוּ אֶלָּא מִהִיּוּא

אֲרָה וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְגַדְלִים לְכֹל
 צֶדֶד וְצֶדֶד, וְכֹל מְגַדְלָא וּמְגַדְלָא הָרִים
 קְבוּעִים. פּוֹרְחִים לְמַעְלָה,
 נְשֹׂאֲבִים בְּכַתְנַת (בְּשִׁלְחָן) הָאֵם
 הָעֲלִיּוֹנָה בְּשֶׁמֶן מִשַּׁח שְׁלָהּ. אִז
 הָאִמָּא בְּלַחֲשׁ מִשְׁפִּיעָה מִתְּנֹת
 עֲלִיּוֹנוֹת, וְשׁוֹלַחַת וְקוֹבֵעַת אוֹתָם
 בְּאוֹתָהּ הָעֲטָרָה. אַחַר כֶּף
 מִשְׁפִּיעָה נְחִילֵי שֶׁמֶן מִשַּׁח קִדְשׁ
 עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמִהִרָאשׁ יוֹרֵד
 אוֹתוֹ שֶׁמֶן טוֹב עֲלִיּוֹן עַל זָקְנוֹ
 הַמְּכַבֵּד, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ עַל אוֹתָם
 לְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים
 קלג) בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד
 עַל הַזָּקֵן וְגו'.

אַחַר כֶּף חוֹזְרַת הָעֲטָרָה, וּמַעֲטָרַת
 אוֹתָהּ הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָהּ
 עֲטָרָה, וּפּוֹרְשַׁת אוֹתָהּ עֲלִיו וְעַל
 הַמֶּלְפָּה, לְבוּשֵׁי כְבוֹד בְּאוֹתָהּ
 עֲטָרָה. וְאִז נִשְׁמַע קוֹל בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת, (שיר השירים ג) צְאֲיָנָה
 וּרְאֲיָנָה וְגו'. אִז חֲדוּנָה הִיא בְּכָל
 בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וּמִי הֵם? כָּל אוֹתָם
 שְׂבָאוּ מִצֵּד יִשְׂרָאֵל, שְׁהֲרִי לֹא
 מְזַדְּיוּגִים בְּהֵם וְלֹא עוֹמְדִים
 עִמָּהֶם, פְּרִט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם
 בְּנֵי הַבַּיִת וּמִשְׁמֵשִׁים אוֹתָם. וְאִז
 בְּרַכּוֹת שְׁיּוֹצְאוֹת מֵהֶם, שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל הֵן.

וְיִשְׂרָאֵל לּוֹקְחִים הַכֹּל, וְשׁוֹלְחִים
 חֶלֶק מִמֶּנּוּ לְשָׂאָר הָעַמִּים,
 וּמֵאוֹתוֹ חֶלֶק נְזוּנִים כָּל אוֹתָם
 הָעַמִּים. וְלְמַדְּנוּ, מִבִּין צְדָדֵי
 חֶלְקָם שֶׁל הַמְּמַנִּים עַל שָׂאָר
 הָעַמִּים יוֹצֵא שְׁבִיל דְּקִיקָא אֶחָד
 שִׁמְשֵׁם נִשְׁפָּע חֶלֶק לְאוֹתָם
 תַּחְתּוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְרָד לְכַמָּה
 צְדָדִים. וְלִזָּה קוֹרְאִים תְּמַצִּית,
 שְׁיּוֹצְאָת מִצֵּד הָאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.
 וְעַל זֶה כָּל הָעוֹלָם שׁוֹתָה
 מִתְּמַצִּית אַרְצָא יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה אַרְצָא
 יִשְׂרָאֵל? הָרִי בְּאַרְנוֹ. וּבִין לְמַעְלָה
 וּבִין לְמַטָּה, כָּל אוֹתָם שָׂאָר עַמִּים
 עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת לֹא נְזוּנִים

אֵלָא מֵאוּתָהּ תַּמְצִית. וְאֵל תֹּאמֵר
שְׁהֵם בְּלַבְדָּם, אֵלָא אֶפְלוּ אוֹתָם
כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שׁוֹתִים מֵאוּתָהּ
תַּמְצִית. וְזֶה בְּמַשְׁעוֹל הַכְּרָמִים,
שְׁבִיל מַגְדוּלֵי שְׂאֵר הָעַמִּים
שֶׁמִּתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ.

בְּשִׂרְאָה אוֹתוֹ מִלְאָף שְׁבִלְעָם
מִסְטָה אֵת הָאֵתוֹן לְאוֹתוֹ שְׁבִיל,
שְׁכָתוֹב לְהִטְתָּה הַדְּרָף, מִיד -
וַיַּעֲמֵד מִלְאָף ה' בְּמַשְׁעוֹל
הַכְּרָמִים, לְהִסְתִּיר הַשְּׁבִיל, שְׁלֹא
יִסְתַּיְעוּ בוֹ שְׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְאוֹתָם כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים. וְהִלְכָה זוֹ, כְּזוֹ שֶׁאָמַר
רַבִּי יִצְחָק. כְּתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים א)
שְׁמִנֵי נִטְרָה וְגו', לְשִׁמּוֹר וּלְבִרְךָ
אֵת שְׂאֵר הָעַמִּים בְּגִלוּת. וַיִּשְׂרָאֵל
שְׁהֵם כְּרָמֵי שְׁלֵי - לֹא נִטְרָתִי,
מִשׁוּם שְׁהֵם בְּגִלוּת וְלֹא
מִתְבָּרְכִים כְּרָאוּי.

גֵּרֵר מְזֵה וְגֵדֵר מְזֵה. אָמַר רַבִּי
אֲבָא, אֵיךְ יִכּוֹל אוֹתוֹ מִלְאָף
לְהִסְתִּיר אוֹתוֹ הַשְּׁבִיל? אֵלָא
מִשׁוּם שְׁסִיּוּעַ אַחֵר הָיָה לוֹ,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַתּוֹרָה סִיּוּעָה
לוֹ, שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת לב) מְזֵה וּמְזֵה
הֵם כְּתוֹבִים.

בְּאוּתָהּ שְׁעָה מַה כְּתוֹב? וְתֵרָא
הָאֵתוֹן וְגו', וּתְלַחֵץ אֶל הַקִּיר. מַה
זֶה וּתְלַחֵץ אֶל הַקִּיר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יִשְׁעִיה כב) מִקְרָקֵר קִיר וְגו'. קִיר -
פְּטְרוֹן, אוֹתוֹ שְׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.
וּתְלַחֵץ אֵת רִגְלָם בְּלָעָם אֶל הַקִּיר,
הִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ כָּלֵל סִיּוּעָה.
וּבְמַצְוֵקָה (וַרְקָה) הַנִּיחָה (שְׁלַחָה)
אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ קִיר וְרִמְזָה לוֹ זֶה.
אֲזַי וַיִּסַּף לְהַפְתָּהּ, בְּצַד הַזֶּה.

וַיּוֹסֶף מִלְאָף ה' עֲבוּר וַיַּעֲמֵד
בְּמִקוֹם צָר וְגו'. בְּאוּתָהּ שְׁעָה
הִסְתִּיר לָהּ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל
הַסִּיּוּעִים, שְׁלֹא נִמְצָא בָּהּ סִיּוּעַ
מִכָּל צֶד שֶׁבְעוֹלָם. אֲזַי וַתְּרַבֵּץ
תַּחַת בְּלָעָם. כְּשִׂרְאָה בְּלָעָם שְׁלֹא

תַּמְצִית. וְלֹא תִימָא דְאֵינוֹן בְּלַחְדוּדֵי, אֵלָא
אֶפְלוּ אֵינוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין, מַהֲהוּא תַּמְצִית
שְׁתִּיין. וְדָא הוּא בְּמַשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, שְׁבִיל
מְרַבְרְבֵי שְׂאֵר עַמִּין דְּמִתְבָּרְכִין מִנֵּיהּ.

כִּד חֲמָא הֵהוּא מִלְאָכָא, דְּהָא בְּלָעָם אִסְטֵי
לְאֵתוֹן לְהֵהוּא שְׁבִילָא, דְּכָתִיב לְהִטְוֹתָהּ
הַדְּרָף, מִיד וַיַּעֲמֵד מִלְאָף יי בְּמַשְׁעוֹל הַכְּרָמִים,
לְאִסְתַּמָּא שְׁבִילָא, דְּלֹא יִסְתַּיְעוֹן בֵּיהּ אֵינוֹן
שְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְאֵינוֹן
כְּתָרִין תַּתְּאִין. וְאֵזְלָא הָא, כְּהָא דְאָמַר רַבִּי
יִצְחָק, כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁמוֹנֵי נִטְרָה וְגו',
לְנִטְרָא וּלְבִרְכָא לְשְׂאֵר עַמִּין בְּגִלוּתָא. וַיִּשְׂרָאֵל
דְּאֵינוֹן כְּרָמֵי שְׁלֵי, לֹא נִטְרָתִי, בְּגִין דְּאֵינוֹן
בְּגִלוּתָא, וְלֹא מִתְבָּרְכִין כְּדָקָא חַזִּי.

גֵּרֵר מְזֵה וְגֵדֵר מְזֵה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הֵיךְ יִכּוֹל
הֵהוּא מִלְאָכָא לְאִסְתַּמָּא הֵהוּא שְׁבִילָא.
אֵלָא בְּגִין דְּסִיּוּעָא אַחְרָא הָוָה לֵיהּ, קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
אוּרִייתָא מְסִיּוּעָא לֵיהּ, דְּכָתִיב, (שְׁמוֹת לב) מְזֵה
וּמְזֵה הֵם כְּתוֹבִים.

בְּהֵיחָא שְׁעָתָא מַה כְּתִיב. וְתֵרָא הָאֵתוֹן וְגו',
וּתְלַחֵץ אֶל הַקִּיר, מָאי וּתְלַחֵץ אֶל
הַקִּיר. כְּמָה דְאֵתָא אָמַר (יִשְׁעִיה כב) מִקְרָקֵר קִיר וְגו'.
קִיר: פְּטְרוֹנָא, הֵהוּא דְשִׁלְטָא עֲלֵיהּ. וּתְלַחֵץ
אֵת רִגְלָם בְּלָעָם אֶל הַקִּיר, הִיא לֹא יִהְיֶא לֵיהּ
סִיּוּעָא כָּלֵל. וּבְעֵקוּתָא, (ס"א אֲשֶׁרֶת) אֲשֶׁרֶת (ס"א
אֲשֶׁרֶת) לֵיהּ לְהֵהוּא קִיר. וְרִמְזָא לֵיהּ הָאֵי, כְּדִין
וַיּוֹסֶף לְהַפְתָּהּ בְּהָאֵי סְטְרָא.

וַיּוֹסֶף מִלְאָף יי עֲבוּר וַיַּעֲמֵד בְּמִקוֹם צָר וְגו'.
בְּהֵיחָא שְׁעָתָא, אִסְתִּים לָהּ כָּל אֲרַחִין,
וְכָל סִיּוּעִין, דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בָּהּ מִכָּל סְטְרָא
דְּעֵלְמָא סִיּוּעָא. כְּדִין וַתְּרַבֵּץ תַּחַת בְּלָעָם. כִּד
חֲמָא בְּלָעָם דְּלֹא הָוָה יִכּוֹל, מַה כְּתִיב. וַיַּחַר

היה יכול, מה פתוב? ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמו שנתפאר, שהתקינה והלבוישה בזרזי דין קשה ותקיף.

ויפתח ה' את פי האתון וגו'. זה אחד מאתם דברים שנבראו ערב שבת בין השמשות. אמר רבי יצחק, מה הגדלה הזו לבלעם או לאתון או לישראל בדברים הללו? אמר רבי יוסי, שצחקו עליו אותם גדולים שהיו עמו, וכשהגיעו לבלק, אמרו לו: וכי לשוטה הזה שלחת לכבד? לא תמצא בו ממש ולא בדבריו. וכאותו דבור של האתון התבזה מפבודו. רבי חייא אמר, אלמלא לא אמרה האתון את זה, לא השאיר בלעם אותו שלו, ובדברי האתון ידע שנשבר כחו.

רבי אבא שאל, כתוב (במדבר טו) ותפתח הארץ וגו'. וכתוב ויפתח ה' את פי וגו'. מה שונה ארץ מאתון שלא כתוב בה ויפתח ה' את פי הארץ? אלא שם משה גזר על הפה, ופתחה ועשתה הארץ את מצות משה, ולא נאה שהקדוש ברוך הוא יעבר מצותו, שהרי משה גזר וצוה, ופצתה האדמה את פיה. ולכן היא עשתה מצותו, שכתוב ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקדוש ברוך הוא היה, והואיל ורצונו היה בכך, פתוב ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר, וממנו נמצא.

רבי יהודה אמר, הסתפלתי בפרשה זו ובדברים הללו, ונראה שאלו דברים שלא צריכים. וכי מאחר שכתוב ויפתח ה' את פי האתון, צריך להיות דברים הללו דברים מעלים, דברי חכמה?! ואם כמו שהתעוררו חברינו, שהוא משתבח שפוסטו רועה

אף בלעם ויך את האתון במקל, כמה דאתמר, דאטען לה, ואלבש לה, בזרזי דינא קשיא תקיפא.

ויפתח יי את פי האתון וגו'. (במדבר כב) היינו חד מאינון מלין, דאתבריאו ערב שבת בין השמשות. אמר רבי יצחק, מאי סגי האי לבלעם, או לאתון, או לישראל. בהני מלין. אמר רבי יוסי, דחייכין ביה אינון רברבין דהוו עמיה, וכד מטו לבלק, אמרו ליה, וכי להאי שטיא שדרת ליקרא, לא תשפח ביה ממשות, ולא במלוי. ובאינון מלה דאתנא, אתפזא מן יקריה. רבי חייא אמר אלמלא לא אמרת אתנא האי, לא שביק בלעם ההוא דיליה, ובמלי דאתנא ידע דאתבר חיליה.

רבי אבא רמי, פתיב (במדבר טו) ותפתח הארץ וגו'. וכתוב ויפתח יי את פי וגו'. מאי שנא ארץ מאתון, דלא פתיב בה ויפתח יי את פי הארץ. אלא, התם משה גזר על פומא, ופתחת, ועבדת ארעא פקודא דמשה, ולא יאות דקודשא בריך הוא יעבר פקודיה, דהא משה גזר ופקיד, (במדבר טו) ופצתה האדמה את פיה. ועל דא היא עבדת פקודיו. דכתיב ותפתח הארץ את פיה. אבל הכא, לא אשתכח מאן דגזר, אלא רעותא דקודשא בריך הוא הוה, והואיל ורעותיה הוה בכך, פתיב ויפתח יי את פי האתון. מניה אתא מלה, ומניה אשתכח.

רבי יהודה אמר, אסתפלנא בפרשתא דא, ובאלין מלין, ואתחזיין דלאו מלין דצריכין אינון. וכי מאחר דכתיב ויפתח יי את פי האתון, בעיין למיהוי אינון מלין מלי מעלייתא, מלי דחכמתא, ואי כמה דאתערו חברנא, דאיהו משבח דסוסיא דיליה רעי

בְּאָחוּ, וְהִיא שְׂבָה וְאוֹמֶרֶת: הֲלוֹא
אֲנִכִּי אֲתֹנֶךָ - מִכָּאֵן הִיָּה לָּהּ
לְפָתַח! וְהִיא לֹא פָתְחָה, אֶלֶּא -
מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִם כֵּן, לְמָה טָרַח
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָתַח אֶת פִּיהָ
בְּדַבְּרִים הַלְלוֹ?

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי בְּדַבְּרִים
הַלְלוּ לְמַדְנֵי עַל דַּעַת בַּלְעָם
שְׂאִינוּ כְדַאי לְשֵׁרוֹת עֲלֵיו רֹחַ
הַקְדוּשׁ. וְלַמְדְּנוּ שְׁהָרִי אֵין בְּאַתּוֹנוּ
יְכַלֵּת לְהִזְיֵק אוֹ לְהִיטִיב. וְלַמְדְּנוּ
מֵאַתּוֹן זֶה שְׁהָרִי אֵין פֶּחַ בְּבִהְמוֹת
לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן דַּעַת שְׁלֵמָה. בֹּא
תִרְאֶה, בַּלְעָם, בְּאוֹתוֹ דְּבוּר שֶׁל
אַתּוֹנוּ וּבְאוֹתָהּ דַּעַת טַפְשָׁה לֹא
יְכוּל לַעֲמֹד. בְּדַעַת עֲלִיזָה עַל
אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וְהֵאמֵר לְבַלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ.
וְכִי בְרִשׁוֹתֵי הִיָּה לַעֲשׂוֹת טוֹב
וְרַע? לֹא. שְׁהָרִי בְּהִמּוֹת לֹא
מִתְנַהֲגוֹת אֶלֶּא בְּמָה שְׂמַנְהִיגִים
אוֹתָן. וְאֵף עַל גַּב שְׂאוֹתָהּ אֲתוֹן
בְּעַמְק (בְּמַצּוּקָה) יוֹתֵר, זֶה לֹא
בְּרִשׁוֹתָהּ, שְׁהָרִי הוּא הַטְּעִינָה
בְּכַשְׁפִּי, וְעוֹמְדַת בְּרִשׁוֹתוֹ.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם לְאַתּוֹן כִּי הִתְעַלְלַת
בִּי. הִיָּה לוֹ לְצַחֵק מִמְּנָה, וְהוּא
הַשִּׁיב כְּטַפְשׁוֹת דְּבָרֶיהָ לַעֲמֹתָהּ.
אִז צַחֵקוֹ מִמְּנֵו, וְנִהְיָה קַל
בְּעִינֵיהֶם, וַיִּדְעוּ שֶׁהוּא שׁוֹטֵה.
וּמָה אָמַר? כִּי הִתְעַלְלַת בִּי לוֹ יֵשׁ
חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ: שׁוֹטֵה זֶה יְכוּל
לְהַשְׁמִיד עַמִּים בְּפִיּו, אֵיךְ לֹא
יְכוּל לְהַשְׁמִיד אֶת אֲתוֹנוּ וְהוּא
צָרִיךְ חֶרֶב?! וְלַמְדְּנוּ שְׂאֵין פֶּחַ
בְּבִהְמוֹת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן רֹחַ
אַחֲרֵת. שְׂאִם יֵאמְרוּ בְּנֵי אָדָם, אִם
יְדַבְּרוּ בְּבִהְמוֹת כַּמָּה דַּעַת שְׁלֵם
יוֹצִיאוּ לְעוֹלָם - צֵא וּלְמַד מֵאַתּוֹן
זֶה, שְׁהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פָתַח
פִּיהָ, רֵאָה דְּבָרֶיהָ.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַיִּקַּח בָּלַק אֶת בַּלְעָם
וְגו'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בָּלַק הִיָּה
חֶסֶם בְּכַשְׁפִּים יוֹתֵר מִבַּלְעָם, פֶּרֶט

בְּרִטְיָבָא, וְהִיא תְּבַת וְאַמְרַת, הֲלֹא אֲנִכִּי אֲתוֹנֶךָ.
מִהֲכָא הָוָה לָּהּ לְמַפְתַּח, וְהִיא לֹא פָתְחָה אֶלֶּא
מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִי הָכִי, אֲמַאי קָא טָרַח קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לְמַפְתַּח פּוּמָה לְהִנֵּי מַלְיָן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי בְּאַלְיָן מַלְיָן אוֹלִיפְנָא
דַּעַתָּא דְּבַלְעָם, דְּלֹאוּ כְדַאי הוּא לְמַשְׁרִי
עֲלֵיהּ רֹחַ קְדָשָׁא, וְאוֹלִיפְנָא, דְּהָא לִית יְכִילוּ
בְּאַתְנִיָּה, לְאַבְאָשָׁא אוֹ (דף ר"י ע"א) לְאוֹטְבָא.
וְאוֹלִיפְנָא מֵהֵאֵי אֲתוֹן, דְּהָא לִית חִילָא בְּבַעֲרִי
לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיהֶו דַּעַתָּא שְׁלִים. תָּא חֲזִי,
בַּלְעָם, בְּהִיא מְלָה דְאַתְנִיָּה, וּבְהִיא דַּעַתָּא
טַפְשָׁא לֹא יְכִיל לְמִיקָם. בְּדַעַתָּא עֲלָאָה עַל
אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וְהֵאמֵר לְבַלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. (במדבר כב) וְכִי
בְרִשׁוֹתֵי הָוָה לְמַעַבְד טב וביש. לאו.
דְּהָא בַעֲרִי לֹא מִתְנַהֲגֵן, אֶלֶּא בְּמָה דְנִהְגֵו לֹוֹן.
וְאֵף עַל גַּב דְּהִיא אֲתַנָּא בְּעַמְיִקְתָּא (ס"א בעקתא)
יְתִיר, לֹאוּ בְרִשׁוֹתָהּ הִיא, דְּהָא הוּא אֲטַעֲיֵן לָּהּ
בְּחַרְשׁוֹי, וּבְרִשׁוֹתֶיהָ קִיָּמָא.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם לְאַתּוֹן כִּי הִתְעַלְלַת בִּי. הָוָה לִיָּה
לְחִיָּיבָא מְנָה, וְהוּא אֲתִיב לְקַבְּלָא
טַפְשׁוֹתָא דְּמְלָהָא, כְּדִין חִיָּיכוּ מְנִיָּה, וְאַתְקַלִּיל
בְּעִינֵיָּהּ, וַיִּדְעוּ דְּאִיהוּ שְׁטִיָּא. וּמָה אָמַר. כִּי
הִתְעַלְלַת בִּי לוֹ יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ, שְׁטִיָּא
דָּא אִיהוּ יְכִיל לְשִׁיצָאָה עַמִּין בְּפּוּמִיָּה, הִיָּךְ
לֹא יְכִיל לְשִׁיצָאָה לְאַתְנִיָּה, וְהוּא בְּעֵי חַרְבָּא.
וְאוֹלִיפְנָא, דְּלִית חִילָא בְּבַעֲרִי לְאַשְׁרָאָה
עֲלֵיהֶו רֹחַא אַחְרָא, דְּאִי יֵימְרוֹן בְּנֵי נְשָׂא, אִי
יְמַלְלוֹן בְּעִירִי, כַּמָּה דַּעַתָּא שְׁלִים יְפָקוֹן
לְעַלְמָא, פּוּק וְאוֹלִיף מֵהֵאֵי אֲתַנָּא, דְּהָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲפָתַח פּוּמָה, חֲמִי מַלְוִי.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַיִּקַּח בָּלַק אֶת בַּלְעָם וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, בָּלַק חֶסֶם הָוָה בְּחַרְשִׁין, יְתִיר

שלא היה מכון השעה לקלל. משל וכו'. משום כך, ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקין אותו ואוחזו לכל.

ויעלהו במות בעל. מה זה ויעלהו במות בעל? אלא השגיח בכשפיו באיזה צד יאחזו בהם, ומצא שעתידים ישראל לעשות במות ולעבד לבעל, כמו שכתוב, וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, ראה את גדולי העם ומלכם שעובדים לו, כמו שכתוב (מלכים א-יח) ויקראו בשם הבעל, וכתוב (שם) אם ה' האלהים וגו'. פנין שראה בלעם שעתידים ישראל לזה, מיד - ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת.

רבי יוסי ורבי יהודה. אחד אמר, כנגד מזבחות של הראשונים הקריב אותם שבעה מזבחות. ואחד אמר, בחכמה עשה הכל, ומצא שחלק ישראל בשבע דרגות נקשרו. ומשום זה סדר שבעה מזבחות.

לאדם שהיה לו אהוב אחד שהשאיר לו אביו, ובני אדם פחדו להתקוטט עמו בגלל אותו אוהב. לימים בא אדם אחד ורצה לעורר קטטה עמו. אמר: מה אעשה? אם אעיר קטטה עמו, הרי אותו אוהב שקשור אתו, ואני לא אוכל. אמר: מה אעשה? שלח דורון לאותו אוהב. אמר אותו אוהב: וכי מה יש לאיש הזה איתי?! ידעתי שזה בגלל אותו בן אהובי. אמר: דורון זה לא יפגס לפני. ורקו אותו לכלבים שיאכלוהו.

כך בלעם בא לעורר קטטה בישראל, וראה שלא יכול, בגלל אותו אוהב עליון שלהם. (כמו

מבלעם, בר דלא הוה מכיון שענתא ללטייא. משל וכו'. בגין כך ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא הוה אתקין ליה ואחיד ליה לכלא.

ויעלהו במות בעל. מאי ויעלהו במות בעל. אלא אשגח בחרשוי, במאי סטרא יתאחיד בהו, ואשפח דזמינין ישראל למעבד במות, ולמפלח לבעל. כמה דכתיב, וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, חמא רברבי דעמא, ומלפא דלהון, דפלחין ליה, כמה דכתיב (מלכים א יח) ויקראו בשם הבעל, וכתיב (מלכים א יח) אם יי האלהים וגו'. פנין דחמא בלעם, דזמינין ישראל להאי, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת. (חסר כתיב).

רבי יוסי ורבי יהודה, חד אמר לקבלי מדבחן דקדמאי, אקריב אינון שבעה מדבחן. וחד אמר, בחכמתא עבד פלא, ואשפח דחולקיהון דישראל בשבעה דרגין אתקשרו. בגין כך אסדר שבעה מדבחן.

לבר נש דהוה ליה רחימא חד, דשבק ליה אבוי. ובני נשא מסתפו לקטטה בהדיה, בגין ההוא רחימא. ליומין, אתא בר נש חד, ובעא לאתערא קטטו בהדיה. אמר, מה אעפיד, אי אתער ביה קטטא, הא ההוא רחימא דאתקשר בהדיה, ולא יכילנא, אמר מה עבד, שדר ליה דורון לההוא רחימא. אמר ההוא רחימא, וכי מה אית ליה להאי בר נש גפאי, ידענא דבגין ההוא בר רחימאי הוא. אמר, האי דורון לא ייעול קמאי, זמינו ליה לכלפי ויכלונייה.

כך בלעם, אתא לאתערא קטטו בהו בישראל, וחקא דלא יכיל בגין ההוא רחימא עלאה דלהון, (כמה דאת אמר (משלי כז) רעד ורע אביר אל תעזוב). שארי

לתקנא קמיה דורון. אמר

שנאמר (משלי כו) רעך ורע אביך אל תעזב
התחיל לתקן לפניו דורון. אמר
הקדוש ברוך הוא: רשע! ומה
יש לך אלי? ! אתה רוצה להזדונג
אתי? הרי דורונך מזמן לכלבים.
בא וראה מה כתוב, ויקר אלהים
אל בלעם. ואמר רבי שמעון,
לשון קרי וטמאה. דורונך ימסר
לאלה ולא יפנס לפני.

רבי אבא אמר, ויקר - כמו
שנאמר (תהלים קמו) לפני קרתו מי
יעמד. הוא הנה עתיד שבאותו
דורון יוכל לישראל. מה כתוב?
ויקר אלהים. קרר עצמו ממה
שהיה חושב, ויקר אלהים, כמו
שנתבאר, שהתעורר עליו מצד
הטמאה.

רבי אלעזר אמר, ויקר - בלעם
חשב שבאותו דורון יפנס להזיק
את ישראל, והקדוש ברוך הוא
עקר אותו מלפני אותו דורון.
ועקר את בלעם ממה שחשב,
ועקר (אותו מאותה דרגה) את אותה
דרגה. זהו שכתוב ויקר, כמו
שנאמר (משלי ז) יקרוה ערבי נחל.
אמר לו: רשע! אינך פדאי
להתקשר אלי ולהפנס לפני.
דורונך נמסר לכלבים.

אמר רבי שמעון, בא ראה, רשע
זה הנה געל הכל, שלא תמצא
בכל הפרשה הזו ויאמר ה' אל
בלעם, או וידבר ה', חס ושלום.
מה כתוב? וישם ה' דבר בפי
בלעם וגו', כמי ששם מחסום
בפי החמור שלא יסטה פאן או
פאן. כן - וישם ה' דבר בפי וגו'.
אמר לו הקדוש ברוך הוא:
רשע! אתה חושב שעל ידך
תהיה ותתקנים ברכה בבני או
ההפך - לא צריכים הם לך, כמו
שאומרים לצרעה וכו'. אלא אתה
שוב אל בלק, וכשתפתח פיה, לא
יהיה ברשותך. ולא בפיך תלוי
הדבור, אלא וכה תדבר. הרי פה,

קדשא בריך הוא, רשע ומה אית לך גבאי,
את בעי לאזדונגא בבני, הרי דורונך זמין
לכלבי. תא חזי, מה כתיב, ויקר אלהים אל
בלעם. ואמר רבי שמעון, לשון קרי וטומאה.
דורונך לאלין אתמסר ולא ייעול קמאי.

רבי אבא אמר, ויקר: כמה דאת אמר, (תהלים
קמו) לפני קרתו מי יעמוד. הוא הוה זמין,
דבההוא דורון, יכיל בהו בישראל. מה כתיב.
ויקר אלהים. קריר גרמיה מן דא דהוה חשיב.
ויקר אלהים, כמה דאתמר, דאתער עליה
מסטרא דמסאבותא.

רבי אלעזר אמר, ויקר, בלעם חשיב דבההוא
דורון ייעול לאבאשא להו לישראל,
וקודשא בריך הוא אעקר ליה מקמיה לההוא
דורון. ואעקר ליה לבלעם, ממה דהוה חשיב.
ואעקר (ס"א ליה מההוא דרגא), לההוא דרגא הדא הוא
דכתיב ויקר. כמה דאת אמר (משלי לו) יקרוה
עורבי נחל. אמר ליה, רשע, לית אנת פדאי
לאתקשרא בהדאי (דף ר"י ע"ב) ולמיעל קמאי.
דורונך לכלבי אתמסר.

אמר רבי שמעון, תא חזי, האי רשע, געלא
דכלא הוה. דלא תשפח בכל פרשתא
דא, ויאמר יי אל בלעם, או וידבר יי, חס
ושלום. מה כתיב. וישם יי דבר בפי בלעם
וגו', כמאן דשווי חסמא בפום חמרא, דלא
יסטי הכא או הכא, פך וישם יי דבר בפי וגו'.
אמר ליה קדשא בריך הוא, רשע, את חשיב
דעל ידך יהא ויתקיים ברכה בבני, או
אפכא. לא צריכין אינון לך, כמה דאמרין
לצרעה וכו'. אלא את שוב אל בלק, וכד
תפתח פומך, לא יהא ברשותך. ולא בפומך
תלייא מלולא, אלא וכה תדבר. הרי כ"ה,
דזמינא לברכא לון. פה, תמליל ברכה בבני,

שעתיד לברכם פה, תדבר ברפת בני, ששפתפתח פיך היא תדבר מלים להתקיים על בני, שלא אשאיר דברים לך.

בא וראה שפך הוא. פיון שבא בלק, ובלק שמע כל אותם דברים, היה חושב שמפי בלעם יצאו, ואמר: לקב איבי לקחתיך. אמר בלעם: קח פשפים אלו בידך, כדי לעכב כאן את הכה הזאת. ואם תוכל לעכבה (לעקרה) בפשפים הללו, אני אעקר אותה מאותם דברים שהיא אמרה.

מה כתוב? התיצב פה על עלתך. בזה ובפשפים הללו תעכב אותה, ואנכי אקרה כה. פלומר, אעקר אותה מהדברים הללו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע! אני אעקר אותך! מה כתוב אחריו? ויקר אלהים אל בלעם. ואותו דבר הרים קול בדבורים של פה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר. כה תדבר בודאי.

בא וראה, בפתח לא כתוב התיצב פה על עלתך, אלא התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי. פיון שראה שפה אמרה אותן ברכות, אז אמר, התיצב פה על עלתך ואנכי אקרה כה.

לכה ארה לי יעקב, פלומר לקט. רבי יוסי אמר, זרק אותם מאותה דרנה שהם עומדים בה, כמו שנאמר (שמואל א ב) צדה אורה. אמר, אם תוכל לזרק (אותם מאותה דרנה) את אותה דרנה שלהם, הרי כלם יעקרו מהעולם. ולכה זעמה ישראל - ישראל שלמעלה, שימצא רגז לפניו, כמו שנאמר (תהלים ז) ואל זעם בכל יום.

כי מראש צרים וגו'. אמר רבי יצחק, מראש צרים - אלו הם האבות, שכתוב (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. ומגבעות

דכד תפתח פומך, היא תמליל מלין, לאתקימא על בני, דלא אשבוק מלין לך.

תא חזי, דכף הוא, פיון דאתא לבלק, ובלק שמע כל אינון מלין, הוה חשיב דהא מפומיה דבלעם נפקין, אמר, לקוב אויבי לקחתיך. אמר בלעם. סב אלין חרשין בידך, בגין לאעכבא הכא להאי כה, ואי את תיכול לאעכבא (כ"א לאעקרה) לה בהאי חרשין, אנא אעקר לה מאינון מלין דהיא אמרה.

מה פתיב, התיצב פה על עלתך, בהאי ובאלין חרשין, תעכב לה, ואנכי אקרה כ"ה, פלומר, אעקר לה מאלין מלין. אמר ליה קדשא בריך הוא, רשע, אנא אעקר לך. מה כתוב בתריה. ויקר אלהים אל בלעם. וההוא דבר ארים קלא, במלולי דכ"ה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר, כ"ה תדבר ודאי.

תא חזי, בקדמיתא לא כתוב התיצב פה על עלתך, אלא התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה יי לקראתי. פיון דחמא דכ"ה אמר אינון ברקאן, פדין אמר התיצב כ"ה על עלתך, ואנכי אקרה כ"ה.

לכה ארה לי יעקב, פלומר, לקוט. רבי יוסי אמר, אשדי לון מההוא דרגא דאינון קיימי, פמה דאת אמר (שמואל א ב) צדה אורה. אמר, אי תיכול למשדי (כ"א לון מההוא דרגא) לההוא דרגא דלהון, הא כלהו אתעקרו מעלמא. ולכה זועמה ישראל, ישראל דלעילא, דישתכח רוגזא קמיה, פמה דאת אמר (תהלים ז) ואל זועם בכל יום.

כי מראש צורים וגו'. (במדבר כג) אמר רבי יצחק, מראש צורים, אלין אינון אבהתא. דכתיב (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלין אמהן, בין מהאי סטרא ובין

אֲשׁוּרְנוּ - אֵלֹה הָאֲמֵהוּת. בֵּין מֵצֵד
זֶה בֵּין מֵצֵד זֶה לֹא יְכוּלִים
לְהַתְקַלֵּל.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּי מֵרֵאשׁ צָרִים
- מִי יְכוּל לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הוּא
אֲחוּז מֵרֵאשׁ שְׁכַל הַצּוּרִים
יוֹצְאִים. וּמִי אֵלֹה צָרִים? גְּבוּרֹת,
שְׁהָרִי כָּל דֵּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים
מֵאוֹתָן גְּבוּרֹת, וְהֵם נֹאֲחֲזִים בָּהֶן.
וּמִגְּבֻעוֹת אֲשׁוּרְנוּ - אֵלֹה שְׂאֵר
הַמִּתְנַנּוֹת (בְּתָרִים) שְׂאֲחֻזִים בָּהֶם.
הֵן עִם לְבַדְד וְגו'. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דְּבָרִים לב) ה' בְּדָד יִנְחֲנוּ.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו', הָרִי
פָּרְשׁוּהוּ. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁתִּי
דְּרַגּוֹת הֵן - יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.
בְּתַחֲלָה יַעֲקֹב, וְאַחַר כֵּן יִשְׂרָאֵל.
וְאָף עַל גֵּב שְׁהִכַּל אֶחָד - שְׁתִּי
דְּרַגּוֹת הֵן, שְׁהָרִי דְרַגָּה עֲלִיוֹנָה
הִיא יִשְׂרָאֵל.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו'. לְמַטָּה,
מַה זֶה עֶפֶר? רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
זֶה שְׁכָתוּב בּוֹ (ישעיה מא) יִתֵּן כַּעֲפֹר
חֲרָבוֹ וְגו'. מִי חֲרָבוֹ? הָרִי יְרוּעַ,
שְׁכָתוּב (שם לד) חֲרָב לֵה' מְלֵאָה
דָּם. עֶפֶר, אוֹתוֹ מְקוּם שְׁמַמְנוּ
נִבְרָא אָדָם הֵרֵאשׁוֹן, שְׁכָתוּב
(בראשית א) וַיִּצְרָא ה' אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם עֶפֶר וְגו'. וּמֵאוֹתוֹ עֶפֶר
כְּמַה חֲלֵלוֹת וְכְמַה מִתְנַנּוֹת יִצְאוּ,
כְּמַה שְׁלֵהֲבוֹת, כְּמַה שׁוֹמְרֵי חֶק
וּמְנַהֲגִים, כְּמַה חֲצִים, כְּמַה
בְּלִיסְטְרָאוֹת, כְּמַה רְמַחִים
וְחֲרָבוֹת וְכֵלֵי זִנְן נִמְצְאוּ מֵאוֹתוֹ
עֶפֶר. מִי מְנַה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב

כה) הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו.
וּמִסְפָּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. רִבְעֵי
יִשְׂרָאֵל הִיא ה"א, וְדָבָר אֶחָד הִיא.
רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת
כה) רִבְעֵי פַחַת מִשְׁאוֹ, רִבְעֵי. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א) מִטָּתוֹ
שְׁלֵשְׁלֵמָה. דְּבָר אֶחָד רִבְעֵי - כְּמוֹ
רִבְעֵי עֵת מִיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, רִבְעֵי
נִקְרָא לְפִי הַכְּתָרִים מִשְׁמַע דָּוִד, שֶׁהוּא רִגְלֵי רִבְעֵי עֵת שֶׁל הַכְּסֵא.

מֵהֵאֵי סְטָרָא, לָא יְכַלִּין לְאַתְלִטְיָא.
רַבִּי אַבָּא אָמַר, כִּי מֵרֵאשׁ צוּרִים, מֵאֵן יְכִיל
לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל, דִּהָא הוּא אֶחָד מֵרֵישָׁא
דְּכָל צוּרִים נְפָקִין (שְׁמוֹת ס"ד), וּמֵאֵן אֵינוֹן צוּרִים.
גְּבוּרָן. דִּהָא כָּל דֵּינֵין דְּעֲלָמָא מֵאֵינוֹן גְּבוּרָן
נְפָקִי, וְאֵינוֹן אֲתֵאֲחֲדָן בְּהוּ. וּמִגְּבֻעוֹת אֲשׁוּרְנוּ,
אֵלִין שְׂאֵר מִשְׁרִיין (כ"א בְּתָרִין) דִּאֲתֵאֲחֲדָן בְּהוּ. הֵן
עִם לְבַדְד וְגו'. כְּמַה דִּאֲתָ אָמַר (דְּבָרִים לב) ה' בְּדָד
יִנְחֲנוּ.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו', הָא אוֹקְמוּהֵי. אֲלֵא
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תְּרִין דְּרַגִּין אֵינוֹן, יַעֲקֹב
וְיִשְׂרָאֵל. בְּקִדְמִיתָא יַעֲקֹב, וּלְבַתֵּר יִשְׂרָאֵל. וְאָף
עַל גֵּב דְּכֻלָּא חַד, תְּרִין דְּרַגִּין אֵינוֹן, דִּהָא דְרַגָּא
עֲלָאָה יִשְׂרָאֵל הוּא.

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וְגו'. לְתַתָּא, מֵאֵן הוּא עֶפֶר.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָאֵי דְכְּתִיב בֵּיה (ישעיה מא)
יִתֵּן כַּעֲפֹר חֲרָבוֹ וְגו'. מֵאֵן חֲרָבוֹ. הָא יְדִיעָא,
דְּכְּתִיב (ישעיה לד) חֲרָב לִי מְלֵאָה דָּם. עֶפֶר, הֵהוּא
אֲתֵר דִּאֲתַבְרֵי מִנִּיה אָדָם הֵרֵאשׁוֹן, דְּכְּתִיב (בראשית
ב) וַיִּצְרָא יי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפֶר וְגו'. וּמֵהֵהוּא
עֶפֶר, כְּמַה חֲיִילִין, וְכְמַה מִשְׁרִיין נְפָקוּ, כְּמַה
טְפָסִין, כְּמַה גְּרִדִּינֵי נְמוּסִין, כְּמַה גִּירִין, כְּמַה
בְּלִיסְטְרָאוֹת, כְּמַה רוּמַחִין, וְסִיפִין, וְזִינִין,
אֲשֶׁתְּכַחוּ מֵהֵהוּא עֶפֶר. (מִי מְנַה) כְּמַה דִּאֲתָ אָמַר,
(איוב כה) הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו.

וּמִסְפָּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל הִיא
ה"א, וְחַד מְלָה הִיא. רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל,
כְּמַה דִּאֲתָ אָמַר (שְׁמוֹת כג) רוּבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ, רִבְעֵי
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִטָּתוֹ שְׁלֵשְׁלֵמָה.
דְּבָר אֶחָד רִבְעֵי, כְּמוֹ רִבְעֵי עֵת מִיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא,
רִבְעֵי אֲתֵקְרִי לְפּוּם כְּתָרִין מִשְׁמַע דָּוִד, דִּאֵיהוּ
רְגֵלָא רִבְעֵי עֵת דְּכוּרְסִיָּא.

נִקְרָא לְפִי הַכְּתָרִים מִשְׁמַע דָּוִד, שֶׁהוּא רִגְלֵי רִבְעֵי עֵת שֶׁל הַכְּסֵא.

דָּבַר אַחַר מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וְגו', כָּל אֵינֻן
- כָּל אֵלֹהֵי שְׁחֻשׁוּבִים עֶפְרַיִם, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ. וּמִסְפֵּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל,
שֶׁכְּתוּב הַיֵּשׁ מִסְפֵּר לְגִדּוּדָיו. רִבְעֵי
יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. דָּבַר אַחַר
מִי מָנָה עֶפְרַיִם - אֵלֹהֵי מִצְוֹת שֶׁהֵם
בְּעֶפְרַיִם, בְּזִרְעֵהָ, בְּנֻטִיעֵהָ,
בְּקִצְרֵהָ, וְהָרִי פְרֻשֵׁהָ הַחֲבָרִים.
וּמִסְפֵּר אֶת רִבְעֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ויקרא יא) בְּהִמְתָּדָה לֹא תִרְבִּיעֵהָ. (אָמַר
רַבִּי אֲבָא, בְּלֶק חֲכִים הָיָה בְּכַשְׁפֵּיזוּ בְּבִלְעָם, פֶּרֶט
שְׁלֵא יָדַע לְכוּן הַשְׁעָה לְקַלְלֵה).

וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר. וַיְדַבֵּר לֹא
כְּתוּב. מַה זֶה וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ? רַבִּי
חֲזִי אָמַר, הוּא הָיָה מְרִים קוֹל
לְאוֹתוֹ מִדְּבַר, וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ בְּלַעַם.
וַיֹּאמֶר הִפָּה הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
וְכֵה תְדַבֵּר, וְאֲמִירָה הִיא מִמֶּנָּה.
בֹּא וִירָאָה, פִּינּוֹן שֶׁרָאָה בְּלַעַם
שֶׁבְּכָל כְּשָׁפָיו וּבְכָל אוֹתוֹ דוֹרוֹן
לֹא יָכַל לְעַקֵּר אֶת אוֹתָהּ כֹּה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְאֲנֹכִי אֲקַרְהָ כֹּה, אֲעַקֵּר
אֶת הַכֹּהֵה הַזֹּאת - אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: רִשְׁעֵי! אֲתָה סְבוּר
לְעַקֵּר אוֹתָהּ?! אֲנִי אֲעַקֵּר אוֹתָךְ
מִשְׁלֹשׁוֹתֶיךָ. מַה כְּתוּב? וַיִּקֶּר
אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
אַחַר כֵּן, פִּינּוֹן שֶׁרָאָה שְׁלֵא יָכַל,
חֲזַר וַאֲמַר, וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ.
וְלֹא אֲשִׁיבְנֵנו הִיא צְרִיף לֹא לֹמַר!
אֲלֵא וַדַּאי וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ לְאוֹתָהּ
שֶׁכְּתוּב עָלֶיהָ כֹּה, וְכֵה תְדַבֵּר.
אֵינִי יָכוֹל לְהַחְזִירָהּ.

אָמַר בְּלַעַם: בְּשִׁפְתֵי דְרָגוֹת רְצִיתִי
לְהַפְּנֵס בָּהֶם; רְצִיתִי לְהַפְּנֵס בָּהֶם
מִדְּרָגַת יַעֲקֹב וְלֹא יָכַלְתִּי. רְצִיתִי
לְהַפְּנֵס בָּהֶם מִצַּד אַחַר שֶׁל
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָכַלְתִּי. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם זֶה אוֹ זֶה לֹא נִקְשַׁר
בְּמִינִים רְעִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב לֹא
הִבִּיט אֹן בְּיַעֲקֹב וְגו'.

לְמַדְנֵנו, שְׁפִי דְרָגוֹת הֵן: נַחֲשׁ
וְקֶסֶם. כְּנֻגָן - עֲמַל וְאוֹן. אָמַר
בְּלַעַם: הָרִי וַדַּאי נִמְצְאֵתִי כְּנֻגָן

דָּבַר אַחַר מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וְגו', כָּל אֵינֻן
דְּחֻשִׁיבִין עֶפְרַיִם, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא.
וּמִסְפֵּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל, דְּכִתְיִב הַיֵּשׁ מִסְפֵּר
לְגִדּוּדָיו. רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָה (דף רי"א ע"א)
דְּאוּקִימָנָא. דָּבַר אַחַר מִי מָנָה עֶפְרַיִם, אֵינֻן
פְּקוּדִין דְּאֵינֻן בְּעֶפְרַיִם, בְּזִרְעֵהָ, בְּנֻטִיעֵהָ,
בְּחִצְרָהּ, וְהִיא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא. וּמִסְפֵּר אֶת
רִבְעֵי, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר (ויקרא יט) בְּהִמְתָּדָה לֹא תִרְבִּיעֵהָ.
(אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּלֶק חֲכִים הָיָה בְּכַשְׁפֵּיזוּ בְּבִלְעָם, פֶּרֶט דְּלֹא יָדַע לְכוּן שְׁעֵתָא
לְחַטֵּיא).

וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר. (במדבר כג) וַיְדַבֵּר לֹא כְּתִיב,
מָאִי וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ. רַבִּי חֲזִי אָמַר, הוּא
הָיָה זְקִיף קָלָא לְגַבִּי הַהוּא מְמַלֵּל, וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ
בְּלַעַם. וַיֹּאמֶר הִיא כֹּה כְּמָה דְּכִתְיִב וְכֵה תְדַבֵּר,
וְאֲמִירָה מִנָּה הָיָה.

הִיא חֲזִי, פִּינּוֹן דְּחֲמָא בְּלַעַם דְּבְכָל חֲרָשׁוּי וּבְכָל
הַהוּא דוֹרוֹן, לֹא יָכִיל לְאַעְקָרָה הַהוּא כֹּה,
כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר וְאֲנֹכִי אֲקַרְהָ כֹּה, אֲעַקֵּר לְהִיא
כֹּה. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רִשְׁעֵי, אֲנִתְ
סְבוּר לְאַעְקָרָה לָהּ, אֲנָא אֲעַקֵּר לָךְ מִשְׁלֹשׁוֹךְ,
מַה כְּתִיב. וַיִּקֶּר אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, כְּמָה
דְּאֵתְמַר. לְבַתֵּר, פִּינּוֹן דְּחֲמָא דְלֹא יָכִיל, הָדָר
וְאָמַר, וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ, וְלֹא אֲשִׁיבְנֵנו מִיבְעִי
לִיָּה. אֲלֵא וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ וַדַּאי, לְהִיָּה דְּכִתְיִב
כֹּה, וְכֵה תְדַבֵּר. לִיתְ אֲנָא יָכִיל לְאַהֲדָרָה לָהּ.
אָמַר בְּלַעַם, בְּתַרִּין דְּרָגִין בְּעִינָא לְאַעְלָה בְּהוּ.
בְּעִינָא לְאַעְלָה בְּהוּ מִדְּרָגָא דְּיַעֲקֹב, וְלֹא
יָכִילָנָא. בְּעִינָא לְאַעְלָה בְּהוּ מִסְטָרָא אַחֲרָא
דְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא יָכִילָנָא. מָאִי טַעַמָא. בְּגִין
דְּשָׂמָא דָּא אוֹ דָּא, לֹא אֲתַקְשַׁר בְּזִינִין בִּישְׁתִּין,
הָדָא הוּא דְּכִתְיִב לֹא הִבִּיט אֹן בְּיַעֲקֹב וְגו'.

הִיאנָא, תַּרִּין דְּרָגִין אֵינֻן: נַחֲשׁ, וְקֶסֶם.
לְקַבְּלֵיהוֹן: עֲמַל, וְאוֹן. אָמַר בְּלַעַם,

אלה - יעקב וישראל. און פנגד יעקב, שהוא קשור בנחש. עמל כנגד ישראל, שקשור בקסם. פיין שראה שלא יכל, אמר, ודאי לא הביט און בייעקב וגו'. מה הטעם? משום שה' אלהיו עמו וגו'.

ואם תאמר, באלה לא יכלתי, בקסם ונחש יכלתי - כתוב כי לא נחש בייעקב וגו'. ולא עוד, אלא שכל הפחות שלמעלה וכל מחנותיהם פלם, לא יודעים ולא מסתכלים בנימוסי המלך העליון עד ששואלים לשנים הללו - יעקב וישראל. ומה אומרים? מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, כל הדברים הללו, כה אמר. והוא הרים קול כנגדה ולא ידע מהו, ולא נשמע פרט לקולו.

הן עם פלביא יקום וגו'. מי עם תקיף כמו ישראל. בשעה שמאיר הבקר, קם ומתגבר פארי לעבודת רבונם בכמה שירים, בכמה תשבחות. משתדלים בתורה כל היום, ובלילה לא ישכב וגו'. פשרוצה האדם לשכב על משתו, מקדש את השם העליון, ממליכו למעלה ולמטה. כמה שומרי החקים מתקשרים לפנייהם בשעה שפותחים פיהם על משתם בשמע ישראל, ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקי רחמים.

רבי אבא אמר, הן עם פלביא יקום - עתידים העם הזה לקום על כל עמים עובדי כוכבים ומזלות פאריה גבור ותקיף, ויתנפלו עליהם. דרך כל האריות לשכב על טרפם, אבל עם זה לא ישכב עד יאכל טרף.

דבר אחר הן עם פלביא יקום - להקריב קרבנות ועולות לפני מלכם על גבי המזבח. ולמדנו, בשעה שהקרפן היה נשרף על

הא ודאי אשפחנא לקבלי דהני יעקב וישראל. און, לקבליה דייעקב, דאיהו קטיר בנחש. עמל, לקבליה דישראל, דאיהו קטיר בקסם. פיין דחמא דלא יכיל, אמר, ודאי לא הביט און בייעקב וגו'. מאי טעמא. בגין דיי אלהיו עמו וגו'.

ואי תימא, בהני לא יכילנא. בקסם ונחש יכילנא. פתיב פי לא נחש בייעקב וגו'. ולא עוד, אלא דכל חילין דלעילא, וכל משריין פלהו, לא ידעי ולא מסתכלי בנמוסא דמלפא עלאה, עד דשאלי להני תרי יעקב וישראל. ומאי אמרי. מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, כל הני מלין, כה אמר, והוא ארים קלא לקבליה, ולא ידע מאי הוא, ולא אשתמע בר קליה.

הן עם פלביא יקום וגו', מאן עמא תקיפא כישראל. בשעתא דאתנהיר צפרא, קם ומתגבר פאריא, לפולחנא דמאריהון, בכמה שירין, בכמה תשבחון. משתדלי באורייתא כל יומא, ובלילה לא ישכב וגו'. פד בעי בר נש למשכב על ערסיה, מקדש שמא עלאה, אמלין ליה לעילא ותתא. פמה גרדיני נמוסין מתקשרן קמייהו, בשעתא דפתחין פומהון על ערסייהו, בשמע ישראל. ובעאן רחמי קמי מלפא קדישא, בכמה קראי דרחמי.

רבי אבא אמר, הן עם פלביא יקום. זמינין האי עמא, למיקם על פל עמין עובדי כוכבים ומזלות, פאריה גיפר ותקיף, ויתרמי עלייהו. ארחייהו דכל אריוותא למשכב על טרפייהו, אבל עמא דא לא ישכב, עד יאכל טרף.

דבר אחר הן עם פלביא יקום, לקרבא קרבנין ועלוון קמי מלפיהון, על גבי מדבחא.

וְתֵאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְקוֹרְבָנָא אֲתוּקַד עַל גְּבִי
מְדַבְּחָא, הוּוּ חֲמֵן דִּיּוֹקְנָא דְחַד אַרְיָה רְבִיעַ עַל
הַהוּא קְרַבְנָא, וְאַכִּיל לֵיהּ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אֹרִיא"ל מְלֹאכָא עֲלָאָה הָוָה,
וְחֲמָאן לֵיהּ בְּדִיּוֹקְנָא דְאַרְיָא תְּקִיפָא,
רְבִיעַ עַל מְדַבְּחָא, וְאַכִּיל לֹוֹן לְקְרַבְנֵין. וְכַד
יִשְׂרָאֵל לֹא הָוּוּ זַפְּאִין כָּל כֶּף, הוּוּ חֲמָאן דִּיּוֹקְנָא
דְּחַד כָּלְפָא חֲצִיפָא רְבִיעַ עֲלֵיהּ, כְּדִין הוּוּ יַדְעֵי
יִשְׂרָאֵל דְּבַעֲיִין תְּשׁוּבָה, וְכַדִּין תִּיַּיְבֵּן. לֹא יִשְׁכַּב
וְגו', אֲלִין קְרַבְנֵין דְּלִילָא כְּגוֹן עֲלוּוֹן. וְדַם
חֲלָלִים יִשְׁתָּה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲגַח קְרַבָּא
דְּלַהוֹן עַל שְׁנְאִיהוֹן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מַהוּ לֹא יִשְׁכַּב.
אַלְא בְּכָל לִילְיָא וְלִילְיָא, כַּד בַּר נֶשׂ אִיהוּ
אֲזִיל בְּפַקוּדֵי דְמֵאֲרִיָּה, לֹא (דף ר"א ע"ב) שְׁכִיב
עַל עַרְסִיָּה, עַד דְּקֻטִּיל אֶלְף וּמֵאָה וְעַשְׂרִים
וְחֲמִשׁ, מֵאִינוּן זַיְיָנִין בִּישִׁין, דְּשַׁרְיִין עֲמִיָּה.
רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלְף אִינוּן דְּסִטְר שְׁמַאלָא,
דְּכַתִּיב, (תהלים צא) יְפוּל מִצַּדָּךְ אֶלְף. פְּמָה דְּכַתִּיב,
(תהלים קמט) יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכַבּוּד וְגו', (תהלים קמט)
רוּמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם וְגו', לַעֲשׂוֹת נִקְמָה וְגו',
הָדָא הוּא דְּכַתִּיב לֹא יִשְׁכַּב וְגו' וְדָא הוּא
לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לְקַבְּלֵי תֵּלַת זְמַנִּין דִּיהוּא
מְחָא לְאַתְנִיָּה, וְאַטְעִין לָהּ בְּחַרְשׁוּי,
אַתְפָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל תֵּלַת זְמַנִּין. רַבִּי חֲיִיא אָמַר,
לְקַבְּלֵיהּ אַתְפָּרְכוּן יִשְׂרָאֵל תֵּלַת זְמַנִּין, דְּסִלְקִין
יִשְׂרָאֵל לְאַתְחַזְזָאָה קָמִי מְלִפָּא קְדִישָׁא.

וַיְרָא בַלְעָם פִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ וְגו', (במדבר כג) וְלֹא
הִלֵּךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֻשִׁים וְגו'.
מֵאִי לְקִרְאָת נְחֻשִׁים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּהִנֵּי תְּרִין
זְמַנִּין קְדַמָּאי, הָוָה אֲזִיל בְּכָל תְּרִישׁוּי, וּבְעָא
לְמִילֵט לְיִשְׂרָאֵל. פִּיּוֹן דְּחֲמָא רַעוּתִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר שׁוּב

גְּבִי הַמְזֻבָּח, הֵיּוּ רוּאִים דְּמוֹת
אַרְיָה אֶחָד רְבוּץ עַל אוֹתוֹ קְרַבָּן
וְאוֹכֵל אוֹתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, אֹרִיא"ל מְלֹאכָא
עֲלִיוֹן הִיָּה, וְרָאוּ אוֹתוֹ בְּדְמוּת
אַרְיָה תְּקִיף רוּבִץ עַל הַמְזֻבָּח
וְאוֹכֵל אֶת הַקְּרַבָּנוֹת. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל
לֹא הֵיּוּ זַפְּאִים כָּל כֶּף, הֵיּוּ רוּאִים
דְּמוֹת כָּלְב אֶחָד חֲצוּפָא רוּבִץ עֲלִיו,
אֲזִי הֵיּוּ יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים שְׁצַרִּיכִים
תְּשׁוּבָה, וְאֲזִי שְׂבִים. לֹא יִשְׁכַּב וְגו'
- אֵלוּ קְרַבָּנוֹת הַלִּילָה, כְּמוֹ
עוֹלוֹת. וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתָּה,
שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרָךְ קְרַב
שְׁלָהֶם עַל שׁוֹנְאֵיהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מַהוּ
לֹא יִשְׁכַּב? אֶלְא בְּכָל לִילָה וְלִילָה
כְּשִׁבְן אָדָם הוֹלֵךְ בְּמִצְוֹת רְבוּנוּ,
לֹא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ עַד שֶׁהוֹרֵג
אֶלְף וּמֵאָה וְעַשְׂרִים וְחֲמִשׁ
מֵאוֹתָם מֵיָנִים רְעִים שְׁשׁוּרִים
עִמּוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלְף הֵם
מִצַּד שְׁמַאל, שְׁכַתוּב (תהלים צא)
יְפֹל מִצַּדָּךְ אֶלְף, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם)
קמט) יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכַבּוּד וְגו',
רוּמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנָם וְגו', לַעֲשׂוֹת
נִקְמָה וְגו'. זֶהוּ שְׁכַתוּב לֹא יִשְׁכַּב
וְגו', וְזֶהוּ לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט
וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּנִגְדֵי שְׁלֹשׁ
הַפְּעָמִים שְׁהַכָּה אֶת אֲתוּנוֹ
וְהַטְּעִינָה בְּכַשְׁפִּיו, הַתְּפָרְכוּ
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. רַבִּי חֲיִיא
אָמַר, כְּנִגְדֵי הַתְּפָרְכוּ יִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, שְׁעוּלִים יִשְׂרָאֵל
לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.
וַיְרָא בַלְעָם פִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' וְגו',
וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת
נְחֻשִׁים וְגו'. מַה זֶה לְקִרְאָת
נְחֻשִׁים? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
שְׁהַפְּעָמִים הָרְאוּשׁוֹנוֹת הַלְלוּ הִיָּה
הוֹלֵךְ בְּכָל כְּשָׁפִיו וְרָצָה לְקַלֵּל אֶת

לְמִילֵט לְיִשְׂרָאֵל. פִּיּוֹן דְּחֲמָא רַעוּתִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָמַר שׁוּב

ישראל. כיון שראה רצון הקדוש ברוך הוא שאמר שוב אל בלק, שהרי דבוריך לא רוצים בני - דבור אחר מזמן מהכה הזאת, כמו שכתוב וכה תדבר. כה תדבר - ולא אתה. כה תדבר - ששולטת על כל השליטים, מכשפים וקוסמים ומינים רעים שלא יכולים להרע לבני. ואז רצה להסתכל בהם בעין רעה.

בא וראה, רשע זה פשהסתפל בישראל, היה מסתפל בשתי דרגות אלו - יעקב וישראל - להרע להם, או בזה או בזה בכשפיו. בגלל כך כל ברכות וברכות, יעקב וישראל התברכו. וירא בלעם כי טוב וגו'. במה ראה? ראה שבשעה שפני המלך מאירות, מינים רעים לא עומדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקוסמים לא עולים בכשפיהם.

בא וראה, בשתי הפעמים האלה כתוב ויקר; ויקר אלהים. ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב וכה תדבר. ועכשו, כיון שראה שהרי לא נמצא רגז וכשפיו לא עלה, אז - ולא הלך בפעם בפעם וגו'. כיון שהפריד והעלה עצמו מכשפיו, התחיל ^(ברוח אחרת) בהתעוררות אחרת - לשבח את ישראל. אמר רבי יהודה, איזו התעוררות פאן? אמר לו, ^(רוח אלהים ולא רוח ה' / אלא) התעוררות של רוח אחת מצד שמאל, אותו שהתקשרו תחתיו אותם מינים וכשופים שלו.

אמר רבי אלעזר, כך למדנו, שאפלו בזמן הזה לא שרתה בו רוח הקדש. אמר לו רבי יוסי, אם כך, הרי כתוב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אותן פעמים אחרות לא כתוב בהן כך. אמר לו, כך זה. בא וראה, כתוב ^(משלי) שלא נמצא

אל בלק, דהא מלוולך לא בעיין בני. מלוולך אוחרא זמין מהאי כה, כמה דכתיב וכה תדבר. כה תדבר, ולא אנת. כה תדבר, דשלטא על כל שליטין חרשין וקסמין וזניין בישין, דלא יכלין לאבאשא לבני. כדין בעא לאסתפל באהו, בעינא בישא.

הא חזי, האי רשע בד אסתפל בהו בישראל, הוה מסתפל באלין תרין דרגין יעקב וישראל, לאבאשא לון, או בהאי או בהאי בחרשוי, בגין כך כל ברפן וברפן יעקב וישראל אתברכו. וירא בלעם פי טוב וגו'. במה חמא חמא די בשעתא דאנפי מלפא נהירין, זניין בישין לא קיימי בקיומיהו, וכל חרשין וכל קסמין לא סלקאן בחרשייהו.

הא חזי, בהני תרי זמני כתיב ויקר. ויקר אלהים. ויקר יי אל בלעם וגו'. וכתוב וכה תדבר. והשתא כיון דחמא דהא לא אשתכח רוגזא, וחרשוי לא סלקין, כדין ולא הלך בפעם בפעם וגו'. כיון דאפריש ואסתלק גרמיה מחרשוי, שארי ^(ברוח אחרת) באתערוותא אחרא לשבחא לישראל. אמר רבי יהודה, מאי אתערוותא הכא. אמר ליה, ^(רוח אלהים ולא רוח ה' / אלא) אתערוותא דרוחא חדא מסטרא דשמאלא, ההוא דאתקשרו תחותי אינון זניין וחרשין דיליה.

אמר רבי אלעזר, הכי אוליפנא, דאפילו האי זמנא לא שריא ביה רוחא דקודשא. אמר ליה רבי יוסי, אי הכי, הא כתיב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אינון זמנין אחרנין לא כתיב בהו הכי. אמר ליה הכי הוא. תא חזי, כתיב ^(משלי כב) טוב עין הוא יבורך, והא אוקמוה אל תקרי יבורך. אלא יברך. ובבלעם

^(כב) טוב עין הוא יברך, ויהי פרשוה, אל תקרי יברך אלא יברך. ובבלעם היה רע עין, שלא נמצא

הָיָה רַע עֵינָן, דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח רַע עֵינָן בְּעֵלְמָא
כְּוֹתִינְיָה, דְּבִכְל אַתְר דְּהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּעֵינָוֵי,
הָיָה מִתְלַטְיָא.

רַע עֵינָן בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, שְׂבָכַל
מְקוֹם שְׁהִיָּה מִסְתַּפֵּל בְּעֵינָוֵי, הָיָה
מִתְקַלָּל.

זַעֲרָ דָא אָמְרוּ, הָאִי מָאן דְּאֶעְבֵּר בְּרִיָּה בְּשׂוּקָא,
וּמִסְתַּפֵּי מְעִינָא בִישָׂא, יַחֲפִי סוּדְרָא עַל
רִישִׁיָּה, בְּגִין דְּלֹא יְכִיל עֵינָא בִישָׂא לְשַׁלְטָאָה
עָלֶיהָ. אוּף הֶכָא, בִּיּוֹן דְּחָמָא בְּלָעָם, דְּלֹא
יְכִיל בַּחֲרֻשׁוֹי וְקִסְמוֹי לְאַבְאָשָׂא לְיִשְׂרָאֵל, בְּעָא
לְאַסְתַּפֵּל בְּהוּ בְּעֵינָא בִישָׂא, בְּגִין דְּבִכְל אַתְר
דְּהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּעֵינָוֵי בִישִׁין, הָיָה מִתְלַטְיָא.

זַעֲרָ זֶה אָמְרוּ, מִי שְׂמַעְבִּיר בְּנוֹ
בְּשׂוּק וּפְּוֹחֵד מְעִין רְעָה, יִשִּׁים
סוּדֵר עַל רֵאשׁוֹ כְּדִי שְׁעִין רְעָה
לֹא תוּכַל לְשַׁלֵּט בּוֹ. גַּם פֶּאן, בִּיּוֹן
שְׂרָאָה בְּלָעָם שְׁלֹא יְכוּל בְּכַשְׁפּוֹ
וּבְקִסְמוֹ לְהִזְיֵק לְיִשְׂרָאֵל, רְעָה
לְהִסְתַּפֵּל בְּהֶם בְּעֵין רְעָה, בְּגַלְל
שְׂבָכַל מְקוֹם שְׁהִיָּה מִסְתַּפֵּל
בְּעֵינָוֵי הַרְעוֹת, הָיָה מִתְקַלָּל.

תָּא חֲזִי מַה רַעוּתִיָּה דִּילִיָּה לְקַבְּלֵהוּן דִּישְׂרָאֵל,
כְּתִיב וַיִּשֶׁת אֶל הַמְדַבֵּר פְּנָיו, כְּתַרְגוּמוֹ,
(וַיִּשׁוּי ס"א לְקַבֵּל עֲנָא) לְעֲנָא דִּי עֲבַדוּ יִשְׂרָאֵל בְּסוּדְרָא אִפּוּרוֹ, בְּגִין
דִּיהָא לִיָּה סֵטֵר סִיּוּעָא, לְאַבְאָשָׂא לְהוּ.

בֵּא וּרְאָה מַה רְצוֹנוֹ כְּנִגְדֵי יִשְׂרָאֵל.
כְּתוּב וַיִּשֶׁת אֶל הַמְדַבֵּר פְּנָיו,
כְּתַרְגוּמוֹ: (וַשִּׁים פְּנָיו כְּנִגְדֵי הַעֲגָל) לְעֲנָא
שְׁעִשׂוּ יִשְׂרָאֵל בַּמְדַבֵּר, כְּדִי שְׁהִיָּה לוֹ
צַד סִיּוּעָא לְהַרְעָ לְהֶם.

הַשְׁתָּא חָמֵי מַה כְּתִיב, וַיִּשָּׂא בְּלָעָם אֶת עֵינָיו
וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּעָא לְאַסְתַּפֵּלָא בְּהוּ
בְּעֵינָא בִישָׂא. בִּיָּה שְׁעֵתָא, אֲלִמְלָא דְאַקְדִּים
לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא אֲסוּתָא, הָיָה מְאָבֵד
לוֹן בְּאַסְתַּפְלוּתָא דְעֵינָוֵי. וּמֵאִי אֲסוּתָא יְהִיב
קְדָשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהִיָּא שְׁעֵתָא. דָּא
הוּא דְכְּתִיב וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עָלָיו,
עַל יִשְׂרָאֵל קְאָמֵר. כְּמָאן דְּפָרִישׁ סוּדְרָא עַל
רִישִׁיָּה דִּינְוּקָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ עֵינָוֵי.

כְּעַתָּה רְאָה מַה כְּתוּב, וַיִּשָּׂא בְּלָעָם
אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. רְעָה
לְהִסְתַּפֵּל בְּהֶם בְּעֵין רְעָה. בְּשַׁעָה
זוֹ אֲלִמְלָא הַקְדִּים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא רְפוּאָה, הָיָה מְאָבֵד אוֹתָם
בְּהִסְתַּפְלוּת עֵינָוֵי. וַאֲיִזוֹ רְפוּאָה
נִתַּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? זֶהוּ שְׂכַתוּב וַתְּהִי
עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עָלָיו, עַל
יִשְׂרָאֵל הוּא אוֹמֵר. כְּמִי שְׂפוּרֵשׁ
סוּדֵר עַל רֵאשׁ הַתִּינוּק כְּדִי שְׁלֹא
תִשְׁלַט בּוֹ עֵינּוּ.

בְּדִין שְׂאִרֵי וְאָמֵר, מַה טְבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב. תָּא
חֲזִי, כָּל מָאן דְּבַעֵי לְאַסְתַּפֵּלָא בְּעֵינָא
בִישָׂא, לֹא יְכִיל, אֲלֹא כַּד מְשַׁבַּח וְאוּקִיר
לְהִיָּה מְלָה, דְּבַעֵי לְאַלְטִיָּא בְּעֵינָא בִישָׂא.
וּמַה אֲרַחֲמִיָּה. אָמֵר, חָמוּ כְּמַה טְבָא דָא. כְּמַה
יָאָה דָא. בְּגִין דִּישְׁלוּט בִּיָּה עֵינָא בִישָׂא.
אוּף הֶכָא אָמֵר, מַה טְבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב, כְּמַה
אַיְנוּן יָאָן, כְּמַה (דף רי"ב ע"א) אֵינּוּן שְׂפִירָן,
כְּמַה נְטִיעוֹן שְׂפִירָן דְּאַתְנַטְעוֹן מְנִיָּהוּ, דְּמִיָּין
לְאַיְנוּן נְטִיעוֹן דְּנִטְע קְדָשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא כְּנִתָּא דְעֵדוֹן יְאִיָּין. מָאן יִתַּן,

אַז הַתְּחִיל וְאָמֵר, מַה טְבוּ אֶהְלִיךְ
יַעֲקֹב. בֵּא וּרְאָה, כָּל מִי שְׂרוּעָה
לְהִסְתַּפֵּל בְּעֵין רְעָה, לֹא יְכוּל,
אֲלֹא כְּשִׁמְשַׁבַּח וּמְכַבֵּד אֶת אוֹתוֹ
הַדְּבַר שְׂרוּעָה לְקַלֵּל בְּעֵין רְעָה.
וּמַה דְּרַכּוּ? אָמֵר, רְאוּ כְּמַה טוֹב
זֶה, כְּמַה נְאֻה זֶה! כְּדִי שְׂתַשְׁלַט
בּוֹ עֵין רְעָה. גַּם פֶּאן אָמֵר, מַה
טְבוּ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב, כְּמַה יְפִים הֶם,
כְּמַה נְאִים הֶם, כְּמַה נְטִיעוֹת יְפוֹת
שְׁנַטְעוּ מֵהֶם, דּוּמִים לְאוֹתָן
נְטִיעוֹת שְׁנַטְע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּגִין עֵדוֹן נְאוֹת. מִי יִתַּן וְאֵלוּ (שאלו)

וְאֵלֶיךָ (ג"א דאל"ו) נְטִיעֵן אֲשַׁתְּכָחוּ מְאִינוֹן מִסְכְּנֵי, דְּבָהוּ.

הַנְּטִיעוֹת נִמְצְאוּ מְאוֹתָם עֲנִיִּים שְׂבָהֶם.

יִזְרַ מִים מְדֻלָּו וְגו'. לְאָדָם שְׁהִיו לוֹ יָדִים יְפוֹת נְאוֹת לְמִרְאָה. עֵבֶר אָדָם אֶחָד בְּעַל עֵין הָרַע, הִסְתַּפֵּל בְּאוֹתָן יָדִים, וְהִתְחִיל לְשַׁבַּח. אָמַר: כִּמְהָ יְפוֹת הֵן, כִּמְהָ נְאוֹת הֵן, רְאוּ אֶצְבְּעוֹת שְׁנִגְזְרוּ מִיָּפִי עֲלֵיוֹן! אַחַר כֵּן אָמַר: מִי יִתֵּן יָדִים אֵלּוֹ שְׁשׁוֹרוֹת בֵּין אֲבָנִים יְקָרוֹת וּבִלְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל אֲרָגְמָן (בְּבִיתָנוּ וְכו' בַּתְּכָה שְׁלוֹ) בְּבִיתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְיִהְיוּ גְנוּזוֹת בַּתְּכָה שְׁלוֹ.

כֵּן בְּלַעַם, הִתְחִיל לְשַׁבַּח: מַה טָבוּ אֵהְלִיךְ, רְאוּ כִּמְהָ יָפִים, כִּמְהָ נְאִים וְכו'. אַחַר כֵּן אָמַר, יִזְרַ מִים מְדֻלָּו, לֹא תִמְצָא נְטִיעָה יָפָה זֹה, נְטִיעַת הַתּוֹרָה, מְחוּץ לְאוֹתָם עֲנִיִּים (דְּלוֹ, בְּלוֹמֵר מִסְכְּנִים) (מִשְׁבּוֹנוֹת). וְנָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, שְׁלֹא יִגְדֵל וְלֹא יִרְבֶּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לוֹ הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! לֹא יוֹכְלוּ עֵינֶיךָ לְהִזְיֵק, הָרִי פְרִישַׁת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם. וְאִזּוֹ אָמַר: אֵל מוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וְגו', הָרִי לֹא יִכּוֹלִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְהִזְיֵק לָהֶם, שְׁהָרִי פֶת תַּקִּיף עֲלֵיוֹן אַחֲזוּ בָהֶם, וּמִיָּהוּ? אֵל מוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא כְּתוּעַפֶת רָאִם לוֹ, שְׁלֹא יִכּוֹל בֶּן אָדָם לְהוֹשִׁיט יָדוֹ עֲלָיו מִתּוֹךְ גְּבָהוּ. וּמִשְׁנִמְצָא בְּזִקְיֹת עֲלִיוֹנָה כֵּן, יֵאָכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְגו'. וְאִין מִי שְׂיִכּוֹל לְהִזְיֵק לָהֶם.

וְאִפְּלוּ בְּזִמְן שְׁלֹא זְקוּף, לֹא יִכּוֹלִים. זְהוּ שְׂכָתוֹב פְּרַע שְׂכָב. לֹא פוֹחַד, בְּגִלְל שְׁנִמְצָא גְבוּר כְּאָרִי וּכְלָבִיא, אִפְּלוּ כְּשֶׁהֵם בֵּין הָעַמִּים, וְכָרַע וְשָׂכָב בִּינֵיהֶם, כְּאָרִי הוּא יִמְצָא בְּנִימוּסֵי הַתּוֹרָה, בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. (וְאִף עַל פִּי כו') יֵשׁ לָהֶם

יִזְרַ מִים מְדֻלָּו וְגו'. (בְּמִדְבָר כו') לְבַר נֶשׁ דֵּהוּוּ לִיָּה יָדָן שְׁפִירָן, יָאָן לְמַחֲזִי. אַעֲבַר חַד בַּר נֶשׁ דְּעִינָא בִישָׂא, אִסְתַּפֵּל בְּאִינוֹן יָדִין, נְקִיט בְּהוּ, שְׂאָרֵי לְשַׁבְּחָא, אָמַר, כִּמְהָ אִינוֹן שְׁפִירָן, כִּמְהָ אִינוֹן יָאָן, חָמוּ אֶצְבְּעָאן מְגִזְרָה דְּשְׁפִירוּ עֲלָאָה. לְבַתֵּר אָמַר, מָאן יִתֵּן יָדִין אֵלֶיךָ דְּשְׁרִיין בֵּין אֲבָנִין יְקִירִין, וּבִלְבוּשֵׁי יָקָר דְּאֲרָגוֹנָא (כ"א בְּבִיתָא וְכו' בְּתִיבּוֹתָא דִּלִּיה) בְּבִיתִיהָ לְאֲשַׁתְּמָשָׂא בְּהוּ, וְיִהוֹן גְּנִיזִין בְּתִיבּוֹתָא דִּלִּיהָ.

כֵּן בְּלַעַם, שְׂרִי לְשַׁבְּחָא, מַה טָבוּ אֵהְלִיךְ, חָמוּ כִּמְהָ שְׁפִירָן, כִּמְהָ יָאָן וְכו', לְבַתֵּר אָמַר יִזְרַ מִים מְדֻלָּו, לֹא יִשְׁתַּפַּח נְטִיעָא שְׁפִירָא דָּא, נְטִיעָא דְּאוֹרֵייתָא, לְבַר מְאִינוֹן מִסְכְּנִין (דְּלוֹ, בְּלוֹמֵר מִסְכְּנִין) (ג"א מִשְׁבְּנִין), וְזָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, דְּלֹא יִסְגִי וְלֹא יִרְבִּי רוּחָא דְּקוּדְשָׁא.

אָמַר לִיָּה קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, לֹא יִכְלִין עֵינֶיךָ לְאַבְּאָשָׂא, הָא פְרִיסוּ דְּקוּדְשָׁא עֲלֵיהוּ, כְּדִין אָמַר, אֵל מוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וְגו', הָא לֹא יִכְלִין כָּל בְּנֵי עֲלָמָא לְאַבְּאָשָׂא לוֹן, דֵּהָא חִילָא תַקִּיפָא עֲלָאָה אַחִיד בְּהוּ, וּמֵאִי אִיהוּ. אֵל מוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא כְּתוּעַפּוֹת רָאִם לוֹ, דְּלֹא יִכִּיל בַּר נֶשׁ לְאוֹשִׁיט יָדִיהָ עֲלֵיהָ, מְגוּ רומִיָּה. וּמִדְּאֲשַׁתְּכָח בְּזִקְיָפוּ עֲלָאָה הָכִי, יֵאָכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְגו'. וְלִית מָאן דְּיִכִּיל לְאַבְּאָשָׂא לוֹן.

וְאִפְּלוּ בְּזִמְנָא דְּלֹא זְקִיף, לֹא יִכְלִין, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב פְּרַע שְׂכָב. לֹא דְחִיל, בְּגִין דְּאֲשַׁתְּכָח גִּיבַר כְּאָרִי וּכְלָבִיא, אִפְּלוּ כַּד אִינוֹן בִּינֵי עַמְמָיא, וְכָרַע וְשָׂכָב בִּינֵיהוּ, כְּאָרִי הוּא יִשְׁתַּפַּח בְּנִימוּסֵי אוֹרֵייתָא, בְּאוֹרְחֵי אוֹרֵייתָא.

(וְאִף עַל פִּי כו') שׁוֹלְטָנוּתָא אִית לָהּ בְּמֵאֲרִיהוֹן, דְּאִפְּלוּ כָּל מְלָכֵיא דְּעֲלָמָא,

ש'לטון ב'רבונם שא'פלו כל מ'לכי העולם לא י'עקרו אותו, פ'אר'יה זה כ'שש'וכב על ט'רפו לא י'כולים לה'קימו מ'מנו. זהו ש'כתוב כ'רע ש'כב פ'ארי וגו'.

א'מר ר'בי א'לעזר, לא נ'מצא כ'עולם ח'כם לה'זיק כ'מו ב'לעם ה'רשע, ש'הרי ב'תחלה היה נ'מצא ב'מצרים, ועל י'דו ק'שרו ה'מצרים ק'שר על י'שראל שלא י'צאו מ'עבודתם לעולמים. וזהו ש'אמר, מה אי'כל לה'זיק להם? ש'הרי א'ני ע'שיתי שלא י'צאו מ'עבודות ה'מצרים לעולמים, א'בל אל מו'ציאו מ'מצרים, ונ'גדם (ו'נגד) לא י'כולים ח'כמים ומכ'שפים של העולם.

וע'תה הנ'ני הולך לע'מי וגו'. ר'בי י'הודה פ'תח, (דברים כג) לא ת'סגיר ע'בד אל א'דניו ע'בד אל א'דניו וגו' ע'מך י'שב ב'קרבך. כ'מה ח'ביבים ד'ברי ה'תורה. כ'מה ח'ביבה ה'תורה לפ'ני ה'קדוש ב'רוך הוא. כ'מה ח'ביבה ה'תורה ש'הוריש אותה ה'קדוש ב'רוך הוא לכ'נסת י'שראל. בא ו'ראה, ב'שעה ש'יצאו מ'מצרים, ש'מע ב'לעם ש'הרי כ'שפיו וק'סמיו וכל אותם ק'שרים לא עלו ב'ישראל, ה'תחיל ל'גרד ע'צמו ול'מרט ראשו. ה'לך לא'תם ה'רי ה'חושך, וה'גיע לפ'ני אותם ש'לשלאות ב'רוך.

וכך הוא ד'רך מי ש'מגיע א'ליהם. כ'יון ש'נכנס ה'אדם ב'ראש ה'הרים, רואה אותו ע'זא"ל, אותו ש'נקרא ג'לוי ע'ינים, מ'יד א'ומר לע'זא"ל. אז נ'ותנים קול, ומת'פנסים א'ליהם נ'חשים גדולים ש'בוערים וס'וכבים אותם. ש'ולחים ח'יה ק'טנה מול ה'אדם, ול'מדנו, כ'מין ח'תול היא, ורא'שה כ'ראש ה'נחש, וש'ני ז'נבות לה, וי'דיה ו'רגליה ק'טנות. כ'ן א'דם ש'רואה אותה, מכ'סה פ'ניו, והוא מביא ק'טרת

לא י'עקרונו להו. פ'אר'יא דא כ'ד ש'כיב על ט'רפיה, לא י'כלין ל'אקמא ליה מ'ניה, ה'דא הוא ד'כתיב כ'רע ש'כב פ'ארי וגו'.

א'מר ר'בי א'לעזר, לא א'שתכח ב'עלמא ח'פים ל'אבאשא, כ'בלעם ר'שיעא, ד'הא ב'קדמיתא ה'וה א'שתכח ב'מצרים, ועל י'דוי, ק'שירו מ'צראי ע'לייהו ד'ישראל ק'שורא, ד'לא י'פקון מ'עבודתהון לע'למין. ודא הוא ד'אמר, מה אי'כול ל'אבאשא להו, ד'הא א'נא ע'בידנא ד'לא י'פקון מ'עבידתא ד'מצראי לע'למין, א'בל אל מו'ציאו, מ'מצרים ול'קב'ליהון (נ"א ול'קב'ליה) לא י'כלין ח'פמין ו'חרשין ד'עלמא.

וע'תה הנ'ני הולך לע'מי וגו'. (במדבר כד) ר'בי י'הודה פ'תח, (דברים כג) לא ת'סגיר ע'בד אל א'דניו וגו' ע'מך י'שב ב'קרבך. כ'מה ח'ביבין מ'לי ד'אורייתא. כ'מה ח'ביבה אורייתא ק'מי קד'שא ב'ריך הוא. כ'מה ח'ביבה אורייתא, ד'אורית לה קד'שא ב'ריך הוא לפ'נסת י'שראל. תא ח'זי, ב'שעתא די נ'פקו מ'מצרים. ש'מע ב'לעם ד'הא ח'רשוי וק'סמוי, וכ'ל אי'נון ק'שרין, לא ס'ליקו כ'הו ב'ישראל, שא'רי ל'גרא ג'רמיה, ול'מירט ר'ישיה. אזל לאי'נון ט'ורי ח'שוכא, ומ'טא ל'גבי אי'נון ש'לשלאי ד'פרזלא.

וכך הוא א'רחא ד'מאן ד'מטי ג'פ'ייהו, כ'יון ד'עאל ב'ר נ'ש ב'רישי ט'ורי, ח'מי ליה ע'זא"ל, ה'הוא ד'אקרי ג'לוי ע'ינים. מ'יד א'מר לע'זא"ל, כ'ד'ין י'הבין ק'לא, ומת'פנשין ג'פ'ייהו ח'ויין ר'ב'רי ד'מתוק'דן, וס'חרין ל'ון. מ'ש'דרי א'ונימתא ז'עירתא ל'קב'ליה ד'בר נ'ש, ו'תנא, כ'מין ש'ונרא, היא, ו'רישה כ'רישא ד'ח'וייא, ו'ת'רין ז'נבין כ'ה, וי'דהא ו'רג'להא ז'עירין. כ'ר נ'ש ד'ח'מי לה, ח'פי א'נפוי, והוא מ'ייתי ח'ד ק'טורתא, מאוקידו ד'תרנגולא

חנורא, שדי באנפּהא וְהיא אַתְּתָ עִמֶיהָ.
עד דְמַטִּי לְגַבֵּי רִישָׁא דְשִׁלְשָׁלָאִי, וְהֵיא רִישָׁא
דְשִׁלְשָׁלָאִי, נְעִיץ בְּאַרְעָא, וּמַטִּי עַד
תְּהוּמָא. וְתַמָּן בְּתַהוּמָא. חַד סְמִיךְ, וְהוּא נְעִיץ
בְּתַהוּמָא תַתְּאָה, וּבַהֲהוּא סְמִיךְ אַתְקָשֶׁר רִישָׁא
דְשִׁלְשָׁלָאִי. כַּד מַטִּי בַר נָשׁ לְרִישָׁא
דְשִׁלְשָׁלָאִי, בְּטַשׁ בַּה ג' זְמַנִּין, וְאַיְנוּן קָרְאֵן
לֵיה, כְּדִין פְּרַע וְסָגִיד עַל בְּרַפּוּי, וְאַזִּיל וְאַטִּים
עֵינוּי, עַד דְמַטִּי גַבֵּייהוּ. כְּדִין יְתִיב קַמֵּיהוּ,
וְכַל אֵינוּן חוּיִין סַחְרִין לֵיה מַהֲאֵי סְטָרָא וּמַהֲאֵי
סְטָרָא. פְּתַח עֵינוּי, וְחַמֵּי לוּן, אֲזִדְעֻזַּע, וְנִפְל
עַל אַנְפּוּי, וְסָגִיד לְקַבְלֵיהוּ.

לְבַתֵּר אֹלְפִין לֵיה חֲרָשִׁין וְקַסְמִין, וְיְתִיב
גַבֵּייהוּ (דף ר"ב ע"ב) נ' יומין. כַּד מְטָא
זְמַנָּא לְמִיּהוּ לְאַרְחִיּהּ, הֵיא אֹנוּיִמְתָּא, וְכַל
אַיְנוּן חוּיִין, אֲזִלִּין קַמֵּיהּ, עַד דְנִפְיֵק מִן
טוּרֵיָא, בֵּין הֵהוּא חֲשׂוּכָא תְקִיפָא.
וּבְרַעֵם כַּד מְטָא גַבֵּייהוּ, אֹדְעַע לוּן מְלָה,
וְאַסְגֵּר גְּרַמִּיּה בְטוּרֵיָא עֲמַהוּן. וּבְעָא
לְקַטְרָגָא לוּן, לְאַתְבָּא לוּן לְמַצְרִים. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בַלְבַּל וְקַלְקַל כַּל חֲכַמְתָּא דְעֲלָמָא,
וְכַל חֲרָשִׁין דְעֲלָמָא, דְלֹא יְכִילוּ לְקַרְבָּא
בַּהֲדִיָּיהוּ.

תָּא חֲזִי, הַשְׁתָּא כִּיּוֹן דְחַמָּא בַלְעָם דְלֹא יְכִיל
לְאַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל, אַהֲדַר גְּרַמִּיּה,
וְאַמְלִיךְ לֵיה לְבַלְקָא, מַה דְלֹא בְעָא מַגִּיּה, בְּגִין
לְאַבְאָשָׁא לוּן. וְעֵיטָא דִילֵיה הָוָה בְּאַיְנוּן נוּקְבֵי
דְמַדְיָן דְאַיְנוּן שְׁפִירָן, וְאַלְמָלָא דְאַמַּר לֵיה
מְשָׁה, לֹא הוּינָא יַדַּע, דְכַתִּיב, (במדבר לא) הֵן הִנְהָה
הָיו לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר בַלְעָם.

בֵּין דְחַמָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵיטָא דִילֵיה,
אַמַּר, הָא וְדָאֵי גְרַמְךָ בְּעֵיטְךָ יְפוּל. מַה

עֲבַד, הֵהוּא חִילָא דְשִׁלְטַע עַל כָּל חֲרָשִׁין, אַחֲמֵי לֵיה סוּפָא דְכֻלָּא. וְכִי אֵית

ששולט על כל הכשפים, הראה לו סוף הכל, וכי יש להם רשות לזמן רחוק. אמר רבי יצחק, עין ראה, ודברים נאמרו מאותו שעומד עליו, והרי פשוטה. וישא משלו ויאמר. מי שיש לו לומר. מה הטעם? בשביל שלא יתקיימו דברי געל ברצון עליו, (ובשביל שיתקיימו דברים שלמעלה) בדעת עליונה בתורה.

אראנו ולא עתה, שהרי דברים אלו - מהם התקיימו באותו זמן, ומהם לאחר זמן, ומהם בזמן מלך המשיח. שנינו, עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות את ירושלים ולהראות פוכב אחד קבוע נוצץ בשבעים רצים, ובשבעים רוחות מאירות ממנו באמצע הרקיע, ויבלעו בו שבעים פוכבים אחרים, ויהא מאיר ולהט שבעים יום.

וביום הששי יראה בכ"ה לחדש הששי, ויתכנס ביום השביעי לסוף שבעים יום. יום ראשון יראה בעיר (אחת) של רומא, ואתו יום יפלו שלש חומות עליונות מאותה עיר של רומי, והיכל גדול יפל, ושליט אותה העיר ימות. אז יתפשט אותו פוכב להראות בעולם, ובאותו זמן יתעוררו קרבות חזקים בעולם לכל ארבעה צדדים, ונאמנה לא תמצא ביניהם.

ובאמצע העולם, פשיאיר אותו פוכב באמצע הרקיע, יקום מלך אחד גדול ושולט בעולם, ויתגאה רוחו על כל שאר המלכים, ויעורר קרבות בשני צדדים ויתגבר עליהם.

וביום שיבא (שיחפסה) הפוכב, תזדעזע הארץ הקדושה ארבעים וחמשה מילים סביב המקום שבו היה בית המקדש, ותתגלה מערה אחת מפתח הקרקע. ומאותה

להו רשותא לזמן רחיק. אמר רבי יצחק, עינא חמא, ומלין אתמריו מההוא דקאים עליה, והא אוקמוה. וישא משלו ויאמר. מאן דאית ליה למימר. מאי טעמא. בגין דלא יתקיימו מלין דגעלא, ברעותא עלאה, (ס"א ובגין דיתקיימו מלין דלעילא) בדעתא עלאה באורייתא.

אראנו ולא עתה, (במדבר כד) דהא מלין אלין מפייהו אתקיימו בההוא זמנא, ומפייהו לבתר, ומפייהו בזמנא דמלכא משיחא. תנן, זמין קדשא ברוך הוא למבני ירושלים, ולאחזאה חד פכבא קביעא, מנצצא בע' רהטין, ובע' זיקין נהרין מגיה באמצעות רקיע, וישתאלון ביה ע' פכבין אחרנין, ויהא נהיר ולהיט ע' יומין.

וביומא שתיתאה, יתחזי בכ"ה יומין לירחא שתיתאה, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, יומא קדמאה יתחזי בקרפא (תרא) דרומא. וההוא יומא ינפלו ג' שורין עלאין מההיא קרפא דרומי, והיכלא רברבא ינפול, ושליטא דההיא קרפא ימות. כדין יתפשט ההוא פכבא לאתחזאה בעלמא. ובההוא זמנא יתערוז קרבין תקיפין בעלמא, לכל ארבע סטרין, ומהימנותא לא ישתפח ביניהו.

ובאמצעות עלמא, פד יתנהיר ההוא ככבא באמצעות רקיעא. יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתרין סטרין, ויתגבר עלייהו.

וביומא דיתברי (ס"א דיתכסי) פכבא, יזדעזע ארעא קדישא מ"ה מילין, סחרניה אתר דהוה בי מקדשא. ומערפא חדא מן תחות ארעא יתגלי. ומההיא מערפא יפוק אשא

מַעֲרָה תִצָּא אֶשׁ חֲזָקָה לְשָׂרָף אֶת
הָעוֹלָם. וּמֵאִוֶּתָה מַעֲרָה יִגְדֹל עוֹף
(עוף) אֶחָד גָּדוֹל עֲלִיּוֹן שִׁישְׁלֹט בְּכָל
הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּתְּנֶנּוּ הַמְּלָכוֹת.
וּקְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים יִתְּכַסּוּ אֵלָיו,
וְאֵז יִתְּגַלֶּה מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ בְּכָל
הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּתְּנֶנּוּ הַמְּלָכוֹת.

וּבְנֵי הָעוֹלָם, בְּשַׁעַה שִׁיתְּגַלֶּה,
יִהְיוּ נִמְצָאִים בְּצָרָה אַחַר צָרָה,
וְשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְּגַבְּרוּ, אֵז
יִתְעוֹרֵר רוּחַ הַמְּשִׁיחַ עֲלֵיהֶם
וְיִכְרִית לְאָדָם הַרְשָׁעָה, וְכָל אֶרֶץ
שְׂעִיר יִשְׂרָף בְּאֵשׁ. אֵז שְׂכָנוֹב,
וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. זֶהוּ שְׂכָנוֹב,
וְהִיא אָדָם יִרְשָׁה וְהִיא יִרְשָׁה
שְׂעִיר אֵיבִיו. אוֹיְבָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
וְאֵז - וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. וּבְזָמַן
הַהוּא יָקִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַתִּים שֶׁל עֲמוֹ וְיִשְׁתַּפַּח מֵהֶם
הַמָּוֹת. זֶה שְׂכָנוֹב (תהלים קיח) יְמִין
ה' עֲשֵׂה חֵיל. לֹא אָמוֹת כִּי אַחֲזָה.
וְכָתוּב (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשְׁעִים
וְגו'. וְאֵז (זכריה יד) וְהִיא ה' לְמַלְךְ.
אָמַר רַבִּי אַבְא, מֵהוּ שְׂכָנוֹב (ישעיה
נח) כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ וְגו'. אֵלֹא
כְּאִשְׁרֵי יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת,
שְׂכִינָה יוֹצֵאת עִמָּהֶם וְעִמָּה יִצְאוּ.
זֶהוּ שְׂכָנוֹב כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ.
שְׁשׁוֹן - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
רַבִּי יִצְחָק אָמַר - זֶה צְדִיק. זֶהוּ
שְׂכָנוֹב (שם נא) שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה
יִמְצָא בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צְדִיק נִקְרָא
שְׁשׁוֹן, וּמִיּוֹם שִׁכְנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל נִפְלָה
בְּגִלוּת, נִמְנְעוּ בְּרָכוֹת מִלְּדַת
לְעוֹלָם מִזֶּה הַצְּדִיק. בְּזָמַן הַהוּא
מֵה כְּתוּב? (ישעיה יב) וּשְׂאֲבַתְּם מִים
בְּשִׁשׁוֹן. זֶה צְדִיק. מִמַּעַיְנֵי הַיְּשׁוּעָה
- אֵלֹו אַבָּא וְאֵמָא. דְּכָר אַחַר, אֵלֹו
נִצְ"ח וְהוּ"ד, וְהַכֹּל מִמְּקוֹרוֹת
עֲמָקִים הַנוֹכְעִים. וְאֵז, (שם) וְאִמְרַתְּ
בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדֶךָ ה' וְגו', צְהִלֵי וְרַנִּי
יוֹשְׁבֵת צִיּוֹן וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

תְּקִיפָא לְאוּקְדָא עֲלֵמָא. וּמַהֲהִיא מַעֲרֵתָא יִסְגִי
חַד עוֹפָא (כ"א ענפא), רַבְרַבָּא עֲלָאָה, דִּישְׁלוּט
בְּכָל עֲלֵמָא, וְלִיה אֲתִיְהִיב מְלָכוֹתָא. וְקִדְיִשִּׁי
עֲלִיּוֹנִין יִתְּכַנְשׁוּן גְּבִיָּה. וְכִדִּין יִתְּגַלֵּי מִלְּכָא
מְשִׁיחָא בְּכָל עֲלֵמָא, וְלִיה אֲתִיְהִיב מְלָכוֹתָא.
וּבְנֵי עֲלֵמָא בְּשַׁעַתָּא דִּיתְּגַלֵּי, יִהוּן מְשַׁתְּפַחִין
בְּעֻקְתָּא בְּתַר עֻקְתָּא. וְשׁוֹנְאֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל
יִתְּגַבְּרוּן, כְּדִין יִתְּעַר רוּחָא דְּמְשִׁיחָא עֲלֵיהוּ,
וְיִשְׁיַצִּי לְאָדָם חֲיִיבָא, וְכָל אֶרְעָא דְשְׂעִיר
יִוקִיד בְּנוֹרָא. כְּדִין כְּתִיב, וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְהִיא אָדָם יִרְשָׁה וְהִיא
יִרְשָׁה שְׂעִיר אֵיבִיו. אוֹיְבָיו דִּישְׂרָאֵל. וְכִדִּין
וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. וּבְהַהוּא זְמַנָּא, יָקִים קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְמַתִּיא דְעַמִּיָּה, וְיִתְּנָשִׁי מִנְהוֹן
מִיתָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קיח) יְמִין יי עֲשֵׂה
חֵיל. לֹא אָמוֹת כִּי אַחֲזָה. וְכְּתִיב (עובדיה א) וְעָלוּ
מוֹשְׁעִים וְגו'. וְכִדִּין (זכריה יד) וְהִיא יי לְמַלְךְ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, מָאִי דְכְּתִיב, (ישעיה נח) כִּי בְשִׁמְחָה
תִצְאוּ וְגו'. אֵלֹא כַּד יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן
גְּלוּתָא, שְׂכִינְתָּא נִפְקָא עִמָּהוֹן, וְעִמָּה יִפְקוּן.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נא) כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ.
שְׁשׁוֹן דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר
דָּא צְדִיק. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נח) שְׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צְדִיק שְׁשׁוֹן אֶקְרִי. וּמִן
יוֹמָא דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל נִפְלַת בְּגִלוּתָא.
אֲתִמְנְעוּ בְּרַפְּן מִלְּנַחְתָּא לְעֵלְמָא מֵהֵאִי צְדִיק.
בְּהַהוּא זְמַנָּא מֵה כְּתִיב, (ישעיה יב) וּשְׂאֲבַתְּם מִים
בְּשִׁשׁוֹן, דָּא צְדִיק. מִמַּעַיְנֵי הַיְּשׁוּעָה, אֵלִין
אַבָּא וְאֵמָא. דְּכָר אַחַר, אֵלִין נִצְ"ח וְהוּ"ד.
וְכֹלְא מִמְּבוּעֵי נְבִיעִין עֲמִיקָן. כְּדִין (ישעיה יב)
וְאִמְרַתְּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדֶךָ יי וְגו', (ישעיה יב)
צְהִלֵי וְרַנִּי יִשְׁבֵת צִיּוֹן וְגו'. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֶשֶׁת פְּנַחֵס

פְּרֶשֶׁת פְּנַחֵס

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגו'. רבי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךָ. שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךָ - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מֵאֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, מוֹסֵר, דָּא אֲוֹרֵייתָא, דְּאִית בָּהּ פְּמָה תּוֹכְחִין, פְּמָה עוֹנְשִׁין. פְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (משלי ג) מוֹסֵר יִי בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאַל תִּקְוֶן בְּתוֹכְחָתוֹ.

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגו', (במדבר כה) רבי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (משלי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךָ. שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מֵאֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, מוֹסֵר, דָּא אֲוֹרֵייתָא, דְּאִית בָּהּ פְּמָה תּוֹכְחִין, פְּמָה עוֹנְשִׁין. פְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (משלי ג) מוֹסֵר יִי בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאַל תִּקְוֶן בְּתוֹכְחָתוֹ.

וּבְשׁוּבָה שְׁכַל מִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֵה שִׁיפְתָּחוּ לוֹ פְּמָה שְׁעָרִים לְעוֹלָם הַהוּא, פְּמָה אֲוֹרוֹת - בְּשַׁעֲרָה שִׁיבְעָא מִהָעוֹלָם הַזֶּה הִיא מְקַדִּימָה לְפָנָיו, וְהוֹלֶכֶת לְכָל שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, מְכַרְיָזָה וְאוֹמְרָת: (ישעיה כו) פְּתָחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צָדִיק! הַתְּקִינּוּ כִסְאוֹת לְפָלוּנֵי עֶבֶד הַמֶּלֶךְ! שְׁאִין שְׁמַחָה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֱלֹא בְּמִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, כֹּל שְׂכָן אָדָם שְׁמַתְעוֹרֵר בְּלִילָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, שְׁהָרִי כֹל הַצְּדִיקִים שְׂבָגָן עֵדָן מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁפָרְשׁוּהָ (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנוּיִם חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׂמִיעֵנִי.

וּבְגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, זְכִי דִּיפְתָחוּן לִיה פְּמָה תְּרַעִין לְהַהוּא עֲלָמָא, פְּמָה נְהוֹרִין. בְּשַׁעֲתָא דִּינְפּוֹק מִהָאֵי עֲלָמָא, הִיא אֶקְדִּימַת קַמִּיה, וְאַזְלָא לְכָל נְטוּרֵי תְּרַעִין, מְכַרְיָזָה וְאוֹמְרָת, (ישעיה כו) פְּתָחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צָדִיק. אִתְּקִינּוּ כְּרִסְיִין לְפִלְגְּנֵי עֶבְדָּא דְּמִלְפָּא. דְּלִית חֲדוּ לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֱלֹא מָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, כֹּל שְׂכָן בֵּר נִשְׁ דִּמְתַּעַר בְּלִילָה לְאִשְׁתַּדֵּלָא בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא כָּל צְדִיקָיָא דְּבַגְנָתָא דְּעֵדָן, צִיִּיתִין לְקַלִּיה, וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתְּכַח בִּינֵיהוּ, פְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנוּיִם חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׂמִיעֵנִי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר הֵאֵי קָרָא רְזָא דְּחַכְמָתָא אִית בֵּיה. הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנוּיִם, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגֵלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל, וְאַזְלָא עִמָּהוּן בְּעַקְתֵּיהוּ. חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ, מְשַׁרְיִין עֲלָאִין. כְּלָהוּ צִיִּיתִין לְקוֹלָךְ, לְקוֹל תּוֹשְׁבַחְתָּךְ בְּגֵלוּתָא. הַשְּׂמִיעֵנִי, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (שיר השירים ב) הֲרֵאִינִי אֶת מְרֵאִיךָ הַשְּׂמִיעֵנִי אֶת קוֹלָךְ. הַשְּׂמִיעֵנִי, קָלָא דְּאִינוּן חֲבָרָיָא דְּמַשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא דְּהָא לִית

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר הֵאֵי קָרָא רְזָא דְּחַכְמָתָא אִית בֵּיה. הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנוּיִם, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגֵלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל, וְאַזְלָא עִמָּהוּן בְּעַקְתֵּיהוּ. חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ, מְשַׁרְיִין עֲלָאִין. כְּלָהוּ צִיִּיתִין לְקוֹלָךְ, לְקוֹל תּוֹשְׁבַחְתָּךְ בְּגֵלוּתָא. הַשְּׂמִיעֵנִי, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (שיר השירים ב) הֲרֵאִינִי אֶת מְרֵאִיךָ הַשְּׂמִיעֵנִי אֶת קוֹלָךְ. הַשְּׂמִיעֵנִי, קָלָא דְּאִינוּן חֲבָרָיָא דְּמַשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא דְּהָא לִית

שְׁהָרִי אֵין תִּשְׁבַּחַת לְפָנָי כְּאוֹתָם
שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּבִיכּוּל פֶּל
אוֹתָם שׁוֹפְאִים לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה,
וּמְכַשְׁנֵחָצָה הַלֵּילָה וּבָאִים עִם
הַמְּלָכָה כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם לְקַבֵּל פְּנֵי
הַמְּלָךְ, מִתְחַזֵּק וְיֹרֵשׁ בְּשִׂכְיָנָה.
וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁשׂוּרָה בּוֹ חוֹט
שֶׁל חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנָא.

בֵּא וְרָאָה, פֶּל מִי שְׁזוֹכָה לְהַתְחַזֵּק
בְּשִׂכְיָנָה, יִשְׁמַר עֲצָמוֹ מֵאוֹתָם
דְּבָרִים שְׁאַחֲזוּזִים מוֹלָה, כְּמוֹ מִי?
אוֹתָם שְׁלֹא מְשַׁקְרִים בְּאוֹת
הַקְּדוּשׁ, כְּגוֹן בַּת אֵל נְכַר. וְכָל מִי
שְׁשׂוֹמֵר עֲצָמוֹ, כְּבִיכּוּל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל אַחֲזוּזָה בּוֹ וְשׁוֹמֵרֶת אוֹתוֹ
וְהִיא מְקַדֶּימָה לוֹ שְׁלוֹם, וְכָל שֶׁכֵּן
אִם זוֹכָה וְקוֹנֶה אֶת זֶה.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְאוּיִים הֵיוּ
יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת מְשַׁמְדִים בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה, פָּרַט לְזוֹה שֶׁהַקְּדִים פְּנִיחָס
לְמַעֲשֵׂה הַזֶּה וְשִׁכַּף אֶת הַרְגָּו. זֶהוּ
שְׁכַתוּב פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן
הַכֹּהֵן הַשֵּׁיבִי וְגוֹ'. דְּבַר אַחַר
פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹ' - אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, בֶּן בֶּן פְּעֻמִּים, בֵּא
לְהַשְׁלִים הָאֲבָדָה (הַמַּעֲשֵׂה).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָדָם זֶה שְׁנוֹטֵל
גְּלַגּוּל הַנְּשֵׁמָה וְלֹא זָכָה לְהַתְתַּקֵּן
בּוֹ, כְּאֵלוֹ מְשַׁקֵּר בְּאֵמַת הַמְּלָךְ,
וְאֵנִי קוֹרָא עָלָיו פְּסוּק זֶה, (ויקרא
ט) אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכַחֵשׁ בָּהּ
וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר. וְכַחֵשׁ בָּהּ, טוֹב
לוֹ שְׁלֹא נִכְרָא.

שְׁנֵינוּ, צַדִּיק גְּמוּר אֵינוֹ נִדְחָה,
וְצַדִּיק שְׂאִינוֹ גְּמוּר נִדְחָה. מִיֵּהוּ
צַדִּיק גְּמוּר וּמִיֵּהוּ צַדִּיק שְׂאִינוֹ
גְּמוּר? וְכִי מִי שְׁלֹא שְׁלֹם בְּדַבְּרָיו
נִקְרָא צַדִּיק? אֶלָּא צַדִּיק גְּמוּר,
יְדוּעַ שְׁהָרִי לֹא לוֹקַח גְּלַגּוּלִים
עֲקָמִים, וּבִירְשָׁתוֹ בּוֹנֶה בְּנֵן,
וּמִתְקַיֵּן חוֹמוֹת, וְחוֹצֵב בּוֹרוֹת
וְנוֹטֵעַ אֵילָנוֹת.

תוֹשְׁבַּחְתָּא קַמָּאִי, כְּאֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּבִיכּוּל, פֶּל אֵינוֹן דְּזַפְּאֵן
לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרֵייתָא, וּמִפְּד פְּלִיג
לֵילֵיא, וְאַתֵּיין בְּמִטְרוֹנֵיתָא פֶּד נְהִיר יְמָמָא,
לְקַבְּלָא אֲנָפִי מִלְּפָא, אַתְקִיף וְאַחֲסִין
בְּשִׂכְיָנְתָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְשִׁרְיָא בֵּיהּ חוֹט
שֶׁל חֶסֶד, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

הָא חֲזִי, פֶּל מָאן דְּזָכִי לְאַתְתַּקֵּף בְּשִׂכְיָנְתָא,
יִסְתַּמַּר גְּרַמוֹהִי מֵאַנּוֹן מְלִין דְּאַחֲזִידֵן
לְקַבְּלָהּ. כְּגוֹן מָאן. אֵינוֹן דְּלֹא מְשַׁקְרִי בְּאֵת
קְדִישָׁא, כְּגוֹן בַּת אֵל נְכַר. וְכָל מָאן דְּנִטִיר
גְּרַמִּיהּ, כְּבִיכּוּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַחֲזִידָא בֵּיהּ,
וְנִטְרָא לֵיהּ, וְהִיא אַקְדִּימַת לֵיהּ שְׁלֹם. וְכָל
שֶׁכֵּן אִי זָכִי וְקָנִי לְהֵאִי.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אַתְחַזֵּיין יִשְׂרָאֵל לְאַשְׁתַּצָּאָה
בְּהֵהוּא שְׁעָתָא, בַּר דְּאַקְדִּים פְּנִיחָס לְהֵאִי
עוֹבְדָא, וְשִׁכִּיד רוֹגְזָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, פְּנִיחָס
בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיבִי וְגוֹ'. דְּבַר
אַחַר, פְּנִיחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
בֶּן בֶּן תְּרֵי זְמַנִּי, לְאַשְׁלֵמָא אוֹבְדָא (נ"א עוֹבְדָא) קָא
אַתִּי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאִי בַר נֶשׁ דְּנִטִיל גְּלַגּוּלָא
דְּנִשְׁמַתָּא, וְלֹא זָכִי דִיתְתַּקֵּן בֵּיהּ, כְּאֵלוֹ
מְשַׁקֵּר בְּקוֹשְׁטָא דְּמִלְּפָא. וְאַנָּא קְרִינָא עָלֵיהּ
הָאִי קָרָא (ויקרא ט) אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכַחֵשׁ בָּהּ
וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר. וְכַחֵשׁ בָּהּ, טוֹב לֵיהּ דְּלֹא
אַבְרִי.

תְּנִינֵן צַדִּיק גְּמוּר, אֵינוֹ נִדְחָה. וְצַדִּיק שְׂאִינוֹ
גְּמוּר, נִדְחָה. מָאן הוּא צַדִּיק גְּמוּר, וּמָאן
הוּא צַדִּיק שְׂאִינוֹ גְּמוּר, וְכִי מָאן דְּלֹא שְׁלִים
בְּמַלּוּי, צַדִּיק אַקְרִי. אֶלָּא, צַדִּיק גְּמוּר, יְדִיעַ,
דְּהָא לֹא נִטִיל גְּלַגּוּלִין עַקִּימִין, וּבְאַחֲסַנְתֵּיהּ
בְּנֵי בְנֵיין, וְאַתְקִין שׁוֹרִין, וְחָצֵב בִּירִין, וְנוֹטֵעַ אֵילָנִין.

צדיק שאינו גמור בונה בגן בירשה אחרת, חופר בה בורות ועוד, הרי התקין אבני יסוד כמו מקדם ועמל בה, ולא יודע אם נשאר שלו. מצדו הוא נקרא טוב וצדיק, ומצד אותה ירשה לא כף. לראים שבונה בגן יפה, נאה למראה, הסתפל ביסוד וראה אותו שוקע עקם מפל הצדדים. הרי הבגין לא שלם עד שפותר אותו ומתקין אותו כמקדם. מצד אותו בגין שלו נמצא טוב ויפה - מצד היסוד רע ועקם, ולכן לא נקרא מעשה שלם, לא נקרא בגין שלם. בגלל כף נקרא צדיק שאינו גמור, ונדחה. ועל זה (חבוק א) כבלע רשע צדיק ממנו.

בא וראה, מי שמקנא לשם הקדוש של הקדוש ברוך הוא, שאפלו לא יזכה לגדלה ולא יהיה ראוי לה, (שירש אותה) ירויח אותה ויקח אותה. פנחס לא היה ראוי לה באותו זמן, ומשום שקנא לשם רבונו הרויח את הכל, ועלה לכל והתפקן בו הכל, וזכה להשפמש בכהנה עליונה. מאותה שעה - פינחס בן אלעזר בן אהרן הפכה, שהשלים לשתי דרגות משום שקנא לשם רבונו, שפקן מה שהתעקם.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים 10) שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך וגו'. יש להסתפל בסוף הפסוק, ואחר כף על כל הפסוק. בסוף הפסוק כתוב הבוטח אליך, צריך לו להיות הבוטח כף! מה זה הבוטח אליך? אלא כביכול דוד מבטיח לו שלא יעבר עליו חצות הלילה בשנה, כמו שכתוב (שם קט) חצות לילה אקום להודות לך. קמתי הנה לו להיות! אלא אקום, ואתקשר כף לעולמים.

אקום להודות לך. קמתי מיבעי ליה. אלא, אקום, ואתקשר כף לעלמין.

צדיק שאינו גמור, דבני בגין באחסנתא אחרא, חפר בה בירין, ואעדר, הא אתקין אבני יסודא כמלקדמין, ואעמל בה, ולא ידע אי אשתאר דיליה. מסטרא דיליה, טב וצדיק אקרי. ומסטרא דהוא אחסנתא, לאו הכי.

לבר נש דבני בגין שפירן, יאן למחזי, אסתפל ביסודא, וחמי ליה שקיע עקימא מכל סטריין. הא בניינא לא שלים, עד דסתר ליה, ואתקין ליה כמלקדמין. מסטרא דהוא בניינא דיליה, אשתכח טב ושפיר. (דף רי"ג ע"ב) מסטרא דיסודא, פיש ועקים. ובגין כף, לא אקרי עובדא שלים, לא אקרי בניינא שלים. בגין כף צדיק שאינו גמור אקרי, ונדחה. ועל דא (חבוק א) כבלע רשע צדיק ממנו.

תא חזי, מאן דמקנא לשמא קדישא דקודשא בריך הוא, דאפילו לא יזכי לגדולה, ולא אתחזי לה, (ס"א דרית לה) רווח לה ונטיל לה. ודא ירית לה ועייל לה. פנחס לא אתחזי ליה בההוא זמנא, ובגין דקנא לשמא דמאריה, רווח לכלא, וסליק לכלא, ואתפקן ביה כלא וזכה לאשתמשא בכהונה עלאה. מההיא שעתא, פנחס בן אלעזר בן אהרן הפכה, דאשלים לתרין דרגין, בגין דקנא לשמא דמאריה, דאתפקן מה דאתעקם.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים 10) שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך וגו'. סופיה דקרא אית לאסתפל, ולבתר קרא כלא, סופיה דקרא כתיב, הבוטח אליך, הבוטח כף מיבעי ליה, מאי הבוטח אליך. אלא כביכול דוד מבטיח ליה, דלא יעבר ליה פלגות ליליא בשנתא, כמה דכתיב, (תהלים קט) חצות לילה

אקום להודות לך. קמתי מיבעי ליה. אלא, אקום, ואתקשר כף לעלמין.

עד אותה שעה אחרונה, שפיתוב
(בראשית לט) ותתפשהו בכבודו. מה
זה ותתפשהו? אלא משום
שעשה עצמו כמי שלא יודע
לשונה, ורוח הקדש צונחת
כנגדו: (משלי ז) לשמרך מאשה זרה
מנכריה אמריה החליקה. מה בא
להשמיענו? אלא כל מי ששומר
עצמו מזה, מתקשר לשכינה
ואחוז באותה עדות. ומהי? ה'
שנתוספה בו, שכתוב עדות
ביהוסף שמו. גם כאן התוספה
י' בפניחס על שקנא בזה.

רבי ייסא פתח, (תהלים קלז) על
נהרות ככל שם ישבנו גם בכינו
בזכרנו את ציון. את ירושלים
היה צריך לו להיות, כמו שכתוב
אם אשפחך ירושלם תשכח
מיני! מה זה בזכרנו את ציון?
לאדם שהיה לו היכל נכבד, נאה
ויפה, באו לסטים ושרפו אותו.
צערו של מי הוא? לא של בעל
ההיכל? גם כאן השכינה שרויה
בגלות, צער של מי הוא? לא של
הצדיק?! וזה הולך כפי
שבארובה, שכתוב (שעיה נז) הצדיק
אבד, אבד ממש. גם כאן בזכרנו
את ציון, בזכרנו את אותו צער
שלו על זוגתו, צער שלו הוא.

אמר רבי ייסא, מי שמוקיר שם
רבנו בזה ושומר זה, זוכה
שיוקיר אותו רבנו על הכל. מנין
לנו? מיוסף, שכתוב (בראשית מא)
וירכב אתו במרכבת המשנה
אשר לו, וכתוב ונתן אתו על כל
ארץ מצרים. ולא עוד, אלא
כשעברו ישראל את הים, ארוננו
של יוסף נכנס בפנים בהתחלה,
ולא היו המים עומדים על עמדם
לפניו. זהו שכתוב (תהלים קיד) הים
ראו וינס. מה זה וינס? אלא ראה
אותו שכתוב בו (בראשית לט) וינס
ויצא החוצה.

דלא ידע לישנא דילה, וכן בכל יומא עד
ההיא שעתא בתרייתא, דכתיב (בראשית לט)
ותתפשהו בכבודו. מאי ותתפשהו. אלא בגין
דעביד גרמיה כמאן דלא ידע לישנא. ורוח
הקדש צווח לקבליה, (משלי ז) לשמרך מאשה
זרה מנכריה אמריה החליקה. מאי קא משמע
לן. אלא כל מאן דנטיר גרמיה מהאי, אתקשר
בה בשכינתא, ואחיד בההוא עדות. ומאי הוא.
ה' דאתוסף ביה. דכתיב, עדות ביהוסף שמו.
אוף הקא י' אתוסף בפניחס, על דקני ביהאי.
רבי ייסא פתח, (תהלים קלז) על נהרות ככל שם
ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון. את
ירושלם מיבעי ליה, כמה דכתיב, (תהלים קלז) אם
אשפחך ירושלם תשכח מיני, מאי בזכרנו
את ציון. לבר נש דהוה ליה היכלא יקירא,
יאה ושפירא, אתו לסטין ואוקידו ליה. צערא
דמאן הוא, לאו דמאריה דהיכלא. אוף הקא
שכינתא בגלותא שריא, צערא דמאן הוא,
לאו דצדיק. ואזלא הא כמה דאוקמוה, דכתיב
(שעיה נז) הצדיק אבד, אבד ממש. אוף הקא
בזכרנו את ציון, בזכרנו ההוא צערא דיליה
על זוגתא, צערא דיליה הוא.

אמר רבי ייסא, מאן דאוקיר שמא דמאריה
בהאי, ונטיר האי, זכה דיוקיר ליה
מאריה על כלא. מנלן. מיוסף. דכתיב, (בראשית
מא) וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו,
וכתיב ונתן אותו על כל ארץ מצרים. (דף ר"ד
ע"א) ולא עוד, אלא כד עברו ישראל ית ימא,
ארונא דיוסף עאל בגו בקדמיתא, ולא הו
מיא קיימין על קיומיהו קמיה, הדא הוא
דכתיב, (תהלים קיד) הים ראו וינס. מאי וינס.
אלא ראה ההוא דכתיב ביה (בראשית לט) וינס ויצא

החוצה.

בא וראה, זוכה לכבוד בחייו וזוכה לכבוד במיתתו. בחייו מדוע? בגלל אותו זמן שלא רצה להתדבק בה, שכתוב (שם) וימאן ויאמר אל אשת אדניו. וכתוב, ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. בגלל זה זכה בזה העולם. כיון שכתוב ותתפשהו בבגדו, וכתוב וינס ויצא החוצה, זכה לבסוף שנקנס לתוך מחצה עליונה, וכך ראוי לו - את שלו לקח בזה העולם, ואת שלו לקח בעולם האחר.

פנחס זכה בזה העולם, וזכה בעולם הבא, וזכה להתקיים יותר מכל אלו שיצאו ממצרים, וזכה לכהנה גדולה, הוא וכל בניו אחריו. ואם תאמר שלא (שהרי) זכה לכהנה עד שלא עשה מעשה זה - נכון (לא). שהרי אותם שאומרים (שלא) זכה קדם - לא כך. אלא כמו שבאנו - תחת אשר קנא לאלהיו, שמשמע שבגלל מעשה זה הרויח הפהנה, מה שלא היה מקדם.

בא וראה, כל כהן שהורג נפש, נפסלה כהנתו לעולמים, שהרי ודאי פסל אותה דרגה שלו אליו. ופנחס מהדין היה פסול לכהנה, ובגל שקנא לקדוש-ברוך-הוא, הצטרף ליחס לו פהנת עולמים, לו ולבניו אחריו לדורי דורות. אמר רבי יצחק, בא וראה, פנחס רשום הוא למעלה, ורשום הוא למטה, עד שלא יצא לעולם, שהרי עם אותם שיצאו ממצרים נמנה.

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא היו אצלי במדברא, אמר רבי יוסי, הא דכתיב בפנחס הנני נותן לו את בריתי שלום. שלום ממלאך המות, דלא שליט ביה לעלמין, ולא אתדן בדינו. ואי תימא דלא מית. ודאי לא מית כשאר בני עלמא, ואוריך יומין על כל

תא חזי, זכי ליקרא בחייו וזכי ליקרא במיתתיה. בחייו אמאי. בגין ההוא זמן דלא בעא לאתדבקא בה, דכתיב, (בראשית לט) וימאן ויאמר אל אשת אדניו. וכתוב ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. בגין כן זכה בהאי עלמא. כיון דכתיב ותתפשהו בבגדו, וכתוב וינס ויצא החוצה, זכי לבתר דעאל לגו פרוכתא עלאה, והכי אתחזי ליה, דידיה נטל בהאי עלמא, ודידיה נטל בעלמא אחרא.

פנחס זכי בהאי עלמא, וזכה בעלמא דאתי, וזכה לקיימא יתיר מכל אינון דנפקו ממצרים, וזכה לכהנא עלאה, הוא וכל בניו אבתריה. ואי תימא דלא (נ"א דהא) זכה לכהנא עד לא עבד עובדא דא. אין (ס"א לא). דהא אינון דאמרי (דלא) דזכה קודם. לאו הכי אלא במאי אוקימנא תחת אשר קנא לאלהיו, דמשמע דבגין עובדא דא רווח פהונתא, מה דלא הוה קודם.

תא חזי, כל כהן דקטיל נפש, פסיל ליה פהונתיה לעלמין. דהא ודאי פסיל ההוא דרגא דיליה לגביה. ופנחס מן דינא פסיל לכהנא הוה, ובגין דקנא ליה לקודשא בריך הוא, אצטריך ליחסא ליה פהונת עלמין, ליה, ולבנוי אבתריה, לדרי דרין. אמר רבי יצחק, תא חזי, רשים הוא פנחס לעילא, ורשים הוא לתתא, עד לא יפוק לעלמא דהא עם אינון דנפקו ממצרים אתמני.

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא, הוו אצלי במדברא, אמר רבי יוסי, הא דכתיב בפנחס הנני נותן לו את בריתי שלום. שלום ממלאך המות, דלא שליט ביה לעלמין, ולא אתדן בדינו. ואי תימא דלא מית. ודאי לא מית כשאר בני עלמא, ואוריך יומין על כל

כשאר בני העולם, והאריך ימים על כל בני דורו, משום שהתאחז בברית העליונה הזו. וכשהסתלק מהעולם, בתאנה עליונה ובדבקות נאה הסתלק משאר בני העולם.

רבי אלעזר פתח ואמר, (זכריה א) ויראני את יהושע הפהן הגדול עמד לפני מלאך ה' וגו'. בא וראה, אוי לאותם בני אדם שלא מסתפקים בכבוד רבונם, וכל יום ויום הפרוז קורא עליהם, ולא משגיחים. בא אדם להסתפל במצוות התורה - כמה סנגורים עומדים להזכירו לטוב. בא אדם ועובר על מצוות התורה - אותם מעשים מקטרגים עליו לרע לפני הקדוש ברוך הוא. יהושע פהן גדול הנה, ופרשוה, מה כתוב בו? והשטן עמד על ימינו לשטנו. ומה בזה פך, בשאר בני אדם שלא מסתפקים בכבוד רבונם על אחת כמה וכמה.

ראה מה פתוב, ויהושע הנה לבש בגדים צואים, ופרשוה. אבל בגדים צואים, ודאי אותם לבושים שהרוח התלבשה בהם באותו עולם. אשרי חלקו של מי שלבושיו מתקנים ושלמים באותו עולם. והרי נתבאר, כל מי שצריכים להכניסו לגיהנם, אותם לבושים שמלבישים אותו איך הם? מה פתוב פאן? ויהושע הנה לבש בגדים צואים ועמד לפני המלאך. איזה מלאך? זה המלאך הממנה על גיהנם וממנה על מי שראה באותם לבושים. עד שבא קול ואמר: הסירו הבגדים הצואים מעליו.

מכאן יש להסתכל, שמעשים רעים של אדם עושים לו בגדים צואים. ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך מחלצות. הלבשוהו לבושים

בני דרא, בגין דבהאי ברית עלאה אחיד, וכד אסתלק מעלמא, בתיאובתא עלאה ובדביקותיה שפירא אסתלק משאר בני עלמא.

רבי אלעזר פתח ואמר, (זכריה א) ויראני את יהושע הפהן הגדול עומד לפני מלאך ה' וגו'. תא חזי, ווי לאינון בני נשא, דלא מסתפלאן ביקרא דמאריהון, וכל יומא ויומא כרוזא קארי עליהו, ולא משגיחין. אתא בר נש לאסתפלא בפקודי אורייתא, כמה סניגורין קיימין לאדפרא עליה לטב. אתא בר נש ואעבר על פקודי אורייתא, אינון עובדין קטיגורין עליה לביש, קמי קדשא בריך הוא. יהושע פהן גדול הנה, ואוקמוה, מה פתיב ביה. והשטן עומד על ימינו לשטנו. ומה בהאי פך, בשאר בני עלמא דלא מסתפלי ביקרא דמאריהון, על אחת כמה וכמה.

חמי מה כתיב, ויהושע הנה לבש בגדים צואים, ואוקמוה. אבל בגדים צואים, ודאי אינון לבושין דאתלבשא ביה רוחא בההוא עלמא. זפאה חולקיה דמאן דלבושו מתתקנין ושלמין בההוא עלמא. והא אתמר, כל מאן דבעיין לאעלא לגיהנם, אינון לבושין דמלבשין ליה, היך אינון. מה כתיב הכא, ויהושע הנה לבש בגדים צואים ועומד לפני המלאך. מאן מלאך. דא מלאך דממנא על גיהנם, וממנא על מאן דחמי באינון לבושין. עד דאתיב קלא ואמר, הסירו הבגדים הצואים מעליו.

מהבא אית לאסתפלא, דעובדין בישין דבר נש, עבדין ליה אינון לבושים צואים. ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אותך מחלצות. אלבישיניה לבושין אתרנין

אחרים מתקנים שבהם מסתכל
אדם בזיו כבוד רבוננו.

בא וראה, כמו זה פנחס, שלא
הסתלק מהעולם עד שהתקינו
לפניו לבושים אחרים שהרוח
נהנית בהם לעולם הבא. בשעה
אחת התפשט מאלה והתלבש
באלה, לקיים את הכתוב הנני נתן
לו את בריתי שלום. עד שהיו
הולכים, השמש היתה חזקה,
וישבו תחת צל של סלע אחד של
המדבר. אמר רבי אלעזר, ודאי
צל חדות הנפש הוא.

אמר רבי חייא לרבי אלעזר,
ימים אלו מראש השנה עד יום
האחרון של חג ברצוני לעמד
עליהם. אמר רבי אלעזר, זה
נאמר, והחברים התעוררו בזה.
אמר רבי חייא, ודאי כך הוא,
אבל אני שמעתי מהמנורה
הקדושה עליונה דבר בהם. אמר
לו, אמר אותו דבר. אמר לו, עדין
לא עמדתי בו. אמר רבי אלעזר,
אף על גב שהחברים בארו דבר
ויפה הוא, אבל סדור הימים
האלו הוא סוד חכמה בין קוצרי
השדה.

בא וראה, הרי נאמר סדור של
יחוד הכל באחד איך היה, והרי
נתבאר. פתח ואמר, (ישעיה'ג) חשף
ה' את זרוע קדשו - זו זרוע אחת
שבה תלויה הישועה, שבה
תלויה הנקמה, שבה תלויה
הגאולה. ולמה? להקים את כנסת
ישראל מהעפר ולקבלה אליו
להזדונג כחד. וכשזה מתעורר
לקבלה, כמה פחד שרוי בעולם,
עד שיגייח אותה זרוע תחת ראשה
להתחבר, כמו שנאמר (שיר השירים
ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. ואז
נח הדין ומכפר על חטאים.

אחר כך באה הימין לחבק, ואז
חדנה שרויה בעולם וכל הפנים
מאירות. אחר כך מזדונגת בגוף,

מתתקנו, דבהו אסתפל בר נש בזיו יקרא
דמאריה.

הא חזי, כגוונא דא פנחס, דלא אסתלק
מעלמא, עד דאתתקנו קמיה לבושין
אחרנין, דרוחא אתהני בהו, לעלמא (דף ר"ד
ע"ב) דאתי. בשעתא חדא אתפשט מאלין.
ואתלבש באלין, לקיימא דכתיב הנני נתן לו
את בריתי שלום. עד דהו אולי, שמשא הוה
תקיפא, ויתבו תחות צלא דחד טנרא דמדברא.
אמר רבי אלעזר, ודאי צלא חדווחא דנפשא
הוא.

אמר רבי חייא לרבי אלעזר, אלין יומין,
מראש השנה עד יומא בתראה דחג,
בעינא למיקם עלייהו. אמר רבי אלעזר, הא
אתמר וחבריאי אתערו בהו. אמר רבי חייא,
ודאי הכי הוא, אבל אנא שמענא לכוצינא
קדישא עלאה מלה בהו. אמר ליה, אימא
ההוא מלה. אמר ליה עד לא קאימנא ביה.
אמר רבי אלעזר, אף על גב דחבריאי אוקמו
מלה, ושפיר הוא, אבל סדורא דהני יומי,
רזא דחכמתא הוא, בין מחצדי חקלא.

הא חזי, הא אתמר סדורא דיחודא כלא בחד
היך הוי. והא אתמר. פתח ואמר, (ישעיה'ג)
חשף יי את זרוע קדשו, דא דרועא חדא,
דביה תליא ישועה, דביה תליא נוקמא, דביה
תליא פורקנא. ולמה, למיקם לה לכנסת
ישראל מעפרא, ולקבלא לה לגביה,
לאזדווגא כחדא. וכד האי אתער לקבלה,
כמה דחילו שריא בעלמא, עד דינח ההוא
דרועא תחות רישא לאתחברא. כמה דאת
אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו',
וכדין נייחא דינא, ומכפר חובין.

רבתר אתי ימינא לחבקא, פדין חדווחא

וְאֵז הַכֹּל נִקְרָא אֶחָד, כָּלִי פְרוּד,
וְאֵז הוּא שְׁלֵמוֹת וְחֲדוּת הַכֹּל,
וְאַחֲזִיזִים בְּיָדָיו מֵה שְׁלֵא נִמְצָא
כִּף בֵּיתֵר הַזְּמַנִּים.

כְּמוֹ שֶׁל זֶה, סְדוּר הַיָּמִים הִלְלוּ
מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל
חֹג. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעוֹרֶרֶת זְרוּעַ
שְׂמַאל לִקְבֵּל אֶת הַמַּלְכָּה, וְאֵז כָּל
הָעוֹלָם בְּפֶחַד בְּדִין, וְצָרִיף אוֹתוֹ
הַזְּמַן בְּתִשְׁבּוּחַ שְׁלֵמָה שֶׁיִּמְצָא
הָעוֹלָם לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
אַחַר כֵּן בָּאָה הַמַּלְכָּה,
וּמִתְבַּקְּשִׁים בְּנֵי הַהֵיכָל בְּתִשְׁבּוּעֵי
לְחַדֵּשׁ לַעֲשׂוֹת חֲדוּה וְלִטְבֹּל
בְּנִהָר, לְטַהֵר עֲצָמָם בְּזוּוּג הַמַּלְכָּה
בַּיּוֹם הָאַחֵר, הוּא זְוּוּג שְׁלֵה לְשִׁים
שְׂמַאל תַּחַת רֵאשִׁיה (ראש המלך),
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְׂמַאלוֹ תַּחַת
לְרֵאשִׁי.

וְאֵז יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית עַל חַטָּאֵיהֶם,
וּמִכְפָּרֵת לָהֶם. שְׁהַרִי הָאֵם
הָעֲלִינָה מֵאִירָה פְּנִיָּה לְמַלְכָּה
בְּזוּוּגָה, וּמִתְכַּפְּרִים כָּל בְּנֵי
הַהֵיכָל, כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂמַאל מְקַבֵּל
אוֹתָהּ בַּיּוֹם הַזֶּה, שְׂרֵאשׁ הַמַּלְכָּה
עַל הַשְּׂמַאל.

בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחֹג יִתְעוֹרֵר
הַיָּמִין לִקְבֵּלָהּ בְּשִׁבִיל לְחַבְקָהּ,
וְאֵז כָּל הַחֲדוּה וְכָל הַפְּנִים
מֵאִירוֹת, וְחֲדוּת הַפְּנִים הַצְּלוּלִים
לְנִסְף עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְצָרִיכִים בְּנֵי
אָדָם לְשַׂמַּח בְּכָל מִינֵי חֲדוּה,
שְׁהַרִי הַיָּמִין גּוֹרֵם. בְּכָל מְקוֹם
שֶׁשְׂרָוֵי יָמִין, חֲדוּה צְרִיכָה בְּכָל,
וְאֵז חֲדוּה הִיא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ.

אַחַר כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי חֲדוּת
הַתּוֹרָה הִיא, שְׁהַרִי אֵז זְוּוּג הַגּוֹף
הוּא, זְוּוּג הַכֹּל, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד,
וְזֶהוּ שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְזֶהוּ יוֹם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל וְדָאֵי וְחֵלֶק שְׁלֵהֶם לְבָדֵם,
שְׂאִין בּוֹ חֵלֶק לְאַחַר. אֲשֶׁרִיֶּהֶם

שְׂרֵיָא בְּעֵלְמָא, וְכָל אֲנַפִּין נְהִירִין. לְבַתֵּר
אֲזִדְוּוּגַת בְּגוּפָא, וְכַדִּין כְּלָא אֶקְרִי אֶחָד, כְּלָא
פְרוּדָא, כְּדִין הוּא שְׁלִימוֹ דְכְּלָא, וְחֲדוּוֹתָא
דְכְּלָא, וְאַחֲדוּוֹ וְדָאֵי, מַה דְלָא אֲשַׁתְּכַח הָכִי
בְּשָׂאֵר זְמַנֵּי.

בְּגוּוּנָא דְהָאֵי, סְדוּרָא דְהַנֵּי יוֹמִין, מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה
עַד יוֹמָא בְּתַרְאָה דְחֹג. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה,
אֲתַעֵר דְרוּעָא דְשְׂמַאלָא, לְקַבֵּלָא לָהּ
לְמִטְרוּנִיתָא, וְכַדִּין כָּל עֵלְמָא בְּדַחִילוֹ בְּדִינָא,
וּבְעֵי הַהוּא זְמַנָּא בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִים, לְאַשְׁתְּכַחָא
עֵלְמָא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. לְבַתֵּר אֲתִיַּאת
מִטְרוּנִיתָא, וּבְעֵינֵי בְּנֵי הַיְכָלָא בְּתַשְׁעָה לִירְחָא,
לְמַעַבְד חֲדוּוֹתָא, וְלְמַטְבֵּל בְּנִהָרָא, לְדַכְּאָה
גְּרַמִּיָּהוּ בְּזוּוּגָא דְמִטְרוּנִיתָא, בַּיּוֹמָא אֲחַרָא,
הוּא זְוּוּגָא דִּילָהּ לְשׁוּוּאָה שְׂמַאלָא תַּחַת
רִישָׁהָ, (נ"א רישא המלכה) כְּמַה דְאַתְּ אָמַר שְׂמַאלוֹ
תַּחַת לְרֵאשִׁי.

וְכַדִּין יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִיתָא עַל חוּבִיָּהוּ, וּמִכְפָּרָא
לָהּ. דְהָא אֵימָא עֲלָאָה אֲנַהִירַת אֲנַפְהָא
לְמִטְרוּנִיתָא בְּזוּוּגָהָא, וּמִתְכַּפְּרִין כָּל בְּנֵי
הַיְכָלָא. כִּיּוֹן דְשְׂמַאלָא מְקַבֵּלָהּ לָהּ בְּהָאֵי
יוֹמָא, דִּרִישָׁא דְמִטְרוּנִיתָא שְׂרֵיָא עַל שְׂמַאלָא.
בַּיּוֹמָא קְדָמָאָה דְחֹג, יִתַּעֵר יְמִינָא לְקַבֵּלָהּ, בְּגִין
לְחַבְקָהּ וְכַדִּין כָּל חֲדוּוָא וְכָל אֲנַפִּין
נְהִירִין, וְחֲדוּוֹתָא דְמִים צְלִילָן, לְנִסְכָּא עַל
מִדְבַּחָא. וּבְעֵינֵי בְּנֵי גִשָׁא לְמַחְדֵי בְּכָל זִינִין
דְחֲדוּה, דְהָא יְמִינָא גְרִים. בְּכָל אֲתֵר דְשָׂאֵרֵי
יְמִינָא, חֲדוּוֹתָא אֲצִטְרִיף בְּכָלָא, כְּדִין חֲדוּוֹתָא
הִיא לְאַשְׁתַּעֲשֵׂא.

לְבַתֵּר בַּיּוֹמָא תְּמִינָאָה, חֲדוּוֹתָא דְאוּרִיָּתָא
הוּא, דְהָא כְּדִין זְוּוּגָא דְגוּפָא, הוּא
זְוּוּגָא דְכְּלָא, לְמַהוּי כְּלָא חַד, וְדָא הוּא שְׁלִימוֹ
דְכְּלָא, וְדָא יוֹמָא דִּישְׂרָאֵל אִיהוּ וְדָאֵי, וְעַדְבָּא

דִּידְהוּ בְּלַחֲדוּיָהוּ, דְלִית

בִּיה חוֹלְקָא לְאַחְרָא. זְכָאִין אֵינוּן יִשְׂרָאֵל
בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, עֲלִייהו כְּתִיב (דבריים
י"ד) כִּי עִם קְדוּשׁ אַתָּה לִי אֶלְהִיךָ וְגו'.

פְּנַחֵם בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְהִין הַשִּׁיב אֶת
חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר כה)

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב ד) זָכַר נָא מִי הוּא נְקִי
אָבֵד וְאִיפֹה יִשְׂרָיִם נִכְחָדוּ, תַּמָּן תַּגִּינֵן, מָאן
דְּחָמִי קָשַׁת בְּגוּוֹנוֹי (ס"א נהר"ו), אֶצְטְרִיף לְבָרְכָא
בְּרוּף זוֹכֵר הַבְּרִית. בְּגִין דְּדָא אִיהוּ בְּרִית קִיִּמָּא
קְדִישָׁא, דִּישׁוּי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא (דף רט"ו ע"א)

בְּאַרְעָא דְלֹא יִיתִי עֲלֶיהָ מִי טוֹפְנָא. בְּגִין דְּכַד
סָגִיאוּ חֲתִיבִין בְּעֵלְמָא, בְּעֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
לְאוּבְדָא לֹוֹן, וּכְדִין דְּכִיר לֹוֹן הָאֵי אוּמָאָה

דְּאוּמֵי לְאַרְעָא, דְּכְתִיב תִּירִי זְמַנִּי לֹא לֹא. (בראשית
ח) לֹא אוּסִיף לְקַלֵּל, וְלֹא אוּסִף עוֹד לְהַפּוֹת,
דָּא אִיהוּ אוּמָאָה. כְּמָה דְכְתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר

נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבּוֹר מִי נַח.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, קָשַׁת אַתָּא לְאַגְנָא עַל עֵלְמָא.
לְמַלְפָּא, דְּכָל זְמַנִּין דְּבְרִיָּה חָב לְקַבְּלִיהָ,
אַתָּא מַלְפָּא לְאַלְקָאָה לִיָּה, אַתְּגַלְיָא עֲלִיהָ
מְטְרוֹנִיתָא בְּלְבוּשֵׁי יָקָר דְּמַלְכוּ, מַלְפָּא חָמִי
לָהּ סְלִיק רוּגְזָא דְּבְרִיָּה, וְחַדִּי בַּהּ, דְּכְתִיב,
(בראשית ט) וּרְאִיתִיָּה לְזַפּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְעַל דָּא,
לֹא אַתְחַזִּי קָשַׁת בְּעֵלְמָא, אֶלָּא בְּלְבוּשֵׁי יָקָר
דְּמַלְכוּ. וּבִשְׁעֵתָא דְאִית צְדִיק בְּעֵלְמָא, אִיהוּ
בְּרִית, לְמִיקָם בְּרִית, וְאֶגִּין עַל עֵלְמָא. לֹא הָוִי
צְדִיק, הָא קָשַׁת, לְאַתְחַזָּא דְהָא עֵלְמָא אִיהוּ
קִיִּמָּא לְאוּבְדָא, אֶלָּא בְּגִין קָשַׁת דָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לְעוֹלָם לֹא אַתְלַפֵּשׁ קָשַׁת
דָּא, אֶלָּא בְּלְבוּשָׁא דְאַבְהֵן קְדָמָי. יְרוּק
וְסוּמָק וְחִיּוּר. יְרוּקָא, דָּא לְבוּשָׁא דְאַבְרָהָם,
אֶצְטַבַּע לְבוּשָׁא (ס"א ג'וֹן) דָּא, כַּד נִפְקַ מִגְּיָה
יִשְׁמַעְאֵל. סוּמָקָא, דָּא גְּוֹן יִצְחָק. דְאַתְיָא

יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הִנֵּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
עֲלִיהֶם פְּתוּב (דבריים יד) כִּי עִם קְדוּשׁ
אַתָּה לָהּ אֶלְהִיךָ וְגו'.

פְּנַחֵם בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְהִין
הַשִּׁיב אֶת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְגו' (רבי יהודה פתח, (איוב ד) זָכַר
נָא מִי הוּא נְקִי אָבֵד וְאִיפֹה יִשְׂרָיִם
נִכְחָדוּ. שֵׁם שְׁנִינוּ, מִי שְׂרוּאָה
קָשַׁת בְּגוּוֹנֵיהָ (מאירי), צְרִיף לְבָרְךָ
בְּרוּף זוֹכֵר הַבְּרִית, מִשּׁוּם שְׁזָהוּ
בְּרִית הַקָּיִם הַקְּדוּשׁ שְׁשֵׁם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּף הוּא בְּאַרְץ כְּדִי שְׁלֹא יָבֵא
עֲלֵיהָ מִי הַמַּבּוּל. מִשּׁוּם
שְׁכַשְׁמַתְרַבִּים וְרַשְׁעִים בְּעוֹלָם,
רוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְהַאֲבִיד
אוֹתָם, וְאֵז זוֹכֵר לָהֶם שְׁבוּעָה זוֹ
שְׁנִשְׁבַּע לְאַרְץ, שְׁפָתוֹב פְּעַמִּים
לֹא לֹא: (בראשית ח) לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל,
וְלֹא אֶסֶף עוֹד לְהַפּוֹת. זוֹהִי
הַשְׁבוּעָה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (ישעיה נד)

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבּוֹר מִי נַח.
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַקָּשַׁת בְּאֵה לְהַגֵּן
עַל הָעוֹלָם. לְמַלְךָ שְׁכַל הַפְּעַמִּים
שְׁבָנוּ חֲטָא כְּנַגְדּוֹ, בָּא הַמְּלָךְ
לְהַלְקוֹתוֹ - הַתְּגַלְתָּה עֲלֵיו
הַמְּלָכָה בְּלְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל
מַלְכוּת. כְּשֶׁהַמְּלָךְ רוּאָה אוֹתָהּ,
מִסְתַּלֵּק הַרְגוֹז שֶׁל בְּנוֹ, וְשִׁמַּח בָּהּ,
שְׁכָתוֹב (בראשית ט) וּרְאִיתִיָּה לְזַכּוֹר
בְּרִית עוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא נִרְאִית
הַקָּשַׁת בְּעוֹלָם אֶלָּא בְּלְבוּשֵׁי כְבוֹד
שֶׁל מַלְכוּת. וּבִשְׁעָה שֵׁישׁ צְדִיק
בְּעוֹלָם, הוּא בְּרִית לְהַעֲמִיד בְּרִית
וּמְגִן עַל הָעוֹלָם. אִם אֵין צְדִיק,
הָרִי הַקָּשַׁת, לְהַרְאוֹת שְׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד לְהַאֲבִיד, אֶלָּא בְּגַלְל קָשַׁת
זוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לְעוֹלָם לֹא
מִתְלַפֵּשׁת קָשַׁת זוֹ, אֶלָּא בְּלְבוּשׁ
הָאֲבוֹת הַרְאִשׁוֹנִים, יְרוּק אָדָם
וְלָבֵן. יְרוּק, זֶה לְבוּשׁ אַבְרָהָם,
נֶצֶבַע לְבוּשׁ (ג'וֹן) זֶה כְּשִׁיצָא מִמֶּנּוּ
יִשְׁמַעְאֵל. אָדָם זֶה הַגְּוֹן שֶׁל יִצְחָק,
שְׂבָא אָדָם וְנֶצֶבַע כְּשִׁיצָא מִמֶּנּוּ

עשו, ונמשך אותו האדם למטה עד כוכב מאדים, שנאחז בו עשו. לכן זהו לבוש טוב של יעקב, שהרי לא השתנו פניו לעולמים. רבי אבא אמר, יפה הוא, אבל כף אמר המנורה הקדושה, לכן זה אברהם, שהתלבן בלבו האש. אדם זה ודאי יצחק. ירק זהו יעקב, שעומד בין שני גוונים, וכתוב בו ביעקב, (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, שהרי כל מטתו היתה שלמה. וכך הוא לא עתה יבוש יעקב - להראות בגון אדם פיצחק שיצא ממנו עשו, ולא עתה פניו יחורו - כמו אברהם, להראות בגון לכן, שיצא ממנו ישמעאל. אלא לקח גוונים להתעטר בהם על האבות שלו. ובלבושים הללו מתלבשת הקשת בשעה שנראית לפני המלך.

בא וראה, סוד הברית הקדושה היא אות יו"ד שמתעטרת ברשם עליון, והרי (חח) הוא שגורשם בברית תמיד לעולמים, ומשום שקנא פנחס על הברית, נרשמה בשמו האות הזו כאן, פינחס, יו"ד קטנה, היא יו"ד שהיא ברית ודאי, שיוצאת מתוך יו"ד עליונה קדושה. ולכן הוא עומד בקיום שלם לפני המלך הקדוש, שלא נאבד מתוך העולם. וכך הוא נקי מאותו חטא של פעור, ולא נאבד תמיד בתוך קדש העולם (ולא נאבד מתוך העולם). (איוב ד) ואיפה ישרים נכחדו - אלו נדב ואביהוא שלא נשמדו מאותו העולם בגללו.

רעיא מהימנא

אמר לו הרועה הנאמן, יפה אמרת, אבל משום שאלהיו,

סומקא ואצטבע, פד נפיק מניה עשו. ואתמשך ההוא סומקא לתתא, עד ככבא דמאדים, דאתאחיד ביה עשו. חוורא, דא איהו לבושא טבא דיעקב, דהא לא אשתנו אנפוהי לעלמין.

רבי אבא אמר יאות הוא, אבל הכי אמר בוצינא קדישא, חוור, דא אברהם. דאתלבן בתוורא דנורא. סומקא, דא יצחק ודאי. ירוק, דא הוא יעקב, דקיימא בין תרין גוונין, וכתוב ביה ביעקב, (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו דהא כל ערסיה שלים הוה. והכי הוא לא עתה יבוש יעקב, לאתחזאה בגוון סומק, פיצחק דנפק מניה עשו. ולא עתה פניו יחורו, פאברהם לאתחזאה בגוון חוור, דנפק מניה ישמעאל. אלא נטל גוונין, לאתעטרא בהו, על אבהן דיליה, (דף רט"ו ע"ב) ובאלין לבושין מתלבשת קשת, בשעתא דאתחזי קמי מלכא.

תא חזי, רזא דברית קדישא, היא את יו"ד, דמתעטרא ברשימו עלאה, והא (ס"א ודא) איהו דאתרשים בברית תדיר לעלמין, ובגין דקני פנחס על ברית, אתרשים בשמיה הכא את דא, פנחס יו"ד זעירא, איהו יו"ד דאיהו ברית ודאי, דנפיק מגו יו"ד עלאה קדישא. ועל דא, איהו קאים בקיומא שלים קמי מלכא קדישא, דלא אתאביד מגו עלמא. והכי הוא נקי מההוא חובא דפעור, ולא אתאביד תדיר מגו קדישא דעלמא. (ס"א ולא אתאביד מגו עלמא) (איוב ד) ואיפה ישרים נכחדו, אלן נדב ואביהוא, דלא אשתציו מן ההוא עלמא בגיניה.

רעיא מהימנא

אמר ליה רעיא מהימנא, שפיר קאמרת, אבל בגין דאלהיו דאיהו פנחס, קני על ברית,

שהוא פנחס, קנא על הברית, צריך לחדש דברים רבים בה, שהרי הפרשה פתובה בתורה על שמו, שעליו נאמר (מלכים א יט) קנא קנאתי, שתי קנאות. אחת בשד"י שלמעלה, והשנית בשד"י שלמטה. ולכן עשה שתי שבועות (בשני לא לא) (בפעמים) בשתיהן, ופעמים לא לא.

אבל רבי יהודה אמר, מי שרואה קשת בגונים מאירים, צריך לברך ברוך זוכר הברית. ובגלות, שאינה מאירה בגוניה פראוי, ולא עוד, אלא שלפעמים מאירה מעט ולפעמים לא מאירה בכלל, לפעמים נראית בשלמות ולפעמים לא. שקשת רומזת גוניה לזכיות הפהנים ליום וישראלים כשהם יפים, שהקשת מאירה בגוניה שהם שלשה.

קום אתה רבי יוסי הגלילי ואמר, שהרי דברים יפים אמרת בחבור הראשון, שקשת לא באה אלא להגן על העולם. למלך, שבכל זמן שבנו חוטא והמלך רואה את המלכה, מסתלק רגז בנו, שפתוב (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. ולכן לא נראית קשת אלא להגן על העולם. ולא נגלית אלא בלבוש נכבד של מלכות, ובשעה שיש צדיק בארץ, הוא הברית, להעמיד ברית.

וכי בגלות התרחק הקדוש ברוך הוא מהמלכה? ואיך המלכה התלבשה לבושי מלכות בגלות? לא. אבל בגלות לבושה של קדרות, והיא אומרת, (שיר השירים א) אל תראני שאני שחרחרת. אלא ודאי אותה קשת שנגלית בגלות אינה אלא מטטרו"ן, שנקרא שד"י, והוא עבדו זקן ביתו ששולט בכל אשר לו (בגלות), ובניו נקראים עבדי הקדוש ברוך הוא. ובני המלכה בנים, ומשום זה אם פכנים אם פעבדים.

ובשחרב בית המקדש, פרשה שעבדים חפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה. ודאי אנשי מעשה

צריך לחדתא מלין סגיאין ביה, דהאי פרשתא כתיבא באורייתא על שמייה, דעליה אתמר (מלכים א יט) קנא קנאתי, תרי קנאות, חד בשד"י דלעילא, ותנינא בשד"י דלתתא, ובגין דא עביד תרין שבועות (נ"א בתרין לא) (כ"א בתרין זמניו) בתרווייהו, ותרין זמנין לא לא.

אבל רבי יהודה אמר, מאן דחמי קשת בגונוני נהירין, צריך לברכא ברוך זוכר הברית. ובגלותא דלאו איהו נהיר בגונוני כדקא יאות, ולא עוד אלא דלזמנין נהיר זעיר, וזמנין לא נהיר כלל, זמנין אתחזי בשלימו, וזמנין לאו. דקשת קא רמיז גונוני, לזכוון דכהנים ליום וישראלים, כד אינון שפירין, דנהיר קשת בגונוני דאינון תלת.

קום אנת רבי יוסי הגלילי, ואימא, דהא מלין שפירין קאמרת בחבורה קדמאה, דקשת לא אתיא אלא לאגנא על עלמא. למלכא, דבכל זמנא דבריה חב, ומלכא חזי למטרוניתא, סליק רוגזא דבריה, דכתיב, (בראשית ט) וראיתה לזכור ברית עולם. ועל דא לא אתחזי קשת, אלא לאגנא על עלמא. ולא אתגלגא, אלא בלבוש זקן דמלכו, ובשעתא דאית צדיק בארעא, איהו ברית. למיקם ברית.

וכי בגלותא, קדשא בריך הוא אתרחק ממטרוניתא, ואיך מטרוניתא אתלבשת לבושי מלכותא בגלותא (כ"א ל"ג לא) לא. אבל בגלותא, לבושה דקדרות, ואיהו אמרת (שיר השירים א) אל תראני שאני שחרחרת. אלא ודאי ההוא קשת דאתגלגיא בגלותא, לאו איהו אלא מטטרו"ן, דאתקרי שד"י ואיהו (בראשית כד) עבדו זקן ביתו, דשליט בכל דיליה (בגלותא), ובנוי, אתקריאו עבדים דקודשא בריך הוא. ובני מטרוניתא בנים, ובגין דא, אם פכנים אם פעבדים.

ובזמנא דאתחב בי מקדשא, אוקמוה דעבדים חפו ביתו ששולט בכל אשר לו (בגלות), ובניו נקראים עבדי הקדוש ברוך הוא. ובני המלכה בנים, ומשום זה אם פכנים אם פעבדים.

ובשחרב בית המקדש, פרשה שעבדים חפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה. ודאי אנשי מעשה

נקראו על שם המלכה, שנאמר עליה (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. אבל אם יש צדיק שזכייתו ומעשיו להאיר בהם את המלכה, ולפשוט ממנה לבושי קדרות הפשוטים ולקשט אותה בלבושים של גונים מאירים של סודות התורה, מה כתוב בו? וראיתיה לזכר ברית עולם. וראיתיה, בסודות מאירים של התורה, שאו"ר נקרא ר"ז. זהו שכתוב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור. ובסודות הללו נאמר וראיתיה.

ובאותו זמן עולה ממנו רגז בנו, (אסתר ז) וחמת המלך שככה, ויאמר לה המלך בתפלת העמידה לפניו, (שם) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך. באותו זמן שואלת על גאלתה ובניה עמה, זהו שכתוב (שם ז) תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. אבל קשת שנראית בעולם בגלות, שעבד הוא, לפעמים יוצא בשלמות, כשבניו מכשירים מעשיהם, ולפעמים לא נמצא בשלמות, כשבניו לא מכשירים מעשיהם.

ואם לא בגלל אות יו"ד של שד"י שקנא עליה פנחס שהגנה עליו משבטו של שמעון, היו הורגים אותו ומאבדים אותו מן העולם. ומשום זה, (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד זה - זה פנחס. ואיפה רשעים נכחדו - אלו שמעשיהם כשרים לפני המלך ומקנאים על שמו ומקדשים אותו ברבים, כן מקדשים אותו למעלה בין ממני שאר העמים, ונודעים לו כל ממנה בכניו. אבל ישראל נודעים למעלה הכל בשם יהו"ה, שהוא מחיה כל הפנויים.

וכך שם וכנוי מעיד עליו. א"ל מעיד עליו שיש לו יכלת על כל אל, זהו שכתוב אני אדרש אל אל. אל - בעל האל. אלהים מעיד עליו שהוא אלהי האלהים. אדני מעיד עליו שהוא אדוני

ראשם, ונתדלדלו אנשי מעשה. ודאי אנשי מעשה אתקריאו, על שם מטרוניתא, דאתמר עלה (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. אבל אי אית צדיק, דזכווי ועובדוי לאנהרא, בהון מטרוניתא, ולמפשט מנה לבושי קדרותא דפשוטין ולקשטא לה בלבושין דגוונין נהירין דרזין דאורייתא, מה כתיב ביה, וראיתיה לזכור ברית עולם. וראיתיה, ברזין נהירין דאורייתא, דאו"ר ר"ז אתקרי, הדא הוא דכתיב, (משלי ו) פי נר מצוה ותורה אור. ובאלין רזין אתמר וראיתיה.

ובההוא זמנא סליק מניה רוגזא דבריה, (אסתר ז) וחמת המלך שככה, וינימא לה מלכא בצלותא דעמידה קמיה, (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך. בההוא זמנא, שאלתא על פורקנא דילה, ובנהא עמיה, הדא הוא דכתיב, (אסתר ז) תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. אבל קשת דאתחזיא בעלמא בגלותא, דעבדא איהו, זמנין דנפיק בשלימו, פד בנוי מכשירין עובדוי, ולזמנין לא אשתכח בשלימו, פד בנוי לא מכשירין עובדוי (כאן חסר).

ואי לאו בגין אות יו"ד דשד"י דקני עלה פנחס דאגין ליה משבטא דשמעון הוה קטלין ליה ואובדין ליה מעלמא. ובגין דא (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד דא פנחס. ואיפה ישרים נכחדו, אליו דמכשירין עובדיהון קמי מלכא, ומקנין על שמיה, ומקדישין ליה ברבים. הכי מקדשין ליה לעילא, בין ממנן דשאר עמין, ואשתמודעין ליה כל ממנא בכנוייה. אבל ישראל אשתמודעין לעילא כלא בשם יהו"ה, דאיהו חיי כל פנויין.

וכל שם וכנוי סהיד עליה, א"ל סהיד עליה, דאית ליה יכולת על כל אל, הדא הוא דכתיב, (איוב ה) אני אדרוש אל אל. אל, מארי דאל. אלהים סהיד עליה,

הַאֲדוֹנִים. גַּם כִּף כָּל שֵׁם. שְׁלֹכַל
(ספירה ומלאך) מִלְאָךְ יֵשׁ שֵׁם יְדוּעַ,
לְהוֹדִיעַ לְכָל פֶּת בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁל
מַלְכוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל נוֹדְעִים לוֹ
בִּיהו"ה.

וְסוּד הַדְּבָר - לְכֵן אָדָם אֶחָד
יְכוּלִים לְהִיּוֹת כְּמָה סוּסִים, גַּם
כִּף כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּנֵי שֶׁל אָדָם,
וְכָל בֶּן צְרִיף לְהִיּוֹת לוֹ לְאָבִיו
כְּסוּס וּכְחֻמּוֹר לְמִשְׁאָ וּלְהִיּוֹת
כְּפוּף פַּחְתִּיּוֹ, וְזֶהוּ סוּד (תהלים לו)
אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. שֶׁהוּא בֶּן
שֶׁל אָדָם, וְעוֹשֶׂה עֲצָמוּ כְּבֵהמָה
תַּחְתּוּי.

וְכֵן זֹהוּ מִצְוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּתוֹרָה לְהִיּוֹת אֶח מִיבֵם אֵת
אֲשֶׁת אַחִיו לַעֲשׂוֹת בֶּן לְאָחִיו, כְּדִי
שֶׁלֹא יֵאבֵד מְאוֹתוֹ עוֹלָם. וְזֶהוּ
כְּמוֹ סוּד כְּלָאִים בְּצִיצִית. שְׂאֲמָרוּ,
מֵה שְׂאֲסֶרְתִּי לָךְ כָּאֵן - הַתַּרְתִּי לָךְ
כָּאֵן. אֲסֶרְתִּי לָךְ כְּלָאִים שֶׁל
הָעוֹלָם - הַתַּרְתִּי לָךְ כְּלָאִים שֶׁל
צִיצִית. אֲסֶרְתִּי לָךְ אֲשֶׁת אֶח -
הַתַּרְתִּי לָךְ יְבָמָה. כְּגוֹן מְרַכִּיבִים
תַּפּוּחִים אוֹ דְקָלִים מִיֵּן בְּמִינוֹ,
וְאֶסוּר לְהֶרְכִּיב מִיֵּן בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ.
וְנֹאמַר בּוֹ (דברים ט) כִּי הָאָדָם עֵץ
הַשָּׂדֶה. וּבִיבָמָה מְרַכִּיבִים מִיֵּן
בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ, כְּדִי שֶׁלֹא תֵאבֵד
(להאביד) נֶפֶשׁ הַמֵּת, (שם כה) וְלֹא
יִמְחָה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ סוּד הַגְּלָגוּל. לְגַלְגַּל אֵין
תְּנוּעָה בְּלִי אֲמַת הַמַּיִם, גַּם כִּף
אֲמַת הַמַּיִם סוּד שֶׁל אוֹת ו', בְּה
נַעֲשֶׂה הַגְּלָגַל גְּלָגוּל. וְסוּד הַדְּבָר
- מֵה גְלָגַל אֵין לוֹ תְנוּעָה בְּלֹא
אֲמַת הַמַּיִם - גַּם כִּף גְּלָגַל הוּא י'
וְאֵין לוֹ תְנוּעָה בְּלִי אֲמַת מַיִם,
שֶׁהִיא ו'. יְבָמָה ה'. לְזֶה הוּא
בִּינֵי"ה בִּין י"ה. בְּאוֹת י' בְּרָא אֵת
הָעוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם אֲרָף, שֶׁהוּא
ו'.

בְּגִלְגַּל זֶה מִי שֶׁאֵין לוֹ בֶּן אֵינוֹ מְבַנֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵיךְ לְמוֹלוֹ, וּמִמֵּנוּ יֵצֵא, מְבַנֵּייהֶם ו', וּמִמֵּנוּ
נִחְלָקִים כְּמָה נְחָלִים שְׁמִסּוּכְבִּים אֵת הָעוֹלָם, עַד שֶׁחֲזוּזִים לָיִם שֶׁיֵּצְאוּ מִשָּׁם, וּמִשׁוּם זֶה אָמַר

דְּאִיהוּ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אֲדַנְי"י סְהִיד עָלֶיךָ, דְּאִיהוּ אֲדוֹנֵי
הַאֲדוֹנִים. אוֹף הֵכִי כָל שֵׁם. דְּכָל (ספירה ומלאך) מִלְאָךְ אֵית
לְכָל חַד שֵׁם יְדוּעַ, לְאֲשַׁתְמוּדְעָא לְכָל פֶּת בְּהוּא שֵׁם
דְּמַלְכָא דִּילֵיךָ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, אֲשַׁתְמוּדְעָן לִיה בִּיהו"ה.

וְרִזָּא דְמַלְכָה, בְּר נֶשׁ חַד יְכִיל לְמַהוּי לִיה כְּמָה סוּסוֹנוֹן,
אוֹף הֵכִי כָל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּנוֹי דְאָדָם, וְכָל בְּרָא
צְרִיף לְמַהוּי לִיה לְאָבִיו כְּסוּס וּכְחֻמּוֹר לְמִשְׁוֵי, וּלְמַהוּי
כְּפִיף תַּחְתּוּי, וְהֵאֵי אִיהוּ רִזָּא (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה
תוֹשִׁיעַ י'. דְּאִיהוּ בְּרָא דְאָדָם, וְעַבִּיד גְּרַמִּיה כְּבֵהמָה
תַּחְתּוּי.

וּבְגִין דָּא אִיהוּ פְקוּדָא דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּאוּרִייתָא,
לְמַהוּי אֶח מִיבֵם לְאֲתַתִּיה דְאֵח, לְמַעַבְד בְּרָא
לְאָחוּי, בְּגִין דְלָא יִתְאָבִיד מֵהוּא עֲלִמָא. וְהֵאֵי אִיהוּ
כְּגוֹן רִזָּא דְכְלָאִים בְּצִיצִית. דְאָמְרוּ, מֵה שְׂאֲסֶרְתִּי לָךְ כָּאֵן,
הַתַּרְתִּי לָךְ כָּאֵן. אֲסֶרְתִּי לָךְ כְּלָאִים דְעֲלִמָא, הַתַּרְתִּי לָךְ
כְּלָאִים דְצִיצִית. אֲסֶרְתִּי לָךְ אֲשֶׁת אֶח, הַתַּרְתִּי לָךְ יְבָמָה.
כְּגוֹן מְרַכִּיבִים תַּפּוּחִים אוֹ דְקָלִים מִן בְּמִינוֹ. וְאֶסוּר
לְאֶרְכָבָא מִיֵּן בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ. וְאֲתַמַּר בִּיה (דברים ט) כִּי הָאָדָם
עֵץ הַשָּׂדֶה. וּבִיבָמָה מְרַכִּיבִין מִיֵּן בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ, בְּגִין דְלָא
לְתַתְּאִבִּיד (להאביד) נֶפֶשׁ הַמֵּת. (דברים כה) וְלֹא יִמְחָה שְׁמוֹ
מִיִּשְׂרָאֵל.

וְהֵאֵי אִיהוּ רִזָּא דְגְלָגוּל. לְגַלְגַּל לִית לִיה תְנוּעָה בְּלֹא אֲמַת
הַמַּיִם, אוֹף הֵכִי, אֲמַת הַמַּיִם רִזָּא דְאֵת ו', בִּיה
אֲתַעַבִּיד גְלָגַל גְּלָגוּל. וְרִזָּא דְמַלְכָה, מֵה גְלָגַל אֵין לוֹ
תְנוּעָה בְּלֹא אֲמַת הַמַּיִם, אוֹף הֵכִי, גְלָגַל אִיהוּ י', וְלִית
לִיה תְנוּעָה בְּלֹא אֲמַת הַמַּיִם דְאִיהוּ ו'. יְבָמָה ה'. לְהֵאֵי
אִיהוּ בִינֵי"ה בִּין י"ה. בְּאוֹת י' בְּרָא עֲלִמָא דְאֵתִי, עוֹלָם
אֲרוּף, דְאִיהוּ ו'.

בְּגִין דָּא, מֵאֵן דְלִית לִיה בֶּן, לָאו אִיהוּ מְבַנֵּי עֲלִמָא דְאֵתִי,
דְיִמָא לְקַבְלֵיהָ, וּמַנְיָה נְפִיק, מְבַנֵּייהוּ ו', וּמַנְיָה

הפסוק (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים וגו'. עד שחוזרים כמו שיצאו.

גם כף - (שם יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. כמו שנתן אותה שלמה אם תשוב בתשובה, שהיא בינ"ה, ב"ן י"ה, עליון. אות ה' עולה באות י' לחמשים, עשר פעמים חמש. הרי היא י"ם, י"ה. ב"ן, נחל שיוצא מהים ונחלק לכמה נחלים, כמו אילן שמתפשט לכמה ענפים.

ואם לא חזרה נשמה שלמה כמו שהשתלמה, נאמר בה (שם א) שם הם שבים ללכת, היא וכל הנשמות האחרות. גם כף איננו שלם בכך אם אין לו בת, שהיא העולם הזה, להיות שלם בעולם הזה שנברא בה. זהו שפתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. (אלא)

יה"ו, (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר. והרשעים שנאמר בהם (קהלת ח) ובכך ראיתי רשעים קברים וכו', גרמו (שמות לב) אלה אלהיך ישראל, שנאמר עליהם (עמוס ב) על שלשה פשעי ישראל. אחרי שקלקלו עצמם שלוש פעמים ולא זכו ביה"ו, שנאמר בו (קהלת יא) מקום שיפול העץ שם יהוא. [על ארבעה לא אשיכנו, דהינו ה'. ונדונו בגיהנם במשחית אף וחסמה.

ורבנשים של שלש אותיות הללו נודעים בקשת, שהם לבן, אדם וירק. מי שיבא בזמן אחד הוא לבן, בשני אדם, בשלישי ירק. ומשום שביעקב נכללו האותיות, ונשרש האילן וננטע והתגדל ונעשה פרי טוב - (ישעיה כט) לא

עמה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, להיות מרכבתו ביצר הרע, שהוא נחש וכל מיני חיה רעה, ומשום זה - (הושע יב) וישר אל מלאך ויוכל. ומשום שאדם נקרא אילן, הוא סוד זה לאילן

מתפלגין כמה נחלי, דאינון מסבבין עלמא, עד דחזרו לימא דנפקו מתמן, ובגין דא אמר קרא, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים וגו'. עד דאהדרו כגוונא דנפקו.

אוף הכי, (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. כגוונא דיהיב לה (ד' ר"ט"ז ע"א) שלימתא. אם תשוב בתשובתא, דאיהו בינ"ה ב"ן י"ה, עלאה. את ה' סליקת באת י' לחמשים, עשר זמנין חמש. הא איהו י"ם, י"ה. ב"ן, נחל דנפק מן ימא, ואתפליג לכמה נחליו, כגוונא דאילנא דאתפשט לכמה ענפין.

ואי לא חזר נשמתא שלימתא, כגוונא דאשתלמת. אתמר בה, שם הם שבים ללכת, איהי וכל נשמתין אחרנין. אוף הכי לאו איהו שלים בכך, אי לית ליה בת, דאיהו עלמא דין, למהוי שלים בהאי עלמא דאתפרי בה', הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. (אלא)

יה"ו, (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ורשיעייא דאתמר בהון, (קהלת ח) ובכך ראיתי רשעים קבורים וכו', גרמו אלה אלהיך ישראל, דאתמר עליהו, (עמוס ב) על שלשה פשעי ישראל. בתר דקלקלו גרמיהו תלת זמנין, ולא זכי ביה"ו, דאתמר ביה (קהלת יא) מקום שיפול העץ שם יהוא. על ארבעה לא אשיכנו, דהינו ה'. ואתדנו בגיהנם, במשחית אף וחימה.

ולבושין דתלת אתון אליו, אשתמודעין בקשת, דאינון חינור סומק וירוק. מאן דייטי בזמנא חדא, איהו חינור. בתנינא, סומק. בתליתאה, ירוק. ובגין דביעקב אתפלילו אתון, ואשתרש אילנא ואתנטע ואתרפא, ואתעביד איבא טבא, (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, למהוי מרפכתייה ביצר הרע, דאיהו נחש, וכל מיני חיה בישא. ובגין דא, (הושע יב)

עמה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, להיות מרכבתו ביצר הרע, שהוא נחש וכל מיני חיה רעה, ומשום זה - (הושע יב) וישר אל מלאך ויוכל. ומשום שאדם נקרא אילן, הוא סוד זה לאילן

שְׁנֵי טַעַם בְּמָקוֹם שֶׁלֹא עוֹשֶׂה פְּרִי, מַה עֲשֶׂה? עֶקֶר אוֹתוֹ וְנִטְעוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וּמִשּׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁלֹא הָיָה מִחֻזֵּק לְהִיּוֹת עֶקֶר, עַד שֶׁהֵלֵךְ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְנִטְעַע שָׁם בְּאִשָּׁה.

גַּם כִּף צְדִיק, שֶׁהוּא מְטַלְטֵל מִמְקוֹם לְמָקוֹם, מִבֵּית לְבֵית, כְּאִלּוּ יָבֵא בְּגִלְגּוּל פְּעָמִים רַבּוֹת, וְהֵינּוּ (שְׁמוֹת כ) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֲלָפִים לְאֶהֱבִינוּ, עַד שִׁינְכָה לְעוֹלָם (הַבָּא) שְׁלָם. אֲבָל לְרִשְׁעִים לֹא מִבִּיאִים יוֹתֵר מִשְׁלֹש פְּעָמִים. וְאִם חֹזֵר בְּתִשְׁבּוּכָה, נֶאֱמָר בּוֹ גְלוּת מְכַפֶּרֶת עֲוֹן. וּמִשּׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, צְדִיקִים שׁוֹבֵי אֵינָן חוֹזְרִים לְעַפְרָם.

אֲלֵא קָא רְמִיז, (ויקרא יד) וְעֶפֶר אַחֵר יִקַּח וְטַח אֶת הַבֵּית. (איוב לד) וְאָדָם עַל עֶפֶר יִשׁוּב. (קהלת יב) וְיִשׁוּב הָעֶפֶר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה. מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִנְּנֵעַ, וְאֵין בּוֹ אֵלָא אִשָּׁה רְעָה, יִצְרַח הָרַע, שֶׁנֶּאֱמָר בָּהּ אִשָּׁה רְעָה צְרַעַת לְבַעֲלָהּ. מַה תִּקְנָתוֹ? יִגְרַשְׁנָה וְיִתְרַפֵּא, שֶׁהִיא גּוֹרְמַת (בראשית כג) וְיִגְרַשׁ אֶת הָאָדָם. הָאָדָם - זו הַנְּשָׁמָה. אִ"ת - בַּת זוֹג הָאָדָם. (משלי כו) כְּצִפּוֹר נוֹדְדַת מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נוֹדְד מִן מְקוֹמוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מְצָאָה בֵּית, הֵינּוּ יִבְמָה. וְדָרוֹר קָן לָהּ, הֵינּוּ גּוֹאֵל. אֲשֶׁר שְׁתָּה אֶפְרוֹחֶיהָ, בֵּן וּבַת. אֲשֶׁרִי מִי שְׁעוֹשֶׂה (להם) קָן, (ויקרא כה) וְגֵאֵל אֶת מִמְכָּר אַחִיו, שֶׁהוּא מְכוֹר בְּעֵבֹר מַה שֶׁלֹא שָׁלוּ.

וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר מֹשֶׁה, (דברים א) וַיִּתְעַבְּרֵהוּ בִּי לְמַעַנְכֶם. כָּאֵן הוּא סוֹד הָעֵבֹר. רֹעֵה נֶאֱמָן הַשְּׂאִיר שְׁשִׁים רַבּוֹא, כְּמָה פְּעָמִים שָׁבָא בְּגִלְגּוּל, וּמִשּׁוּם זֶה זְכוּת כָּלָם תִּלְהֶי בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וּמִשּׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ חֻכְמִים, אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה בְּמִצְרַיִם שְׁשִׁים רַבּוֹא בְּכָרִס אַחַד. וְאִף עַל גַּב שְׁחֻכְמִים פְּרִשׁוּהָ בְּדָבָרִים אַחֲרִים - שְׁבָעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

וְיִשָּׁר אֶל מְלֶאךְ וַיּוֹכֵל. וּבִגְיִן דְּאֶתְקָרִי אָדָם אֵילָנָא, אִיהוּ רְזָא דָא, לְאֵילָנָא דְּאֶתְנַטַּע בְּאַתְרֵי דְּלֹא עֵבִיד אֵיבָא. מַה עֵבִיד. עֶקֶר לִיָּה וְנִטְעִיָּה בְּאַתְרֵי אַחְרָא. וּבִגְיִן דָּא אוּקְמוּיָהּ מֵאִרֵי מִתְנִיתִין דְּלֹא הָוִי מוּחֻזֵּק לְמַהְוִי עֶקֶר, עַד דְּאִזִּיל לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶתְנַטַּע תְּמָן בְּאַתְתָּא.

אוֹף הָכִי צְדִיק, דְּאִיהוּ מְטַלְטֵל מֵאַתְרֵי לְאַתְרֵי, מִבֵּית לְבֵית, כְּאִלּוּ יִתִּי בְּגִלְגּוּלָא זְמַנִּין סְגִיאִין. וְהֵינּוּ (שְׁמוֹת כ) וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לְאֲלָפִים לְאוֹהֲבָיו, עַד דִּיזְכָּה לְעֵלְמָא (דְּאֶתִּי) שְׁלָם. אֲבָל לְחַיִּיבֵיא, לֹא אֵייתִי לִיָּה יִתִּיר מִתְּלַת זְמַנִּין. וְאִי חֹזֵר בְּתִיבְתָא, אֶתְמַר בֵּיה גְלוּת מְכַפֶּרֶת עֲוֹן. וּבִגְיִן דָּא אוּקְמוּיָהּ מֵאִרֵי מִתְנִיתִין, צְדִיקִים שׁוֹבֵי אֵינָן חוֹזְרִים לְעַפְרָם.

אֲלֵא קָא רְמִיז, (ויקרא יד) וְעֶפֶר אַחֵר יִקַּח וְטַח אֶת הַבֵּית. (איוב לד) וְאָדָם עַל עֶפֶר יִשׁוּב. (קהלת יב) וְיִשׁוּב הָעֶפֶר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה. בְּגִין דְּהוּא מִנְּנֵעַ, וְלִית בֵּיה אֵלָא אִשָּׁה רְעָה, יִצְרַח הָרַע, דְּאֶתְמַר בָּהּ אִשָּׁה רְעָה צְרַעַת לְבַעֲלָהּ. מֵאִי תִקְנָתִיהָ. יִגְרַשְׁנָה וְיִתְרַפֵּא. דְּאִיהִי גְרַמַת (בראשית ג) וְיִגְרַשׁ אֶת הָאָדָם הָאָדָם, דָּא נִשְׁמַתָּא. אִ"ת, בַּת זוֹגוֹ דְּאָדָם. (משלי כו) כְּצִפּוֹר נוֹדְדַת מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נוֹדְד מִן מְקוֹמוֹ.

וּבִגְיִן דָּא, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מְצָאָה בֵּית, הֵינּוּ יִבְמָה. וְדָרוֹר קָן לָהּ, הֵינּוּ גּוֹאֵל, אֲשֶׁר שְׁתָּה אֶפְרוֹחֶיהָ, בֵּן וּבַת. זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּעֵבִיד (לִזוֹ) קִינָא, (ויקרא כה) וְגֵאֵל אֶת מִמְכָּר אַחִיו. דְּאִיהוּ מְכוֹר בְּעֵבֹר דְּלֹא דִלִּיָּה.

וּבִגְיִן דָּא אָמַר מֹשֶׁה, (דברים א) וַיִּתְעַבְּרֵהוּ בִּי לְמַעַנְכֶם. הָכֵא הוּא סוֹד הָעֵבֹר. רֹעֵא מִהֵימְנָא, שְׁזִיב שְׁתִּין רַבּוֹא, כְּמָה זְמַנִּין דְּאֶתִּי בְּגִלְגּוּלָא, וּבִגְיִן דָּא זְכוּת כָּלָהּ תִּלְיָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בֵּיה. וּבִגְיִן דָּא אוּקְמוּיָהּ רַבָּנָן, אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה בְּמִצְרַיִם שְׁשִׁים רַבּוֹא בְּכָרִס אַחַד. וְאִף עַל גַּב דְּאוּקְמוּיָהּ רַבָּנָן בְּמִלִּין אַחְרָנִין, שְׁבָעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ חֻכְמִים, אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה בְּמִצְרַיִם שְׁשִׁים רַבּוֹא בְּכָרִס אַחַד. וְאִף עַל גַּב שְׁחֻכְמִים פְּרִשׁוּהָ בְּדָבָרִים אַחֲרִים - שְׁבָעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

בְּתַר דְּאַתְפְּנִישׁ מַעְלָמָא, נְהִיר בְּשִׁתִּין רַבּוּא נִשְׁמַתִּין
דְּיִשְׂרָאֵל, אִי דְרָא כְּדַקָּא יֵאוּת. וְהָאִי אִיהוּ רְזָא דְגִלְגּוּלָא,
דְּאָמַר עֲלֵיהּ קְהֵלַת, (קהלת א) דּוֹר הוֹלֵף וְדוֹר בָּא. וְאוּקְמוּיָהּ
דְּלִית דּוֹר פְּחוּת מִשְׁשִׁים רַבּוּא. וְהָאֶרֶץ לְעוֹלָם עוֹמְדַת,
דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הֵהִיא דְאַתְמַר בֵּהּ, (ישעיה טו) וְהָאֶרֶץ
הַדּוֹם רַגְלִי, (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאֶרֶץ.

וְעוֹד רְזָא אַחְרָא אוּקְמוּיָהּ רַבְּנִין, הַדּוֹר שְׁהוּלֵף הוּא הַדּוֹר
שְׁבָא, הַלֵּף חֲגַר בָּא חֲגַר, הַלֵּף סוּמָא בָּא סוּמָא.
וְעוֹד אוּקְמוּיָהּ רַבְּנִין, דְּעֵתִיד הָוָה מִשָּׁה לְקַבְּלָא אוּרִייתָא
כְּדָרָא דְטוֹפְנָא, אֶלָּא בְּגִין דְּהוּוּ רְשִׁיעִיָּא, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (בראשית ו) בְּשַׁגְ"ם הוּא בְּשֹׁר. בְּשַׁגְ"ם זֶה מִשְׁ"ה.
וְאִמָּי קָרִי לִיהּ בְּשַׁגְ"ם. אֶלָּא קְהֵלַת חֶסֶר ב' מִן בְּשַׁגְ"ם
לְכַסָּא מְלָה. אָמַר (קהלת ח) אֲמַרְתִּי שַׁגְ"ם זֶה הֶבֶל.

וְאוּקְמוּיָהּ עַל יְתָרוֹ, לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ קִינִי, שְׁנִפְרַד מְקִינָן.
קָם בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְאָמַר, עַל דָּא כְּתִיב, (בראשית
ד) קְנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוֹ"ה. דְּחֻזָּאת לִיהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ,
דְּעֵתִידִין בְּנוֹי לְמִיתָב בְּלִשְׁפַת הַגְּזִית.

וְאוּף הָכִי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, דְּהוּוּ דְחִיקָא לִיהּ שְׁעֵמָא,
דְּלֵא הָוָה לִיהּ אֶלָּא קַב חְרוּבִין מְעַרְב שְׁבַת לְעַרְב
שְׁבַת, כְּמוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא. אִמָּי הָאִי, בְּתַר דְּהָתוּת בַּת קוּל
נִפְקַת וְאוּמְרַת, כֹּל הָעוֹלָם פְּלוֹ אִינוּ נִיזוֹן אֶלָּא בְּשִׁבִיל
חֲנִינָא בְּנִי.

אֶלָּא אִיהוּ גְרִים קוֹדֶם, דְּחֶרֶב ק"ב מִן י', דְּאִיהוּ יב"ק.
אוּף הָכִי לֹא הָוָה לִיהּ אֶלָּא קַב חְרוּבִין. דָּאֵת י'
אִיהוּ יְחוּד, וּמְנִיָּה אֲתִיָּא נְבִיעוּ לָאֵת ב', דְּאִיהִי בְרָכָה,
וְאִיהִי קֹדֶשׁ, וּמְנִיָּה אֲתִקְדֶּשׁ ק', דְּאִיהִי קֹדֶשׁ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר
בֶּן פְּדָת גְרִים לְמַהוּ חְרוּבִין דִּלְיָהּ ק"ב, דְּאִינוּן ק"דוּשָׁה
בְּ"רָכָה, אוּף הָכִי לֹא הָוָה לִיהּ אֶלָּא קַב חְרוּבִין, אוּף
הָכִי אִיּוֹב בֶּן יִבְמָה הָוָה, וּבְגִין דָּא אֲתַעְנָשׁ, עַל מַה דְּאִירַע
לוֹ כְּפָר.

וְאִינוּן דְּלֵא יְדַעִי רְזָא דָּא, אֲמַרִי בְּנֵי חַיִּי וּמְזוֹנֵי לָאו
לוֹ אֶלָּא קַב חְרוּבִים. גַּם כֶּף אִיּוֹב בֶּן יִבְמָה הָיָה, וּמִשׁוּם זֶה נִעְנַשׁ עַל מַה שְׁכָּבַר אַרְעֵ לוֹ.
וְהֵם שְׁלֵא יְדַעוּ סוּד זֶה, אָמְרוּ, בְּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בְּזִכּוֹת תְּלוּי הַדְּבָר, אֶלָּא בְּמַזְל תְּלוּי

סוּד הַגִּלְגּוּל שְׁאָמַר עֲלָיו קְהֵלַת
(קהלת א) דּוֹר הוֹלֵף וְדוֹר בָּא.
וּפְרָשׁוּיָהּ שְׁאִין דּוֹר פְּחוּת מִשְׁשִׁים
רַבּוּא. וְהָאֶרֶץ לְעוֹלָם עוֹמְדַת - זו
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אוּתָהּ שְׁנַאֲמַר בֵּהּ
(ישעיה טו) וְהָאֶרֶץ הַדּוֹם רַגְלִי, (בראשית
כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאֶרֶץ.

וְעוֹד סוּד אַחַר בְּאָרוֹ הַחֲכָמִים,
הַדּוֹר שְׁהוּלֵף הוּא הַדּוֹר שְׁבָא.
הַלֵּף חֲגַר בָּא חֲגַר, הַלֵּף סוּמָא בָּא
סוּמָא. וְעוֹד פְּרָשׁוּיָהּ חֲכָמִים,
שְׁעֵתִיד הָיָה מִשָּׁה לְקַבְּלָא תוֹרָה
בְּדוֹר הַמְּבוּל, אֶלָּא מִשׁוּם שְׁהִיוּ
רְשָׁעִים, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם) בְּשַׁגְ"ם
הוּא בְּשֹׁר. בְּשַׁגְ"ם זֶה מִשְׁ"ה.
וְלְמָה קָרָא לוֹ בְּשַׁגְ"ם? אֶלָּא
קְהֵלַת חֶסֶר ב' מִבְּשַׁגְ"ם לְכַסּוֹת
הַדְּבָר. אָמַר, (קהלת ח) אֲמַרְתִּי שַׁגְ"ם
זֶה הֶבֶל.

וּפְרָשׁוּיָהּ עַל יְתָרוֹ, לְמָה נִקְרָא
שְׁמוֹ קִינִי? שְׁנִפְרַד מְקִינָן. קָם
מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְאָמַר, עַל זֶה
כְּתוּב (בראשית ד) קְנִיתִי אִישׁ אֶת
יְהוֹ"ה. שְׁרָאֲתָה אוּתוֹ בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ שְׁעֵתִידִים בְּנֵי לְשַׁבַּת
בְּלִשְׁפַת הַגְּזִית.

וְגַם כֶּף רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, שְׁהִיָּתָה
דְּחוּקָה לוֹ הַשְּׁעָה, שְׁלֵא הָיָה לוֹ
אֶלָּא קַב חְרוּבִים מְעַרְב שְׁבַת
לְעַרְב שְׁבַת, כְּמוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא.
לְמָה זֶה? לְאַחַר שְׁיַצְאָה בַּת קוּל
וְאוּמְרַת: כֹּל הָעוֹלָם פְּלוֹ אִינוּ נִיזוֹן
אֶלָּא בְּשִׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי.

אֲלֵא הוּא גְרַם קוֹדֶם שְׁהַחְרִיב ק"ב
מִן י', שְׁהוּא יב"ק. גַּם כֶּף לֹא
הָיָה לוֹ אֶלָּא קַב חְרוּבִים, שְׁאוֹת
י' הִיא יְחוּד, וּמְנִיָּה בְּאֵה נְבִיעָה
לְאוֹת ב', שְׁהִיא בְרָכָה, וְהִיא
קֹדֶשׁ, וּמְנִיָּה מִתְקַדֶּשׁ ק, שְׁהִיא
קֹדֶשׁ. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת גְרַם
לְהִיּוֹת חְרוּבִים שְׁלוֹ ק"ב, שְׁהֵם
ק"דוּשָׁה בְּ"רָכָה. גַּם כֶּף לֹא הָיָה

הדבר. הרי ראינו את אברהם שראה במזלו שלא היה עתיד להיות לו בן, והקדוש ברוך הוא הוציאו החוצה, כמו שכתוב (שם טו) ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט וגו'. ופרשוהו שאמר לו: צא מאצטגנינות שלך, והעלהו למעלה מהכוכבים, ואמר לו: הבט נא השמימה וספור הפוככים. עד כאן דברי רבותינו, וצריך לפרש אותם בדרך נסתר.

בא וראה, כל בריות העולם, קדם שנתנה התורה לישראל היו תלויים במזל, ואפלו בנים חיים ומזונות. אבל אחר שנתנה תורה לישראל, הוציא אותם מחיוב פוככים ומזלות, וזה למדנו מאברהם, משום שהיו בניו עתידים לקבל ה' מאברהם, שהיא חמשה חמשי תורה, שנאמר בה (שם ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. אמר לאברהם: בגלל הה' הזו שנוספה לשמך, השמים תחתיך וכל הפוככים והמזלות שמאירים בה'. ולא עוד, אלא שנאמר בה (שם מז) ה"א לכם זרע. וזרעתם בה"א. (שם כא) פי ביצחק יקרא לך זרע.

ומשום זה, כל המשתדל בתורה בטל ממנו חיוב פוככים ומזלות, אם לומד אותה כדי לקיים מצוותיה. ואם לא - כאלו לא השתדל בה, ולא בטל ממנו חיוב פוככים ומזלות. כל שפן עמי הארץ שנמשלו לבהמות, שבארו עליהם (דברים כז) ארור שכב עם כל בהמה, שלא התבטלו מהם חיוב של פוככים ומזלות.

אנוש פחציר ימיו כציון השדה כן יצוץ (תהלים קג) ואתמר ביה, (תהלים לו) נער הייתי גם זקנתי. לכתר (איוב לג) ושוב לימי עלומיו. דאילנא דאתקציצו ענפין עתיקין דיליה, וצמחו כמלקדמין בשרשוי, אהדרו בעלמא כמלקדמין. מיתו סבין, ואתהדרו להאי עלמא עולמין. והיינו רזא דמחדש קדשא בריך הוא בכל יום תמיד שנקצו ענפים עתיקים שלו וצמחו כמו מקדם בשרשוי, חזרו בעולם כמקדם. מתו זקנים,

בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא. והא חזינא לאברהם דחזא במזליה, דלא הוה עתיד למיהוי ליה ברא, וקודשא בריך הוא אפיק ליה לברא, כדכתיב (בראשית טו) ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט וגו'. ואוקמוה, דאמר ליה צא מאצטגנינות שלך, והעלהו למעלה מהכוכבים, ואמר לו הבט נא השמימה וספור הפוככים. עד הכא מלין דרבנן, וצריך לפרשא לון בדרך נסתר.

תא חזי, כל בריין דעלמא, קודם דאתיהיבת אורייתא לישראל, הוו תליין במזלא, ואפילו בני חיי ומזוני. אבל פתר דאתיהיבת אורייתא לישראל, אפיק לון מחיובא דככביא ומזלי. ודא אוליפנא מאברהם. בגין דהוו עתידין בנוי לקבלא ה' מאברהם, דאיהי חמשה חומשי תורה. דאתמר בה (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. אמר לאברהם, בגין האי ה' דאתוסף בשמך, השמים תחתך, וכל פכביא ומזלי דנהירין בה'. ולא עוד, אלא דאתמר בה (בראשית מז) ה"א לכם זרע, וזרעתם בה"א. (בראשית כא) פי ביצחק יקרא לך זרע.

ובגין דא, כל המשתדל באורייתא, בטיל מגיה חיובא דככביא ומזלי. אי אוליה ליה כדי לקיימא פקודהא. ואם לאו, כאלו לא אשתדל בה, ולא בטיל מגיה חיובא דככביא ומזלי. כל שפן עמי הארץ דאינון אתמתלן לבעירן. דאוקמוה עלייהו (דברים כז) ארור שוכב עם כל בהמה, דלא אתבטלון מנהון חיובא דככביא ומזלי.

אנוש פחציר ימיו כציון השדה כן יצוץ (תהלים קג) ואתמר ביה, (תהלים לו) נער הייתי גם זקנתי. לכתר (איוב לג) ושוב לימי עלומיו. דאילנא דאתקציצו ענפין עתיקין דיליה, וצמחו כמלקדמין בשרשוי, אהדרו בעלמא כמלקדמין. מיתו סבין, ואתהדרו להאי עלמא עולמין. והיינו רזא דמחדש קדשא בריך הוא בכל יום תמיד שנקצו ענפים עתיקים שלו וצמחו כמו מקדם בשרשוי, חזרו בעולם כמקדם. מתו זקנים,

מעשה בראשית. דמתין אלה בכל יומא ומתחדשין אלה בכל יומא.

ויין ישמח לבב אנוש, (תהלים קד) דא יינא דאורייתא. דהכי סליק יין, כחושבון סו"ד. ומה יי"ן צריך למיהוי סתים וחתים, דלא יתנסף לעבודה זרה. אוף הכי צריך למיהוי סתים וחתים סוד דאורייתא, וכל רזין דילה, ולא אשפקיין אלא ליראיו. ולא למגנא עבדין פמה פקודין ביין, ומברכין ביה לקודשא בריך הוא, ויין אית ליה תרי גווינין, חניור וסומק, דינא ורחמי, והיינו ב' תוספת ביין. פגוונא דשושנה חניורא וסומקא. חנור מסטרא דימינא, סומק מסטרא דשמאלא.

ומאי לבב אנוש, לב הנה ליה למימר. אלא אית לב מסור ללב. ואינון ל"ב אלהים דעובדא דבראשית, ב' מן בראשית, ל' מן לעיני כל ישראל, איהו ל"ב תניינא. דא ל"ב ל"ב (ס"א אינון) שנים ס"ד, חסר תמניא לע"ב, דאיהו ויכלו. אינון שבועה ימי בראשית. תמינא קמאי היא. ז' ימי בראשית, עם (בראשית ה) זה ספר תולדות אדם. זה ע"ב, כחושבון ביין.

מאי להצהיל פנים משמן. אינון י"ב פנים, ארבע דאריה, ארבע דשור, ארבע דנשר, (דרי"ע"א) דאינון מיכאל אריה, ארבע אנפין דיליה יהו"ה. ארבע אנפין דשור, ואיהו גבריאל, ואינון יהו"ה. ד' אנפין דנשר, ואיהו נוריאל, ואינון יהו"ה. ואינון ממנון, תחת חס"ד פח"ד אמ"ת, דרגין דתלת אבהן. ואוקמוה רבנו, האבות הן הן המרפכה. וסלקין (ס"א גודיו) נהורין לחשבון יב"ק. ואינון מלך מלך ימלך, יהו"ה אהי"ה אדנ"י. סף הכל יב"ק.

רבי שמעון הנה יתיב ולעי כפרשתא דא, אתא לקמיה רבי אלעזר בריה, אמר ליה, נדב ואביהוא מאי

(נקודים) האורות לחשבון יב"ק. והם מלך מלך ימלך, יהו"ה אהי"ה אדנ"י. סף הכל - יב"ק. רבי שמעון הנה יושב ועוסק בפרשה זו, בא לפניו רבי אלעזר בנו. אמר לו, נדב ואביהוא מה עושים בפנחס? אם פנחס לא הנה בעולם כשמתו, ואחר כך בא לעולם והשלים מקומם - אז

וחזרו לעולם הנה עלמים. וזהו סוד שמחדש הקדוש ברוך הוא בכל יום תמיד מעשה בראשית, שמתים אלה בכל יום, ומתחדשים אלה בכל יום.

ויין ישמח לבב אנוש (תהלים קד) - זה יין התורה. שפך עולה יין, כחשבון סו"ד. ומה יי"ן צריך להיות סתום וחתום שלא יתנסף לעבודה זרה, גם כך צריך להיות סתום וחתום סוד התורה, וכל סודותיה, ולא משקים אותם, רק ליראיו. ולא לחנם עושים פמה מצוות ביין ומברכים בו את הקדוש ברוך הוא. וליין יש שני גונים - לכן ואדם, דין ורחמים, והינו ב' תוספת ביין. כמו שושנה לבנה ואדמה. לכן מצד ימין, אדם מצד שמאל.

ומה זה לבב אנוש? לב הנה לו לומר! אלא שיש לב מסור ללב, והם ל"ב אלהים של מעשה בראשית, ב' מבראשית, ל' מלעיני כל ישראל. זהו ל"ב שני. זה ל"ב ל"ב (ס"א) שנים - ס"ד, חסר שמונה לע"ב, שהוא ויכלו. הם שבועה ימי בראשית. שמיני מהו? שבועה ימי בראשית עם (בראשית ה) זה ספר תולדות אדם. זה ע"ב כחשבון ביין.

מה זה להצהיל פנים משמן? אלו שנים עשר פנים - ארבעה של אריה, ארבעה של שור ארבעה של נשר, שהם: מיכאל אריה, ארבע פנים שלו יהו"ה. ארבע פני שור, והוא גבריאל, והם יהו"ה. ארבע פני נשר, והוא נוריאל, והם יהו"ה. והם ממנים תחת חס"ד פח"ד אמ"ת, דרגות שלשת האבות. ופרשוה רבותינו, האבות הן הן המרפכה. ועולים

האורות לחשבון יב"ק. והם מלך מלך ימלך, יהו"ה אהי"ה אדנ"י. סף הכל - יב"ק. רבי שמעון הנה יושב ועוסק בפרשה זו, בא לפניו רבי אלעזר בנו. אמר לו, נדב ואביהוא מה עושים בפנחס? אם פנחס לא הנה בעולם כשמתו, ואחר כך בא לעולם והשלים מקומם - אז

יפה. אבל פנחס היה בעולם, (ויסג) ונשמתו בו בקיום עומדת. אמר לו, בני, סוד עליון כאן, וכך הוא. שבשעה שהסתלקו מן העולם, לא היו נסתרים תחת פנפי הסלע הקדוש. מה הטעם? משום שכתוב (במדבר א) ובנים לא היו להם. שהקטינו דמות המלך, שהרי הם לא ראויים לשמש בכהנה גדולה.

בשעה שקנא פנחס על הברית הקדוש ונכנס בתוך פמה אוכלוסין והרימם על הרמח לעיני כל ישראל, כשראה שבט שמעון, באו אליו בכמה אוכלוסין. פרחו ממנו נשמתו, ושתי נשמות שהיו מערטלות בלי מקום קרבו אליה, ונכללו כאחת, וחרזה נשמתו פלולת רוח, שנכללה בשתי רוחות, והתחזקו בה, ואז הרויח מקומם להיות בהן (גדול), מה שלא (היה) ראוי מקדם.

ורבן כתוב, (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד, ולא אבד רוח כשפרחה ממנו. ואיפה ישרים נכחדו - אלו בני אהרן שחזרו לעולם, מה שאבד בחייהם. ולכן כתוב בו בפנחס בן בן פעמים, פנחס בן אלעזר בן.

מה כתוב למעלה מפרשה זו? (במדבר כה) ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש. וכי על שהרגו ביום בלילה, או על שהרגו ביום, ביום מענן, כתוב נגד השמש? אמר רבי יהודה, שתהיה מיתתם בגלוי כמו שחטאו בגלוי.

אמר רבי שמעון, לא בגלל זה נאמר, אלא מפאן למדנו, בדרגה שחטא אדם לקדוש-ברוך-הוא, לאותו מקום יש לעשות תקנה נפש. הם חטאו בברית קדש שנקראת שמש, בגלל כך דין ותקון שלהם הוא פנגד השמש,

עבדתייהו בפנחס. אי לא הוה פנחס בעלמא כד מיתו, ובתר אתא לעלמא ואשלים דוכתייהו שפיר. אבל פנחס בעלמא הנה, (כ"א ויסג קא) ונשמתיה ביה בקיומא קאי.

אמר ליה פרי, רזא עלאה הכא, והכי הוא. דבשעתא דאסתלקו מן עלמא, לא הוו מתטמרן תחות גדפי טנרא קדישא. מאי טעמא. בגין דכתיב, (במדבר ג) ובנים לא היו להם, דאזעירו דיוקנא דמלכא, דהא אינון לא אתחזון לשמשא בכהונה רבא.

בשעתא דקני פנחס על ברית קדישא, ועאל בגו פמה אוכלוסין, וסליק לון, לגייפין על רומחא, לעיניהון דכל ישראל. כד חמא שבטא דשמעון בכמה אכלוסין דאתו לגביה, פרחא נשמתיה מגיה, ותרין נשמתין דהוו ערטיראין בלא דוכתא, אתקריבו בה, ואתפלילו כחדא, ואתהדרת נשמתיה, פלילא רוחא, דאתכליל בתרין רוחין, ואתתקפו ביה, פדין רווח דוכתייהו, למיהוי כהנא (רבא) מה דלא (אתחזו) מן קדמת דנא.

ועל דא כתיב, (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד, דלא אתאביד בההיא שעתא, ולא אביד רוחיה כד פרחא מגיה. ואיפה ישרים נכחדו. אלן בני אהרן, דאתהדרו לעלמא, מה דאבד בחייהון. ועל דא כתיב ביה בפנחס בן בן, תרי זמני. פנחס בן אלעזר בן.

מה כתיב לעילא מפרשתא דא. (במדבר כה) ויאמר יי אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליי נגד השמש. וכי על דקטלין בליליא, או על דקטלין ביממא כיומא דעיבא, כתיב נגד השמש. אמר רבי יהודה, דתהא מיתתהון באתגלייא, כמה דחבו באתגלייא.

אמר רבי שמעון, לאו בגין כך אתמר. אלא מהכא אולפנא, בדרגא דחב בר נש לקודשא ברין הוא, לשהוא אתר אצטריך למעבד תקנתא לנפשיה. אינון חבו בברית קדישא דאקרי שמש. בגין כך דינא ותקונא דילהון לנפשו. הם חטאו בברית קדש שנקראת שמש, בגלל כך דין ותקון שלהם הוא פנגד השמש,

איהו כנגד השמש, ולא באתר אחרא. מפאן דלא
אצטריף בר נש לתקנא נפשיה, אלא בההוא אתר דחב
לגביה ומאן דלא יעביד הכי, לית ליה תקונא לעלמין
בדקא יאות.

ולא במקום אחר. מפאן שלא
צריך אדם לתקן נפשו אלא
באותו מקום שחטא אליו, ומי
שלא יעשה כן, אין לו תקון
לעולמים כראוי.

רבי חייא פתח, (תהלים קד) ישבעו עצי יי ארזי לבנון אשר
נטע, מה כתיב לעילא, ויין ישמח לבב אנוש וגו'.
וכי מאי האי להאי. אלא הכי אוליפנא, דכתיב, (תהלים
קד) מצמיח חציר לבהמה וגו'. וכי שבחא דבהמה דאית
לה חציר אתא דוד למימר ברוח קדשא. אלא מצמיח
חציר, אלין אינון שתין אלף רבוא דמלאכין, שליחן,
דאתבריאוו ביומא תננינא דבראשית, וכלהו אשא
מלהטא. אלין אינון חציר. אמאי חציר. בגין דצמחין
פחציר דא בעלמא, דכל יומא ויומא אתקצירו השתא,
ולבתר צמחין ומהדרין כמלקדמין.

רבי חייא פתח, (תהלים קד) ישבעו
עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. מה
כתוב למעלה? ויין ישמח לבב
אנוש וגו'. וכי מה זה לזה? אלא
כך למדנו, שכתוב מצמיח חציר
לבהמה וגו' - וכי שבח לבהמה
שיש לה חציר, בא דוד לומר
ברוח הקדש? אלא מצמיח חציר
- אלה הם ששים אלף רבוא של
מלאכים, שליחים, שנבראו ביום
השני של בראשית, וכלם אש
לוהטת. אלה הם חציר. למה
חציר? משום שצומחים כחציר
זה בעולם, שכל יום ויום נקצרו
פעת, ואחר כך צומחים וחוזרים
כמקדם.

ועל דא כתיב מצמיח חציר לבהמה, הדיא הוא דכתיב
(משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו, ותנינו, אלף טורין
סלקין לה בכל יומא ויומא. וכל טורא וטורא שתין רבוא
הוי, והיא אכלה.

ורבן כתוב מצמיח חציר לבהמה,
זהו שכתוב (משלי יב) יודע צדיק
נפש בהמתו. ושנינו, אלף הרים
מעלים לה בכל יום ויום, ובכל
הר ורר יש ששים רבוא, והיא
אוכלת.

ועשב לעבודת האדם, אלין אינון נשמתהון דצדיקניא,
דההוא אדם דרכיב ושלית על בהמה דא אכיל,
ואעיל לון בגווייה, ובזכותהון אתון פל עלמא מההוא
אדם, דכתיב ביה, (יחזקאל א) ועל דמות הפסא כמראה
אדם וגו'. ועל דא כתיב האדם, ההוא דאשתמודע, בגין
להוציא לחם מן הארץ, לאפקא מזונא לעלמא מן הארץ
קדישא.

ועשב לעבודת האדם - אלו אותם
נשמות הצדיקים, שאותו אדם
שרוכב ושולט על בהמה זו אוכל
ומכניסם בתוכו, ובזכותם נזון פל
העולם מאותו אדם, שכתוב בו
(יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות
כמראה אדם וגו'. ועל זה כתוב
האדם, אותו שנודע, כדי להוציא
לחם מן הארץ, להוציא מזון
לעולם מהארץ הקדושה.

ויין, דא חמרא עתיקא דנגיד מלעילא. ישמח לבב אנוש,
אנוש: דא רזא דההוא נער, (דף ר"ז ע"ב) דסליק
לסיבו, ואתהדר כמלקדמין. ועל דא כתיב, (תהלים קג) אנוש
פחציר ימיו.

ויין - זה יין עתיק ששופע
מלמעלה. ישמח לבב אנוש -
אנוש זה סוד של אותו נער שעלה
לשיבה וחזר כמקדם. ועל זה
כתוב (תהלים קג) אנוש פחציר ימיו.
להצחיל פנים - אלו אותם פנים
הבא, שמן ומשחה קדוש עליון.

להצחיל פנים: אלין אינון פנים, דאקרוין אנפי רברבי,
ואנפי זוטרי. משמן: מנגידו דעלמא דאתי,

שנקראים פנים גדולות ופנים קטנות. משמן, משפע העולם

וְלַחֵם לֶכֶב אֲנוֹשׁ יִסְעַד - אוֹתוֹ לַחֵם שְׂמִיזִילִים הַשְּׁחָקִים, וְטוֹחֲנִים מִן לְמַאֲכָל שֶׁל צְדִיקִים סֶתֶם, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְכֹמֶה חִילוֹת שְׁנִקְרָאִים לֶכֶב אֲנוֹשׁ, וְהַפֵּל בָּא מִשְׁפַּע עֲלִיּוֹן.

יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' - אֵלוֹ אוֹתָם עֲצִים עֲלִיוֹנִים פְּנִימִיִּים. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, שְׁהָרֵי נַעֲקְרוּ וְנָטַעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵה בֵּין עֲצֵי ה' לְאַרְזֵי לְבָנוֹן? עֲצֵי ה' - אֵלוֹ עֵץ הַחַיִּים וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. אַרְזֵי לְבָנוֹן - אֵלוֹ חֲמֻשִׁים שְׁעָרִים שְׁנִקְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנָה.

אֲשֶׁר נָטַע. אֲשֶׁר שָׁם צְפָרִים יִקְנְנוּ, בְּצֻלָּם מִקְנָנוֹת נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, וְכָל חִילוֹת הַקְּדוֹשׁ נִזְוָנִים מִשָּׁם. חֲסִידָה - בְּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ, שְׁנִקְרָא חֲסִיד, וְעֵשָׂה חֲסֵד עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, בְּגִלְל זֶה נִקְרָאת חֲסִידָה. בְּרוּשִׁים בֵּיתָה, בֵּין זְרוּעוֹת עוֹלָם יוֹשְׁבֵת.

(עד כאן רעיא מהימנא.)

רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי קָמוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה. עַד שִׁישְׁבוּ וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה שְׂאֵמֶר רַבִּי חֲזִיא (תהלים ap) אֲנוֹשׁ פְּחָצִיר יָמִיו - לָפֶה אָמַר. אָבֵל בְּמָה בְּאַרְנֵנו סוּף הַפְּסוּק - כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינְנוּ וְלֹא יִכְרַנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. אָמַר לוֹ, כִּף הוּא בְּרֹדָאֵי, אֲנוֹשׁ פְּחָצִיר יָמִיו כְּמוֹ שְׂאֵמֶר. כְּצִיץ הַשְּׂדֵה - כְּצִיץ אוֹתוֹ שְׂדֵה הַנּוֹדֵעַ - כֵּן יִצִּיץ, שֶׁהַתְּחַדָּשׁ וְחִזּוֹר כְּמִקְדָּם. (כָּר יִצִּיץ וְעוֹלָה. מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם)

כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינְנוּ - זֶה רוּחַ עֲלִיּוֹן טְמִיר קְדוֹשׁ גָּנוּז מֵהַפֵּל, שְׁפוֹלָל אוֹתוֹ בְּחוּכּוֹ, וְאֵז אֵינְנוּ. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל חֲנוּךְ, שְׁכַתּוֹב בּוֹ (בראשית ה) וְאֵינְנוּ כִּי לִקַּח אֶת־ אֱלֹהִים, זֶה אֱלֹהִים עֲלִיּוֹן. רוּחַ עֲלִיּוֹנָה, רוּחַ גָּנוּזָה וְטְמִירָה. וְלֹא יִכְרַנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ, שְׁהָרֵי נִכְלָלָת רוּחַ קִטְנָה בְּרוּחַ עֲלִיּוֹנָה. מֵה פְּתוּב אַחֲרָיו? וְחֲסֵד ה' מֵעוֹלָם

מִשָּׁח וְרִבּוֹ קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְלַחֵם לֶכֶב אֲנוֹשׁ יִסְעַד, הֵהוּא לַחֵם דְּאֲזִילוּ שְׁחָקִים, וְטוֹחֲנֵן מִנָּא לְמִיכְלָא דְּצְדִיקָאֵי סֶתְמָא, וּמִתְמָן אֲתַנְגִּיד לְכֹמֶה חֲזִילִין, דְּאִקְרוּן לֶכֶב אֲנוֹשׁ. וְכֹלָא אֲתִי מִנְגִּידוּ עֲלָאָה.

יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יי, אֵלִין אֵינּוֹן אֵילָנִין עֲלָאִין פְּנִימָאִין. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, דְּהֵא אֲתַעֲקְרוּ וְנָטַע לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאִי בֵּין עֲצֵי יי, לְאַרְזֵי לְבָנוֹן. עֲצֵי יי, אֵלִין עֵץ הַחַיִּים, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. אַרְזֵי לְבָנוֹן, אֵלִין חֲמֻשִׁין תְּרַעִין, דְּאִקְרוּן חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנָה.

אֲשֶׁר נָטַע. אֲשֶׁר שָׁם צְפָרִים יִקְנְנוּ, בְּטוֹלְהוֹן, מִקְנָנֵן נִשְׁמַתִּיהוֹן דְּצְדִיקָאֵי, וְכָל חֲזִילִין קְדִישִׁין אֲתַנְנוּ מִתְמָן. חֲסִידָה, בְּרִתִּיה דְּאַבְרָהָם אַבִּינוּ, דְּאִקְרִי חֲסִיד, וְעַבִּיד חֲסֵד עִם כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, בְּגִין כִּף אִקְרִי חֲסִידָה. בְּרוּשִׁים בֵּיתָה. בֵּין דְּרוּעֵי עֲלָמָא יִתְבָּא. (ע"כ רעיא מהימנא.)

רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי, קָמוּ לְמַלְעֵי בְּאוּרִיתָא בְּפִלְגוֹת לֵילִיא, עַד דְּהוּוּ יִתְבִּי וְלַעֲאֵן בְּאוּרִיתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא דְּאָמַר רַבִּי חֲזִיא אֲנוֹשׁ פְּחָצִיר יָמִיו שְׁפִיר קָאֵמַר. אָבֵל בְּמָאִי אוֹקִימָנָא סוּפִיָּה דְּקָרָא, כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינְנוּ וְלֹא יִכְרַנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. אָמַר לִיה הֲכִי הוּא וְדָאִי, אֲנוֹשׁ פְּחָצִיר יָמִיו כְּמָה דְּאָמַר, כְּצִיץ הַשְּׂדֵה הֵהוּא שְׂדֵה דְּאֲשַׁתְּמוּדֵעַ. כֵּן יִצִּיץ דְּאֲתַחֲדָשׁ וְאֲתַהֲדָר כְּמִלְקָדְמִין. (הכּוּ יִצִּיץ וְסָלִיָּה כִּי טַעַמָא בְּגִין.)

כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינְנוּ, דָּא הוּא רוּחָא עֲלָאָה טְמִירָא קְדִישָׁא גָּנוּזָא מִפְּלָא, דְּכָלִּיל לִיה בְּגוּיָה. וְכִדִּין וְאֵינְנוּ. וְדָא הוּא רִזָּא דְּחֲנוּךְ, דְּכַתִּיב בִּיה (בראשית ה) וְאֵינְנוּ כִּי לִקַּח אֶת־ אֱלֹהִים, דָּא אֱלֹהִים עֲלָאָה. רוּחַ עֲלָאָה, רוּחַ גָּנוּזָא טְמִירָא. וְלֹא יִכְרַנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. דְּהֵא אֲתַכְּלִיל רוּחָא זְעִירָא, בְּרוּחָא עֲלָאָה. מֵה פְּתִיב

יִכְרַנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ, שְׁהָרֵי נִכְלָלָת רוּחַ קִטְנָה בְּרוּחַ עֲלִיּוֹנָה. מֵה פְּתוּב אַחֲרָיו? וְחֲסֵד ה' מֵעוֹלָם

בתריה, וחסד יי מעולם ועד עולם ועאל ליה פהנא רבא לגו קדש קדשים. ונטיל ליה, ואוליד ליה כמלקדמין, ואתחדש כנשר ועולמין. ואתהדר איהו נער.

עד דהוו יתבי, חמו חד טולא דקיימא עלייהו, אזלא ואתיא, אזלא ואתיא, בגו ביתא. תוהו. אמר רבי אבא, יוסי בני, אימא לך מה דהוה לי עם בוצינא קדישא. יומא חד הוינן אזלינן בבקעתא דאונו, והוינן לעאן באורייתא, פל ההוא (דף רי"ח ע"א) יומא, ומגו תוקפא דשמשא אותבנין גפי חד טינרא, בגו נוקפא חדא.

אמינא ליה, מאי האי, דבכל שעתא דחייבין אסגיאו בעלמא, ודינא שרייא בעלמא, זכאין דבהון לקאן עלייהו. דהכי תנינן, בחובא דדרא, קדישייא וצדיקייא יתפסון. אמאי, אי בגין דאינון דלא מוכיחין לעלמא על עובדייהו, פמה אינון דמוכיחין, ולא מקבלי מנייהו, וצדיקייא אתפפין קמייהו. ואי בגין דלא הוי מאן דיגין על עלמא, לא יהון מתין, ולא יתפסון בחובייהו, דהא חדוה איהו לצדיקייא באבודא דלהון. אמר ליה, בחובה דדרא ודאי מתפסין צדיקייא, והא אוקימנא הני מילי. אבל בשעתא דיתפסון צדיקייא במרעין, או במכתשין, בגין לכפרא על עלמא הוי, פדין יתפסון פל חובי דרא, מנלן. מפל שייפי גופא, בשעתא דכל שייפין בעאקו, ומרע סגי שרייא עלייהו, שייפא חדא אצטריף לאלקאה, בגין דיתסון פלהו, ומנו. דרועא. דרועא אלקי ואפיקו מיניה דמא, פדין הא אסוותא לכל שייפי גופא.

ועד עולם. ונכנס לו כהן גדול לתוף קדש הקדשים, ולוקחו ומולידו כמקדם, ומתחדש כנשר עלומין, וחוזר הוא נער.

עד שישבו, ראו צל שעומד עליהם, הולך ובא, הולך ובא בתוף הבית. תמהו. אמר רבי אבא, יוסי בני, אמר לך מה היה לי עם המנורה הקדושה. יום אחד היינו הולכים בבקעת אונו, והיינו עוסקים בתורה כל אותו יום, ומתוף חזק השמש ישבנו ליד סלע אחד בתוף נקב אחד. אמרתי לו, מה זה שבכל שעה שמתרבים הרשעים בעולם והדין שרוי בעולם, צדיקים שבהם לוקים עליהם?! שפך שגיננו, בחטא הדור, קדושים וצדיקים יתפסו. למה? אם משום שהם לא מוכיחים את העולם על מעשיהם - פמה הם שמוכיחים ולא מקבלים מהם, והצדיקים כפופים לפניהם. ואם משום שאין מי שיגן על העולם - לא ימותו ולא יתפסו בחטאייהם, שהרי חדוה היא לצדיקים באבודם.

אמר לו, בודאי בחטא הדור נתפסים הצדיקים, והרי בארנו דברים אלו. אבל בשעה שנתפסים הצדיקים בחלאים או במכות, זה בשביל לכפר על העולם, ואז יתכפרו כל חטאי הדור. מנין לנו? מפל איברי הגוף. בשעה שפל האיברים במצוקה וחלי גדול שורה עליהם, איבר אחד צריך ללקות כדי שיתרפאו כלם. ומיהו? הדרוע. הדרוע לוקה ומוציאם ממנה דם, ואז הרי רפואה לכל איברי הגוף.

גם כף בני העולם הם איברים זה

אוף הכי בני עלמא אינון שייפין דא עם דא. בשעתא דבעי קדשא בריף

הוא למייהב אסוותא לעלמא, אלקי לחד צדיקא בינייהו, במרעין ומכתשין, ובגנייה זיהב אסוותא לכלא. מנלן. דכתיב, (ישעיה נג) והוא מחולל מפשעינו מדופא מעונותינו וגו'. ובחבורתו נרפא לנו. ובחבורתו, אקזותא דדמא, כמאן דאקזי דרועא, ובההוא חבורא נרפא לנו, אסוותא הוא לנא לכל שייפין דגופא.

ולעולם לא אלקי צדיקא, אלא למייהב אסוותא לדרא, ולכפרא עליהו. (ורא דא צדיק ורע לו) דהא ניחא לסטרא אחרא דדינא שלטא (לשלטא) על זפאה יתיר מפלא, דלא חייש כדין לכל עלמא, ולא אשגח בהו, מחדוה דשליט עליה. וההוא זפאה זכי לשולטנא עלאה, בהאי עלמא, ובפלמא דאתי. צדיק (דף רי"ח ע"ב) וטוב לו, דלא חייש קדשא בריה הוא לכפרא על עלמא.

אמינא ליה, אלו לא הוו בחד זמנא, יאות. אבל אית צדיק הכא, ואית צדיק הכא, לדא אית מרעין ומכתשין, ולדא אית כל טיבו דעלמא. אמר לי, בחד מנייהו או תרין סגי, דלא בעא קדשא בריה הוא לאלקאה כלא, (ס"א כל דמה) כמה דלא אצטריף אלא דרועא חדא, לאלקאה ולאקזאה למייהב אסוותא לכל שייפין. אוף הכא, בחד צדיקא סגי.

ואי אתקף (ס"א אתיקר) ביה מרע, על כל שייפין, כדין אצטריף תרין דרועין לאקזאה. אוף הכי, אי אסגיאו חובין נקירין על עלמא, כדין כל זפאין אלקון, למייהב אסוותא על כל דרא. אבל בזמן דלא אסגיאו כל כף, כדין חד זפאה אלקי, ושאר צדיקיא בשלם, דהא לא אצטריף עלמא דילקון כלהו. אתסיאו עמא. אתסיאו צדיקיא. ולזמנין דכל יומיהון קיימין

עם זה. בשעה שרופא הקדוש ברוך הוא לתת רפואה לעולם, מלקה צדיק אחד ביניהם במחלות ומכות, ובגללו נותן רפואה לכל. מנין לנו? שכתוב (ישעיה נג) והוא מחולל מפשעינו מדופא מעונותינו וגו', ובחבורתו נרפא לנו. ובחבורתו - הקזת דם, כמו מי שמקזי זרוע, ובאותה חבורה נרפא לנו, רפואה הוא לנו לכל איברי הגוף.

ועולם לא מלקה צדיק, אלא כדי לתת רפואה לדור ולכפר עליהם, (וסוד זה צדיק ורע לו) שזה נוח לצד האחר שהדין שולט (לשלט) על הצדיק יותר מהכל, שלא חושש אז לכל העולם ולא משגיח בהם מהשמחה שהוא שולט עליו. ואותו צדיק זוכה לשלטון עליון בעולם הזה ובעולם הבא. צדיק וטוב לו, שלא חושש הקדוש ברוך הוא לכפר על העולם.

אמרתי לו, אלו לא היו בזמן אחד - יפה. אבל כאן יש צדיק, וכאן יש צדיק. לזה יש מחלות, ולזה יש את כל טוב העולם. אמר לי, באחד מהם או בשנים מספיק, שהקדוש ברוך הוא לא רוצה להלקות הכל, (ס"א כל עוד) כמו שלא צריך אלא זרוע אחת להלקות ולהקזי לתת רפואה לכל האיברים. גם כאן, בצדיק אחד מספיק.

ואם מתחזקת (מכבידה) המחלה על כל האיברים, אז צריך להקזי משתי זרועות. גם כן, אם התרבו החטאים וכבדים על העולם, אז כל הצדיקים לוקים, לתת רפואה על כל הדור. אבל בזמן שלא התרבו כל כף, אז רק צדיק אחד לוקה, ושאר הצדיקים בשלום, שהרי לא צריך העולם שכלם ילקו. נרפא העם - נרפאו

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

וְכֹל אֶחָד מֵהַחֲכָמִים הַיּוֹדְעִים בַּחֲכָמָה הַזֹּאת מֵאֵז וְאֵילָךְ, הֵיוּ עוֹסְקִים בָּהּ בְּהִסְתֵּר גָּדוֹל וְלֹא בְּאֲתַגְלִיָּא וְלֹא הָיָה מְגַלָּה אוֹתָהּ אֶלָּא לְתַלְמִידוֹ הַיְחִיד בְּדוֹרוֹ, וְאִף זֶה בְּרֵאשֵׁי פְּרָקִים מִפֶּה אֶל פֶּה, מְגַלָּה טַפַּח וּמְכַסֶּה אֶלְפֵי טַפְחִים, וְהִיָּתָה הַחֲכָמָה הַזֹּאת מִתְמוּטָטֶט וּמִתְמַעֲטֶטת וְהוֹלֶכֶת מְדוּר לְדוּר עַד הַרְמַב"ן זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה אַחֲרוֹן הַמְּקַבְּלִים הָאֲמֵתִיִּים.

וְהִנֵּה כָּל סִפְרֵי הַגְּאוּנִים כְּמוֹ רַבֵּינוּ הַאי גְּאוֹן זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה וְחִבְרֵיו כָּלָם נְכוּחִים לְמַבִּין אִין בְּהֵם נִפְתָּל וְעַקְשׁ, אֲבָל דְּבִרְיָהֶם בְּתַכְלִית הַהֶעָלֶם, וְכֵן כָּל דְּבִרְיָ אוֹתָם הַחֲכָמִים שֶׁזְּכָרְנוּ לְעִיל בְּשֵׁם הַרְקִנְטִי, שֶׁהָיָה נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֵלְיָהוּ הַנְּבִיא זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, כָּלָם דְּבִרְיָ אֲמֵת, וְגַם הֵם סְתוּמִים בְּחֻזְקַת הַיָּד, גַּם פִּירוּשׁ סֵפֶר יִצְיָרָה שֶׁמְכַנֶּה בְּשֵׁם הַרְאֵב"ד זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, עִם הַיּוֹת שֶׁחִבְרוּ חֲכָם אֶחָד אֲשֶׁכְּנֹזִי וְאִינָם דְּבִרְיָ הַרְאֵב"ד, עִם כָּל זֶה דְּבִרְיָ אֲמֵתִיִּים, וְגַם הֵם סְתוּמִים וְנִעְלָמִים. גַּם סֵפֶר הַנְּקִרְאֵת בְּרִית הַמְּנוּחָה, הִיא נַעֲשֶׂה עַל דֶּרֶךְ הַנִּזְכָּר לְעִיל, כְּעִנְיָן מוֹרֵי וְרַבֵּי זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, כִּי נִגְלָה אֵלָיו נְשִׁמַּת צְדִיק אֶחָד וְהָיָה מְלַמְּדוֹ, וְכֹל דְּבִרְיָ סְתוּמִים וְחִתוּמִים, כִּי נֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דְּבַר הָיָה, וְעַמֶּק עַמֶּק מִי יִמְצְאוּנוּ. גַּם הַחֲבוּר שֶׁעָשָׂה הַרְמַב"ן זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, אֲמֵת וְיֹצִיב וְנִכּוֹן וְקָזֵם לְמִי שֶׁיְבִינָהוּ, כְּאֲשֶׁר הוּא עֲצָמוֹ כְּתַב שֶׁם בְּהַקְדַּמַת חֲבוּרוֹ, וְזְכוּרוֹנוֹ אֲנַחְנוּ לְמַעֲלָה.

כח) בְּעִנְיָן כָּל סִפְרֵי הַמְּקַבְּלִים

וְהִנֵּה כָּל סִפְרֵי הַמְּקַבְּלִים הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁהֵיוּ אַחַר הַרְמַב"ן זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה אֵל תִּקְרַב אֵלֵיהֶם כִּי מִן הַרְמַב"ן וְאֵילָךְ נִסְתַּרָה דֶּרֶךְ הַחֲכָמָה הַזֹּאת מֵעֵינֵי כָּל הַחֲכָמִים וְלֹא נִשְׁאָר בְּהֵם כִּי אִם קִצַּת עִנְפֵי הַקְּדָמוֹת בְּלַתִּי שֶׁרְשִׁיחָם וְעֲלֵיהֶם בָּנוּ הַמְּקַבְּלִים הָאֲחֵרוֹנִים זְכוּרוֹנָם לְבִרְכָה דְּבִרְיָהֶם בְּשִׁכָּל אֲנוּשֵׁי וּמַעֲצָמָה תּוֹכֵל לְדַעַת לְעַמֵּד עַל הַמְּבַחֵן כִּי הַמַּעֲיָן הַחֲרִיף יוֹכֵל לְכַלֵּל וְלִידַע רַב הַקְּדָמוֹתֵיהֶם וּכְלָלֵיהֶם בְּד' או' ה' יָמִים וְכֹל דְּבִרְיָהֶם כְּפֹל הַעֲנִין בְּמִלּוֹת שׁוֹנוֹת וְכֹל פְּרִי הַקְּדָמָתָם הִיא הַיּוֹת עֶשֶׂר סְפִירוֹת נִמְצְאוֹת וְחִבְרוּ תְּלֵי תְּלֵים שֶׁל סִפְרִים בְּעִנְיָן אֲשֶׁר

כָּלֹּת דְּבַרֵיהֶם יִכְתְּבוּ בְּב' אוּ בְּג' קוֹינטֶרְסִים וְלֹא כֵן מְצִינּוּ בְּרֵאשׁוֹנִים.

וּכְמוֹ שֶׁכְּתָבוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה עַל פְּסוּק קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שֶׁהִיא רַבִּי עֲקִיבָא דּוֹרֵשׁ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תְּלִי תִלִּים שֶׁל הַלְכוֹת גַּם רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא הֵיוּ אוֹמְרִים אִם יִהְיוּ כָּל הַשָּׁמַיִם גּוֹיִלִים וְכָל הַיָּמִים דִּיּוּ וְכָל הַקְּנִיִּים קִלְמוֹסִים וְכָל בְּנֵי אָדָם לְבַלְרִין לֹא יִסְפִּיקוּ לְכַתֵּב מֵה שֶׁקִּבְּלָתִי מִרְבוּתִי וְלֹא חִסְרָתִי מֵהֶם כְּכֶלֶב הַמְּלַקֵּק בַּיָּם וּכְמִכְחוּל בְּשִׁפּוֹפֶרֶת וּכְמִרִיחַ בְּאַתְרוּג כַּנֶּזְכֵּר, עַיִן בַּמִּדְרָשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים רַבֵּה.

כִּי הִנֵּה הַתּוֹרָה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִקְרָא תּוֹרָה עַל שֵׁם הוֹרָאָה שֶׁהִיא לְהוֹרוֹת עַל בּוֹרָאָה יִתְבַּרַךְ מֵה הוּא וּמֵה עֲנִינּוּ וּכְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ אֵין לוֹ רְשׁוּת וְסוּף כֵּן אֵין לְתוֹרָתוֹ קִצְבָה וְשַׁעוֹר וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב אֶרְכָּה מֵאָרֶץ מִדָּה וּרְחִבָּה מִנִּי יָם.

— לימוד היומי - כא תמוז —

וְאֲנָשֵׁי לֵבָב שָׁמְעוּ לִי אֵל יִהְרָסוּ אֶל הַשָּׁם לְרֵאוֹת בְּסַפְרֵי הָאֲחֵרוֹנִים הַבְּנוּיִים עַל פִּי הַשֶּׁכֶל הָאֲנוּשִׁי וְשׁוֹמֵעַ לִי יִשְׁכֵּן בְּטַח וְשֶׁאֵין מִפְּחַד רָעָה.

וְלִכֵּן אֲנִי הַכּוֹתֵב הַצֵּעִיר חַיִּים וַיִּטָּאֵל רְצִיתִי לְזַכּוֹת אֶת הַרְבִּים בְּהַעֲלֵם נִמְרָץ וְהַמְשַׁכְּלִים יְבִינוּ. וְקִרְאתִי שֵׁם הַחֲבוּר הַזֶּה עַל שְׁמֵי סֵפֶר עֵץ חַיִּים וְגַם עַל שֵׁם הַחֲכָמָה הַזֹּאת הַעֲצוּמָה חֲכַמַת הַזֹּהַר הַנִּקְרָא עֵץ חַיִּים וְלֹא עֵץ הַדַּעַת כַּנֶּזְכֵּר לְעִיל, **בַּעֲבוּר כִּי בַחֲכָמָה הַזֹּאת טוֹעֵמֶיהָ חַיִּים זְכוּ וַיִּזְכּוּ לְאַרְצוֹת הַחַיִּים הַנִּצְחָיִים וּמַעַץ הַחַיִּים הַזֶּה מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאָכַל וְחֵי לְעוֹלָם.**

וְאֲשַׁכְּלֶךָ וְאוֹרֶךָ דְרָךְ זֶה תִּלְךָ. דַּע, מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר מוֹרֵי זְכוּרֹנוּ לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא, הַחֵל לְגַלוֹת זֹאת הַחֲכָמָה, לֹא זָזָה יְדֵי מִתּוֹךְ יָדוֹ אֶפְלוֹ רָגַע אֶחָד. וְכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא פְּתוּב בְּאִיזָה קוֹינטֶרְסִים עַל שְׁמוֹ זְכוּרֹנוּ לְבִרְכָה, וְיִהְיֶה מִנְּגֵד מֵה שֶׁכְּתַבְתִּי בְּסֵפֶר הַזֶּה, טְעוֹת גְּמוּר הוּא, כִּי לֹא הִבִּינוּ דְּבָרָיו. וְאִם יֵשׁ בָּהֶם אִיזָה תּוֹסֵפוֹת שֶׁאֵינּוּ חוֹלֵק

עם ספרנו זה, אל תשית לבך בקבע אליו, כי שום אחד מהשומעים את דברי קדשו, לא ירדו לעמק דבריו וכונתו, ולא הבינום בלי שום ספק.

ואם יעלה בדעתך, לחשב שתוכל לברר הטוב ולהניח הרע, אל בינתך אל תשען, כי אין הדברים האלו מסורים אל לב האדם כפי שכל אנושי, והסברא בהם סכנה עצומה, ויחשב בכלל קוצץ בנטיעות חס ושלום. לכן הזהרתך, ואל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זכרונו לחיי העולם הבא, זולתי במה שכתבנו לך בספר הזה, ודי לך בהתראה זאת.

כט) סדר ותכן הספר

וראיתי לחלק הספר לב' חלקים, וכל חלק מהם יתחלק לד' שערים.

החלק הא': יתחלק לד' שערים. ואלו הם. השער האחד במה שהעתיקתי מכתובת יד מורי זכרונו לחיי העולם הבא עצמו שבאר כמה מאמרים וכמה דרושים. השער הב' בהקדמות ששמעתי מפי מורי זכרונו לחיי העולם הבא. הג' בבאור כמה מאמרים מן ספר הזהר וספר התקונים ושאר מאמרי רבותינו זכרונם לברכה בתלמוד ובאגדות. השער הד' בבאור פסוקים נפרדים בכל הכ"ד ספרים.

והחלק הב': גם הוא נחלק לד' שערים. השער הא' בבאור כונת התפלות של החל ושל השבתות וימים טובים וראשי חדשים וחנכה ופורים וכל המעשים והמצוות הנהוגות בכל זמנים אלו. השער הב' בבאור טעמי קצת מצוות וסדרתים כפי מקומם בכל פרשה מספר פרשיות. השער הג' שער רוח הקדש ביחודים ונהגות לקבל ולהשיג רוח הקדש ובקצת פגנות ותקונין על קצת עברות ודברים אחרים ולהודיע ענין חכמת הפרצוף מה ענינה וכיצא בה. השער הד' דרוש הגלגול ובה יודיע גם כן שרשי נשמות פרטיים של הנביאים ותנאים ואמוראים.

❖ לימוד היומי - כב תמוז ❖

ודע כי אף על פי שחלקתי החבור הזה לח' שערים זהו על דרך כללות אמנם אין לה אות ואות שאין בו הקדמות ואין לה שער ושער שלא נכלל מכל הח' שערים וכמו שתראה בענין בעזרת השם בהקדמה מבוא שערים והם הקדמה כוללות כל הספרים ויהיה נחלקים על דרך א"ב ג"ד ואחר כך יהיה ז' היכלות, והן, היכל אדם קדמון, היכל נקודים, היכל כתר, היכל אבא ואמא, היכל זעיר אנפין, היכל נוקבא ולאה, ודור המדבר מטה וסלע, ומן היכל כללות אצילות ב'ריאה יצירה ע'שיה, אחר כך כל היכל נחלק לשערים, היכל אדם קדמון, שער עצמות, שער און חטם פה, שער העקודים כו'. סליק ההקדמה.

גם צריך שתדע כי בסוף כל שער ושער כתבתי כמה דרושים שקבלתי ושמעתי מפי קצת תלמידי מורי זכרונו לחיי העולם הבא, ששמעו מפיו באיזה זמן שאני לא הייתי יושב שם, וראיתי לכתבם בכל סוף כל שער ושער כפי ענינו. עד כאן הקדמת הרב המחבר זכרונו לחיי העולם הבא.

ל) עוד הקדמה למורנו הרב חיים ויטאל: – חלקי הספר

הקדמה שקבלתי אני הצעיר חיים ויטאל ממורי ורבי בוצינא קדישא הרב האלהי החסיד הענו כבוד מורנו הרב רבי יצחק לוריא אשכנזי שלמד עם אליהו זה לשונו. גם חברו אליהם קצת פונות התפלות וכונות היחודים וכונות על דרך אמת אשר קראתיו פרי עץ חיים ליחד מאורות עליונים כאשר יבוא לפני בעזרת השם וקצת באורי מאמרי הזהר ובאור פסוקים על דרך האמת ועל פי הפשט מדרושי נשמות וגלגולים אשר קראנו בשם נוף עץ חיים.

לא) בענין ספרי קבלה אחרים

ובענין ספרי הקבלה האמתיים הנמצאים, אמר לנו מורי זכרונו לחיי העולם הבא, כי שלשלת קבלת הראב"ד ובנו הרבי יצחק סגי

נהור ותלמידיו, עד הרמב"ן זכרונו לברכה תלמידו תלמידו כלם קבלה אמתית מפי אליהו זכרונו לברכה שנגלה אליהם.

ובאור הרמב"ן שעשה על התורה הוא עמק מאד ואין מי שיוכל להבינו שדבריו סתומים עד מאד והוא ספר יקר ונחמד מאד למבינים אותו.

ובאור ספר יצירה להראב"ד איננו להראב"ד זכרונו לברכה הנזכר לעיל, אלא חכם גדול אחד והיה גדול בחכמת הקבלה וספר הנקרא ברית מנוחה הוא אמתי וחברו חכם גדול בתורה ובחכמה ונאמן רוח וכסה את דבריו בעמק ונעשה על פי נשמת צדיק אחד קדמון שנגלה אליו אליהו זכרונו לברכה ולמדו. ושאר ספרי הקבלה שלאחר הרמב"ן זכרונו לברכה אל תשלח ידך אליהם כי הם בנויים בשכל אנושי ולא מקבלים לא מפני אחרונים ולא מפי ראשונים [בעץ חיים כתב יד של החסיד בעל יסוד ושרש העבודה איתא בזה הלשון לא מפי ראשונים ולא מפי עליונים]:

— לימוד היומי - כג תמוז —

אלו הן הדברים ששמעתי ממורי הקדוש כבוד מורנו הרב יצחק לוריא, וכך דרוש ודרוש יש בו הקדמות וכללים שונים זה מזה מפרטי עשר ספירות דאצילות ב'ריאה יצירה ע'שיה, ועלה בדעתי שלא לפרד ולחלק הדרושים, ולסדר הקדמות וכללות אשר בכל דרוש ודרוש מהם, כל הקדמה והקדמה בפני עצמו על סדר עשר ספירות דאצילות ב'ריאה יצירה ע'שיה, כי בזה יהיה נקל בעיני המעיין בהם למצא דברי חפץ תאות מבקשו.

אכן זחלתי ואירא, לפי שיש בדרושים הללו דברים רבים, אשר הרואה יחשב שהם דברים המנגדים זה את זה. ולאפס הפנאי לא היה לי זמן אחרי שמעם, לשאל את פי מורי זכרונו לחיי העולם הבא. ונחני במעגלי צדק הדרושים האלו, ולסלק ולהרים מכשול אשר בהם למאן דעאל ולא נפק.

ואם ירצה האדם להעמיק את עמק מחשבתו בהם ולהעמיד על נכון, מי הוא אשר ערב לבו להוסיף ולגרע כמלא אות אחת קטנה

כַּאֲשֶׁר לֹא שָׁמַע וְלֹא קִבַּל מִרְבוֹ, כִּי עֲוֹנוֹ גָּדוֹל מִנְשׂוּא, כַּנֶּזְכָּר
בְּהַקְדָּמַת הַזֵּהר וּבַפְּרָשָׁת יִתְרוֹ בַּפְּרָשָׁת לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל, וּבַמְּקוֹם
זוֹלָתָם, אֲשֶׁר הָרוּאָה דְּבַרֵי זֶהר הַהֵמָּה, תִּסְמַר שְׁעֵרוֹת בְּשָׂרוֹ, כַּנֶּזְכָּר
בַּמִּדְרָשׁ עַל פְּסוּק תִּאֲלַמְנָה שְׁפָתַי שֶׁקָּר וְכוּ', יִתְפָּרְכוּן יִשְׁתַּתְּקוּן כו'.

עַל כֵּן עֲלֵתָה הַסְּכָמְתִי שְׁלֵא לְהוֹסִיף וְשְׁלֵא לְגַרַע כַּמְּלֵא נִימָא
אֶפִּילוּ בְּעֵנֵן הַסֵּדֵר בְּעֶצְמוֹ, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּי מוֹרֵי זְכָרוֹנוֹ לְחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא, וְאַחַר כֵּן אַחֲבַר מִרְאָה מְקוֹם כָּל אֶחָד הַקְּדָמָה בַּפְּנֵי
עֶצְמוֹ בְּחִבּוּר זֶה. וְזֶה הַחֲלִי בְּעֶזְרַת צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי. עַד כָּאֵן מִכְּתַב יַד
הָרַב חַיִּים וַיִּטְאַל זְכָרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

**לב) זאת לוקחת ומעתיקת מספר עץ חיים שבדמושק
מכתב יד הרב חיים ויטאל זכרונו לברכה בעצמו וזה
לשונו:**

אָמַר הַצֵּעִיר וְהַזֵּעִיר הָרַב חַיִּים וַיִּטְאַל: בְּרֵאוֹתַי תִּשׁוּקַת הַחֲרָדִים
אֶל דְּבַר הַשֵּׁם, רְאִיתִי לְחַבֵּר הַסֵּפֶר הַזֶּה, וּלְהֵאִיר עֵינֵיהֶם בְּקֶצֶת
הַקְּדָמוֹת שֶׁקִּבַּלְתִּי מִמוֹרֵי זְכָרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא כַּאֲשֶׁר אֲבָאָר,
וַיִּמְהֵם תּוֹכַל לְאַחֵז וְלִקְחַת מַעַץ חַיִּים, כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם,
דְּבַרֵי בְּנוֹיִים עַל הַקְּדָמוֹת נְעֵלְמוֹת שֶׁנִּתְגַּלְּו לְמוֹרֵי זְכָרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם
הַבָּא בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ עַל פִּי אֱלֹהֵיו זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה.

וְהַיּוֹם אֲבִיעַ חִידוֹת וְנִסִּים וְנִפְלְאוֹת תַּמִּים דְּעִים, כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּכָל
דוֹר וְדוֹר אֱלֹהֵי הָרֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים הִפְּלִיא חֲסִדוֹ עִמָּנוּ, כֵּן הַיּוֹם
הַזֶּה חֲשַׁף אֶת זְרוּעַ קִדְשׁוֹ, וְשָׁלַח לָנוּ עִיר וְקִדִּישׁ מִן הַשָּׁמַיִם נְחִית,
הָרַב הַחֲסִיד הַמְּקַבֵּל הָאֱלֹהֵי [כַּרְבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי] בְּדוֹרוֹ, כְּבוֹד
מוֹרְנוֹ הָרַב רַבִּי יִצְחָק לוֹרִיא זְכָרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וּמִמְצַר מִצְרִים
קָרְאָנוּ יְיָהּ, וְעֲנֵנוּ בְּמִרְחַב יְיָהּ, בְּאֶרֶץ קְדוּשָׁה וְרַחֲבַת יָדַים, עִיר
גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים צַפְ"ת תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהְרָה
בְּיַמֵּינוּ אָמֵן, גְּלִיל הָעֲלִיוֹן.

— לימוד היומי - כד תמוז —

כִּי שְׁנֵי שָׁנִים קִדְּם פְּטִירַת הָרַב זְכָרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, בָּא
אַנוּס מִמְצָרִים עַל פִּי הַדְּבַר, כִּי כֵּן הִגִּד לוֹ בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, כִּי הִגִּיעַ עַתָּה

פְּקַדַּת רוּחוֹ לְהַשִּׁיבָה אֶל מְקוֹמָהּ לְאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה לוֹ, וְגַם זֶה בְּמִצְרַיִם נִצְטוּהוּ עַל פִּי הַדְּבוּר, וְהַפְּקִיד מְזַעַר מְקַצֵּת חֲכָמָתוֹ הַגְּדוּלָּה וְהַנְּפִלְאָה, כִּי כֵן צוּהוּ בְּמִתִּיבְתָא דְרַקִּיעַ לַחֲיֹת שְׂאֲרִית בְּאַרְץ, וְהַדְּבָרִים עֲתִיקִים כְּבָשִׂים לְלְבוּשָׁךְ.

וְאִזּוּ בְּעֻלּוֹתוֹ מֵאַרְץ מִצְרַיִם, סִמְךָ יְדִיו עָלַי, וְהֵאִיר עֵינַי, בְּקַצֵּת הַקְּדָמוֹת אֲמִתִּיּוֹת שְׂרָשִׁיּוֹת, שְׁמַסְרוּ לוֹ מִמִּתִּיבְתָא דְרַקִּיעַ וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לְהַחֲיֹת שְׂאֲרִית בְּאַרְץ, וּמִפִּי אֱלֹהֵיוּ זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלָיו תְּמִיד, וְרִשׁוּתָא יַהֲבִי לִיהַּ לְגַלּוֹת תְּמִיד רְזִין סְתִימִין עַל הַתְּקוּנִים וְהַזְהָר, שֶׁלֹּא נִתְגַּלּוּ מִימּוֹת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְאֵילָךְ.

וְלוּלֵא כִּי יִגְרַתִּי מִפְּנֵי אֶף וְחֲמָה קִנְאָה הַמִּתְגַּבֵּר עָלַי, יִמְצְאוּ בְּאַנְשֵׁי דוֹרְנוֹ חֲכָמִים בְּדַעְתָּם, וְיִקְשׂוּ עֲרָפָם, לְבַלְתִּי הֶאֱמִן כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים בְּאַרְץ, וְיִרְאֵתִי פֶן מִקְנֵאתָם בְּשִׁמְעָם גְּדַלְתוּ וְנִפְלְאוֹתָיו חֹס וְשָׁלוֹם, יִטִּילוּ פָגַם בְּקַדְשֵׁים, וְיֹאמְרוּ מֵאֵן גָּבַר בְּגוֹבְרִין, הֲלֵא גַם בְּנוֹ דְבַר הַשָּׁם.

וְלוּלֵא זֹאת הֵייתִי מְסַפֵּר מְקַצֵּת דְרַכְיוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עֵינַי רְאוּ וְלֹא זָר, דְּבָרִים מְבֹהָלִים, לֹא נִרְאוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִימּוֹת תְּנַאִים כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְחַבְרִיו, וּמִרְבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי עַד הַרְאַב"ד זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה, הֵיטָה הַחֲכָמָה הַזֹּאת הוֹלְכֶת מִפֶּה אֶל פֶּה, וְאֵלֶיהוּ זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה נִגְלָה אֵלֶיהֶן לְקַצֵּת מֵהַחֲכָמִים עַד הַרְמַב"ן, וּמֵהַרְמַב"ן זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה עַד מוֹרֵי זְכָרוֹנוֹ לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא לֹא הָיָה מִי שֵׁיִשִּׁיג חֲכָמָה זֹאת עַל אֲמִתְתָּהּ כְּמוֹהוּ.

כִּי הָיָה יוֹדֵעַ בְּמִשְׁנֵה וְתִלְמוּד וְאַגְדוֹת וּמִדְרָשׁוֹת עַל כָּל דְּבַר וְדָבָר כְּמָה פָּנִים בְּפִרְד"ס וּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמַעֲשֵׂה מְרֻכְבָּה בְּשִׁיחוֹת עוֹפוֹת וּבְשִׁיחוֹת דְּקָלִים וְאֵילָנוֹת וְעֵשְׂבִים, בְּסוּד כִּי אָבִן מְקִיר תִּזְעַק, וְשִׁלְהוּבֵי פְחָמִים, וּבְשִׁיחַת מְלֶאכִים, וְהָיָה מְדַבֵּר בְּרוּחוֹת מֵהַגְּלוּלִים רוּחַ טוֹב וְרוּחַ רַע, וְהָיָה מְפִיר בְּרִיחַ הַבְּגָדִים כְּמוֹ אוֹתוֹ יִנּוּקָא דְפִרְשֵׁת דְּבָרִים, וּבְעוֹפוֹת אֱלָמִים, וּמִבִּיא נְשֻׁמַת אָדָם בְּעוֹדוֹ חַי וּמְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל צָרְכּוֹ וְחִפְצּוֹ, וְאַחַר כֵּן מְסִירָהוּ [נוֹסַח אַחֵר: מְחִזְרִים לָהֶם]. וְהָיָה רוֹאֵה נְשֻׁמוֹת בְּעֵת צְאֵתָם מֵהַגּוֹף, וּבְבִתֵּי הַקְּבֻרוֹת, וּבְעֻלּוֹתֵן בְּכָל עָרֵב

שבת לגן עדן, והיה מדבר עם נשמת הצדיקים שהם בעולם הבא, והיו מגליו לו רזי תורה.

— לימוד היומי - כה תמוז —

וגם היה יודע חכמת הפצוץ ושרטוטי הידים ופתרון חלומות על אמתתם, ובגלגולים ישנים וגם חדשים, והיה מכיר במצח אדם מה מחשב, ומה שחלם, ומה פסוק קרא בעלית נשמתו לגן עדן בלילה, והיה מלמד פירוש שרש נשמתו, והיה קוראו במצחו זכיות ועברות שחשב, והיה נותן לכל אחד ואחד תקון [עוונם, ולחברים נתן להם יחודים לכל אחד] כפי הבחינה המיוחדת, או לשרש נשמתו האחוזה בשרש של אדם הראשון, והיה יודע כמה טעיות נפלו בספרים, והיה יודע להכות בסגורים, והיה יודע כל מה ששנו החברים, והיה מלא חסידות, ודרך ארץ, וענוה, ויראת השם, ואהבת השם, ויראת חטאו, וכל מדות טובות ומעשים טובים היה בו.

וכל זה היה יודע בכל עת ובכל שעה ורגע, וכל החכמות האלו תמיד היו מנחים בחיקו. ועיני ראו ולא זר, וכל זה השיג מרב חסידותו ופרישותו אחר התעסקו ימים רבים בספרים ישנים גם חדשים בחכמה זו, ועליהן הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה, וזהו הביאו לידי רוח הקדש, והיה אליהו זכרונו לברכה נגלה לו תמיד, וזה ידעתי מפיו באמונה. ואף אם אין גלוי בדורנו זה לנביא וחוזה, אפלו הכי לא נמנע רוח הקדש מלהיות מרחפת על פניו המאירות הראויין לו, כמו שכתוב מענן הראב"ד זכרונו לברכה.

והנה הדברים עצומים, והם יתנו עדיהן אשר יצדקו ויעידון ויגידון בחבור זה, כל רואיהם יכירו כי דברים כזה אי אפשר לשום אדם נברא להשיג בשום שכל ומדע, לולי על פי הופעת רוח הקדש ממרום, ועל ידי אליהו זכרונו לברכה, כנזכר בתקונים דאת עתיד לאתגלייא בסוף יומיאו וכו'.

ואלו באתי לכתב כל אשר קבלתי ממורי זכרונו לחיי העולם הבא, לא יספיקו כל עורות אילי נביות, כמפרסם לקצת ולשומעים לקולי בחברתי. אמנם רצוני להעלות על הספר קצת מהקדמות

הַכְרַחֵי מֵאֵד מֵה שֶׁהֲרִשִׁיתִי לְכַתֵּב, וְאַף גַּם בְּקִצּוֹר נִמְרָץ, כְּמִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים, וּקְרָאתִיו שֵׁם הַסֵּפֶר "עֵץ חַיִּים" עַל שְׁמִי, וְעַל שֵׁם הַחֲכָמָה אֲשֶׁר טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ וְאָכַל מִמֶּנּוּ וְחֵי לְעוֹלָם שֶׁפָּלוּ אַרְבֵּי עֵד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

לג) עוֹד הַקְדָּמָה לְמוֹרְנוּ הָרַב חַיִּים וַיִּטָּאֵל זְכוֹרֵנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא – תְּנַאֵי לְמוֹד הַקְּבֵלָה – הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צְדִיקִים כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה לְכֵן צָרִיךְ לְפָרֵשׁ עֲצֻמוֹ מִבְּשָׂר וַיִּין

עוֹד הַקְדָּמָה לְמוֹרְנוּ הָרַב חַיִּים וַיִּטָּאֵל זְכוֹרֵנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

אֲנִי הַכּוֹתֵב מִשְׁבִּיעַ בְּשֵׁמוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ, לְכֹל מִי שֶׁיִּפְלוּ הַקּוֹנִטְרָסִים אֵלָיו לִידוֹ, שֶׁיִּקְרָא הַקְּדָמָה זֹאת, וְאִם אֲוֹתָהּ נִפְשׁוּ לְבוֹא בְּחֻדְרַת הַחֲכָמָה זֹאת, יִקְבֵּל עָלָיו לְגַמֵּר וּלְקַיֵּם כָּל מֵה שֶׁאֶכְתֵּב, וְיַעֲדֵד עָלָיו יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שְׁלֵא יְבוֹא אֵלָיו הַזֶּקֶק בְּגוֹפּוֹ וְנִפְשׁוּ וּבְכָל אֲשֶׁר לוֹ, וְלֹא לְאַחֲרִים, תַּחַת רוֹדְפוֹ טוֹב.

— ❖ לימוד היומי - כו תמוז ❖ —

והבא לטהר ולקרב: ראשית הכל יראת השם, להשיג יראת העניש, כי יראת הרוממות שהוא יראה הפנימית, לא ישיגוהו רק מתוך גדלות החכמה. ועקר מגמתו בידיעה הזו, יהיה לבער קוצים מן הפרם, כי לכן נקראים העוסקים בחכמה הזאת מחצדי חקלא, ובודאי שיתעוררו הקלפות נגדו לפתותו ולהחטיאו, לכן יזהר שלא לבוא לידי חטא אפילו שוגג, שלא יהיה להם שיכות בו. לכן צריך לזהר מהקלות, כי הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, לכן צריך לפרש עצמו מבשר ויין כל ימות השבוע, וצריך הזהרת סור מרע ועשה טוב בקש שלום, צריך להיות רודף שלום, ולא להקפיד בביתו על דבר קטן וגדול, וכל שכן שלא יכעס חס ושלום.

וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק בְּתַכְלִית הַרְחוֹק סוּר מֵרַע:

[א] לְזַהֵר בְּכָל דְּקַדּוּקֵי מְצוּוֹת, וְאֶפִּילוּ בְּדַבְּרֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם בְּכָלֵל לֹא תִסּוּר.

[ב] לְתַקֵּן הַמַּעֲוֹת קִדְּם שֶׁיָּבֹאוּ לְעוֹלָם הַבָּא.

[ג] יְזַהֵר מֵהַכַּעַס, אֶפִּילוּ בְּשַׁעֲהַ שְׁמוּכִיחַ אֶת בְּנָיו לֹא יִכְעַס כָּלֵל וְעַקֵּר.

[ד] גַּם צָרִיךְ לְזַהֵר מֵהַגְּאֹהָ, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַלְכָה, כִּי גְדוֹל כֹּחָהּ, וְהַגְּאֹהָ בְּזָה עוֹוֹן פְּלִילִי.

[ה] בְּכָל צַעַר שֶׁיָּבֹאוּ לוֹ, יִפְשֵׁט בְּמַעֲשָׂיו, וְיָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם.

[ו] גַּם יִטְבֵּל בְּעֵת הַצָּרָה לוֹ.

[ז] גַּם יִקְדֹּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה.

[ח] שֶׁלֹּא יַעֲבֹר כָּל לַיְלָה, וְיִחְשַׁב בְּכָל לַיְלָה מַה שַּׁעֲשֵׂה בַיּוֹם, וְיִתְנַדֵּה.

[ט] גַּם יִמַּעַט בְּעַסְקָיו, וְאִם אֵין לוֹ פְּרִנְסָה כִּי אִם עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמִתְּנָה, יִכִּין יוֹם ג' וְיוֹם ד' מִחֲצֵי הַיּוֹם וְאֵילָף, וּבְכַוְנָה שֶׁהוּא לְעַבּוֹדַת קוֹנוֹ.

[י] כָּל דְּבוּר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל מַצְוָה וְהִכְרָחִי, יִהְיֶה זֶהִיר מִמֶּנּוּ, וְאֶפִּילוּ דְּבַר מַצְוָה יִמְנַע בְּשַׁעֲת הַתְּפִלָּה.

וַעֲשֵׂה טוֹב:

[א] לְקוֹם בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה, וְלַעֲשׂוֹת הַסֵּדֶר בְּשֵׁק וְאֶפֶר וּבְכִי גְדוֹל, וּבְכַוְנָה כָּל אֲשֶׁר יוֹצֵיא בְּשַׁפְּתָיו. וְאַחַר כֵּן יַעֲסֵק בְּתוֹרָה כָּל זְמַן שְׂיוֹכַל לְהִיּוֹת בְּלֵי שָׁנָה, וּבְלִבָּד שֶׁחֲצֵי שַׁעֲהַ קִדְּם עֲלוֹת הַשַּׁחַר יִתְעוֹרֵר לְעַסֵּק בְּתוֹרָה.

[ב] יִלָּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת קִדְּם עֲלוֹת הַשַּׁחַר קִדְּם חַיּוּב טְלִית וּתְפִלִּין, לְהַזְהִיר שֶׁיִּהְיֶה מַעֲשָׂרָה רֵאשׁוּנִים.